

l'esport
illes balears

DICTAMEN 14/2009 del Consell Econòmic i Social

Consell Econòmic i Social
de les Illes Balears

l'esport
a les
illes balears

DICTAMEN 14/2009 del Consell Econòmic i Social

Editat per:

© CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL DE LES ILLES BALEARS

Palau Reial 19 - 07001 Palma
Tel.: 971 78 44 32 - Fax: 971 78 43 33
e-mail: ces@caib.es · web: <http://ces.caib.es>

Disseny gràfic, infografies i maquetació: Terrasa Arts Gràfiques · c/ Pere II, nº13 baixos · tel. 971 241 944

Impressió: Terrasa Arts Gràfiques

Dipòsit legal: PM-2181-2009

ISBN: 978-84-613-4408-6

En l'acte de presentació de la Memòria del CES 2005 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears a la FELIB, la Sra. Àngela Caules (consellera d'Esports i Cooperació Internacional) del Consell Insular de Menorca, va palesar la manca d'informació existent a les Illes Balears en matèria d'esport la qual cosa va motivar la proposta de fer aquest Dictamen.

Per la importància social, econòmica i laboral que té l'esport, també a casa nostra, el CES va creure en la necessitat de fixar, com un primer objectiu, cobrir aquest dèficit d'informació existent sobre l'esport a les nostres illes.

La diversitat, insular i local, que presenta el món de l'esport, la seva complexitat organitzativa i la dispersió de fonts estadístiques va plantejar un problema a vegades no fàcil de resoldre amb els mitjans tècnics i econòmics que el CES hi ha pogut destinar.

Així, per poder disposar d'informació completa per totes les illes, s'ha tingut que esperar al segon semestre de 2008 quan, el Consell Insular d'Eivissa, va actualitzar les seves dades sobre "hàbits esportius", amb l'estudi encarregat, també, als professors de la UIB, Dr. Pere Palou i Xavier Ponseti, sobre "Els hàbits esportius dels eivissencs entre 10 i 16 anys". Amb la disponibilitat d'aquestes dades és quan s'ha pogut tancar aquest estudi sobre l'esport a les Illes Balears, que per primera vegada compendia una informació completa, rigorosa i exhaustiva de l'esport a les nostres illes.

Hem de destacar que la part propositiva d'aquest dictamen es fonamenta en les conclusions extretes de les aportacions fetes pels experts en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes Balears, celebrat a Palma, el 23 de novembre de 2007, on hi varen participar, a part del Sr. Mateu Canyelles i Martorell (conseller d'Esports i Joventut del Govern de les Illes Balears), tots els directors insulars d'Esports dels consells insulars, de l'Ajuntament de Palma, representants de l'esport professional, dels empresaris del sector, de CAEB, del camp mèdic, de la gestió esportiva pública, de l'Institut Balear de la Dona, de les federacions de Fútbol, de Basquet, d'Atletisme, de Discapacitats, i representants del CES.

Per acabar aquesta presentació vull esmentar una de les principals conclusions que aporta aquest estudi, com ho és el fet de què **les activitats esportives són un element vertebrador i cohesionador del benestar de la nostra societat**, així com que aquestes activitats són fortament expansives, especialment des del punt de vista de l'ocupació, i que contribueixen a diversificar i a augmentar la competitivitat del sector turístic i a millorar el problema de l'estacionalitat.

Llorenç Huguet Rotger
President del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

01

dictamen 14/2009 (p.9)

del Consell Econòmic i Social, sobre l'esport a les Illes Balears

02

annex 1 qüestionari (p.17)

sobre les aportacions fetes pels experts participants en el seminari organitzat pel Consell Econòmic i Social i sobre l'esport a les Illes Balears

03

annex 2 estudi (p.23)

sobre l'esport a les Illes Balears

1 Introducció (p. 25) 2 Marc jurídic de l'esport (p. 27) 3 Anàlisi dels pressupostos de les administracions públiques (Estat, Comunitat Autònoma, consells insulars i ajuntaments) destinats a l'esport (p. 29) 4 Esport i ocupació (p. 39) 5 Esport i societat (p. 43) 6 Hàbits esportius (p. 83) 7 Els equipaments esportius a les Illes Balears (p. 111) 8 Conclusions extretes de les aportacions fetes pels experts participants en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes Balears (p. 114) 9 Bibliografia (p. 120)

annex 3¹ turisme i esport

1. disponible només en el CD card

04

annex 4² seminari d'experts

2. disponible només en el CD card

05

01

dictamen
14/2009

del Consell Econòmic i Social, sobre
l'esport a les Illes Balears

Aquest dictamen ha estat tutelat per la Comissió d'Àrea Social del Consell Econòmic i Social, formada pels membres següents:

- **M. Carmen Orte Socias** (presidenta, grup II, UGT)
- **Sr. Gabriel Rosselló Homar** (grup I, CAEB)
- **Sr. Jaume Vidal Ladaría** (grup I, CAEB)
- **Sr. Francesc Mellado Serra** (grup II, CCOO)
- **Sra. Pilar Sánchez-Cuenca López** (grup III, CIM)
- **Sra. Claudia de Haro Porres** (grup III, ass. consumidors)

D'altra banda, aquesta comissió ha estat presidida pels consellers següents:

- **Antoni Fuster Zanoguera**
(de 24 de setembre de 2003 a 24 d'octubre de 2006)
- **Eva Cerderiña Ouerial**
(de 25 d'octubre de 2006 a 8 de juliol de 2008)

Pel que fa a l'estudi sobre l'esport a les Illes Balears (anex 2 del dictamen), ha estat dirigit pel senyor Ferran Navinés Badal, assessor econòmic del Consell Econòmic i Social i hi han intervingut, a més:

Serveis Tècnics del Consell Econòmic i Social:

- Serveis Econòmics: **Ferran Navinés Badal**
- Serveis Jurídics: **Àngels Bellinfante Torres**
- Serveis administratius: **Patricia Ordinas Far**
- Becari: **Joan Crespí López**

Atès el que disposa l'article 2, núm. 1, lletra b, incís primer, de la Llei 10/2000, de 30 de novembre, del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i, l'article 4, lletra b, incís primer del Decret 128/2001, de 9 de novembre, pel qual se n'aprova el Reglament d'organització i funcionament, el Consell Econòmic i Social emet el següent:

DICTAMEN

I. ANTECEDENTS

Primer

El 16 de març de 2006, en l'àmbit de la discussió sobre la proposta de dictamen relatiu a l'Avantprojecte de llei de l'esport per part de la Comissió d'Àrea Social del Consell Econòmic i Social (CES), el president de la Comissió, Antoni Fuster (grup III, ens locals), exposa, davant el suggeriment plantejat en l'acte de presentació de la Memòria del CES 2005 a la FELIB, per la consellera d'Esports del Consell de Menorca sobre la manca d'anàlisi en matèria d'esports, que és convenient elaborar un treball sobre l'esport a les Illes Balears i presenta, amb el suport tècnic del secretari general i l'assessor econòmic, un esborrany d'estudi, per a l'elaboració del qual s'estableixen diversos contactes amb la Direcció General d'Esports del Govern. En la sessió de la Comissió Permanent de 22 de març s'aprova l'esborrany presentat i s'encomana a la Comissió de Treball d'Àrea Social la tasca d'elaboració i aprovació del treball, sense perjudici de la facultat de la Comissió Permanent per aprovar-ne el pressupost.

Segon

En les sessions de la Comissió Permanent de 17 i 31 de maig de 2006, el conseller Antoni Fuster (grup III, ens locals), president de la Comissió d'Àrea Social, informa del procés d'elaboració de l'índex del treball: d'una banda, el 17 de maig informa que aquest índex ha estat elaborat, que s'han mantingut reunions amb la Direcció General d'Esports del Govern i que resten pendents les reunions amb els consells insulars: d'altra banda, el 31 de maig informa que ha acabat la ronda de consultes amb les direccions generals d'Esport dels consells insulars de Menorca i d'Eivissa i Formentera per perfilar aquest índex.

Tercer

En la sessió de 12 de juliol de 2006, la Comissió Permanent aprova el pressupost presentat pels professors Pere Palou i Xavier Ponsetí i, per tant, els encarrega l'elaboració d'una proposta d'estudi.

Quart

El 28 de juliol de 2006 es constitueix el nou Ple del CES, corresponent al segon mandat. I en la sessió de la Comissió Permanent de 30 d'agost, en què el president Obrador comunica la seva dimissió, es dóna compte de l'índex i del pressupost de l'estudi i s'aproven un seguit de modificacions a l'índex, les quals es traslladen als experts designats.

Cinquè

Entre el 30 d'agost de 2006 i el 7 de febrer de 2007, el vicepresident primer, Josep Oliver (grup I, CAEB) exerceix de president en funcions del CES i tant les comissions de treball com la Comissió Permanent reprenen els treballs iniciats durant el primer mandat. Aquesta represa provoca, en relació amb l'estudi sobre l'esport, que se sotmeti a un nou vist i plau de la Comissió de Treball d'Àrea Social i la Comissió Permanent.

Sisè

El 15 de gener de 2007, la Comissió de Treball d'Àrea Social dóna el vist i plau a l'índex de l'estudi i al pressupost presentat pels professors Palou i Ponsetí. La Comissió Permanent ratifica l'acord de la Comissió de Treball d'Àrea Social en la sessió de 24 de gener de 2007 i dóna el seu vist i plau perquè el treball iniciï la seva fase d'execució.

Setè

En el procés d'elaboració de l'estudi, el 23 de novembre de 2007 s'organitza per part del CES un seminari d'experts, coordinat pels professors Palou i Ponsetí, on es tracten els temes següents:

1. Esport i turisme
2. Esport i activitat física
3. Esport i salut
4. Esport i educació
5. Hàbits esportius
6. Joves i esport
7. Esport i valors
8. Federacions esportives
9. Esport i alt rendiment
10. Esport i discapacitat
11. Esport i gent gran
12. Esport i instal·lacions esportives

Pel que fa als participants a la reunió, foren els següents:

- Llorenç Huguet Rotger
President del Consell Econòmic i Social
- Mateu Cañellas i Martorell
Conseller d'Esports i Joventut Govern

- Gabriel Gili Nadal
Director general d'Esports del Govern
- Dolça Mulet i Dezcallar
Consellera d'Esports i Promoció Sociocultural del Consell de Mallorca
- Miquela Salvà
Cap de gabinet Departament d'Esports i Promoció Sociocultural del Consell de Mallorca
- Antoni Seguí Cabanellas
Director insular d'Esports del Consell de Mallorca
- Àngela Caulés Fuentes
Consellera d'Esports i Cooperació Internacional del Consell Insular de Menorca
- Mario Avellaneda Soriano
Conseller de Política Esportiva i Lleure del Consell Insular d'Eivissa
- Jaume Ferrer Ribas
President i conseller d'Esports del Consell Insular de Formentera
- Miguel Angel Milla
Director insular d'Esports del Consell Insular de Menorca
- Antoni Moragues
President de l'Institut Municipal d'Esports de l'Ajuntament de Palma
- Josep Lluís Berbel Vallés
Cap de l'Àrea Esportiva de l'Institut Municipal d'Esports de l'Ajuntament de Palma
- Josep Lluís Frau
Representant Institut Balear de la Dona
- Miquel Garro
Subdirector de la Fundació Reial Mallorca
- Natividad Company
D' Illes Centres de Fitness
- Vicenç Tur i Tur
Conseller del CES (grup I, CAEB)
- José Antonio Sancha
Membre del Consell Rector INEF de Catalunya
- Mario Gestoso García
Director de la Fundació Kovacs
- Francesc de Puig Viladrich
Director del Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat
- Miquel Bestard Cabot
President de la Federació Balear de Futbol
- Jaume Estarellas Servera
President Federació Balear de Bàsquet
- Pau Verd Llop
De la Federació d'Atletisme de les Illes Balears
- Xavier Torres
Esportista olímpic
- Ricardo Ferrer d'Espona
President de l'Associació d'Instal·lacions Nàutiques i Esportives de Balears (CAEB), expert designat pel grup I del CES
- Sebastià Moll
Tècnic en qualitat i avaluació i gestor esportiu, expert designat pel grup II del CES
- Toni Bauçà Vegara
Llicenciat en INEF i entrenador personal, expert designat pel grup III del CES
- Ferran Navinés Badal
Assessor econòmic del CES

Vuitè

El 12 de juny de 2008, els professors Palou i Ponsetí presenten els primers resultats de l'estudi a la Comissió d'Àrea Social, que fa un seguit de suggeriments i acorda una proposta de calendarització per concloure el treball.

Novè

En la sessió de la Comissió de l'Àrea Social de 15 de desembre de 2008, els autors presenten el contingut definitiu de l'estudi i el 4 de març de 2009 aquesta mateixa comissió, després d'haver-lo examinat, aprova un seguit d'esmenes que es traslladen als autors per a la seva incorporació. En aquesta mateixa sessió, es proposa l'elaboració d'un dictamen que es basi en l'estudi dels professors Palou i Ponsetí, la qual cosa és ratificada per la Comissió Permanent el 17 de març de 2009, que afegeix que l'elaboració del dictamen ha de realitzar-se d'acord amb la metodologia que aprovi la Comissió d'Àrea Social.

Desè

La Comissió d'Àrea Social aprova, el 18 de març de 2009, que el contingut del dictamen es conformi a través d'un qüestionari elaborat pels Serveis Tècnics a partir de les principals conclusions fetes pels experts en el seminari del CES. D'acord amb aquesta metodologia, els membres de la comissió esmentada responen, en la sessió de 22 d'abril de 2009, el qüestionari elaborat pels Serveis Tècnics. En l'esmentat qüestionari, es planteja la valoració (d'1 a 5, de menor a major acord i o, no sap o no contesta) de les conclusions de l'estudi en relació amb els àmbits següents: conclusions de tipus general, concepte i definició d'esport, esport i salut, esport i valors, esport en edat escolar, federacions esportives i esport federat, esport i gent gran, esport i discapacitat, esport i mitjans de comunicació, esport i instal·lacions, esport d'alt rendiment i esport i turisme.

Dotzè

En la sessió de 20 de maig de 2009, la Comissió d'Àrea Social aprova la proposta de dictamen, que és, finalment, ratificada per la Comissió Permanent el 9 de juny.

II. OBSERVACIONS

D'acord amb la valoració feta per la Comissió d'Àrea Social del Consell Econòmic i Social, aquest fa les valoracions següents sobre els àmbits relacionats amb l'esport que considera més rellevants, tal i com es posa de manifest en el document annex amb els resultats del qüestionari plantejat, sobre la base del seminari d'experts i l'estudi dels experts Palou i Ponsetí, esmentats en els antecedents.

1. De tipus general:

- 1.1. Aquest CES considera prioritària la formació per a l'especialització en la gestió professional de les instal·lacions, equipaments i activitats esportives.
- 1.2. Igualment, es manifesta d'acord amb les valoracions generals següents:
 - Cal destacar el paper de la iniciativa privada en l'increment de la pràctica d'activitat física de la població, sobre tot amb la constant recerca de tècniques esportives no reglades (pilates, fitness, stretching, etc).
 - Cal fomentar i promoure la necessitat de recerca, desenvolupament i innovació en el camp de les ciències de l'activitat física i l'esport.
 - Des d'una perspectiva històrica a partir dels anys 70 l'esforç de les entitats públiques (sobre tot els ajuntaments) per donar serveis esportius, tant d'activitats com d'instal·lacions, a la creixent demanda de la ciutadania ha estat molt important.

2. Sobre el concepte i definició d'esport:

- 2.1. Aquest CES accepta i aprova utilitzar la definició d'Esport que utilitza la Carta Europea de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa l'any 1992; *"S'entén per esport tota mena d'activitats físiques que mitjançant una participació organitzada o d'altra mena, tinguin per finalitat l'expressió o la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'assoliment de les competicions a tots els nivells. Inclou fer-lo tant en un entorn organitzat (club) com les realitzades pel seu compte"*.
- 2.2. Cal utilitzar conceptes clars i de fàcil comprensió per a tota la població, destacar l'aspecte lúdic en la terminologia esportiva i incloure les noves tendències de la pràctica esportiva (com *wellness, fitness* o *pilates*).

3. Sobre la relació entre l'esport i la salut:

- 3.1. Es considera essencial mantenir informada la població sobre la perillositat de mantenir el rendiment mitjançant substàncies dopants.
- 3.2. Es considera important promocionar la pràctica esportiva com a eina preventiva de malalties i com a instrument per aconseguir un millor estat de salut i qualitat de vida i que cal potenciar els projectes de promoció de la salut pública mitjançant l'activitat física i esportiva.
- 3.3. Cal efectuar un reconeixement públic de l'Educació Física com a una educació per a salut de les persones a totes les edats, que per la prevenció de malalties passa per la creació i formació de personal especialitzat en aquest àmbit, que cal promoure investigacions i publicacions en el camp de les Ciències de l'activitat física i l'esport (CAFE) per prendre consciència de la seva incidència sobre la salut i que és necessari tenir en compte que no tot l'esport és saludable.

4. Sobre la relació entre l'esport i l'educació, els valors i la integració:

- 4.1. Es consideren essencials la introducció d'un codi ètic de l'esport en l'edat escolar –d'acord amb el model que ja aplica el Consell de Menorca-, la diferenciació de l'esport base i el d'alt rendiment, la potenciació dels valors positius inherents a l'esport (autoconfiança, respecte, cooperació, tolerància, etc.) i del seu caràcter educatiu per als infants en edat escolar, tot tenint en compte que hi ha pràctiques errònies en aquesta transmissió de valors i que les famílies són els principals transmissors de valors. Els programes de promoció de la pràctica esportiva són, igualment, mitjans per a una integració real.
- 4.2. Cal millorar les infraestructures esportives dels centres escolars, fer arribar a tota la població, des de l'àmbit públic i el privat, la necessitat de concebre l'esport com a eina socialitzadora i integradora, com a part fonamental de l'educació integral, que transmet valors a la vida quotidiana, formar professionals en l'esport base, traslladar la responsabilitat educativa a pares en primer lloc, vincular l'esport al currículum escolar, potenciar el seu efecte integrador i evolucionar al mateix ritme que la societat.

5. Sobre l'esport en edat escolar:

- 5.1. Es considera prioritari incrementar i fomentar la participació, especialment femenina, respectar la diversitat entre gèneres, i fomentar l'educació en la cultura de l'esforç.

5.2. Es recomana fer una normativa unificada que reguli l'esport escolar, que pressuposi la coordinació i unificació de criteris entre les diferents institucions implicades. Igualment, es considera que l'esport en edat escolar té un valor fonamentalment pedagògic i no tant centrat en els aspectes competitiu, i que cal recolzar el professorat d'Educació Física com a lligam entre l'escola i l'esport, de la mateixa manera que els diferents agents implicats han de realitzar un treball conjunt amb els centres educatius.

6. Sobre les federacions esportives i l'esport federat:

- 6.1.** Es considera que les federacions esportives necessiten professionalització i modernització en la gestió per evolucionar al mateix ritme que la societat, evitant errors com l'aplicació del model d'esport d'adults als infants i diferenciant, dins cada federació, una divisió per a l'esport adaptat. Igualment, el CES opina que les federacions han de millorar el servei i l'oferta als usuaris i que han de tenir per objecte l'optimització del rendiment esportiu i la millora qualitativa i quantitativa de tècnics. Igualment, es considera imprescindible que els equips d'alt nivell disposin d'una xarxa d'equips inferiors per garantir la continuïtat pràctica dels diferents esports.
- 6.2.** Tot i reconèixer la seva funció social, no es considera que les federacions juguin un paper essencial en la formació i l'educació. Tampoc no es considera prioritària la dotació dels centres de tecnificació ni es valora com a essencial l'esport màsters.

7. Sobre l'esport i la gent gran:

- 7.1.** Es considera essencial millorar l'activitat física habitual i de pràctica esportiva d'aquest col·lectiu i facilitar-los l'accés a les instal·lacions esportives en horaris de baixa ocupació.
- 7.2.** Cal potenciar la presència de professionals especialitzats en aquest col·lectiu, fer campanyes de promoció per incrementar la presència de persones majors en l'activitat física –com ha fet el programa pilot del Consell de Menorca-, fomentar i potenciar el treball d'equips multidisciplinars.

8. Sobre l'esport i la discapacitat:

- 8.1.** Es considera essencial l'eliminació de barreres arquitectòniques, la formació de professionals per atendre la diversitat i l'augment progressiu de l'oferta dirigida a persones amb discapacitat.

8.2. Es constata que la majoria de programes esportius no contemplen la participació de persones amb discapacitat. En aquest sentit, cal equiparar la importància de l'esport per a tots els col·lectius, perquè tots puguin gaudir dels seus beneficis i cal que es formin especialistes en aquest col·lectiu.

9. Sobre l'esport i els mitjans de comunicació:

- 9.1.** Es considera prioritari que els mitjans realitzin la funció de promoure l'activitat física entre la població, destacant-ne els valors positius per sobre dels negatius.
- 9.2.** Es considera oportú recomanar que s'incrementin i potenciïn, amb la col·laboració de les institucions públiques, les informacions sobre esports minoritaris, esport femení i esport base.

10. Sobre les instal·lacions esportives:

- 10.1.** Es considera prioritària la creació d'un Pla d'instal·lacions esportives per a les Illes Balears. Igualment, es recomana especialment que s'arbitrin mesures per a la racionalització i optimització de recursos, com mancomunar les instal·lacions i els serveis, l'establiment d'acords entre entitats públiques i privades per a la utilització d'instal·lacions.
- 10.2.** Es considera oportú, igualment, recomanar la promoció de formació dels responsables en política esportiva i la participació dels tècnics municipals.

11. Sobre esport i l'alt rendiment:

- 11.1.** Es considera essencial reforçar els programes d'informació sobre la perillositat d'augmentar el rendiment físic a través de substàncies il·legals.
- 11.2.** Es considera important la cooperació entre el Govern i les federacions - estatals i autonòmiques - per al funcionament correcte dels projectes esportius, com també la creació d'equips inferiors que assegurin, juntament amb els de màxim nivell, la continuïtat en totes les categories. Es recomana, igualment, que es millori la dotació de recursos per als esportistes d'elit, especialment en les modalitats amb dificultats per a la professionalització.

12. Sobre la relació entre l'esport i el turisme

- 12.1.** Es considera essencial que la construcció de noves instal·lacions esportives es dugui a terme amb respecte absolut al medi ambient. Igualment, cal fomentar l'activitat esportives en l'entorn natural. Pel que fa a les infraestructures, caldria analitzar les instal·lacions exis-

tents i planificar-ne la creació de noves, amb vocació de permanència, d'acord amb un instrument planificador i seguint criteris com la rendibilitat econòmica i social. En relació amb la promoció d'activitats esportivo-turístiques, cal tenir en compte la singularitat de cada illa i tots aquells factors que puguin millorar la promoció turística de la comunitat.

12.2. L'esport constitueix una eina a tenir en compte per a la desestacionalització turística. En aquest sentit, hi ha activitats relacionades amb el medi natural que poden tenir-se en compte a l'hora de promocionar les Illes Balears com a destinació turística. Igualment, cal que els gestors i tècnics en aquest àmbit estiguin convenientment formats.

III. CONCLUSIONS

El Consell Econòmic i Social ha valorat, com es posa de manifest en les observacions, els aspectes que considera més rellevants respecte a l'estudi L'Esport a les Illes Balears i es remet al que s'ha exposat.

Igualment, es considera oportú adjuntar, annexos al dictamen, el document que recull els resultats del qüestionari plantejat a la Comissió d'Àrea Social sobre els diferents aspectes relacionats amb l'esport recollits en l'estudi sobre L'Esport a les Illes Balears.

Vist i plau

La secretària general

Núria Garcia Canals

El president

Llorenç Huguet Rotger

Palma, 9 de juny de 2009

02

annex 1 qüestionari

sobre les aportacions fetes pels experts participants en el
seminari organitzat pel Consell Econòmic i Social i
sobre l'esport a les Illes Balears

VALORACIÓ:

TOTALMENT D'ACORD	MOLT D'ACORD	D'ACORD	EN DESACORD	TOTALMENT EN DESACORD	NO SAP NO CONTESTA
5	4	3	2	1	0

Posar aquesta valoració en els requadres:

A CONCLUSIONS SOBRE L'ESPORT A LES ILLES BALEARS DE TIPUS GENERAL		
1	Cada dia es mes important la formació per a l'especialització en la gestió professional de les instal·lacions, equipaments i activitats esportives.	4,17
2	Destacar el paper de l'iniciativa privada en l'increment de la pràctica d'activitat física de la població, sobre tot amb la constant recerca de tècniques esportives no reglades (pilates, fitness, stretching, etc).	3,33
3	Es imprescindible i s'ha de fomentar i promoure la necessitat de recerca, desenvolupament i innovació en el camp de les Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.	3,33
4	Des d'una perspectiva històrica a partir dels anys 70 l'esforç de les entitats públiques (sobre tot els ajuntaments) per donar serveis esportius, tant d'activitats com d'instal·lacions, a la creixent demanda de la ciutadania ha estat molt important.	3,17
B CONCLUSIONS SOBRE EL CONCEPTE I LA DEFINICIÓ D'ESPORT		
1	S'hauran d'utilitzar conceptes clars i de fàcil comprensió per a tota la població.	4,33
2	Totes les persones presents accepten i aproven utilitzar la definició d'Esport que utilitza la Carta Europea de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa l'any 1992: "S'entén per esport tota mena d'activitats físiques que mitjançant una participació organitzada o d'altra mena, tinguin per finalitat l'expressió o la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'assoliment de les competicions a tots els nivells. Inclou fer-lo tant en un entorn organitzat (club) com les realitzades pel seu compte"	4,00
3	S'ha de contemplar l'aspecte lúdic, ja que és un tema important i novador i actualment existeixen dubtes en la terminologia utilitzada pels no experts a l'hora de parlar del tema de l'esport.	3,67
4	Al parlar d'esports no es poden deixar apart les noves tendències en activitats esportives aparegudes els darrers anys i que cada dia tenen una major presència entre la població (fitness, wellness, pilates, etc).	3,33
C CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I SALUT		
1	S'ha d'informar a la població sobre la perillositat de millorar el rendiment mitjançant substàncies dopants.	5,00
2	S'ha de promocionar i potenciar l'esport com eina preventiva de diferents malalties cada dia més comuns a la nostra societat (cardiovasculars, obesitat, mal d'esquena, etc).	4,67
3	La importància que l'activitat física adequada te per aconseguir un millor estat de salut amb les conseqüències que aquest fet te per la qualitat de vida, per l'educació, per la sociabilitat, per l'economia individual i col·lectiva, etc...	4,33
4	S'han de potenciar els projectes de promoció de la salut pública mitjançant l'activitat física i esportiva.	4,17
5	S'ha de conscienciar a la població sobre la necessitat dels exàmens mèdics previs a l'inici de la pràctica esportiva.	4,17
6	S'ha d'efectuar un reconeixement públic de l'Educació Física com una educació per a la salut de les persones a totes les edats.	3,83
7	Per aconseguir que la pràctica de l'activitat física sigui un eina vàlida per a la prevenció de diferents malalties hem de contar amb personal amb una formació de qualitat i especialització en el camp de les Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.	3,33
8	S'han de promoure investigacions i les seves posteriors publicacions en el camp de les CAFE per prendre consciència de la importància de la realització d'exercici físic com a medi de salut.	3,33
9	S'ha de ressaltar que no tot l'esport és saludable	3,17
10	S'han de promoure la creació d'especialistes per a l'assessorament, informació, seguiment de pautes, etc en el camp de l'activitat física i esportiva de lleure.	3,17
11	L'esport és un medi totalment vàlid per a la rehabilitació i pel diagnòstic de diferents malformacions.	2,67

D CONCLUSIONS SOBRE ESPORT, EDUCACIÓ, VALORS I INTEGRACIÓ		
1	La introducció d'un codi ètic de l'esport en l'edat escolar, d'acord amb el model que el Consell de Menorca ja aplica, és una acció que es consideraria necessària per a la conscienciació de la població d'una pràctica esportiva amb valors positius.	4,83
2	S'han de separar de forma clara quins són els fins i objectius de l'esport base que, en cap cas, són els mateixos que els de l'esport d'alt rendiment.	4,50
3	Els valors educatius de l'esport són indiscutibles, però malauradament hi ha valors negatius. Així hem de potenciar valors positius com autoconfiança, respecte, cooperació, tolerància, etc i dejectar valors negatius com egoisme, falta de respecte, violència etc.	4,50
4	La idea de que l'esport és un element de cohesió social molt important que ens pot fer créixer com a persones s'ha d'arrelar a la societat.	4,33
5	Les institucions han de treballar per aconseguir un esport en l'edat escolar de màxima qualitat i sempre educatiu.	4,17
6	S'ha de realitzar una conscienciació social del que s'està fent malament a l'entorn esportiu tan per part dels educadors, com per part dels pares, mitjans de comunicació etc.	4,17
7	L'esport no pot ser l'únic responsable de la transmissió de valors, és la família el lloc més important per fomentar i transmetre valors.	4,17
8	S'han de desenvolupar programes de promoció de la pràctica esportiva com a medi d'una integració real.	4,17
9	Les actuals infraestructures esportives dels centres escolars s'han de millorar i també poder utilitzar per part de tota la població, s'han d'obrir els centres escolars per aprofitar al màxim les seves infraestructures.	4,00
10	S'han de sumar esforços per que tant les iniciatives de caire privades com les públiques, aconseguixin fer arribar a tota la població la necessitat de l'esport com a eina socialitzadora i integradora.	3,83
11	S'ha de fer palès que l'esport és una part fonamental de l'educació integral de la persona i s'han de traslladar els valors de l'esport a altres àmbits de la vida quotidiana.	3,83
12	És imprescindible la formació de personal especialitzat en l'esport base (Monitors de l'esport en l'edat escolar) i traslladar la responsabilitat educativa en primer lloc als pares, i també àrbitres i directius esportius i dirigents polítics.	3,67
13	L'esport base actualment ha perdut la seva vinculació amb el currículum escolar dels alumnes i la correcció d'aquesta deficiència és absolutament necessària.	3,50
14	L'esport és un medi que permet i ajuda a la integració dins la societat de persones discapacitades psíquiques, discapacitades físiques, discapacitades sensorials, col·lectius d'immigrants, etc i com a eina d'integració que s'ha de potenciar.	3,33
15	De la mateixa forma que la societat canvia i evoluciona, és necessari que l'esport canvi i es detecta una necessitat d'evolucionar en aspectes concrets.	3,33
16	S'ha d'educar en la competició.	1,67
E CONCLUSIONS SOBRE ESPORT EN EDAT ESCOLAR		
1	S'ha de realitzar una gran tasca per aconseguir incrementar la participació, especialment la femenina.	4,67
2	S'ha de respectar la diversitat entre gèneres al món de l'esport.	4,17
3	És necessària l'educació en la cultura de l'esforç per poder millorar i aprendre, l'esport és un model excepcional per aconseguir-ho.	4,17
4	Ha de fer-se una normativa unificada a l'esport escolar i ha d'haver-hi una coordinació entre les diferents institucions implicades, proposar un model comú i únic d'actuació a l'esport en edat escolar, per això s'hauria de crear una comissió per unificar els criteris.	3,83
5	L'esport en edat escolar s'ha d'entendre de forma pedagògica, com a part de la formació de la persona i no exclusivament amb la competició com a fi més important o únic. (La competició com a medi educatiu es absolutament vàlida)	3,67
6	S'ha de recolzar el professorat d'Educació Física com a lligam entre l'escola i l'esport escolar.	3,67
7	Els diferents agents implicats han de realitzar un treball conjunt amb els centres educatius.	3,67

F CONCLUSIONS SOBRE FEDERACIONS ESPORTIVES I ESPORT FEDERAT		
1	Les federacions esportives necessiten una professionalització i una modernització en la seva gestió per poder evolucionar de la mateixa forma i amb la mateixa rapidesa que la nostra societat.	3,33
2	El greu i antic error d'aplicar en les primeres edats el model de l'esport dels adults s'ha d'esmenar de forma urgent. Per això les institucions, les federacions i els clubs han de treballar per aconseguir un acord ampli en aquest tema.	3,33
3	L'actual estructura d'una sola federació que engloba les diferents disciplines d'esport adaptat a persones amb deficiències hauria de modificar-se i s'hauria de crear, dins cada federació, una divisió per l'esport adaptat.	3,33
4	S'ha de millorar el servei i la qualitat de l'oferta cap els seus usuaris per part d'aquestes entitats.	3,17
5	L'objectiu primordial d'una federació ha de ser optimitzar el rendiment esportiu dels seus practicants, així com millorar la quantitat i la qualitat dels seus tècnics.	3,00
6	Es imprescindible que els equips d'alt nivell de la nostra Comunitat disposin d'una xarxa d'equips inferiors que garanteixin una continuïtat en la pràctica dels diferents esports.	3,00
7	Reconèixer la funció social que desenvolupen les federacions com a tercer nivell (família, escola, lleure), tant de formació com d'educació social.	2,50
8	Entre els experts no es creu imprescindible la creació d'un Centre d'Alt Rendiment a la nostra comunitat, però es ressalta la importància i la feina que es du a terme al centres de tecnificació, que s'han de incrementar en dotació respecte als actuals i en nombre els existents.	2,17
9	És necessari aglutinar dins totes les federacions els col·lectius d'immigrants i valorar de forma molt important l'esport màsters.	2,00
G CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I GENT GRAN		
1	És necessari millorar l'activitat física habitual i de pràctica esportiva de la gent gran.	4,00
2	Degut a la seva situació laboral és un col·lectiu que disposa de molta disponibilitat i temps lliure i es pot facilitar l'accés d'aquest col·lectiu a les instal·lacions esportives en horaris d'una baixa ocupació.	4,00
3	S'ha de potenciar la presència en aquesta franja d'edat de professionals amb l'especialització adient.	3,67
4	S'han de fer campanyes de promoció i sensibilització, tant des de l'administració com des del sector privat per augmentar la participació d'aquesta franja d'edat en les activitats físiques. Programa pilot com el que el Consell de Menorca ha realitzat a centres geriàtrics promouen la socialització i es produeix una millora de les condicions de vida d'aquests col·lectius.	3,33
5	S'ha de fomentar i potenciar el treball d'equips multidisciplinaris (Psicòlegs, fisioterapeutes, llicenciats en ciències de l'activitat física i l'esport, metges, etc) en aquest àmbit.	3,17
6	S'ha de promoure i incrementar la formació dels professionals de l'activitat física que treballen en aquest sector de la població.	3,00
H CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I DISCAPACITAT		
1	És treball de tothom el fet d'eliminar les barreres arquitectòniques i aplicar la normativa vigent per a possibilitar que una persona sigui diferent (com ho som tots), però que no es senti discapacitada.	4,67
2	Es detecta una necessitat de formar als professionals de l'esport cap a l'atenció a la diversitat. La societat no és homogènia, sinó que és diversa, i és una qüestió ètica i de justícia el fet que qualsevol persona pugui tenir l'oportunitat de practicar l'esport o activitat física que mes li interessi.	4,33
3	S'ha d'aconseguir augmentar progressivament l'oferta esportiva dirigida a les persones amb discapacitat, tendint cap a una oferta generalitzada que possibiliti que qualsevol persona pugui realitzar qualsevol activitat física o esportiva.	4,17
4	Col·locar al mateix nivell d'importància l'esport per a persones amb discapacitat que l'esport ordinari, ja que és un dret que qualsevol persona pugui gaudir dels beneficis de l'esport, a tots els nivells (físic, psicològic i social).	3,67
5	L'immensa majoria de programes esportius no contempen la participació de les persones amb discapacitat.	3,17
6	Ha d'existir una especialització i la regulació laboral dels professionals que treballen amb les persones amb discapacitat, des del punt de vista esportiu i d'oci. El fet que moltes activitats funcionin amb voluntariat pot ser, des del punt de vista social molt positiu, però des del punt de vista normalitzador pot resultar discriminatori.	2,83

I CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I MITJANS DE COMUNICACIÓ		
1	Els mitjans de comunicació han de jugar un paper important en promoure l'activitat física entre la població com a eina de salut i educativa.	4,17
2	S'han de destacar els valors positius de l'esport envers els negatius.	4,00
3	S'han d'incrementar i potenciar les informacions dedicades als esports minoritaris, a l'esport femení i a l'esport de base. Les institucions públiques han de col·laborar activament en aquesta tasca.	3,67
J CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I INSTAL·LACIONS		
1	S'ha de crear un pla d'instal·lacions esportives per a les Illes Balears. Gestió i manteniment. Començar poc a poc i fer un pla d'infraestructures a anys vista i lligar la gestió i el manteniment	4,50
2	S'han de mancomunar les instal·lacions esportives i els serveis que s'ofereixen per optimitzar la gestió, es a dir, aconseguir el màxim ús per part de tota la ciutadania i abaratir el costs de manteniment.	4,17
3	Per part de les institucions públiques, s'han de promoure acords amb les entitats privades que ja disposen de determinades infraestructures perquè puguin esser utilitzades de forma pública en les millors condicions.	4,17
4	S'han de racionalitzar i optimitzar recursos ja que no totes les poblacions poden disposar de tots els serveis, per això es detecta la necessitat d'elaborar un pla director que racionalitzi els recursos i doni resposta a l'interès comú.	4,00
5	S'ha de promoure la formació dels responsables en política esportiva i comptar amb la participació dels tècnics municipals.	3,67
K CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I ALT RENDIMENT		
1	S'han reforçar els programes d'informació sobre la perillositat de millorar el rendiment mitjançant substàncies prohibides.	4,33
2	És bàsica i imprescindible la cooperació entre el Govern de les Illes Balears, les federacions nacionals i autonòmiques pel correcte desenvolupament dels projectes esportius.	3,67
3	Importància que els equips tinguin una base suficient per mantenir categories inferiors, no pot ser tenir només un equip al màxim nivell ja que després desapareix tota la inversió feta i no en queda res.	3,67
4	Millorar els recursos cap els esportistes d'elit en aquelles modalitats en les quals la seva professionalització no sigui fàcil.	3,17
5	No és imprescindible crear un centre d'alt rendiment a Balears però sí millorar els centres de tecnificació i facilitar a les illes la creació d'aquest centres.	2,83
6	Realitzar més inversions en Innovació, recerca, projectes I+D, equips, ADO, etc.	2,83
7	A nivell autonòmic és important l'existència de Centre de tecnificació i el seu recolzament als diferents esports.	2,67
8	L'esport d'alt rendiment ha d'esser una competència	1,00
L CONCLUSIONS SOBRE ESPORT I TURISME		
1	La construcció de noves instal·lacions esportives s'ha de fer amb un respecte absolut al medi ambient.	4,50
2	L'esport com a medi de salut i compaginat amb el clima i els nostres paratges, es un altre activitat que s'ha de considerar.	4,33
3	Ha d'haver un anàlisi de les instal·lacions existents i una planificació de futur que analitzi la rendibilitat posterior a nivell econòmic, esportiu i social de les infraestructures que es vagin a construir.	4,17
4	Les infraestructures que es creïn no han de tenir un us efímer sinó que han de poder esser utilitzades també per part dels residents. Han d'esser infraestructures permanents i realitzades dins un pla d'instal·lacions.	4,17
5	A l'hora d'elaborar projectes esportivo-turístics no es poden oblidar la singularitat de cada illa.	4,17
6	Per a l'organització de esdeveniments esportius sempre s'han de tenir en compte tots els factors positius que puguin millorar la promoció turística de la nostra comunitat.	4,17
7	El turisme es reconegut entre els experts, una vegada més, com un aspecte bàsic per a l'economia de la nostra comunitat i l'esport com un eina importantíssima per a la desestacionalització del turisme.	3,50
8	Al marge de les activitats esportives més arrelades, s'han de començar a implantar d'altres mes relacionades amb el medi natural com submarinisme, pesca, equitació, senderisme, torrents, kayak, piragüisme, etc. Sempre complint amb el màxim respecte al medi ambient i la seguretat dels practicants.	3,50
9	S'ha de realitzar una formació especialitzada en turisme i esport pels gestors i tècnics d'aquest camp.	3,17
10	Es creu imprescindible elaborar d'un pla de costes per les Illes Balears.	1,83

03

annex 2
estudi

sobre l'esport a les Illes Balears

1 | Introducció (p.25-p.26)

2 | Marc jurídic de l'esport (p.27-p.28)

- 2.1. Regulació internacional (p.27)
- 2.2. Regulació estatal (p.27)
- 2.3. Regulació en la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (p.28)

3 | Anàlisi dels pressuposts de les administracions públiques (Estat, Comunitat Autònoma, consells insulars i ajuntaments) destinats a l'esport (p.29-p.38)

- 3.1. La inversió estatal (p.29)
- 3.2. Recursos de l'Administració autonòmica destinats a l'esport (p.30)
- 3.3. Recursos dels consells insulars destinats a l'esport (p.32)
- 3.4. Recursos dels ajuntaments destinats a l'esport (p.35)

4 | Esport i ocupació (p.39-p.42)

5 | Esport i societat (p.43-p.82)

- 5.1. Esport i educació (p.43)
- 5.2. Esport i salut (p.46)
 - 5.2.1. Educació postural i mal d'esquena (p.49)
 - 5.2.2. Educació en la prevenció de la obesitat i hàbits alimentaris (p.51)
- 5.3. Esport en edat escolar (p.55)
 - 5.3.1. L'esport en edat escolar a l'illa de Mallorca (p.57)
 - 5.3.2. L'esport en edat escolar a l'illa d'Eivissa i Formentera (p.58)
 - 5.3.3. L'esport escolar a l'illa de Menorca (p.59)
 - 5.3.4. L'esport federat (p.60)
- 5.4. Esport i gent gran (p.62)
 - 5.4.1. Esport i gent gran a Mallorca (p.62)
 - 5.4.2. Esport i gent gran a Menorca (p.64)
 - 5.4.3. Esport i gent gran a Eivissa i Formentera (p.65)
- 5.5. Esport i discapacitat (p.66)
 - 5.5.1. Esport i discapacitat a Mallorca (p.66)
 - 5.5.2. Esport i discapacitat a Menorca (p.69)
 - 5.5.3. Esport i discapacitat a Eivissa i Formentera (p.70)
 - 5.5.4. Esport i competició per a persones amb discapacitat (p.70)
- 5.6. Esport i mitjans de comunicació (p.73)
- 5.7. Esport i turisme a les Illes Balears (p.76)
 - 5.7.1. Turisme nàutic (p.77)
 - 5.7.2. Turisme de golf (p.78)
 - 5.7.3. Cicloturisme (p.80)

6 | Hàbits esportius (p.83-p.110)

- 6.1. Interès per l'esport (p.84)
- 6.2. Pràctica d'esport (p.85)
- 6.3. Edat d'iniciació a l'esport (p.87)
- 6.4. Freqüència de pràctica esportiva (p.88)
- 6.5. Esport més practicats (p.90)
- 6.6. Amb qui practiquen esport (p.93)
- 6.7. Com practiquen esport (p.94)
- 6.8. Esportistes federats (p.95)
- 6.9. Utilització d'instal·lacions esportives (p.96)
- 6.10. Hàbits esportius del pares (p.98)
- 6.11. Nivell d'estudis (p.99)
- 6.12. Nivell socioeconòmic (p.101)
- 6.13. Motius d'inici de la pràctica esportiva (p.102)
- 6.14. Motius de manteniment de la pràctica esportiva (p.103)
- 6.15. Motius adduïts per a l'abandó de la pràctica esportiva (p.104)
- 6.16. Motius adduïts per no practicar esport (p.107)
- 6.17. Grups de discussió sobre l'esport amb joves (p.108)
- 6.18. Conclusions més rellevants de l'estudi dels hàbits esportius a les Illes Balears (p.109)

7 | Els equipaments esportius a les Illes Balears (p.111-p.113)

8 | Conclusions extretes de les aportacions fetes pels experts participants en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes Balears (p.114-p.119)

9 | Bibliografia (p.120-p.122)

L'esport és un terreny ampli i dinàmic, complex i a la vegada heterogeni, que té múltiples dimensions.

L'objectiu fonamental d'aquest estudi és descriure la realitat de l'esport a les Illes Balears. Aquest coneixement de la realitat hauria de permetre determinar quines actuacions i línies de treball s'han de fer en el futur.

La metodologia escollida ha incorporat diferents elements dels diversos protagonistes del sistema esportiu de les Illes Balears:

- S'ha encomanat a experts del sector abordar diferents temàtiques tractades en el treball.
- S'ha revisat exhaustivament la literatura científica publicada sobre el tema esportiu a les Illes Balears.
- S'ha realitzat una tasca d'anàlisi i recull d'informes, llibres, documents, revistes, webs que tractaven de l'objecte d'estudi que ens ocupa i que podien aportar informació i opinions rellevants.
- S'ha realitzat un seminari d'experts on es van tractar els següents aspectes: El concepte d'esport, esport i salut, esport i educació, esport escolar, esport federat, hàbits esportius, esport i gent gran, esport i discapacitat, esport i mitjans de comunicació, esport i turisme, esport i alt rendiment, instal·lacions esportives.

Moltes persones i institucions han dit el seu parer durant l'elaboració d'aquest llibre sobre l'esport a les Illes Balears.

Tot això ha estat una feina enriquidora i productiva. Ara presentam els resultats.

Acotar la terminologia dins l'àmbit d'estudi que ens trobam és una tasca fonamental abans d'avançar en aquest projecte.

El terme esport es pot analitzar des de diferents perspectives (sociològica, educativa, esportiva, salut, etc) i per tant pot tenir múltiples interpretacions. Actualment és un terme generalitzat, avui per avui per qualsevol persona del carrer realitzar esport és qualsevol activitat física com anar en bicicleta, jugar futbol, patinar, etc.

Encara que des de la perspectiva científica l'esport ha de complir una sèrie de requisits com realitzar una activitat física, tenir un reglament, participar en competicions, estar lligat a institucions que l'organitzen i controlen i ser universal.

La definició d'esport que utilitzarem és genèrica, ja que tothom ha d'entendre el mateix concepte. Utilitzarem el concepte que més s'acosta a la percepció de l'esport que les persones tenen actualment. Per això hem de tenir una visió ampla i genèrica que ens permeti ser operatius.

“s'entén per esport tota mena d'activitats físiques que mitjançant una participació organitzada o d'altra mena, tinguin per finalitat l'expressió o la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'assoliment de les competicions a tots els nivells. Per esport s'entén tant un partit d'handbol, com una excursió a la muntanya. Les motivacions de les persones que el fan poden ésser molt variades (diversió, salut, competició... i inclou fer-lo tant en un entorn organitzat (un club per exemple) com en un que no ho és (anar pel seu compte) (Definició de la Carta Europea de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa l'any 1992).

Aquesta definició de l'esport tan oberta és la que permetrà comptar per l'estudi amb persones de tota condició i circumstàncies, a més a més de valorar les funcions de salut, socialització, cultural, recreativa i educativa de l'esport.

Per tant considerarem com a “esport” l'activitat física tant regular com esporàdica, es practiqui en grup o individualment, es realitzi en instal·lacions privades o públiques, i tingui la finalitat que tingui (competició, recreativa, manteniment de la forma física, salut, etc).

L'activitat física és el concepte més freqüentment emprat i permet incloure activitats molt variades i ajustades a una realitat molt heterogènia.

Es possible que al llarg del llibre surtin els diferents termes d'esport, pràctica esportiva, exercici físic, utilitzats indistintament, sense entrar en matisacions que des d'altres punts de vista podrien ser rellevants però no en el nostre cas.

Es tracta d'aplicar un concepte fàcil i entenedor per a tothom, així com valorar i molt que la definició d'esport sigui el més àmplia i oberta possible.

A l'hora de parlar d'esport en l'edat escolar, cal diferenciar l'esport que es fa dins l'horari escolar del que es fa fora de l'horari escolar. En el primer els nins i nines fan Educació Física amb uns objectius educatius determinats, fonamen-

1. INTRODUCCIÓ

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

tats en criteris psicopedagògics i donant resposta a les necessitats cognitives, motrius i afectives.

El ventall d'oferta esportiva que es pot fer fora de l'escola és molt ampli; es pot fer a un club esportiu, una entitat privada o pública, pel seu compte, etc.

L'esport escolar es duu a terme en el marc local de l'escola, al marge de les classes de educació física, amb un calendari interescolar, més flexible que l'anterior. No és obligatori i s'emmarca dins l'educació del temps de lleure.

L'esport federat, amb llicència federativa es duu a terme amb una lliga depenent de les federacions i amb un marcat objectiu competitiu.

L'esport de lleure, considerat com un dret per a tothom i practicat per molta gent a diferents edats, orientat cap a l'oci, el benestar i la salut ha d'estar cada dia més present en la nostra societat. Les finalitats d'aquest esport entre d'altres serien socialitzadora, lúdica, mantenir la forma, diversió.

Quant a l'esportista, no és exclusivament aquell que es guanya la vida practicant un esport o que realitza activitat física competint per assolir una determinada marca, és qual-sevol persona, gran o petita, que practica esport o activitat física d'una manera regular, ja sigui per lleure o per mantenir el cos en un saludable estat físic.

“Esportista és aquell que no solament ha envigorit els seus músculs i desenvolupat la seva resistència mitjançant la pràctica d'algun esport, sinó que amb aquesta pràctica ha après a reprimir la colera, a ser tolerant amb els companys, a no aprofitar-se vilment d'un avantatge, a sentir íntimament com un deshonor la mera sospita d'una trampa, i a suportar amb el cap alt i amb alegria el desencís d'un revés”.

Revista “The Punch”, Londres, (1850)

L'esport és un sistema format per diversos components: les persones que practiquen esport, les instal·lacions on es practica, els responsables tècnics, els gestors... tots ells contribueixen, d'alguna manera directa o indirecta, a què es duguin a terme activitats esportives. Per tant, l'ordenació de l'esport implica una atenció especial a aquests components i al seu equilibri en el conjunt del sistema. Així mateix, cal tenir en compte que la presència de la iniciativa privada en l'ordenació i la promoció de l'esport és fonamental, atès que es tracta d'una activitat lliure i voluntària que té la seva base en la societat i constitueix una àrea de gran importància econòmica. I, finalment, l'esport és una matèria sobre la qual incideixen totes les administracions públiques, motiu pel qual és necessari integrar totes les legislacions.

Considerada la pràctica de l'esport com a element determinant de la qualitat de vida i la utilització activa i participativa del temps d'oci, així com d'integració en la societat contemporània, ha estat objecte d'atenció, tant dins l'àmbit intern com internacional.

2.1. REGULACIÓ INTERNACIONAL

D'una banda, cal esmentar la Carta Internacional de l'Educació Física i l'Esport de la UNESCO, que estableix, entre altres punts, que una de les condicions essencials de l'exercici efectiu dels drets humans depèn de la possibilitat per a totes les persones de desenvolupar i preservar lliurement les seves facultats físiques, intel·lectuals i morals, la qual cosa implica que s'hauria de donar a tothom la possibilitat d'accedir a l'educació física i l'esport. Igualment, afirma que l'educació física i l'esport contribueixen al desenvolupament complet i harmoniós de l'ésser humà i reconeix a totes les persones el dret fonamental d'accedir-hi, especialment el Conveni Europeu sobre violència, -elaborat pel Consell d'Europa i ratificat per Espanya l'any 1987- i el Conveni del Consell d'Europa contra el dopatge de 1989.

D'altra banda, en l'àmbit de la Unió Europea, la *Carta Europea de l'Esport per a Tothom de 1975*, revisada l'any 1992 per la Conferència de Ministres Europeus responsables de l'esport, afirma que la pràctica de l'esport és un dret general dels ciutadans i que els poders públics tenen el deure d'impulsar-la i estimular-la de manera apropiada. Igualment, es defineix l'esport com qualsevol forma d'activitat física que, a través de la participació organitzada o no, té per objecte l'expressió o millora de la condi-

ció física o psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'obtenció de resultats en la competició a tots els nivells.

La Comissió d'Esports de la Unió Europea declarà, en el VIII Congrés Mundial de l'Esport per a Tothom que tingué lloc l'any 1998, que l'esport compleix cinc funcions: educativa, de salut pública, social, cultural i recreativa.

Finalment, el Llibre Blanc de l'Esport (11 de juliol de 2007) presentat per la Comissió Europea reconeix que l'esport es un fenomen social i econòmic creixent que fa una contribució important als objectius estratègics de solidaritat i prosperitat. L'esport atreu ciutadans europeus i contribueix a promoure valors com l'esperit d'equip, la solidaritat, la tolerància, el joc net, així com satisfacció personal. Això no obstant, reconeix que l'esport s'enfronta a amenaces i reptes sorgits en la societat europea, com ara l'explotació de joves jugadors, dopatge, racisme, violència, corrupció i blanqueig de diners.

2.2. REGULACIÓ ESTATAL

La rellevància de l'esport ha estat recollida en el conjunt de principis rectors de la política econòmica i social del capítol III del títol I de la Constitució Espanyola. En aquest sentit, l'art. 43.3 disposa que *els poders públics fomentaran l'educació sanitària, l'educació física i l'esport*.

La Llei 10/1990, de 15 d'octubre, de l'esport, te, com a objectiu principal regular el marc jurídic en el qual s'ha de desenvolupar la pràctica esportiva en l'àmbit de l'Estat, tenint en compte, d'una banda, que els estatuts d'autonomia atribueixen a les comunitats autònomes competències sobre l'esport o la promoció de l'esport i, de l'altra, que sobre l'esport incideixen diversos títols competencials. Aquesta Llei està dividida en tretze títols, des dels quals pretén:

- Fomentar la pràctica esportiva i ordenar-ne el funcionament, quan aquesta transcendeixi l'àmbit autonòmic.
- Reconèixer i facilitar l'activitat esportiva organitzada a través d'estructures associatives.
- Regular l'espectacle esportiu, considerant-lo com una activitat progressivament mercantilitzada.

Per això destaca el títol III, relatiu a les associacions esportives, que pretén promoure l'associacionisme de base i establir-ne un model de responsabilitat jurídica i econò-

2. MARC JURÍDIC DE L'ESPORT

Àngels Bellinfante. Assessora jurídica del CES

mica per als clubs que despleguen activitats de caràcter professional. Així, presta especial atenció a la configuració de les federacions esportives, com a entitats de naturalesa jurídic-privada i, a la vegada, amb atribucions jurídic- públiques de caràcter administratiu, que les configuren com a col·laboradores de l'Administració pública.

A més d'aquesta llei principal en matèria de l'esport, també s'han regulat altres aspectes en les normes legals següents:

- Llei orgànica 7/2006, de 21 de novembre, sobre protecció de la salut i de lluita contra el dopatge en l'esport, que igualment deroga alguns articles de la Llei de l'esport i que ha donat peu a la creació de la Comissió de Control i Seguiment de la Salut i el Dopatge i l'Agència Estatal Antidopatge.
- Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport, que ve a derogar els articles de la Llei 10/1990 relatius a aquesta matèria, per donar-li una regulació actualitzada. Aquesta norma reordena el compromís dels poders públics en l'impuls de polítiques actives contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància.

Arrel d'aquesta normativa legal s'han desplegat aspectes parcials reglamentàriament, d'on podem destacar les següents normes:

- Reial decret 971/2007, de 13 de juliol, d'esportistes d'alt nivell i d'alt rendiment.
- Reial decret 811/2007, de 22 de juny, pel qual es determina l'estructura, composició, funcions i règim de funcionament de la Comissió de control i seguiment de la Salut i el dopatge.
- Reial decret 63/2008, de 25 de gener, pel qual es regula el procediment per a la imposició i revisió de sancions disciplinàries en matèria de dopatge.
- Reial decret 185/2008, de 8 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Estatal Antidopatge.

2.3. REGULACIÓ EN LA C.A. DE LES ILLES BALEARS

L'article 30.12 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears disposa que la Comunitat Autònoma té competència exclusiva en matèria d'*esport i lleure. Foment, planificació, coordinació de les activitats esportives i de lleure. Regulació i declaració d'utilitat pública de les entitats esportives.*

En compliment d'aquest mandat estatutari, es va dictar la Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears, que venia a substituir la, fins aleshores vigent, Llei 3/1995, i ho fa amb un doble objecte (article 1):

- Definir els objectius i els principis generals de l'esport a les Illes Balears i ordenar-ne el règim jurídic i l'organització institucional.
- Promoure els mecanismes necessaris per implantar, estendre i fomentar la cultura de l'esport en totes les seves manifestacions.

Aquesta Llei es completa amb uns decrets, alguns dels quals varen ésser dictats en desplegament de la Llei 3/1995 ja derogada però que es mantenen en vigor en tant s'actualitza la normativa i sempre que no vulnerin allò que disposa la llei vigent:

- Decret 147/1997, de 21 de novembre, pel qual es regulen la constitució i funcionament dels clubs esportius i el Decret 23/1984, de 22 de març, pel qual s'estableix el Registre d'Associacions esportives.
- Decret 33/2004, de 2 d'abril, pel qual es regulen les federacions esportives, el qual ha estat parcialment derogat pel Decret 86/2008, d'1 d'agost.
- Decret 86/2008, d'1 d'agost, pel qual es despleguen i es regulen els processos electorals de les federacions esportives de les Illes Balears.
- Decret 2/2009, de 16 de gener, pel qual es regulen les activitats de formació esportiva que imparteixen les federacions esportives de les Illes Balears.

Així mateix, els consells insulars tenen com a competència pròpia (article 70.9 de l'Estatut d'autonomia) el foment i la promoció de les activitats esportives i de lleure, de manera que en poden dictar normes de rang reglamentari.

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

L'anàlisi de l'actuació dels ens públics en matèria d'esport ens duu a una primera observació de marcat significat en l'aspecte pressupostari, que és la distinció clàssica entre despesa corrent i despesa de capital, o, el que és el mateix, la diferenciació entre la despesa en la pròpia activitat esportiva i la inversió en infraestructures esportives.

És indubtable que la pròpia organització políticoadministrativa de l'Estat amb els seus tres nivells territorials (Estat, Comunitat Autònoma i municipis) condiciona la despesa pública en qualsevol matèria, amb la peculiaritat que en el cas de les Illes Balears es dona l'existència d'un segon subnivell en l'Administració Local, en la qual conflueix l'activitat dels consells insulars amb els ajuntaments.

L'esport no és aliè a aquesta "dispersió estructural de l'administració" pel que resulta fonamental la coordinació entre les diferents administracions a fi de maximitzar l'eficàcia de la despesa pública en aquesta matèria.

La despesa pública a les Illes Balears, per a l'últim exercici del que es disposa de dades de totes les administracions (2006), representa en el seu conjunt una despesa territorialitzada de 90.193.905 d'euros (el 0,37% del PIB), el que per a una població de 1.001.062 habitants (IBAE: xifres provisionals del Padró d'1-1-2006) representa una ràtio 90,2 euros per habitant i any.

3.1. LA INVERSIÓ ESTATAL

La inversió estatal en matèria esportiva es canalitza a través del Consejo Superior de Deportes (CSD), que dis-

posa d'un pressupost propi no territorialitzat i que efectua actuacions territorialitzades bàsicament mitjançant la signatura de convenis, tant amb les comunitats autònomes com amb les corporacions locals.

En l'actualitat està en vigor la convocatòria d'ajudes a les comunitats autònomes *per a l'execució de programes cofinançats de dotació d'infraestructures en centres escolars públics d'educació infantil, primària i secundària*.

A nivell de corporacions locals s'han convocat ajudes *per a l'execució d'infraestructures esportives i dotació d'equipaments esportius, amb motiu de la celebració de competicions esportives de caràcter internacional*.

Aquestes convocatòries s'han fet públiques per resolucions de 5 de novembre de 2007, que recull el BOE núm. 270 de 10 de novembre. A més el CSD efectua una labor de coordinació nacional en matèria d'infraestructures, mitjançant l'elaboració del CENS NACIONAL D'INSTAL·LACIONS ESPORTIVES.

Segons l'últim Cens Nacional d'Instal·lacions Esportives, de 2005, existeixen a les Illes Balears 6.553 instal·lacions de diferent tipologia, el detall de la qual és accessible a través de la pròpia WEB DEL CSD:

<http://www.csd.mec.es/csd/instalaciones/baleares.pdf>

Segons la informació facilitada pel CSD la inversió en infraestructures esportives es resumeix en el quadre 3-1.

QUADRE 3-1

C.A. i Ajuntaments	Finançament d'instal·lacions esportives escolars								
	TOTAL		Construït pel CSD			Construït per les C.A. i Ajuntaments			
	euros (€)	%	CSD	AJUNTS.	TOTAL	CSD	C.A.	AJUNTS.	TOTAL
ARAGÓ	39.589.122	9,17%	11.987.087	3.210.893	15.197.980	0	7.746.401	16.644.741	24.391.142
ASTÚRIES	22.021.389	5,10%	9.823.525	2.761.250	12.584.775	0	5.174.780	4.261.834	9.436.614
ILLES BALEARS	23.117.636	5,35%	11.030.163	3.837.292	14.867.455	0	5.285.559	2.964.622	8.250.181
CASTELLA I LLEÓ	53.220.411	12,33%	30.448.050	11.991.802	42.439.852	0	7.727.734	3.052.825	10.780.559
CASTELLA-LA MANXA	58.088.641	13,45%	21.831.281	2.376.372	24.207.653	0	32.700.254	1.180.734	33.880.988
EXTREMADURA	50.310.807	11,65%	22.737.058	6.782.417	29.519.475	0	12.238.274	8.553.058	20.791.332
MÚRCIA	38.624.381	8,95%	14.896.208	3.424.257	18.320.465	3.399	14.072.816	6.227.701	20.303.916
NAVARRA	14.727.523	3,41%	3.966.755	712.330	4.679.085	0	4.783.017	5.265.421	10.048.438
MADRID	80.814.146	18,72%	29.366.440	7.744.323	37.110.763	0	23.707.951	19.995.432	43.703.383
LA RIOJA	14.370.989	3,33%	6.568.910	2.315.114	8.884.024	0	2.917.190	2.569.775	5.486.965
CANTÀBRIA	16.362.274	3,79%	5.938.172	3.640.476	9.578.648	0	4.263.872	2.519.754	6.783.626
CEUTA	2.060.570	0,48%	612.131	0	612.131	0	0	1.448.439	1.448.439
MELILLA	3.924.501	0,91%	620.521	280.341	900.862	36.061	0	2.987.578	3.023.639
AJUNT. SARAGOSSA	9.928.590	2,30%	4.582.096	208.940	4.791.036	0	0	5.137.554	5.137.554
AJUNT. PALMA	4.591.236	1,06%	2.175.879	503.280	2.679.159	0	0	1.912.077	1.912.077
Total	431.752.216	100,00%	176.584.276	49.789.087	226.373.363	39.460	120.617.848	84.721.545	205.378.853

Font: CSD

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

Com s'observa la inversió ha obeït més a la iniciativa dels diferents ens territorials que a una distribució territorial homogènia.

Quant a les característiques de cofinançament de les inversions s'observa que el CSD ha aportat el 41 % de la inversió, mentre que la dels ajuntaments representa el 31 % del total, corresponent el 28 % restant a les administracions autonòmiques, tal com s'observa en el següent quadre 3-2.

QUADRE 3-2

Cofinançament d'inversions				
INVERSIÓ	CSD	C.A.	AJUNTAMENTS	TOTAL
PESETES	29.387.716.938	20.069.121.257	22.380.686.016	71.837.524.211
EUROS	176.623.736	120.617.848	134.510.632	431.752.216
%	41%	28%	31%	100%

Font: CSD

En el que respecta exclusivament a l'àmbit territorial balear, a més de les instal·lacions construïdes a l'empar dels convenis CSD-CA-AJUNTAMENTS existeix un conveni especial addicional amb l'Ajuntament de Palma el qual altera el context del cofinançament, de tal manera que, per a una població balear que representa el 2,24 % de la població nacional i una superfície de 4.968,36 Km² (el 0,98 % del territori nacional) el CSD ha participat en el cofinançament de 40 instal·lacions a nivell autonòmic a les quals caldria afegir 21 cofinançades directament amb l'Ajuntament de Palma. En conjunt representen el 7,5 % dels recursos totals destinats al finançament d'instal·lacions esportives escolars, mentre que l'Administració autonòmica destina un 4,4 % dels recursos aportats pel conjunt de les administracions autonòmiques i les corporacions locals de les Illes Balears (inclòs l'Ajuntament de Palma) representarien el 6,9 % del total cofinançat per les corporacions locals, per la qual cosa, resulta un balanç general per a les Illes Balears d'inversió esportiva del 6,4 % del total nacional. Vegeu el quadre 3-3.

QUADRE 3-3

Illes Balears				
INVERSIÓ	CSD	C.A.	AJUNTAMENTS	TOTAL
PESETES	2.197.300.504	879.443.020	7.305.194	4.610.368.377
EUROS	13.206.042	5.285.559	9.217.271	27.708.872
%	48%	19%	33%	100%
Illes Balears / Nacional	7,5%	4,4%	6,9%	6,4%

Font: CSD

Això implica per a Balears, al llarg del període del projecte per a Instal·lacions Esportives Escolars, una inversió total en infraestructures de 27,7 euros per habitant, dels quals el CSD va aportar 13,2 euros/h., mentre que l'Administració autonòmica va aportar 5,3 euros/h. i els ajuntaments 9,2 euros/h.

3.2. RECURSOS DE L'ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA DESTINATS A L'ESPORT

L'Administració autonòmica ha vingut atorgant una importància desigual al seu esforç pressupostari en matèria d'esport i, a pesar d'això s'ha passat d'una mera Direcció General d'Esports incardinada en la Conselleria d'Educació i Cultura, a comptar amb una Conselleria pròpia en les últimes legislatures (actualment *Conselleria d'Esport i Joventut*) amb una gestió més propera al sector a través de la Fundació Illesport el pressupost de la qual es nodreix del de la Conselleria a través dels capítols IV i VII dels Pressupostos. Per a l'exercici de referència (2006) els recursos autonòmics destinats directament a l'Esport a través del Programa 457 - A dels Pressupostos Generals de la CAIB van arribar a la xifra de 18,8 milions d'euros.

Aquests recursos es distribueixen en tres centres de cost:

- 23301 Direcció General d'Esports.
- 23302 Poliesportiu Prínceps d'Espanya.
- 23303 Escola de Vela de Cala Nova.

El primer d'ells recull en general les despeses genèriques i d'infraestructura administrativa destinada a l'esport, i representa el 82 % dels recursos destinats al programa, mentre que els dos restants contempen la dotació pressupostària per al funcionament d'ambdues instal·lacions esportives a les quals es destina el 8 % i el 10% respectivament dels recursos del programa.

No obstant això, en el Pressupost de la Conselleria, o fins i tot en els d'altres conselleries, i en concret en els serveis generals que es recullen en la Secció de Secretària General poden existir recursos no finalistes o càrregues generals d'estructura que podrien ser imputades a l'activitat esportiva com càrregues indirectes, i fins i tot en els apartats d'Inversions i Transferències corrents o de capital poden existir recursos que es destinin finalment a l'activitat, però el seu caràcter no finalista fa de la seva estimació una apreciació especulativa i poc idònia per a la comparança des del punt de vista metodològic, per la qual cosa, s'ha optat per

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

fer un mer esment en aquest paràgraf ja que seria impossible mantenir una homogeneïtat en l'anàlisi del conjunt de les administracions públiques.

L'evolució pressupostària del programa durant l'últim quadrienni pot apreciar-se en el següent quadre 3-4.

QUADRE 3-4

Evolució del pressupost de la CAIB destinat a l'esport				
	2005	2006	2007	2008
DIRECCIÓ GRAL. D'ESPORTS	14.580.485	15.584.968	10.948.313	13.977.570
POLIESPORTIU PRÍNCIPES D'ESPANYA	1.612.479	1.440.538	1.440.538	149.086
ESCOLA DE VELA DE CALANOVA	1.232.305	1.858.461	1.858.461	1.943.765
TOTAL PROMOCIÓ I FOMENT DE L'ESPORT	17.425.269	18.883.967	14.247.312	16.070.421
CREIXEMENT EN RELACIÓ A L'EXERCICI ANTERIOR		8,37%	-24,55%	22,22%
TOTAL PRESSUPOST ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA	2.587.788.967	2.713.974.461	2.894.384.596	3.323.319.410
CREIXEMENT EN RELACIÓ A L'EXERCICI ANTERIOR		4,88%	6,65%	14,82%
% Recursos Esport/ Recursos total	0,67%	0,70%	0,49%	0,52%

Font: Elaboració pròpia

S'observa una fallida en la línia d'evolució en la quantia dels recursos autonòmics destinats a l'esport coincidint amb el canvi de legislatura l'any 2007, ja que mentre en l'exercici de referència (2006/2005) es produïa un increment del 8,37% dels recursos destinats al programa, enfront d'un creixement global del 4,88% en els PPGG de la CAIB, el 2007 es va produir una dràstica reducció del 24,55%, mentre que els recursos pressupostaris de l'Administració Autonòmica mantenien la seva línia de creixement (6,65%).

La tendència al creixement en el finançament es recupera el 2008 als nivells de 2005 encara que si bé és cert que s'incrementen els recursos destinats al programa en un 22,22% (enfront del 14,82% de creixement dels PPGG), en termes relatius la recuperació és molt inferior, ja que el percentatge de recursos del programa encara que recupera el mig punt sobre els recursos totals, queda molt lluny dels dos terços de punt que van arribar el 2005.

El detall dels fons destinats en el Pressupost de 2006 s'aprecia de forma destacada en la classificació econòmica del programa, la dotació de 13,4 milions d'euros destinats al capítol IV de transferències corrents dels 18,9 milions d'euros del total del programa, és a dir, que el 70 % dels recursos autonòmics destinats a l'esport es transfereixen a altres institucions i organismes per a l'execució de la despesa.

Si a això s'afegeix la dotació de 457 mil euros al capítol VII de transferències de capital per al cofinançament d'inversions i tenint en compte que parteix dels fons del programa, llavors la quantia total de la despesa indirecta als centres de cost dependents del mateix (Poliesportiu Prínceps d'Espanya i Escola de Vela de Calanova) passaria a representar el 89% dels recursos no finalistes del programa, com s'aprecia en el detall dels Pressupostos per centres de cost. Vegeu el quadre 3-5.

QUADRE 3-5

Pressuposts de la CAIB 2006		
Secció	23	Conselleria de Presidència i Esports
Centre de cost:	23301	DG d'Esports
Programa:	457A	Promoció i foment de l'esport
Resum per capítols		
Classificació econòmica	Euros	
Total	15.584.968,00	
1 Despeses de personal	400.851,00	
2 Despeses corrents en béns i serveis	494.706,00	
4 Transferències corrents	13.387.000,00	
6 Inversions reals	850.000,00	
7 Transferències de capital	452.411,00	
Secció	23	Conselleria de Presidència i Esports
Centre de cost:	23302	Poliesportiu "Príncipes de España"
Programa:	457A	Promoció i foment de l'esport
Resum per capítols		
Classificació econòmica	Euros	
Total	1.440.538,00	
1 Despeses de personal	590.538,00	
2 Despeses corrents en béns i serveis	300.000,00	
6 Inversions reals	550.000,00	
Secció	23	Conselleria de Presidència i Esports
Centre de cost:	23303	Escola de Vela "Cala Nova"
Programa:	457A	Promoció i foment de l'esport
Resum per capítols		
Classificació econòmica	Euros	
Total	1.858.461,00	
1 Despeses de personal	983.119,00	
2 Despeses corrents en béns i serveis	300.000,00	
6 Inversions reals	575.342,00	

Font: Elaboració pròpia

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

En la Memòria del Programa es descriuen les actuacions més significatives de la Conselleria en aquesta matèria:

ESPORTS

La Conselleria de Presidència i Esports exerceix les competències exclusives del Govern de les Illes Balears en el camp de l'esport, i la Direcció General d'Esports és l'òrgan de direcció de l'Administració esportiva del Govern de les Illes Balears.

Correspon a la Direcció General d'Esports exercir les funcions que estableix la Llei de l'esport i, alhora, dirigir l'execució i la gestió de la política esportiva del Govern que es desenvolupa d'acord amb els eixos següents:

- *L'increment de la pràctica de l'activitat física, els esports de lleure i de competició que fomenten les corporacions locals i promouen i organitzen les federacions i els clubs esportius, els consells esportius, els centres universitaris, les associacions escolars, els centres esportius comercials i d'altres entitats.*
- *La millora dels nivells quantitius i qualitius de les àrees docent, tècnica, jurídica, mèdica i altres ciències que donen suport a la pràctica esportiva.*
- *L'increment i millora de la xarxa d'equipaments i instal·lacions esportives, tant per a l'esport de base com per l'esport d'alt rendiment.*
- *L'augment de les actuacions encaminades que l'esport federat es projecti en el context de l'esport internacional.*
- *El suport i la promoció de la divulgació esportiva del teixit associatiu i especialment en el sentit que referma l'esport com a part important de la cultura de les Illes Balears.*

Per a l'any 2006, un dels principals compromisos és continuar amb la millora dels mitjans per dur a terme les activitats que han de conduir a l'assoliment dels objectius fixats, emmarcats dins dos grans blocs: conscienciar tots els ciutadans de la necessitat de practicar esport, i aprofundir en els programes de tecnificació i alt rendiment esportiu.

Partint sempre de l'esportista com a punt bàsic i fonamental de totes les actuacions, aquestes es duran a terme mitjançant la potenciació d'esdeveniments esportius, els programes de formació i de tecnificació de l'Escola Balear de l'Esport, el patrocini de la Fundació Illesport, de les fede-

racions i dels clubs, una aposta decidida per infraestructures esportives adequades, i amb les normatives necessàries per fer realitzables els programes.

No podem deixar d'esmentar dues grans actuacions pel que fa a la promoció esportiva, i que van íntimament lligades a la projecció exterior de la nostra comunitat, que són el patrocini de l'equip ciclista Illes Balears, que tan bons resultats ha assolit durant l'any 2005, i el suport a l'equip Menorca Bàsquet, únic representant de les nostres illes a la Lliga ACB després del seu històric ascens.

En el context nacional comparatiu entre les CCAA (i a pesar que està basat en dades provisionals) mereix destacar-se el comentari contingut en el Cens d'Instal·lacions Esportives de 2005 elaborat pel CSD: "Si s'analitzen els pressupostos generals de les comunitats autònomes per a l'any 2006, la inversió total prevista per a l'esport és de 299.845.978 euros per a un total de 43.967.766 habitants, el que dona una mitjana de 6,81 euros/habitant. La comunitat balear amb 2.957.814 euros d'inversió esportiva prevista pels seus 983.131 habitants obté una mitjana inferior de 3,01 euros/habitant".

Si bé l'índex està basat en les consignacions per a operacions de capital (inversions indirectes del Capítol VII a més de les directes contemplades en el Capítol VI dels pressupostos, incloses les genèriques d'altres programes) i en dades de població estimada sobre la previsió per a 2006, tractant-se de dades homogènies a nivell nacional, l'anàlisi comparativa no resulta desvirtuada, per la qual cosa, les conclusions són vàlides i significatives, ja que l'esforç inversor del l'Administració autonòmica balear no arriba a superar el 50% de la mitjana nacional en l'exercici de referència 2006.

3.3. RECURSOS DELS CONSELLS INSULARS DESTINATS A L'ESPORT

El conjunt dels consells insulars va destinar en els seus pressupostos per a 2006 a la funció 45: "Cultura" una suma de 60 milions d'euros, dels quals es van destinar a l'Esport 16,49 milions de euros (el 27,5%) a través de la subfunció 452 Esport.

Els consells insulars desenvolupen les competències transferides per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de patrimoni històric, de promoció sociocultural, de dipòsit legal de llibres i d'esports. (BOE n. 95 de 21/4/1995).

El contingut de les competències transferides queda concretat en el seu article 6, que estableix:

Article 6. Esports.

Els consells insulars assumiran totes les competències que havien estat assumides per la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria d'esports:

1. *Les derivades del Reial decret 4101/1982, de 29 de desembre, sobre traspàs de funcions i serveis de l'Estat en matèria de cultura.*
2. *Les derivades de l'article 8.n) de la Llei 10/1990, de 15 d'octubre, de l'esport, quant a elaborar els censos de les instal·lacions esportives situades en el seu àmbit territorial.*
3. *Les quals determini la Llei balear de l'esport.*
4. *Així mateix, s'atribueixen als consells insulars les competències, funcions i serveis d'esports següents:*
 - a) *La titularitat dels gabinets insulars de medicina esportiva i la coordinació de la gestió dels gabinets locals de medicina esportiva.*
 - b) *L'elaboració, l'aprovació i l'execució dels plans insulars d'establiments i d'instal·lacions esportives.*

I l'àmbit competencial es completa amb la concreció de les competències que es reserva l'Administració autonòmica (Art. 11).

Article 11. Potestats específiques en matèria d'esports.

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears es reserva en matèria d'esports les potestats, els serveis, les funcions i les actuacions específiques següents:

1. *L'homologació, l'autorització i la creació de les titulacions esportives en l'àmbit balear.*
2. *La convocatòria dels programes de tecnificació i d'alt rendiment esportiu, la seva inspecció i seguiment.*
3. *Tramitar i resoldre els procediments per al reconeixement d'associacions esportives i per a la inscripció en el Registre d'Associacions Esportives de la Comunitat Autònoma.*
4. *La gestió dels següents Registres autonòmics:*
 - a) *El Registre d'Associacions Esportives.*
 - b) *El Registre de Directors d'Instal·lacions Esportives.*
 - c) *El Registre de Llicenciats en Educació Física.*
 - d) *El Registre de Centres de Pràctica Esportiva.*
5. *Tramitar i resoldre l'aprovació dels estatuts de federacions esportives balears i la seva inscripció en el Registre d'Associacions Esportives de les Illes Balears.*

6. *Tramitar i resoldre els procediments per a l'aprovació del Reglament de l'elecció per a la constitució de l'assemblea general i la designació de presidents de federacions esportives.*
7. *La convocatòria i la regulació dels programes de promoció esportiva d'àmbit balear, els quals es portaran a terme amb la col·laboració dels consells insulars, així com les fases finals de les competicions que incloguin els esmentats programes.*

El cost efectiu de les competències transferides es va distribuir de conformitat amb el previst en la Llei 5/89 de consells insulars en la proporció de 62,03 % (Mallorca) 18,88% (Menorca) i 19,09% (Eivissa i Formentera).

En el desenvolupament de la seva autonomia de gestió els consells insulars aporten, per a l'exercici 2006 de referència, una consignació pressupostària global de 16,49 milions d'euros, dels quals el 56 % correspon a Mallorca, el 10 % a Menorca i el restant 34 % a Eivissa i Formentera, tal com s'observa en el següent quadre 3-6.

QUADRE 3-6

Pressuposts dels consells insulars 2006				
	CI MALLORCA	CI MENORCA	CI EIVISSA I FORMENTERA	Total
CAPÍTOL I	1.870.158,68	109.637,36	770.330,38	2.750.126,42
CAPÍTOL II	3.716.199,26	187.099,28	1.270.000,00	5.173.298,54
CAPÍTOL IV	3.021.992,12	560.576,32	962.171,48	4.544.739,92
CAPÍTOL VI	638.317,18	0,00	1.350.000,00	1.988.317,18
CAPÍTOL VII	0,00	778.486,00	1.247.378,36	2.025.864,36
CAPÍTOL VIII	9.015,18	0,00		9.015,18
	9.255.682,42	1.635.798,96	5.599.880,22	16.491.361,60

Font: Elaboració pròpia

Això representa en termes relatius un esforç pressupostari en matèria d'esport de 11,7 euros/habitant a Mallorca, 18,5 euros/habitant a Menorca i 45,9 euros/habitant a Eivissa i Formentera. No obstant això, aquest ràtio pot dur a conclusions errònies ja que un factor diferencial entre els tres consells insulars en qüestió d'assignació pressupostària ve condicionat per l'existència d'instal·lacions pròpies en el cas de Mallorca i a Eivissa, mentre que el Consell Insular de Menorca no inclou en el seu pressupost el manteniment d'instal·lacions pròpies.

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

QUADRE 3-7

Pressupost del Consell Insular de Mallorca 2006						
	Capítol I	Capítol II	Capítol IV	Capítol VI	Capítol VIII	Total
POLIESPORTIU SANT FERRAN	558.094,60	368.858,39	0,00	101.162,60	0,00	1.028.115,59
ESPORT ESCOLAR	0,00	281.841,99	2.021.254,48	68.626,73	0,00	2.371.723,20
COMISSIÓ D'ESPORTS	217.971,49	125.404,32	324.936,55	6.362,80	0,00	674.675,16
SERVEI MEDICINA DE L'ESPORT	411.564,42	247.209,41	0,00	36.056,42	0,00	694.830,25
ALTRES PROJECTES I SERVEIS DE L'ESPORT	25.827,40	138,00	425.000,00	30,00	0,00	450.995,40
TOTAL ESPORT EN INSTITUT DE SERVEIS SOCIALS	1.213.457,91	1.023.452,11	2.771.191,03	212.238,55	0,00	5.220.339,60
INSTITUT ESPORT HÍPIC	656.701,31	2.692.747,15	250.801,09	426.078,63	9.015,18	4.035.343,36
TOTAL CI MALLORCA	1.870.159,22	3.716.199,26	3.021.992,12	638.317,18	9.015,18	9.255.682,96

Font: Elaboració pròpia

A nivell de detall dels subprogrames el Consell de Mallorca presenta dos apartats bé diferenciats:

D'una banda les actuacions desenvolupades a través del ISSE (*Institut de Serveis Socials i Esportius*) que en matèria d'esport s'estructura en cinc subprogrames (*Poliesportiu Sant Ferran, Esport Escolar, Comissió d'Esports, Servei de medicina de l'Esport i Altres Programes i Serveis Esportius*) i la dotació pressupostària de la qual representa el 56,4 % dels fons destinats a l'esport per la institució insular mallorquina, mentre que d'altra banda el IEH (*Institut del Esport Hípic*) gestiona el 43,6 % restant dels recursos, tal com s'observa en el quadre 3-7.

En relació a l'estructura econòmica de la despesa resulta significatiu que prop del 40% dels fons del ISSE es destinin al Capítol IV de transferències corrents als ajuntaments i altres institucions que desenvolupen actuacions en matèria d'esport escolar i altra cinquena part al funcionament i manteniment del Poliesportiu de Sant Ferran.

Per la seva banda el IE Hípic destina un 16,4 % del seu pressupost a despeses de personal (Capítol I) mentre que el 67,3 % es destina al Capítol II de compra de béns corrents i de serveis i el 10,6 % al Capítol VI per a inversions directes (tant noves com de reposició) en les pròpies instal·lacions.

El Consell Insular de Menorca, per la seva banda, presenta un únic programa destinat a l'Esport (Programa 4520 Esports: Programa de gestió de les accions de promoció i pràctica esportiva a l'illa de Menorca) estructuralment dependent, a efectes pressupostaris, del Departament 6 "Departament de Cooperació Local i Esports", el detall del qual és el següent. Vegeu el quadre 3-8.

QUADRE 3-8

Pressupost de 2006: Subprograma 4520 esports		
Despeses:		1.635.798,96 €
Capítol 1)		109.637,36 €
22104	Vestuari Fases Finals Balears L'EEE	24.480,00 €
22300	Transports	7.785,00 €
22359	L'esport a debat i formació contínua (EBE)	2.295,00 €
22601	Premis i trofeus esportius	9.241,00 €
22602	Difusió i Campanyes de divulgació	7.116,50 €
22606	L'esport a debat (honoraris, despeses diverses)	2.295,00 €
22607	Despeses Festa de ses Roselles	21.420,00 €
22608	Despeses diverses	10.200,00 €
22609	Edicions i publicacions	10.485,60 €
22610	Campament d'Estiu	51.221,18 €
22613	IGAM (transports, quotes, mantenimen i campanya divulgació)	12.000,00 €
22709	Prestació Serveis	28.560,00 €
Capítol 2)		187.099,28 €
46200	Medicina Esportiva	6.130,20 €
46210	Ajuts Ajuntaments	15.785,52 €
46700	Consorci pavelló esportiu multifuncional	175.000,00 €
48159	EBE beca	8.690,40 €
48900	Fases Insulars L'EEE	73.608,30 €
48901	Ajudes Esportives	190.158,60 €
48902	Ajuts per desplaçaments	12.627,60 €
48905	Esdeveniments esportius	51.000,00 €
48907	Festa de les Roselles	1.530,00 €
48950	Esports bàsics	21.455,70 €
48959	L'esport a debat i formació	4.590,00 €
Capítol 4)		560.576,32 €
76246	Pla pistes multifuncionals	90.000,00 €
76247	Pla insular establiment i instal·lacions esportives	400.000,00 €
76248	Pla territorial equipaments i instal·lacions esportives	288.486,00 €
Capítol 7)		778.486,00 €

Font: Elaboració pròpia

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

Per la seva banda el Consell Insular d'Eivissa i Formentera presenta en l'exercici de 2006 el pressupost més engruixat en termes relatius amidats en euros/habitant. El detall a nivell dels programes (*Pavelló Esportiu, Esport Escolar i Promoció Esportiva*) dintre de la Subfunció 452 posa en evidència, igual que ocorre a Mallorca, que és el manteniment d'instal·lacions pròpies un dels aspectes diferencials més significatius.

De fet solament el Programa del Pavelló Esportiu del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, amb una dotació de 1,8 milions de euros, supera els fons totals pressupostats pel Consell Insular de Menorca per al programa d'Esports.

Tal com s'aprecia en el detall per programes, a més d'aquests 1,8 milions d'euros pressupostats per al Pavelló, 3,39 milions de euros (el 60 % dels totals dels recursos del programa) es destina a Promoció Esportiva tant en actuacions directes (Capítols II i VI) com indirectes (Capítols IV i VII). Vegeu el quadre 3-9.

QUADRE 3-9

Pressupost del Consell Insular d'Eivissa i Formentera 2006 (Capítols I, II i IV)			
	Capítol I	Capítol II	Capítol IV
PABEL·LÓ ESPORTIU	770.330,38	730.000,00	60.000,00
ESPORT ESCOLAR	0,00	200.000,00	200.000,00
PROMOCIÓ ESPORTIVA	0,00	340.000,00	702.171,48
Total	770.330,38	1.270.000,00	962.171,48

Pressupost del Consell Insular d'Eivissa i Formentera 2006 (Capítols VI i VIII)			
	Capítol VI	Capítol VIII	Total
PABEL·LÓ ESPORTIU	250.000,00		1.810.330,38
ESPORT ESCOLAR			400.000,00
PROMOCIÓ ESPORTIVA	1.100.000,00	1.247.378,36	3.389.549,84
Total	1.350.000,00	1.247.378,36	5.599.880,22

Font: Elaboració pròpia

D'altra banda el detall de la despesa pressupostada classificada econòmicament per capítols ressalta un aspecte rellevant que és la vocació inversora del Consell Insular d'Eivissa i Formentera en matèria d'esport.

La consignació per a operacions de capital, tant en inversions directes pressupostades en el Capítol VI com les indi-

rectes que es recullen en el Capítol VII de transferències de capital representen gairebé la meitat del pressupost insular per a l'esport, en concret el 46,4%.

3.4. RECURSOS DELS AJUNTAMENTS DESTINATS A L'ESPORT

Les corporacions municipals de Balears presenten una informació pressupostària no homogènia a nivell del seu desenvolupament funcional, atès que algunes corporacions municipals (part de les de menys de 5.000 habitants) aproven els seus pressupostos solament a nivell de grups de funció mentre que la norma general és l'aprovació a nivell de funció, que per a l'esport es concreta en la funció 45 "Cultura".

Aquesta limitació metodològica obliga a efectuar una aproximació extrapolant sobre les dades disponibles l'estructura obtinguda de la liquidació dels Pressupostos de 2005. Vegeu el quadre 3-10.

QUADRE 3-10

Funció 45: cultura de l'any 2005 (liquidació)		
	Total	%
PROMOCIÓ I DIFUSIÓ DE LA CULTURA	56.941.000,00	47,76
EDUCACIÓ FÍSICA, ESPORTS I ESPARCIAMENT	58.908.000,00	49,41
ARQUEOLOGIA I PATRIMONI HISTÒRIC	3.380.000,00	2,83
Total	119.229.000,00	100,00

Font: Elaboració pròpia

S'aprecia que la subfunció 452 "Educació física, esports i esplai representa "gairebé" la meitat dels recursos totals destinats a Cultura pels ajuntaments de les Illes.

Sobre la hipòtesis que aquesta proporcionalitat es manté és possible efectuar una estimació fiable i quantificar els fons públics destinats per les corporacions municipals durant els dos últims exercicis Vegeu el quadre 3-11.

QUADRE 3-11

Estimació de la importància relativa del desgossament de la funció 45: Cultura en els pressupostos de les corporacions municipals de les Illes Balears		
	2006	2007
PROMOCIÓ I DIFUSIÓ DE LA CULTURA	56.941.000,00	84.900.281,93
EDUCACIÓ FÍSICA, ESPORTS I ESPARCIAMENT	58.908.000,00	87.833.122,14
ARQUEOLOGIA I PATRIMONI HISTÒRIC	3.380.000,00	5.039.654,25
Total	119.229.000,00	177.773.058,32

Font: Elaboració pròpia

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

Quant al detall per ajuntaments les dades pressupostàries per a 2007 a nivell de funció 45 "Cultura" aporten una informació amb diversos graus de detall: des de la concreció dels ajuntaments que disposen d'organismes públics diferenciats amb pressupost propi a manera de patronats o instituts, com és el cas d'Algaida, Binissalem, Campanet,

Campos, Ciutadella, Esporles, Eivissa, Felanitx, Formentera, Inca, Llucmajor, Manacor, Marratxí, Palma, Pollença, Santa Maria i Sóller mentre que en contraposició, alguns ajuntaments petits agrupen la consignació pressupostària a nivell de Grup de Funció 4. Vegeu el quadre 3-12.

QUADRE 3-12

PRESSUPOSTS DELS MUNICIPIS DE BALEARS 2007 (Promoció cultural, Esport, Arqueologia i Patrimoni històric)								
	Capítol I	Capítol II	Capítol III	Capítol IV	Capítol VI	Capítol VII	Capítol VIII	Total
ALARÓ	60.000,00	217.301,00		81.400,00	622.102,00	213.950,00		1.194.753,00
ALAIOR	270.395,00	648.770,00		205.800,00	653.000,00			1.777.965,00
ALCÚDIA	190.003,40	616.231,00		1.535.510,62	165.430,00	88.530,00		2.595.705,02
ALGAIDA	19.513,22	311.700,88		26.350,00		34.500,00		392.064,10
PATRONAT M D'ESPORTS	253.320,00	607.120,00	100,00	50.000,00	53.030,00			963.570,00
PATRONAT ESCOLA MÚSICA	42.570,00	301.600,00	30,00		7.000,00			351.200,00
EMISORA ALGAIDA RÀDIO	89.220,00	20.430,00	50,00		1.000,00			110.700,00
ANDRATX	272.872,18	1.161.620,00		220.600,00	272.000,00			1.927.092,18
ARTÀ	285.390,65	492.310,00		377.554,00	467.658,28	30.000,00		1.652.912,93
BANYALBUFAR	13.083,44	50.394,85			28.000,00			91.478,29
BINISALEM	29.148,17	377.690,00		111.617,00		128.004,00		646.459,17
PATRONAT M D'ESPORTS		9.999,00		55.000,00				64.999,00
BÚGER		182.500,00		8.200,00				190.700,00
BUNYOLA	21.928,70	81.656,00		123.000,00	102.433,33			329.018,03
CALVIÀ	1.655.220,05	1.950.453,00		126.003,00	40.000,00			3.771.676,05
CAMPANET	19.274,11	114.725,34		74.894,16	3.008,11			211.901,72
CAMPANET (PATRONAT D'ESPORTS)	39.248,56	19.524,32						58.772,88
CAMPOS	66.500,00	987.240,00		93.675,00	387.901,00	100.000,00		1.635.316,00
RESIDÈNCIA 3R EDAT					0,00			0,00
GUARDERIA CASA CUNA					0,00			0,00
CAPDEPERA	526.368,24	721.000,00		85.200,00	648.781,40			1.981.349,64
CIUTADELLA DE MENORCA	744.503,17	1.738.099,00		550.440,00	1.006.150,00	728.251,00		4.767.443,17
PATRONAT HOSPITAL MUNICIPAL					0,00			0,00
PATRONAT ESCOLES INFANTILS					0,00			0,00
CONSELL	64.412,01	206.273,00		22.000,00	37.001,00	41.350,00		371.036,01
COSTITX		276.700,00		17.800,00	44.000,00			338.500,00
DEIÀ		72.937,21		29.136,75	1.081,50			103.155,46
ESCORCA		9.700,00		410,00				10.110,00
ESPORLES	69.625,73	163.344,43		30.000,00	91.605,91			354.576,07
PATRONAT M D'ESPORTS				27.805,65				27.805,65
PATRONAT ESCOLES MUNICIPALS	185.704,23	14.146,60						199.850,83
ESTALLENCES	4.300,00	41.580,00		6.500,00				52.380,00
FELANITX	565.450,00	1.085.560,01		239.300,00	177.800,00	60.000,00		2.128.110,01
PATRONAT CENTRE CULTURAL		110.600,00	70,00	4.900,00				115.570,00
FERRERIES	387.053,59	543.451,00		402.054,00	1.122.100,02	19.601,00	3.000,00	2.477.259,61
FORMENTERA	460.010,00	1.359.410,00		100.000,00				1.919.420,00
PATRONAT TURISME					0,00			0,00
FORNALUTX					0,00			0,00

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

EIVISSA	788.736,65	1.724.000,00		2.748.053,58	2.541.405,10	961.974,50		8.764.169,83
PATRONAT M D'ESPORTS	795.099,43	498.399,57	250,00	500.250,00	31.000,00		1,00	1.825.000,00
PATRONAT M MÚSICA	304.385,00	304.194,00	20,00	400,00	6.000,00		1,00	615.000,00
PATRONAT MUSEU	161.004,85	76.944,15	50,00		23.500,00		1,00	261.500,00
INCA	342.178,37	475.580,97		60.000,00		60.000,00		937.759,34
PATRONAT LLAR D'INFANTS					0,00			0,00
PATRONAT RESIDÈNCIA ANCIANS					0,00			0,00
INSTITUT M ACTIVITAT FÍSICA	240.000,00	267.100,00		210.000,00	1.000,00		10,00	718.110,00
PATRONAT MÚSICA A. TORRANDELL	241.843,78	229.771,21			5.000,00			476.614,99
LLORET DE VISTALEGRE		102.100,00		10.100,00				112.200,00
LLOSETA	70.030,00	772.290,00		88.900,00	33.330,00	103.100,00		1.067.650,00
LLUBÍ	15.158,00	136.767,00		300,00	65.128,00			217.353,00
LLUCMAJOR	166.428,22	1.653.600,00		682.476,31	1.438.033,22	106.610,81		4.047.148,56
PATRONAT RESIDÈNCIA DE MAJORS					0,00			0,00
PATRONAT MILÍ D'EN GASPAR					0,00			0,00
E. MUN. DE SERVEIS SA		137.931,03			0,00			137.931,03
MAÓ	894.137,00	693.421,00		929.648,00	963.291,00	156.000,00		3.636.497,00
MANACOR	813.582,76	647.800,00		773.735,98	42.000,00	1.840.000,00		4.117.118,74
FUNDACIÓ PCA. M. TEATRE		188.720,00			18.000,00			206.720,00
PATRONAT ESCOLA DE MALLORQUÍ					0,00			0,00
PATR. MUN ESPORTS		239.120,00		188.971,00	180.000,00	11.867,14		619.958,14
FUNDACIÓ PCA. ANT. ALCOVER		81.000,00			1.660.000,00			1.741.000,00
MANCOR DE LA VALL	127.111,48	206.260,99		77.034,97	219.343,46			629.750,90
MARIA DE LA SALUT	142.678,47	150.000,00		14.000,00				306.678,47
MARRATXI	224.304,58	595.877,87		77.000,00	139.580,70			1.036.763,15
INST. MUN COMUNICACIÓ					0,00			0,00
MERCADAL	509.035,15	1.652.000,00		688.000,00	2.273.088,00	394.250,00		5.516.373,15
MONTUÏRI	67.000,00	203.500,00		244.200,00	563.410,91			1.078.110,91
MURO	129.098,10	954.890,00		211.650,00	232.226,22			1.527.864,32
PALMA DE MALLORCA	4.536.258,45	3.240.166,93		17.447.344,00	24.787.717,29	3.053.165,20		53.064.651,87
INS. MUN DE TURISME					0,00			0,00
INS MUN ESPORTS	3.154.850,00	11.500.360,00		1.487.300,00	2.315.000,00		90.000,00	18.547.510,00
PATR. ESCOLO D'INFANTS					0,00			0,00
PATR. MUN VIVENDA					0,00			0,00
INS. MUN INNOVACIÓ					0,00			0,00
PATR. ALBERG SON RIERA					0,00			0,00
FUND PCA LEGADO WEYLER					0,00			0,00
INS. FORMACIÓ OCUPACIONAL					0,00			0,00
FUN P ILUMINACIÓ ORNAMENTAL					0,00			0,00
INST. COORDINACIÓ OBRES V					0,00			0,00
PETRA	44.794,08	240.600,00		142.105,22	421.270,04	43.163,34		891.932,68
POLLENÇA	333.227,82	1.152.299,88		380.000,00	293.279,65			2.158.807,35
Ptr MUN TURISME					0,00			0,00
INST MUN RÀDIO POLLENÇA					0,00			0,00
RESIDÈNCIA SOCIAL					0,00			0,00

3. ANÀLISI DELS PRESSUPOSTOS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DESTINATS A L'ESPORT

Juan B. Llorens. Col·laborador de la Memòria del CES

PORRERES	25.300,00	238.500,00		62.800,00	511.300,00	126.200,00		964.100,00
SA POBLA	200.255,00	699.622,00		108.800,00	57.349,00			1.066.026,00
PUIGPUNYENT	158.923,18	337.357,10		160.270,50	310.117,22			966.668,00
SANT ANTONI DE PORTMANY	331.805,78	1.196.000,00		70.000,00	60.000,00			1.657.805,78
SENCELLES	34.580,00	91.500,00		18.000,00				144.080,00
SANT JOSEP DE SA TALAIA	914.934,33	1.373.250,00		160.000,00	575.738,80	30.000,00		3.053.923,13
SANT JOAN		329.200,00		29.500,00	55.602,00			414.302,00
SANT JOAN DE LABRITJA	517.000,00	1.654.200,00		122.316,54	942.245,39	260.000,00		3.495.761,93
SANT LLORENÇ DES CARDESSAR	328.887,70	890.540,00		36.100,00	114.000,00			1.369.527,70
SANT LLUÍS	378.938,15	84.600,51		97.104,18	382.500,00	130.000,00		1.073.142,84
SANTA EUGÈNIA	8.575,74	72.350,20		500,00	28.733,35			110.159,29
SANTA EULÀLIA DEL RIU	646.805,10	1.994.121,66		395.430,61	854.433,00			3.890.790,37
SANTA MARGALIDA	35.848,60	956.910,00		136.902,00	484.500,00			1.614.160,60
SANTA MARIA DEL CAMÍ	64.109,90	217.766,45		27.659,00	174.026,17	80.556,00		564.117,52
PATR RESIDÈNCIA ANCIANS					0,00			0,00
SANTANYÍ		991.600,00		171.900,00	50.560,00	140.000,00		1.354.060,00
SELVA	26.266,20	244.560,00		53.559,00	382.261,05			706.646,25
SALINES (SES)	316.157,27	939.429,00		11.651,00	128.424,00			1.395.661,27
SINEU	172.563,08	330.664,81		104.498,52	281.685,52			889.411,93
SÓLLER	46.387,36	342.066,98		1.034.963,07	143.092,62			1.566.510,03
INS MUN D'ESPORTS	31.045,56	92.606,00		28.010,00				151.661,56
INS MUN TURISME					0,00			0,00
INS MUN CULTURA	347.957,32	300.575,00		10,00				648.542,32
INS MUN OBRES					0,00			0,00
SÓLLER 2010					0,00			0,00
SON SERVERA	104.234,66	613.258,00		103.400,00	502.613,22	210.000,00		1.533.505,88
VALLDEMOSSA	58.000,00	178.224,00		11.200,00	219.866,22	1.293,00		468.583,22
CASTELL (ES)	183.245,67	196.000,00		34.100,00	183.830,04	30.000,00		627.175,71
VILAFRANCA DE BONANY	19.386,58	57.466,00		201,00	182.072,53			259.126,11

Font: Elaboració pròpia

En el seu conjunt el detall de les despeses dels ajuntaments en la funció 45, classificats per capítols econòmics, ens aporta una estructura de la despesa en la qual, les operacions corrents representen dos terços del total del pressupost, mentre que les inversions recollides en les operacions de capital representen el terç restant.

Quant a l'execució del pressupost tres quartes parts s'executen directament pels propis ajuntaments a través dels capítols I,II i VI (Personal, Compra de béns corrents i serveis i Inversions reals), mentre que una quarta part es transfereix a altres entitats i institucions públiques o privades a través dels capítols IV i VII (Transferències corrents i Transferències de capital), les primeres per a finançar la inversió d'infraestructures.

Les dades d'aquest apartat s'han elaborat a partir de l'estudi *Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares*. Informe final, noviembre 2008, elaborat per Dinamia. Consultoria social i publicat pel Govern de les Illes Balears. Conselleria de Treball i Formació. Unió Europea. Fons Social Europeu. CCOO. Fundació Tripartita para la formación en el empleo.

La base estadística d'aquest estudi és prou exhaustiva des del punt de vista de les activitats econòmiques, ja que baixa a una desagregació (CNAE-93 a dos i tres dígit), que permet identificar l'activitat 92. Activitats recreatives, culturals i esportives, que inclou com a epígrafs més directament relacionats amb l'esport, l'epígraf 926. Activitats esportives com: gestió d'estadis i altres instal·lacions esportives; les activitats de clubs esportius, escoles i gimnasos; altres activitats relacionades amb l'esport, promoció i organització d'espectacles esportius; les activitats realitzades pels esportistes i atletes, professors, entrenadors, jutges, arbitres, etc...; la caça, la pesca esportiva, aeròbic, i altres activitats d'esbarjo; i, la gestió de ports esportius.

L'INE, a partir del Directori Central d'Empreses (DIRCE), permet treballar aquest nivell de desagregació per ac-

tivitats econòmiques per un horitzó temporal 2001-2007, i desagregar el teixit empresarial amb la següent tipologia: petita empresa (fins a 49 assalariats/es), mitjana (de 50 a 199 assalariats/es), i gran (a partir de 200 assalariats/es).

En relació als ocupats la font seleccionada és la Tresoreria de la Seguretat Social del Ministeri de Treball, que dóna informació, amb el mateix nivell de desagregació (CNAE-93 a dos i tres dígit), pel nombre d'assalariats per compte d'altri, i el nombre d'ocupats per compte propi. Cal destacar que l'estudi citat sobre sectors emergents qualifica les activitats 92. Activitats recreatives, culturals i esportives, com un conjunt d'empreses amb un potencial emergent significatiu, donat que són un conjunt d'empreses de serveis que pertanyen al cluster d'activitats quaternàries i quinàries¹, les quals, se les considera com a activitats amb un potencial de creixement important, tant per la creació de nou teixit empresarial, com per a la generació de nous jaciments d'ocupació.

En relació a les dades del DIRCE es pot comprovar per l'any 2007 com les activitats recreatives, culturals i esportives són ofertes a Balears per un conjunt de 2.396 empreses, que representen el 3% del total de l'Estat (77.953 empreses). (Vegeu el quadre 4-1).

QUADRE 4-1

Volum d'empreses a Espanya i les Illes Balears del sector serveis, 2007

CNAE SECTOR SERVEIS	Espanya		Illes Balears	
	Total unitats empresarials	% empreses sobre el total	Total unitats empresarials	% empreses sobre el total
52 COMERÇ	542.059	25,54	13.560	21,59
55 TURISME	287.055	13,53	10.374	16,52
60 TRANSPORTS	235.971	11,12	5.852	9,32
64 TELECOMUNICACIONES	43.295	2,04	2.212	3,52
70 ACTIVITATS INMOBILIÀRIES I ALQUILERES	244.074	11,50	10.292	16,39
74 SERVEIS A EMPRESES	468.591	22,08	12.212	19,45
85 ACTIVITATS SANITÀRIES, VETERINÀRIES I SERVEIS SOCIALS	126.544	5,96	3.298	5,25
92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I PERSONALS	77.953	3,67	2.396	3,82
93 SERVICIOS PERSONALES	96.774	4,56	2.604	4,15
Total	2.122.316	100,00	62.800	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 191-192.

¹ S'entén per sector quaternari les activitats de serveis que tenen que veure amb la R+D+i i les TIC's, i per sector quinari les activitats de serveis que tenen que veure amb la cultura, l'educació, l'art i l'oci i l'esport. (Lasuen, 2006).

4. ESPORT I OCUPACIÓ

Ferran Navinés. Assessor econòmic del CES

Pel conjunt de les activitats de serveis es pot comprovar com el pes d'aquestes activitats és superior a Balears, ja que aquestes empreses representen el 3,82% del total de les empreses de serveis (62.800 empreses), mentre que a Espanya aquest percentatge és del 3,67%. (77.953 empreses sobre un total de 2.122.316 empreses).

Si ens atenem estrictament a l'epígraf (926 "Activitats esportives") aquests percentatges milloren a Balears, ja que aquestes empreses representen el 4,2% de l'Estat (603 sobre 14.374 empreses), i, respecte a les activitats recreatives, culturals i esportives, les empreses estrictament esportives representen el 25,2% (603 sobre 2.396), mentre a Espanya aquest percentatge és del 18,4% (14.374 sobre 77.953), és a dir, 6,8 punts menys que a Balears. (Vegeu el quadre 4-2).

Si ens referim a la grandària d'empresa, aquestes 603 empreses es distribueixen de la següent manera: 591 són petites, de les quals, 235 són sense treballadors i 12 són mitjanes, no havent-hi cap empresa de 200 o més treballadors (Vegeu els quadres 4-3.1 i 4-3.2).

La variació del total d'aquestes empreses dedicades exclusivament a l'esport ha estat del 64% al llarg del septenni 2001-2007 (8 punts per sobre del creixement regional de les activitats recreatives, culturals i esportives, passant de 368 l'any 2001 a 603 l'any 2007. (Vegeu el quadre 4-4).

En relació a l'ocupació el total d'ocupats per les activitats recreatives, culturals i esportives és de 9.800 el 2007, dels quals, 7.689 correspon a ocupats afiliats al règim general de

QUADRE 4-2

Volum d'empreses a Espanya i les Illes Balears 2007				
92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I ESPORTIVES	Espanya		Illes Balears	
	Total unitats empresarials	% empreses sobre el total	Total unitats empresarials	% empreses sobre el total
921 ACTIVITATS CINEMATogrÀFIQUES I DE VÍDEO	6.935	8,90	131	5,47
922 ACTIVITATS DE RÀDIO I TELEVISIÓ	2.176	2,79	48	2,00
923 ALTRES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I D'ESPECTACLES	28.437	36,48	889	37,10
924 ACTIVITATS D'AGÈNCIES DE NOTÍCIES	202	0,26	1	0,04
925 ACTIVITATS DE BIBLIOTEQUES, ARXIVS, MUSEUS I ALTRES INSTITUCIONS CULTURALS	3.306	4,24	112	4,67
926 ACTIVITATS ESPORTIVES	14.374	18,44	603	25,17
927 ACTIVITATS RECREATIVES VÀRIES	22.523	28,89	612	25,54
Total	77.953	100,00	2.396	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 194.

QUADRE 4-3.1

Distribució del tamany empresarial en el sector recreatiu, cultural i esportiu, 2007							
92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I ESPORTIVES	Petites	%	Mitjanes	%	Grans	%	Total
921 ACTIVITATS CINEMATogrÀFIQUES I DE VÍDEO	130	99,24	1	76,34%	0	0,00	131
922 ACTIVITATS DE RÀDIO I TELEVISIÓ	45	93,75	2	416,67%	1	2,08	48
923 ALTRES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I D'ESPECTACLES	873	98,20	10	112,49%	6	0,67	889
924 ACTIVITATS D'AGÈNCIES DE NOTÍCIES	1	100,00	0	0,00%	0	0,00	1
925 ACTIVITATS DE BIBLIOTEQUES, ARXIVS, MUSEUS I ALTRES INSTITUCIONS CULTURALS	111	99,11	1	89,29%	0	0,00	112
926 ACTIVITATS ESPORTIVES	591	98,01	12	199,00%	0	0,00	603
927 ACTIVITATS RECREATIVES VÀRIES	606	99,02	6	98,04%	0	0,00	612
Total	2.357	98,37	32	133,56%	7	0,29	2.396

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 213.

la seguretat social, 1.742 al règim d'autònoms i 369 al règim del mar. Les activitats estrictament esportives representen el percentatge més important d'aquestes ocupacions, amb un 33% del total i amb un volum d'ocupació de 3.203 ocupats, dels quals, 2.560 són del règim general, 363 del règim d'autònoms i 280 del règim del mar. (Vegeu el quadre 4-5).

Cal destacar que al llarg del període 2004-2007 les activitats esportives han tingut una taxa de creixement del 37%, pràcticament igual a la del conjunt d'activitats recreatives, culturals i esportives, passant de 2.343 ocupats el 2004 a 3.203 el 2007. (Vegeu el quadre 4-6).

La conclusió de l'informe en relació a aquestes activitats recreatives, culturals i esportives és que és un sector que presenta una activitat fortament expansiva, especialment des del punt de vista de l'ocupació, a remolc de les activitats esportives i culturals, que noten al llarg del període 2004-2007 l'embranchida procedent del sector turístic, al qual contribueixen a diversificar i a augmentar la seva competitivitat i a millorar el problema de l'estacionalitat.

QUADRE 4-3.2

Distribució de les petites empreses en el sector recreatiu, cultural i esportiu, 2007

92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I ESPORTIVES	Total	Sense assal.	De 1 a 2 assal.	De 3 a 5 assal.	De 6 a 9 assal.	De 10 a 19 assal.	De 20 a 49 assal.
921 ACTIVITATS CINEMATOGRAFÍQUES I DE VÍDEO	130	77	25	5	8	10	5
922 ACTIVITATS DE RÀDIO I TELEVISIÓ	45	12	10	8	6	7	2
923 ALTRES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I D'ESPECTACLES	873	602	145	58	26	27	15
924 ACTIVITATS D'AGÈNCIES DE NOTÍCIES	1	0	0	0	0	1	0
925 ACTIVITATS DE BIBLIOTEQUES, ARXIUS, MUSEUS I ALTRES INSTITUCIONS CULTURALS	111	37	36	16	13	5	4
926 ACTIVITATS ESPORTIVES	591	235	188	68	39	38	23
927 ACTIVITATS RECREATIVES VÀRIES	606	227	250	68	29	24	8
Total	2.357	1.190	654	223	121	112	57
% Tipologia de les petites empreses	100,00	50,49	27,75	9,46	5,13	4,75	2,42

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 214.

QUADRE 4-4

Evolució empresarial. Illes Balears 2001-2007

92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I ESPORTIVES	2001	2004	2007	Variac. 2001-2004	Variac. 2004-2007	Variac. 2001-2007
921 ACTIVITATS CINEMATOGRAFÍQUES I DE VÍDEO	76	109	131	43,42	20,18	72,37
922 ACTIVITATS DE RÀDIO I TELEVISIÓ	19	32	48	68,42	50,00	152,63
923 ALTRES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I D'ESPECTACLES	567	849	889	49,74	4,71	56,79
924 ACTIVITATS D'AGÈNCIES DE NOTÍCIES	1	3	1	200,00	-66,67	0,00
925 ACTIVITATS DE BIBLIOTEQUES, ARXIUS, MUSEUS I ALTRES INSTITUCIONS CULTURALS	56	87	112	55,36	28,74	100,00
926 ACTIVITATS ESPORTIVES	368	501	603	36,14	20,36	63,86
927 ACTIVITATS RECREATIVES VÀRIES	452	509	612	12,61	20,24	35,40
Total	1.539	2.090	2.396	35,80	14,64	55,69

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 220.

4. ESPORT I OCUPACIÓ

Ferran Navinés. Assessor econòmic del CES

QUADRE 4-5

Volum d'ocupació segons règim. Illes Balears. 2007								
92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I ESPORTIVES	RÈG. GRL	% Volum d'ocupació en el sector	RÈG. AUTON	% Volum d'ocupació en el sector	RÈG. HOGAR-MAR	% Volum d'ocupació en el sector	Total	% Volum d'ocupació total
921 ACTIVITATS CINEMATogrÀFIQUES I DE VÍDEO	455	5,92	192	11,02	-		647	6,60
922 ACTIVITATS DE RÀDIO I TELEVISIÓ	1.148	14,93	19	1,09	-		1.167	11,91
923 ALTRES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I D'ESPECTACLES	1.380	17,95	825	47,36	-		2.205	22,50
924 ACTIVITATS D'AGÈNCIES DE NOTÍCIES	59	0,77	7	0,40	-		66	0,67
925 ACTIVITATS DE BIBLIOTEQUES, ARXIUS, MUSEUS I ALTRES INSTITUCIONS CULTURALS	480	6,24	83	4,76	-		563	5,74
926 ACTIVITATS ESPORTIVES	2.560	33,29	363	20,84	280	75,88	3.203	32,68
927 ACTIVITATS RECREATIVES VÀRIES	1.607	20,90	253	14,52	89	24,12	1.949	19,89
Total	7.689	100,00	1.742	100,00	369	100,00	9.800	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 246.

QUADRE 4-6

Quadre 4-6. Variació absoluta de treballadors. 2004-2007			
92 ACTIVITATS RECREATIVES, CULTURALS I ESPORTIVES	2004	2007	Variac. 2004-2007
921 ACTIVITATS CINEMATogrÀFIQUES I DE VÍDEO	460	647	40,65%
922 ACTIVITATS DE RÀDIO I TELEVISIÓ	404	1.167	188,86%
923 ALTRES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I D'ESPECTACLES	1.792	2.205	23,05%
924 ACTIVITATS D'AGÈNCIES DE NOTÍCIES	30	66	120,00%
925 ACTIVITATS DE BIBLIOTEQUES, ARXIUS, MUSEUS I ALTRES INSTITUCIONS CULTURALS	480	563	17,29%
926 ACTIVITATS ESPORTIVES	2.343	3.203	36,71%
927 ACTIVITATS RECREATIVES VÀRIES	1.655	1.949	17,76%
Total	7.164	9.800	36,80%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Directori Central d'Empreses, INE, 2007. Publicat a l'informe "Investigación sobre el mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares". Pàg 261.

5.1. ESPORT I EDUCACIÓ

L'esport és, si s'utilitza adequadament, un gran mitjà educatiu, a través del qual es poden transmetre coneixements, procediments, actituds i valors; en definitiva, educació.

Entenem per educació l'adquisició d'hàbits d'actuació correctes o la modificació de conductes errònies.

Encara que la pràctica esportiva sigui un comportament individual, la dimensió social de l'esport és tan important que s'ha convertit en un dels agents de socialització més importants des d'un punt de vista pedagògic i social. Les relacions socials i interpersonals constitueixen una autèntica necessitat per aconseguir un desenvolupament adequat de la personalitat.

Seguint el que s'estableix en els diferents currículums oficials de cada etapa educativa a les Illes Balears es manifesta que l'educació no és un procés estàtic aliè a les necessitats de la societat, ben al contrari, les necessitats educatives que aquesta va generant, atès el seu dinamisme, han de ser afrontades pel sistema educatiu. La societat actual planteja la necessitat d'incorporar a l'educació aquells coneixements, destreses i capacitats relacionades amb el cos i la seva activitat motriu que contribueixen al desenvolupament integral de la persona i a la millora de la seva qualitat de vida.

Existeix una demanda social d'educació en la cura del cos i de la salut, en la millora de la imatge corporal i la forma física, així com en la utilització constructiva de l'oci mitjançant activitats recreatives i esportives.

Actualment hi ha consciència dins la societat que la nostra corporeïtat és una font d'aprenentatge, de benestar, de salut, de plaer, d'esbarjo i que cal fer-li un especial esment dins l'educació. El joc i l'activitat físicoesportiva, en general, són utilitzats com a eina d'integració social i de reeducació de problemàtiques socials greus.

La pràctica esportiva, tal i com s'entén socialment, correspon a plantejaments competitiu, selectiu, restrictiu, que no sempre són compatibles amb la intenció educativa del currículum. Per poder compatibilitzar-ho és necessari donar-li un caràcter obert a tothom, desvinculat de diferències de gènere, nivell d'habilitat i d'altres factors, i entendre que és un mitjà per assolir uns valors diferents dels que li són atribuïts al carrer.

La pràctica física i esportiva, pels seus destacats beneficis i aportacions a l'educació integral de les persones té un pes significatiu dins els diferents currículums oficials del sistema educatiu:

1. Educació Infantil

Segons el Decret 97/2004, de 26 de novembre, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, s'especifiquen tretze objectius a assolir en aquesta etapa dels qual en destaquem dos: a) Conèixer i controlar el propi cos, les seves possibilitats i limitacions per formar-se una imatge positiva de si mateix, valorant la pròpia identitat personal; b) Assolir una progressiva autonomia en les activitats quotidianes i la seguretat afectiva i emocional, a partir de l'adquisició d'hàbits bàsics de salut i benestar i del desenvolupament d'estratègies de resolució de conflictes. El concepte salut i autonomia són dos pilars fonamentals a treballar des de les primeres edats, proposant-se entre d'altres, el bloc de continguts "El joc i el moviment" com a eina educativa.

2. Educació Primària

El Decret 92/2004, de 29 d'octubre, estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, tot i que en el curs 2007-08, segons s'estableix el Reial decret 1318/2004, que modifica el Reial decret 827/2003, s'ha d'implantar, amb caràcter general, la nova ordenació dels ensenyaments en els cursos 2n, 3r, 4t, 5è i 6è regulada per la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació i deixaran d'impartir-se els ensenyaments corresponents a aquests cursos, regulats per la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu.

En aquesta etapa educativa es proposen quinze objectius a assolir al llarg dels seus sis anys de durada. Entre ells destaca la presència de l'objectiu "conèixer el propi cos i contribuir al desenvolupament d'hàbits de salut i benestar" per la seva importància per a l'alumnat. Des del punt de vista de l'educació física observem com dels tres grans blocs de continguts a treballar en aquesta assignatura, dos fan referència directa a la promoció de la salut i el tercer al joc: el cos i la salut; el moviment i la salut; els jocs. És per aquest motiu que l'assignatura d'educació física, basada en el moviment, la pràctica física i el joc, es presenta com una de les plataformes més adequades per, mitjançant la pràctica física, transmetre coneixements que procuren la salut de les persones.

Actualment està en elaboració el futur decret, pel qual s'establirà el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, seguint la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears (BOIB núm. 32, d'1 de març), a l'article 36.2, estableix que correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desenvolupament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Des de la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears s'han presentat els esborranys dels currículums de les diferents àrees de l'educació primària en els que destaquem les que pertocquen a l'àrea d'educació física. Els blocs de continguts proposats passen de ser tres a cinc: el cos: imatge i percepció; habilitats motrius; activitats físiques artístic-expressives; activitat física i salut; jocs i esports. En aquesta proposta es manté la rellevància de la salut i destaca que a més del joc hi apareixen els esports com a bloc de continguts a treballar.

3. Educació Secundària

El Decret 11/2005, de 28 de gener, estableix el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria a les Illes Balears, tot i que en el curs 2007-08, segons estableix el Reial decret 1318/2004 que modifica el Reial decret 827/2003, s'implantarà, amb caràcter general, la nova ordenació dels ensenyaments als cursos segon i quart de l'educació secundària obligatòria i al segon curs dels programes d'iniciació professional regulats per la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació i deixaran d'impartir-se els ensenyaments corresponents als cursos segon i quart d'educació secundària obligatòria.

En aquesta etapa educativa, a l'igual que l'anterior, es proposen quinze objectius a assolir al llarg dels seus quatre anys de durada. Entre ells destaca la presència de l'objectiu "conèixer el funcionament del propi cos, per tal d'afermar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar la pràctica de l'esport, per afavorir el desenvolupament personal i social" en el qual es posa de manifest la relació directa existent entre la pràctica de l'esport i la salut.

L'educació física en l'etapa d'educació secundària obligatòria té uns objectius generals enfocats cap a procedi-

ments, i orientats a la salut i a l'ocupació del temps de lleure de manera activa. Els seus dos grans blocs de continguts són: condició física i salut; habilitats específiques (jocs i esports; el medi natural; ritme i expressió). A primer i segon curs es fomenta l'ús i coneixement del joc, com a pas previ als esports, passant inicialment pels jocs preesportius. A quart curs els esports tant individuals com col·lectius són un pes important dins l'assignatura d'educació física.

Actualment està en elaboració el futur decret, pel qual s'establirà el currículum de l'educació secundària a les Illes Balears, seguint la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears (BOIB núm. 32, d'1 de març) que en l'article 36.2 estableix que correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desenvolupament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Des de la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears s'han presentat els esborranys dels currículums de les diferents matèries de l'educació secundària en les que destaquem les que pertocquen a l'àrea d'educació física. Els blocs de continguts proposats passen de ser dos a quatre: condició física i salut; jocs i esports; expressió corporal; activitats en el medi natural. En aquesta proposta no hi ha grans canvis, però els continguts que estaven inclosos dins el gran bloc d'habilitats específiques en aquest esborrany passen a ser blocs de continguts per si sols. No obstant això, es manté la importància de l'orientació de la condició cap a la salut i la presència dels jocs i els esports al llarg dels quatre cursos de l'educació secundària obligatòria.

4. Batxillerat

El Decret 29/2005, d'11 de març, estableix l'ordenació i el currículum de batxillerat a les Illes Balears. Els currículums de batxillerat, en les seves diferents modalitats, han de tenir com a finalitat desenvolupar en l'alumnat un total de 16 capacitats, d'entre les qual destaca la de "consolidar la pràctica de l'esport perquè contribueixi al desenvolupament personal i a una vida saludable.

Cal mencionar que l'assignatura d'educació física només s'imparteix de manera obligatòria a primer de batxillerat.

5. Cicles Formatius

Actualment, a les Illes Balears s'imparteixen dos cicles formatius relacionats amb l'esport, un de grau mig i un de grau superior.

D'una banda, el cicle formatiu de grau mig de conducció d'activitats físicoesportives en el medi natural s'imparteix a sis centres, que són: IES Llorenç Garcies i Font (Artà), IES Bendinat (Calvià), IES Son Rullan (Palma), IES Guillem Cifre de Colonya (Pollença), IES Cap de Llevant (Maó), IES Algarb (Sant Josep – Eivissa).

D'altra banda, el cicle formatiu de grau superior d'animació d'activitats físicoesportives s'imparteix a només tres centres, que són: IES Son Rullan (Palma), IES Guillem Cifre de Colonya (Pollença), IES Cap de Llevant (Maó).

6. Estudis universitaris

Actualment a l'Estat espanyol existeixen tres titulacions universitàries en el camp de l'activitat física i l'esport: Diplomatura de mestre especialista en educació física, Llicenciatura en educació física, Llicenciatura en ciències de l'activitat física i l'esport. Les dues darreres són les mateixes, amb la diferència que la llicenciatura en educació física s'imparteix en els instituts nacionals d'educació física (INEF), que són organismes autònoms adscrits a l'organigrama de govern de la seva comunitat autònoma. Per altra banda la llicenciatura en ciències de l'activitat física i l'esport són estudis

adscrits a una facultat i per tant depenen directament de la universitat a la qual pertanyen.

L'oferta d'estudis de la Universitat de les Illes Balears és àmplia i variada, amb més de cinquanta estudis (de cicle curt, de cicle llarg, homologats, propis, de segon cicle, presencials, a distància...) en el camp de les ciències socials, humanitats, ciències experimentals, ensenyaments tècnics, ciències de la salut i ciències econòmiques i jurídiques. De les tres titulacions abans esmentades relacionades amb el camp de l'activitat física i la pràctica esportiva, la Universitat de les Illes Balears oferta els estudis de mestre especialista en educació física, tant a la Facultat d'educació com al Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez (escola adscrita).

Pel que fa a la professió de mestre, la societat actual demana un professional qualificat que no sols sàpiga ensenyar coneixements, sinó que en la seva forma d'ensenyar transmeti uns valors i unes actituds.

Els mestres tutors d'aula a l'educació infantil s'ocupen de la psicomotricitat. Els mestres especialistes d'Educació Física han assumit la docència a nivell de primària i el primer cicle de l'ESO excepcionalment, el professorat llicenciat en Educació Física s'ocupa de la docència a ESO i el batxillerat, cicles formatius de grau mitjà i superior d'activitats físiques i esportives.

Podem observar al quadre següent el mapa conceptual d'aquest sistema i les seves competències. (Vegeu el gràfic 5-1).

GRÀFIC 5-1. Mapa conceptual del sistema educació-esport

Font: Elaboració pròpia

Al capítol III, article 21 de la Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears, es considera activitat esportiva universitària l'activitat física i esportiva que practiquen exclusivament els membres de la comunitat universitària, d'acord amb els programes esportius que aprovi cada universitat. En el marc de la seva autonomia, correspon a cada universitat l'organització i el foment de l'activitat física i esportiva en el seu àmbit, de conformitat amb els programes i mitjançant l'estructura organitzativa que consideri adequada, sense perjudici de la coordinació amb les federacions esportives de les Illes Balears de les modalitats esportives respectives.

Aconseguir aquests objectius estratègics exigeix una profunda transformació en l'estructura i els continguts de les titulacions de la UIB. Per aquest motiu des de l'any acadèmic 2005-2006, la UIB ha dissenyat i aplicat un pla propi, amb caràcter anual, per a la convergència europea, en el qual es defineixen les estratègies i línies d'acció que es desenvoluparan per afrontar en les millors condicions el repte que suposa la integració en l'EEES.

És per això que encara no es sap a ciència certa on i com quedaran emmarcats els diferents estudis relacionats amb l'educació física i l'esport en el nou sistema educatiu universitari.

També volem fer referència als títols propis i cursos de formació permanent organitzats des de la Fundació Universitat i Empresa, Fundació General de la Universitat de les Illes Balears, Escola Balear de l'Esport, Institut de Ciències de l'Educació, Àrea Físico-esportiva del Vicerectorat de Projecte Cultural de la UIB, grups de recerca i departaments de la UIB, diferents federacions esportives territorials, consells insulars, ajuntaments i una inacabable llista d'institucions públiques i privades que de forma constant realitzen una oferta formativa donada la gran importància del tema.

Recerca en el camp de les ciències de l'activitat física i l'esport

Actualment existeixen tres grups de recerca en la Universitat de les Illes Balears que contemplen aquest tema dins les seves línies de recerca:

a) Grup de Recerca en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

ÀREA ANEP: Psicologia i Ciències de l'Educació

LÍNIES DE RECERCA:

- Esquena, educació postural i actitud.
- Esport i hàbits de vida saludables.
- Esportivitat i conductes relacionades amb el fair play.
- Esport, turisme, oci i recreació.

b) Nom complet: Grup de Recerca Estils de Vida i Salut

ÀREA ANEP: Medicina clínica i epidemiologia

LÍNIES DE RECERCA:

- Alimentació, exercici físic i salut. Epidemiologia nutricional. Exercici físic a les diferents etapes de la vida. Avaluació de la capacitat física. Discapacitat i esport. Avaluació nutricional. Nutrició comunitària. Nutrició en diferents etapes de la vida.
- Intervencions preventives en fisioteràpia. Fisioteràpia comunitària i domiciliària. Fisioteràpia de l'activitat física i l'esport. Fisioteràpia a Atenció Primària de Salut. Salut laboral.
- Hàbits tòxics i salut. Repercussions biopsicosocials del tabaquisme. Deshabitació tabàquica. Espais lliures de fum.

c) Grup de Recerca en Nutrició comunitària i estrès oxidatiu

ÀREA ANEP: Fisiologia i farmacologia

LÍNIES DE RECERCA:

- Estrès oxidatiu. Metabolisme energètic. Noves aplicacions tecnològiques dels enzims. Desenvolupament de nous agents oxidants i antioxidants.
- Nutrició comunitària. Epidemiologia nutricional. Nutrició d'esportistes. Aliments de disseny. Transferència de tecnologia als sectors productius i de serveis.
- Nutrició molecular. Nutrients i expressió gènica. Funcionalitat molecular i cel·lular.

Així mateix a la Universitat de les Illes Balears podem trobar el **Laboratori en Ciències de l'Activitat Física** que es va constituir per donar servei i suport a la docència, la recerca i el desenvolupament en el camp de l'activitat física i la salut i les línies que s'hi relacionin i que es desenvolupin a la Universitat de les Illes Balears.

5.2. ESPORT I SALUT

L'exercici físic és important tant per als infants com per als adults per al manteniment de la salut i de la qualitat de

vida. La millor manera de reduir els factors de risc modificables (sedentarisme, hipertensió, tabaquisme, drogues, etc) és l'adopció d'una sèrie d'estils de vida fonamentats en una dieta sana i exercici físic adequat.

La gran presència social de l'esport en els àmbits reglats i no reglats fa necessària l'existència de professionals formats en aquest camp de la salut. De cada vegada s'incrementa el nombre de persones que cerquen en la pràctica de l'activitat física i l'esport nous valors com la diversió, les relacions socials, la millora i/o el manteniment de la condició física i la salut.

No podem obviar el paper beneficiós que té la pràctica esportiva sobre els diferents àmbits de la salut (sistema cardiovascular, obesitat, esmorteix els processos degeneratius, millora els factors psicològics, etc.).

De conformitat amb el marc de distribució competencial dissenyat per la Constitució Espanyola de 1978, a l'empar de l'article 148.1.19a, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears va assumir, d'acord amb l'article 30.12 de l'Estatut d'autonomia, la plena competència en matèria d'esport i lleure.

A l'article 3, sobre la funció social de l'esport, de la Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears, s'estableix que l'activitat física i l'esport són funcions socials que contribueixen al desenvolupament i a la formació integral de les persones i a la millora de la seva qualitat de vida, així com que la consideració de l'esport com a funció social es fonamenta en el reconeixement dels valors que la pràctica comporta, destacant la contribució a l'adquisició d'hàbits saludables en les persones i a la millora de la salut pública de la població.

Entre els objectius i les finalitats de les polítiques esportives de les administracions públiques de les Illes Balears, segons apareix a l'article 5 de la mateixa llei abans esmentada, destaquen:

- Fomentar, ordenar, promoure i difondre el coneixement de l'esport i de qualsevol activitat física basada en la millora i la protecció de la salut.
- Vetllar per la consecució d'una pràctica esportiva saludable.
- Promoure l'esport en tots els àmbits i facilitar els mitjans que permetin practicar-lo, amb la finalitat

d'obtenir una millor qualitat de vida i un major benestar social, i també un hàbit beneficiós per a la salut.

La preocupació i dedicació que estan posant l'administració pública per a la promoció de l'esport i l'activitat física és deguda a la cada vegada més inexistent pràctica per part de la població que de cada dia adopta més un estil de vida sedentari amb les conegudes conseqüències que afecten la salut.

A l'estat espanyol el nivell de pràctica d'activitat física dels joves entre 6-16 anys està en uns nivells dramàtics a causa de la falta de joc en el carrer, el transport dels nens es realitza bàsicament amb cotxe i/o transport públic, el temps dedicat a veure la televisió, ordinador, videojocs, i altres activitats que no comporten activitat física i deixen als joves en un nivell de pràctica per sota dels mínims recomanables de 30 minuts d'activitat física intensa diària. Algunes malalties estan adquirint proporcions d'epidèmia, 26,3% de sobrepès en aquestes edats que podrà desenvolupar obesitat, diabetis, i accidents cardiovasculars en l'edat adulta. (Ballesteros, 2006).

L'informe publicat pel Ministeri de Sanitat i Consum (2005) reflecteix que el 54% de la població espanyola de més de 16 anys (53,7% dels homes i 62,9% de les dones) és sedentària durant el seu temps lliure. Aquesta dada per ella mateixa no sembla reflectir una gran rellevància, no obstant això, investigacions dutes a terme (McGinnis, 1993) en resalten la preocupació, quan reflecteix que entre el 22%-30% de les morts cardiovasculars, del 20%-60% de les morts de càncer, així com el 30% de les morts per diabetis, són atribuïdes a un estil de vida sedentari i a una dieta poc saludable.

Atenent a aquests paràmetres, no és d'estranyar que la societat centri les seves mirades en dues grans institucions com són el Sistema Sanitari i el Sistema Educatiu, com principals promotors de solucions per donar resposta a aquesta necessitat social.

L'educació ha d'assumir la part de responsabilitat que li toca i atendre tal urgència, ja que com apunta Harris (1997), l'educació ha estat identificada com la clau per a promoció dels estils de vida saludable entre la població. En aquest sentit, són molts els estudis que des del camp de l'activitat física plantegen la promoció i creació d'hàbits de vida saludable, tant en població jove com en població adulta. No

obstant això, són pocs aquells que ofereixen programes d'intervenció d'activitat física orientats a la salut.

Així, les línies d'investigació actuals se centren principalment en la promoció de la salut a través de l'activitat física en els seus dos vessants principals: educació postural i mal d'esquena i educació en la prevenció de l'obesitat.

L'activitat física fa referència al moviment, la interacció, el cos i la pràctica humana. Com en moltes altres manifestacions de la vida, l'activitat física aglutina una dimensió biològica, una dimensió personal i una dimensió sociocultural. En conseqüència, qualsevol intent per definir l'activitat física hauria d'integrar aquestes dimensions.

Avui dia l'activitat física s'ha convertit en un dels fenòmens socials més destacats de la nostra societat, la seva presència contemporània és més evident, i ha penetrat fins i tot en els últims racons de la vida social i individual. D'altra banda, el concepte de salut ha evolucionat considerablement, des d'una major vinculació amb les malalties i la mort, és a dir aproximacions "negatives", fins a concepcions més relacionades amb les possibilitats de realització personal i col·lectiva de les poblacions, és a dir aproximacions "positives". La definició adoptada per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) en l'any 1946 és un exemple d'aquestes últimes: la salut és l'estat complet de benestar físic, mental i social, i no la simple absència de malaltia. A aquesta definició se li agregà l'any 1992 "i en harmonia amb el medi ambient", ampliant així el concepte. Una altra definició acceptada és la proposada per Salleras (1985) que parla de salut com "el nivell més alt possible de benestar físic, psicològic, social i de capacitat funcional que permeten els factors socials en els quals viu immers l'individu i la col·lectivitat".

Les relacions entre l'activitat física i la salut no són noves sinó que porten rere seu una llarga història, ja en la civilització xinesa, 1.000 anys a. de C., existien exercicis i danses per a procurar la salut. Actualment podem identificar tres grans perspectives de relació entre l'activitat física i la salut: a) una perspectiva rehabilitadora b) una perspectiva preventiva i c) una perspectiva orientada al benestar.

La perspectiva rehabilitadora considera l'activitat física com si d'un medicament es tractés. Un instrument mitjançant el qual pot recuperar-se la funció corporal malalta o lesionada i pal·liar els seus efectes negatius sobre l'organisme humà.

La segona perspectiva, la preventiva, utilitza l'activitat física per a reduir el risc que apareguin determinades malalties o es produeixin lesions. Per tant, aquesta perspectiva s'ocupa de la cura de la postura corporal i la seguretat en la realització dels exercicis físics, així com de la disminució de la susceptibilitat personal a malalties modernes, com les cardiovasculars, la hipertensió, la diabetis, la osteoporosis, la depressió, etc.

La tercera perspectiva considera que l'activitat física contribueix al desenvolupament personal i social, independentment de la seva utilitat per a la rehabilitació o prevenció de les malalties o lesions. És a dir, es tracta de veure en l'activitat física un element que pot contribuir a la millora de la qualitat de vida. Cal assenyalar que les tres perspectives de relació entre activitat física i la salut no són excloents, sinó que es troben en certa forma, interrelacionades.

Durant els últims anys estem assistint a un ressorgir de les relacions entre l'activitat física i la salut, a causa de la creixent preocupació que han despertat els temes relacionats amb la salut en la societat dels nostres dies. L'elevat increment de les malalties de la civilització actual (Rost, 1991), (principalment malalties cardiovasculars, diabetis, càncer, trastorns de l'alimentació, problemes posturals, etc), el desenvolupament de la medicina preventiva per reduir els costos de la medicina moderna curativa, els avenços en fisiologia de l'exercici i l'extensió d'un concepte més ampli i dinàmic de la salut que s'ha orientat cap a la promoció d'ambients i estils de vida saludables, han estat els factors concomitants a aquest fenomen.

És evident que l'educació per a la salut i per a la instauració d'uns hàbits de vida saludables s'inicia en l'entorn familiar, a partir dels primers anys de vida. No obstant això, des dels sectors preocupats per la promoció de la salut es considera l'escola com un àmbit privilegiat per a desenvolupar eficaçment la seva educació. Es proposa una educació per a la salut com un procés d'informació, de responsabilització de la persona, amb la finalitat de que s'adquireixin els coneixements, les actituds i els hàbits bàsics per a la defensa i la promoció de la salut individual i col·lectiva. (Lleixà, 2003).

Si analitzem la vida d'un nin/a en edat escolar podem observar que gran part del temps ho passa a l'escola, per aquest motiu és pel qual aquesta institució és considerada com un dels agents primaris de la socialització i l'adquisició de conductes.

D'aquesta manera, l'educació física actual en el context escolar pot i ha de ser una plataforma excepcional per al desenvolupament de programes per a la millora d'hàbits saludables en els escolars. El paper de l'activitat física en matèria de salut i la consciència pública manifestada sobre aquests temes ha convertit a la salut en un dels punts de referència fonamentals dintre del currículum d'Educació Física.

A partir de les aportacions de Devís i Peiró (1991) i González et al (2004), un enfocament de la promoció de la salut, hauria d'establir les següents aportacions:

- Conscienciació de les persones de la importància d'un estil de vida saludable.
- Orientació cap als aspectes qualitius enfront dels quantitius dels exercicis físics.
- Reorientació de la condició física cap a la salut.
- Promoció d'activitats d'oci i temps lliure actiu.
- Correcta i segura realització dels exercicis físics, evitant manifestacions d'exercicis perjudicials per a la salut i siguin contraindicats des del punt de vista postural.

Durant el II Congrés Internacional i XXIV Nacional d'Educació Física realitzat a les Illes Balears durant el febrer de 2007, va quedar palès el paper de l'educació física en el marc de l'Educació per a la salut. Així aquesta matèria ha anat evolucionant i ha esdevingut una eina bàsica per a la promoció de la salut. Així mateix les principals línies d'investigació primordials, tant arrel d'Europa com en els EUA, en el camp de les Ciències de l'Activitat Física i l'esport són l'educació postural i l'Educació per a la prevenció de l'obesitat.

5.2.1. EDUCACIÓ POSTURAL I MAL D'ESQUENA

Com s'ha comentat anteriorment, una de les línies d'investigació actuals es centra principalment en la promoció de la salut a través de l'activitat física en el seu vessant de la prevenció de problemes posturals i de mal d'esquena.

L'educació postural, es presenta com un dels pilars fonamentals sobre el qual es dona suport a l'educació orientada cap a la salut. Aquest fet es dona a partir de les evidències científiques que demostren que els trastorns que es manifesten mitjançant el "mal d'esquena", no són exclusius de la població adulta, sinó que cada vegada és més present entre els joves, i per tant, a la població en general.

Les investigacions realitzades en les últimes dècades en els països amb un alt nivell de desenvolupament demostren que el progrés tecnològic comporta l'adquisició per part de la població d'un estil de vida (sedentarisme, tabac, alcohol, alimentació inadequada...) per al qual no estem preparats segons el nostre desenvolupament evolutiu.

Antigament es creia que el dolor apareixia perquè existia alguna alteració de l'estructura de la columna vertebral, com l'escoliosi o l'hèrnia discal. Conforme s'ha anat demostrant que el mal d'esquena no sempre es deu a una alteració orgànica de la columna vertebral, s'han començat a estudiar els factors que s'associen a un major risc de patir-lo.

Els motius d'aparició del mal d'esquena són molt diverses. Així, podem trobar que diferents autors tracten de forma absolutament diferent aquest problema. Cal ser prudent en la interpretació dels estudis, que demostren que els qui pateixen mal d'esquena presenten algunes característiques amb més freqüència que els qui no el pateixen. Això significa que aquests factors s'associen a un major risc, no necessàriament que siguin la única causa del dolor ni que la seva supressió ho millori.

Se sap que el desenvolupament d'uns hàbits de vida saludables, fonamentats en la realització habitual d'exercici físic, una dieta sana i equilibrada, etc., és la forma més eficaç de millorar en qualitat de vida i prevenir les malalties cardiovasculars, psicològiques, etc. i totes les seves conseqüències, tant en l'àmbit privat com públic.

Un estudi realitzat l'any 2003 a Mallorca va determinar que el 50.9% dels nins i el 69.3% de les nines d'entre 13 i 15 anys han sofert alguna vegada dolor d'esquena (Kovacs et al, 2003).

L'any 2006, el grup d'investigació en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport de la Universitat de les Illes Balears va avaluar a 178 escolars (94 nins i 84 nenes) d'entre 10 i 12 anys d'onze col·legis diferents de Mallorca i els resultats van mostrar que el 45.7% dels nins i el 78.6% de les nines han sofert qualque vegada mal d'esquena. Actualment, el mateix estudi s'està portant a terme amb tota la població de Mallorca d'entre 10 i 12 anys (N=15.027) amb la finalitat d'obtenir resultats que siguin suficientment representatius de la població estudiada.

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

El qüestionari utilitzat a l'estudi anterior va ser prèviament validat en un estudi mitjançant el mètode test-retest. Els ítems associats a un major risc de mal d'esquena van ser: altura i pes (índex de massa corporal); quantitat i nivell de pràctica esportiva; diagnòstic d'escoliosis, diagnòstic d'heterometria; prevalença vital; prevalença en els últims 7 dies; aparició de mal d'esquena en el llit o a l'aixecar-se; restriccions de l'activitat diària degudes al mal d'esquena; aparició d'episodis dolorosos durant o al finalitzar les classes d'educació física; aparició d'episodis dolorosos o de major intensitat en cas de ja existir durant el període de menstruació; tractaments rebuts per mal d'esquena; tipus de motxilla en funció de si té rodes o no; possibilitat de deixar material escolar en el centre; percepció subjectiva del pes de la motxilla; percepció subjectiva de l'efecte del pes de la motxilla; pes de la motxilla; proves físiques de resistència muscular dels músculs abdominals i paravertebrals.

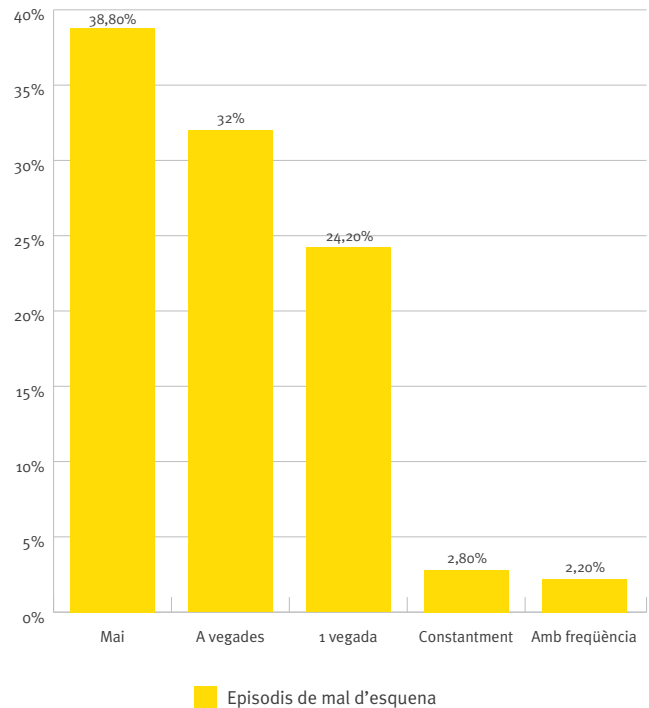
Les dades més significatives que s'extreuen dels resultats de l'estudi van ser que el 23,3% dels subjectes no realitza pràctica esportiva, dels quals el 34,15% són nins i el 65,85% són nines. En quant al mal d'esquena, destaca que tan sols el 54,3% dels nins i el 21,4% de les nines van afirmar no haver sofert mai mal d'esquena. (Vegeu els gràfics 5-2 i 5-3).

No es va trobar cap correlació entre l'existència o no de mal d'esquena amb les següents variables: nombre d'hores setmanals de pràctica esportiva; tipus de pràctica esportiva; l'aparició de mal d'esquena a les classes d'Educació Física.

Cal fer un incís en les dades referents a les motxilles, destacant que el pes mig de les motxilles va ser de 4,99 kg, amb una proporció del 11,9% respecte al pes corporal.

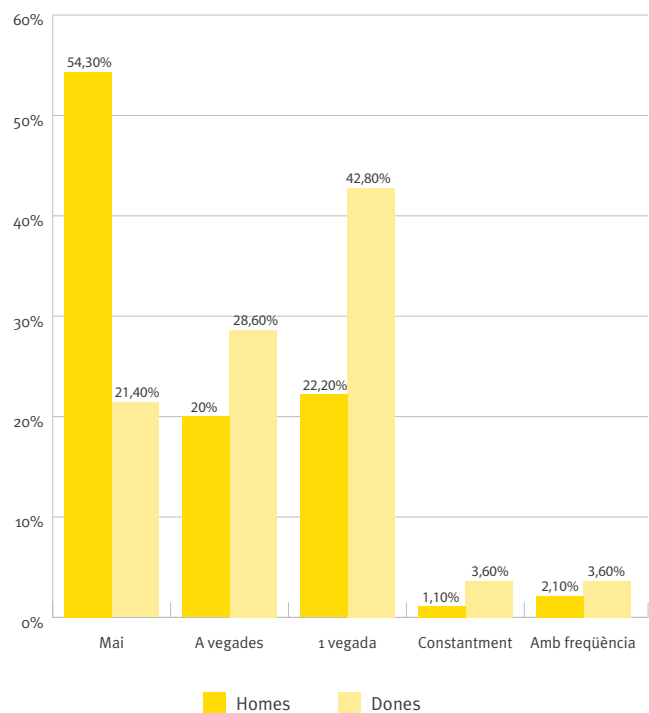
En general, està acceptada la idea que existeix la necessitat d'una educació postural, aconsellada sobretot en les primeres edats. No obstant això, fins a dia d'avui existeixen molt pocs programes educatius que hagin estat desenvolupats i avaluats, i no existeix una guia estandaritzada d'actuació. Els programes d'higiene postural, com a mesura preventiva del mal d'esquena, es presenten com una eina útil i eficaç, tal com es demostra en estudis realitzats amb nins i nines de 9 anys (Méndez & Gómez, 2001), de 10-12 anys (Robertson & Llig, 1990) o de 10-11 anys (Car-don et al, 2002).

GRÀFIC 5-2. Número d'episodis de mal d'esquena 2006

Font: J.Vidal (2006)

GRÀFIC 5-3. Número d'episodis de mal d'esquena en funció del gènere 2006

Font: J.Vidal (2006)

Els programes d'educació postural també s'han mostrat efectius en adults on es relaciona la pràctica d'exercicis de prevenció amb la disminució de l'aparició de patologies d'esquena: Un grup de subjectes amb mal d'esquena a la zona lumbar reberen una formació de 4 hores en educació postural, incloent conceptes teòrics i exercicis pràctics. En relació a un grup de referència, els participants tingueren un període de baixa laboral més curt i menys recurrent a l'any següent. (Berquist, Ullman i Larsson, citat per Comelles, 2004).

En aquells empleats que participaren en un programa de salut del Departament de Policia de Dallas (EUA), l'absentisme es reduí un 29%. (Business Quarterly, 1996, citat a Comelles, 2004).

La Universitat de Califòrnia retallà les despeses per malalties dels seus empleats en un 39% en un període de 5 anys, després d'haver incorporat un programa d'exercicis per als seus empleats.

Un dels principals problemes que apareixen en el camp de la investigació en referència a l'educació postural és que la immensa majoria d'estudis es centren en aportar dades descriptives però sense aportar solucions al problema. El nombre d'investigacions a nivell mundial basades en intervencions per a la prevenció del mal d'esquena són mínimes.

És per aquest motiu que, el GICAFE de la Universitat de les Illes Balears, està realitzant una intervenció a les escoles amb l'objectiu de dissenyar un protocol per ser aplicat en joves escolars per a conscienciar de la importància d'adoptar hàbits de vida saludables, especialment els referents a la prevenció del mal d'esquena.

Se sap que el desenvolupament d'uns hàbits de vida saludables, fonamentats en la realització habitual d'exercici físic, una dieta sana i equilibrada, etc., és la forma més eficaç de millorar en qualitat de vida i prevenir les malalties cardiovasculars, psicològiques, etc. i totes les seves conseqüències, tant en l'àmbit privat com públic. Per això la hipòtesi principal d'aquest estudi és que "el risc de patir mal d'esquena al llarg de tota la vida està influenciat per diferents variables que, degudament controlades, poden produir canvis positius en els subjectes".

En base a aquesta hipòtesis, el nostre estudi pretén intervenir sobre algunes d'aquestes variables des del punt de vista de la prevenció mitjançant l'ensenyament d'una educació postural. D'aquesta manera podem establir uns criteris que informin els joves de les actuacions necessàries per prevenir futures patologies relacionades amb el mal d'esquena.

La mostra estudiada és de dos centres escolars que imparteixen estudis de tercer cicle d'educació primària. La mostra es divideix en dos grups, grup control i grup experimental. La mida total de la mostra és de 137 subjectes, que tenen entre 10 i 12 anys. L'instrument utilitzat és un qüestionari d'elaboració pròpia que ha estat validat prèviament.

Un cop definit el cronograma d'actuació, s'inicià la primera passada de qüestionaris, tant al grup control com al grup experimental. Tot seguit es portà a terme la intervenció, que consta de 6 sessions d'una hora: 4 teòriques i 2 pràctiques. Seguidament es tornaren a passar els qüestionaris. El seguiment de la mostra per tal d'avaluar la retenció en el temps s'ha dut a terme passant de nou els qüestionaris al cap de quatre setmanes i al cap de tres mesos.

Un cop acabat l'estudi s'espera que els resultats siguin satisfactoris, fet que podrà donar peu a seguir en aquesta línia d'actuació i arribar a tota la comunitat educativa de les Illes Balears amb la finalitat d'impulsar l'adopció d'hàbits de vida saludables entre els nostres escolars.

5.2.2. EDUCACIÓ EN LA PREVENCIÓ DE L'OBESITAT I HÀBITS ALIMENTARIS

Avui en dia existeix una preocupació creixent pels temes relatius a salut i la qualitat de vida, al mateix temps que augmenta la consciència de que determinades patologies apareixen lligades a hàbits de vida inadequats. L'obesitat juvenil, l'anorèxia, la bulímia, s'han convertit en problemes de notable importància, encenent una alarma social inexistents fins a fa alguns anys i del que no existeix consens sobre la forma de contrarestar-lo.

Anys enrere, es considerava l'activitat física com una part normal de la vida diària per als joves, tant pels jocs, els esports organitzats o la marxa i la bicicleta com a mitjans de transport. Desgraciadament la majoria dels recents estudis que tracten dels nins i adolescents indiquen baixos nivells

d'activitat física, la majoria són insuficients per a afavorir la salut cardiovascular. S'admet sense dificultat que l'evolució tecnològica i diversos canvis en les nostres pràctiques culturals van reduir considerablement l'esforç físic en el treball i en la vida diària. Múltiples factors contribueixen a sedentaritzar joves i adults.

Abans de tot és necessari aclarir tota una sèrie de conceptes com són:

- **Trastorns alimentaris:** són malalties cròniques i progressives que, tot i que es manifesten a través d'una conducta alimentària, en realitat consisteixen en una gama molt complexa de símptomes entre els que destaca una alteració o distorsió de l'autoimatge corporal, un gran temor a pujar de pes i l'adquisició d'una sèrie de valors a través d'una imatge corporal. Destacar dos trastorns:
 - a) **Bulímia nerviosa:** la persona experimenta atacs de voracitat que vendran seguits de vòmits per contrarestar la ingesta excessiva, ús i abús de laxants, sentiments de depressió, ansietat i culpabilitat per no tenir autocontrol.
 - b) **Anorèxia nerviosa:** es caracteritza per la pèrdua de pes elevada (més del 25%) degut al seguiment de dietes extremadament restrictives i l'ús de tècniques purgatives. Aquestes persones presenten una alteració de la seva imatge corporal sobreestimant la mida de qualsevol de les seves parts.
- **Obesitat i sobrepès:** segons la Organització Mundial de la Salut (OMS), el sobrepès implica un índex de massa corporal igual o superior a 25 i inferior a 30, si bé, valors iguals o superiors a 30 són considerats obesitat. (Vegeu el quadre 5-1).

QUADRE 5-1

Índex de massa corporal	
	IMC
SOBREPÈS	25-29,9
ADIPOSITAT NIVELL 1 (OBESITAT LLEU)	30-34,9
ADIPOSITAT NIVELL 2 (OBESITAT MITJA)	35-39,9
ADIPOSITAT NIVELL 3 (OBESITAT MÒRBIDA)	>40

Font: GSDPA (OMS, 2007)

Segons l'Organització Mundial de la Salut l'obesitat i el sobrepès han arribat a caràcters d'epidèmia a nivell mundial. Més de mil milions de persones adultes tenen sobre-

pès i, d'elles, almenys tres-cents milions són obeses (OMS, 2002). La prevalença de l'obesitat i la seva tendència ascendent durant les dues últimes dècades, ha fet que també s'afermi a Espanya el terme d'obesitat "epidèmica".

En efecte, a la població adulta espanyola (25-60 anys) l'índex d'obesitat és del 14,5%, mentre que el sobrepès ascendeix al 38,5%, és a dir, un de cada dos adults presenta un pes superior al recomanable. L'obesitat és més freqüent en dones (15,7%) que en homes (13,4%). També s'ha observat que la prevalença d'obesitat creix conforme augmenta l'edat de les persones, arribant a xifres del 21,6% i 33,9% en homes i dones de més de 55 anys, respectivament.

Tant o més preocupant és el fenomen d'obesitat en la població infantil i juvenil (2-24 anys), situada ja en el 13,9%, i la de sobrepès, que està en el 26,3%. En aquest grup d'edat, la prevalença d'obesitat és superior en homes (15,6%) que en dones (12%). Les majors xifres es detecten en la prepubertat i, en concret, en el grup d'edat de 6 a 12 anys, amb una prevalença del 16,1%.

Encara que apareix de manera generalitzada, gairebé a la totalitat dels països europeus l'obesitat varia àmpliament d'un país a un altre i de vegades fins i tot d'una regió a una altra. Aquests resultats semblen posar en relleu una diferència Nord-Sud en la prevalença registrada entre els joves de 13 i de 15 anys. L'obesitat és major en països com Malta, Espanya, Regne Unit, Grècia, Itàlia i Portugal que en els Països Bàltics (Polònia, Països Baixos, República Txeca i Dinamarca). Entre els primers citats, el Regne Unit és una excepció a aquesta diferència Nord-Sud.

En comparació amb la resta de països d'Europa, Espanya es situa en una posició intermèdia en el percentatge d'adults obesos. No obstant això, pel que fa a la població infantil, el nostre país presenta una de les xifres més altes, només comparable a altres països mediterranis. Així, entre els joves espanyols de 10 anys la prevalença d'obesitat és només superada a Europa pels joves d'Itàlia, Malta i Grècia.

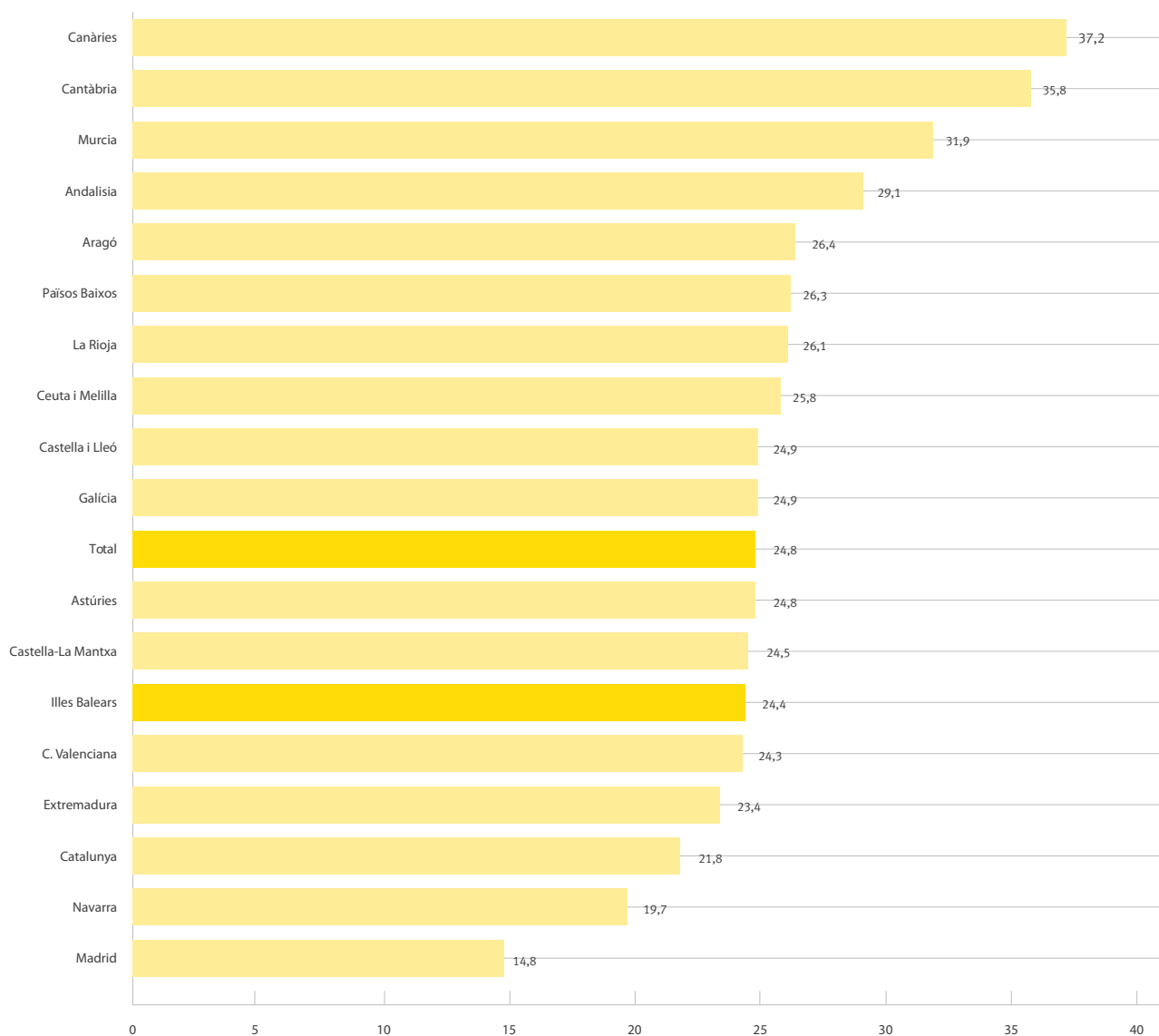
Pel que fa a l'àrea geogràfica, la regió nord-est d'Espanya presenta les cinc xifres més baixes, mentre que la zona sud, i en concret Murcia, Andalusia i les Illes Canàries, sofreixen les xifres més altes. A més, la probabilitat de patir sobrepès i obesitat és major en les àrees rurals que en les urbanes. També és més freqüent entre la població amb un menor nivell socioeconòmic i educatiu.

En referència al problema que estem tractant hem de dir que als darrers estudis realitzats, podem observar que el percentatge d'obesitat dels habitants de les Illes Balears es troba per sobre de la mitjana nacional que és d'un 13,5%. Aquesta diferència percentual és encara més accentuada si fem referència a la població jove, mentre a Espanya és d'un 8,5% a Balears és d'un 10%.

L'Enquesta Nacional de Salut (2003) recull el pes i la talla, i en conseqüència l'IMC, de la població entre 2 i 17 anys segons les recomanacions de la International Obesity Task Force i de la WHO (Vegeu el gràfic 5-4).

L'any 2003, les Illes Balears es situaven per sota de la mitjana nacional. A l'estudi realitzat per Puig (1997) durant el curs acadèmic 1993-94 en escolars d'entre 14 i 18 anys de Palma, es mostrava un sobrepès del 5.1% en els homes i del 8% en les dones. La prevalença d'obesitat en la població adolescent de Palma segueix una distribució percentil amb magnituds inferiors als adolescents espanyols, registrant valors de 25.4 (homes) i 25.2 (dones), la qual cosa es tradueix en una prevalença d'obesitat de 1.5% per a homes i 2.1% per a dones a Palma. Aquests valors són inferiors als 4.7% descrit per a adolescents de Madrid, al 9% i 7% per a homes i dones, respectivament, de 12-18 anys, segons

GRÀFIC 5-4. IMC per comunitats autònomes

Font: Elaboració pròpia

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

l'estudi Enkid, o el 10% descrit per a joves espanyols i, per descomptat, estan molt allunyats de les xifres registrades a Europa occidental i Estats Units. La prevalença d'obesitat entre els adolescents de Palma és major en les nines que en els nins i, en elles, s'incrementa amb l'edat.

Altres dades que cal mencionar són les obtingudes en un estudi dut a terme durant el curs escolar 2004-2005 en població d'edat escolar 6-16 anys a les Illes Balears. Els resultats mostraren el 19% d'aquest grup de població presentava sobrepès, el 9% obesitat i que no s'observaren diferències significatives en quant al gènere.

A partir dels resultats obtinguts en un estudi dut a terme pel Laboratori en Ciències de l'Activitat Física de la Universitat de les Illes Balears, pot concloure's que els adolescents de Palma presenten menor prevalença de sobrepès i obesitat que altres adolescents espanyols, europeus occidentals i, per descomptat, que els adolescents nord-americans. No obstant això, de forma similar a com està ocorrent en altres països occidentals, cal predir una tendència creixent dels adolescents de Palma a incrementar la seva taxa de sobrepès i d'obesitat degut, principalment, a una dieta molt desequilibrada, on l'energia s'obté en percentatges massa elevats des dels greixos i des de les proteïnes, i en proporcions altament deficitàries des dels hidrats de carboni. Per tant, per a evitar tant la gènesi de l'obesitat com de les seves malalties associades, serà necessari prevenir tant la ingesta energètica com la composició de les dietes, perquè siguin perfectament equilibrades i saludables com un augment de la pràctica d'activitat física moderada i saludable.

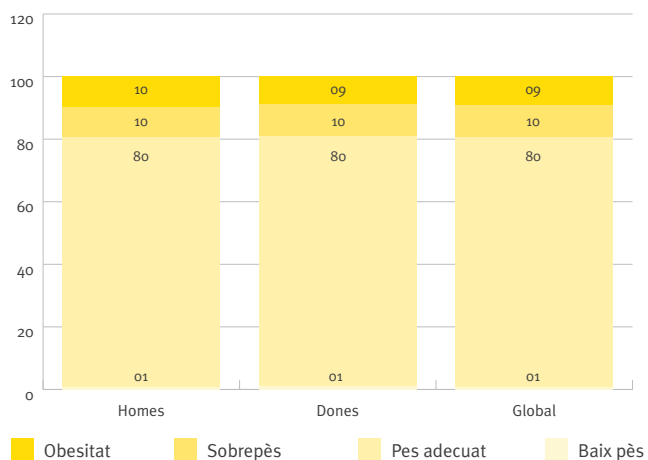
En quant a la població de més edat, en aquest cas majors de 60 anys, es realitza un estudi a les Illes Balears entre els anys 2004 i 2005, on els resultats mostraren que el 39% d'aquest grup de població presentava sobrepès (IMC 25-30), el 16% obesitat lleu (IMC 30-35), el 12% obesitat moderada (IMC 35-40) i l'1% obesitat severa o mòrbida (IMC >40). Així, es conclou que el 68% d'aquesta població es trobava en situació de sobrepès.

Les enormes conseqüències negatives que s'associen a l'obesitat i la seva repercussió al llarg de tota la vida de l'individu, han provocat que les autoritats sanitàries col·loquin aquest problema en el punt de mira, donant prioritat a les investigacions relacionades amb aquests trastorns.

S'han creat innumbrables societats i mai com fins ara havien tingut tanta repercussió social les entitats públiques i privades relacionades sobretot amb el tema de l'obesitat, com la Societat Espanyola per a l'Estudi de l'Obesitat (SEEDO), Agència Espanyola de Seguretat Alimentària (AESAs), etc.

L'estudi més recent dut a terme a les Illes Balears és l'Epoib de la Conselleria de Salut i Consum (2007), segons el qual la prevalença d'obesitat infantil i juvenil a les Illes Balears és del 9,3% i un de cada 5 alumnes presenta sobrepès. La freqüència de baix pes és inferior a l'1% i la prevalença de sobrepès i obesitat és similar en homes i dones. En el cas dels homes és de 19,4% (9,7% sobrepès i 9,7% obesitat) i d'un 19,3% (10,3% sobrepès i 9% obesitat). Destacar que els alumnes de 6è d'educació primària (11-12 anys) són els que presenten una freqüència de sobrepès més elevada (22,4%) i els de 4rt d'ESO (14-15 anys) la més baixa (10,4%). (Vegeu el gràfic 5-5 i el quadre 5-2).

GRÀFIC 5-5. % de obesitat infantil i juvenil per gènere (2007)

Font: Epoib de la Conselleria de Sanitat i Consum (2007)

QUADRE 5-2

Obesitat infantil i juvenil per gènere (2007)			
	Homes % (IC 95%)	Dones % (IC 95%)	Total % (IC 95%)
BAIX PES	0,9 (0,1-1,7)	1,0 (0,1-1,8)	0,9 (0,4-1,5)
PES ADECUAT	79,7 (76,6-82,8)	79,8 (76,6-83,0)	79,8 (77,6-82,0)
SOBREPÈS I OBESITAT (≥P85)	19,4 (16,3-22,4)	19,3 (16,1-22,4)	19,3 (17,3-21,7)
SOBREPÈS (≥P85<P97)	9,7 (7,4-12,0)	10,3 (7,8-12,7)	10,0 (8,3-11,6)
OBESITAT (≥P97)	9,7 (7,4-12,0)	9,8 (6,7-11,3)	9,3 (7,7-11,0)

Font: Epoib de la Conselleria de Sanitat i Consum (2007)

Hi ha pocs dubtes que l'obesitat constitueix un factor de risc important. És un determinant negatiu, és a dir, implica una relació de causalitat amb la salut. Fa perdre anys de vida, i sobretot, anys de bona qualitat de vida.

Des del curs acadèmic 1981-82, la Regidoria de Cultura i Educació de Palma està encarregada d'elaborar, organitzar i difondre el programa d'activitats "Palma Ciutat Educativa". L'objectiu d'aquest programa és recollir les ofertes educatives per conèixer la ciutat com objecte i medi d'estudi, així com altres activitats educatives formals, informals i no formals i així actuar de pont entre institucions públiques i privades i els centres educatius.

Entre l'oferta de cursos relacionats directament amb aquesta temàtica, destaquen els de: prevenció de trastorns alimentaris: autoestima i habilitats socials; com ens hem d'alimentar?; desdijuni saludable; conèixer els nostres aliments; prevenció de l'obesitat: menjar més fruites i verdures de temporada; hàbits alimentaris i emocions; assessoria per a la confecció dels menús escolars.

a. Recomanacions a l'escola primària

Tots els joves (5-18 anys) haurien de participar en una activitat d'intensitat moderada almenys una hora cada dia. Els que fan poca activitat haurien de, en principi, contemplar una mitja hora d'activitat, d'intensitat moderada, al dia. (Health Education Authority, 1998).

L'activitat d'intensitat moderada és qualsevol activitat que doni una sensació de calor i que causi una respiració lleugerament més ràpida que la normal. Exemples d'activitat d'intensitat moderada inclouen la marxa ràpida, nedar, fer bicicleta o ballar. Les activitats poden efectuar-se com element de les classes d'educació física, jocs, esports, recreació, treball i transport.

b. Recomanacions a l'eso i batxillerat

Almenys dues vegades per setmana, els joves haurien d'efectuar activitats que es destinen a augmentar o mantenir la força muscular, la flexibilitat i la salut dels ossos. Solament les activitats que suporten un pes augmenten la salut òssia. Entre les activitats que contribueixen a l'increment de la força podem citar, a tall d'exemple, la gimnàstica, la dansa, pujar i saltar, entre els més joves, i altres com la con-

dició física, l'aeròbic, esports com el bàsquet i el treball de resistència, entre els adolescents. La lògica proposada per a aquesta recomanació addicional és: la força i activitats que suporten un pes augmenten la densitat mineral de l'os que, a llarg termini, contribueix a reduir el risc d'osteoporosis (una condició en relació amb la fragilitat òssia). La força de l'esquena i abdominal s'associa a una reducció del risc de dolors i danys a l'esquena. Igualment són aconsellables les activitats que afavoreixen la flexibilitat i la mobilitat articular i, per tant, augmenten els límits del moviment.

La cultura de la salut ha de permetre que de cada vegada més gent de qualsevol edat practiqui esport, però que ho faci amb poc riscos de lesions i amb la seguretat de que el que fa és correcte ja que els professionals de l'esport saben adaptar l'activitat a les necessitats de cadascú.

5.3. ESPORT EN EDAT ESCOLAR

El terme esport en edat escolar engloba les activitats físiques realitzades fora de l'horari lectiu i principalment en els centres escolars. La seva finalitat ha de centrar-se més en l'esportista que en els resultats. Participar, esforçar-se, cooperar, respectar als contraris, aprendre, millorar habilitats, educar en valors és el més important. Aquest plantejament pedagògic contrasta amb la realitat competitiva que s'imposa en l'actualitat. També el paper dels pares, entorn, entrenador, seran fonamentals per mantenir els objectius concrets que persegueix l'esport escolar.

Les ampas escolars juguen un paper molt important juntament amb les federacions. Hauríem d'entendre que l'aplicació d'aquest model pedagògic necessita d'educadors ben formats.

Família, escola i societat tenim la responsabilitat d'educar en valors als infants i joves.

De conformitat amb el marc de distribució competencial dissenyat per la Constitució Espanyola del 1978, a l'empar de l'article 148.1.19a, la comunitat autònoma de les Illes Balears va assumir, d'acord amb l'article 30.12 de l'Estatut d'autonomia, la plena competència en matèria d'esport i lleure.

L'evolució de l'esport, en la seva expressió més àmplia, és una realitat a les Illes Balears. L'augment de les instal·lacions públiques i privades, el suport institucional

a la millora de les condicions d'accessibilitat i l'alt interès del sector privat per oferir espais de qualitat han provocat un augment quantitatiu i qualitatiu de l'esport a la nostra comunitat autònoma.

L'esport, entès com l'expressió de l'activitat física, reglada o no, és un bé per a la societat i cal tenir-ne cura, potenciar-lo i possibilitar que tota la ciutadania de les Illes Balears tingui opcions de practicar-lo, de forma individual o formant part de les diferents i necessàries organitzacions esportives que el gestionen i que són igualment valorades i necessàries en la societat.

La promoció de l'esport, amb el suport del sector públic i la iniciativa privada, motivarà les diferents generacions perquè adoptin una filosofia de vida en la qual es respecti el medi ambient que ens envolta; una cultura que necessita d'una formació i, sobretot, les diverses possibilitats per al futur laboral que són subjacents a l'esport i que suposen, en definitiva, un benefici per a la nostra societat. El nou text possibilita tot aquest procés humà i social.

A l'article 17 de la Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears, sense perjudici del currículum de l'educació física, obligatori a les diferents etapes i nivells del sistema educatiu d'acord amb la legislació vigent, les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les competències respectives, han de fomentar la participació de la població en edat escolar en activitats esportives, el seu ensenyament i la seva pràctica en tots els centres escolars de les Illes Balears com a element fonamental de l'educació i el desenvolupament dels escolars.

Als efectes de la llei abans esmentada, es considera esport escolar aquella activitat esportiva organitzada que practica, en horari no lectiu, la població en edat escolar. La pràctica de l'esport escolar ha de ser preferentment poliesportiva i ha de garantir que la població escolar conegui la pràctica de diverses modalitats esportives d'acord amb la seva aptitud física i edat.

L'administració esportiva de la comunitat autònoma ha d'aprovar el programa d'esport escolar, en el qual s'ha de determinar el conjunt d'activitats fisicoesportives que s'han d'implantar per fomentar la pràctica de l'activitat esportiva organitzada en l'àmbit de la població en edat escolar.

El programa de l'esport escolar s'ha d'orientar a complementar la formació integral dels i de les escolars, al desenvolupament harmònic de la seva personalitat, a l'adquisició d'hàbits saludables, a l'educació cívica i en valors, i també a la consecució de les condicions físiques adequades que els permetin, en el futur, una pràctica esportiva avançada.

En els programes de l'esport escolar, i tenint en compte la funció integradora i de cohesió social de l'activitat física i esportiva en aquest àmbit, s'ha de promoure i facilitar la participació conjunta, en les activitats projectades, dels i de les escolars amb algun tipus de discapacitat amb la resta d'alumnat. Si la integració en activitats conjuntes és inviable, s'han d'implantar les mesures específiques per als diferents col·lectius amb discapacitat d'acord amb les necessitats detectades.

Segons l'article 20 de la Llei de l'esport a les Illes Balears, l'execució dels programes d'esport escolar correspon, en els àmbits territorials respectius, a les administracions esportives de les Illes Balears que, en cada cas, tinguin atribuïda la competència. Aquestes administracions esportives competents han de canalitzar la pràctica esportiva escolar mitjançant els centres docents, les federacions esportives de les Illes Balears i, si s'escau, altres entitats esportives o de promoció de l'esport.

Un àmbit escolar adequat i molt estès per a la promoció de pràctica esportiva són les activitats extraescolars. Quan es parla d'activitats extraescolars, sovint es confonen amb les activitats complementàries. D'una banda, es consideren activitats complementàries les organitzades durant l'horari escolar pels centres, d'acord amb el seu projecte curricular i que tenen un caràcter diferenciat de les pròpiament lectives, de moment, espai o recursos que utilitza.

D'altra banda, es consideren activitats extraescolars les encaminades a potenciar l'obertura del centre al seu entorn i a procurar la formació integral de l'alumnat. Les activitats extraescolars es realitzaran fora de l'horari lectiu, tindran caràcter voluntari per a l'alumnat i buscaran la implicació activa de tota la comunitat educativa.

Així, les activitats extraescolars formen un conjunt de processos educatiu-recreatius realitzats en temps fora dels horaris formals del currículum institucional, aquestes activitats constitueixen una pràctica orientada i organitzada amb

estudiants que treballen en forma grupal, podent l'escola a través d'elles, contribuir al desenvolupament integral de la persona, a descobrir interessos i aptituds personals, al millorament de la seva qualitat de vida, a un complement dinàmic i entretingut de continguts o coneixements del treball lectiu, a projectar i permetre l'obertura del col·legi a la comunitat i a mantenir una relació harmònica amb els seus parells i amb el medi ambient.

Aquestes activitats extraescolars compleixen un important complement a l'educació escolar formal i influeixen permanentment sobre els estudiants, no només en el seu pas pel col·legi, sinó durant tota la seva existència, fet pel qual s'hauria de donar el màxim suport per a que es facilités el desenvolupament d'aquestes activitats.

Tenint en compte que les activitats esportives són les més ofertades com a activitats extraescolars, resulta fonamental fer-ne ús entre d'altres motius per aprofitar les instal·lacions esportives que gaudeixen les escoles i de les quals només se'n fa ús en horari escolar.

Per això, seguint l'article 105, al títol X d'instal·lacions i infraestructures esportives de la Llei de l'esport a les Illes Balears, sobre instal·lacions esportives dels centres d'ensenyament, exposa que l'administració competent en matèria esportiva ha de procurar la utilització de les instal·lacions esportives dels centres d'ensenyament fora de l'horari lectiu, sense detriment de les activitats de caràcter voluntari que les associacions de pares i mares o els consells escolars programin en horari extraescolar.

Segons l'Ordre de 21 de maig de 2002 de la Conselleria d'Educació i Cultura, per la qual es regula la jornada i l'horari escolar als centres públics i als centres privats sostinguts amb fons públics d'educació infantil, d'educació primària i d'educació especial, s'estipula a l'article segon d'activitats de la jornada escolar que aquesta, entesa, amb caràcter general, com l'espai de temps dedicat al desenvolupament del procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat i als programes d'activitats complementàries i extraescolars, comprèn les activitats de naturalesa curricular, el temps d'esplai, les activitats complementàries, el desenvolupament de plans d'acció tutorial i les activitats extraescolars.

A l'article tercer s'especifica que la jornada escolar ordinària, que s'haurà de distribuir diàriament en sessions de

matí i horabaixa, ha de permetre la realització de totes les activitats col·lectives, complementàries i extraescolars programades, per tal de donar compliment al que estableix al projecte educatiu, els projectes curriculars d'etapa i la programació general anual. L'horari general del centre concretarà la jornada escolar ordinària.

L'article cinquè sobre el seguiment del pla d'activitats complementàries i extraescolars exposa que l'administració educativa, a través del Departament d'Inspecció, realitzarà el seguiment del pla d'activitats aprovat en consell escolar. La Direcció General de Planificació i Centres podrà anul·lar l'autorització concedida, prèvia comunicació i audiència al consell escolar, davant l'incompliment del projecte i la resta de condicions establertes. En aquests casos, el centre podrà iniciar de bell nou el procediment establert en aquestes instruccions.

Un cop analitzada la presència de la pràctica física i esportiva en el panorama educatiu de les Illes Balears es pot afirmar que aquesta té un pes significatiu i, el més rellevant, la seva tendència creixent. La situació actual d'una societat sedentària ha donat un impuls a la pràctica esportiva com mitjà preventiu i d'adquisició d'hàbits saludables, fent que la seva presència als currículums educatius sigui cada vegada més notable, això sí, sempre associada al concepte salut.

5.3.1. L'ESPORT EN EDAT ESCOLAR A L'ILLA DE MALLORCA

El servei d'esport base del Consell Insular de Mallorca s'estructura en dos grans programes, el programa dels jocs esportius escolars i el programa d'esport unificat.

El programa dels Jocs Esportius Escolars ofereix un conjunt de programes de caire esportiu i recreatiu que prioritzen l'activitat física des d'un punt de vista social i educatiu, on el binomi família i activitat assoleixen els valors més importants. Es fomenta l'esport base a nivell insular mitjançant tot un seguit de lligues, diades i programes realitzats de forma periòdica.

En aquest programa es divideix l'illa en 8 comarques dinamitzades pels coordinadors comarcals que són els encarregats d'organitzar i executar el programa general d'activitats comarcals en les quals poden participar tots els nins i nines en edat escolar que ho desitgin a través del seu ajuntament, centre docent, club esportiu, escola esportiva municipal, grups d'esplai, associacions de veïns,

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

associacions de pares i mares d'alumnes o qualsevol altra entitat reconeguda.

Durant la temporada 2006-2007 el nombre de participants de les vuit comarques és 6.629, les modalitats esportives practicades són bàsquet, futbol sala, voleibol, arts marcial, handbol, cross, senderisme i atletisme.

Altres activitats que són poc practicades arreu de les comarques de Mallorca també les vol promocionar organitzant diades i programes itinerants de les següents activitats esportives: patinatge, tennis taula, fitness, pàdel, motociclisme, circuit de tennis. En aquest programes han participat durant la temporada 2006-2007 un total de 3.346 nins i nines.

Els programes recreatius ofereixen la possibilitat de practicar esports i jocs des d'una perspectiva totalment lúdica i recreativa. Els programes són de psicomotricitat, multiesportiu i esport de platja. Els participants en la temporada 2006-2007 han estat 2.553.

Existeixen els programes socials que tenen com a finalitat, no tant un aprenentatge tècnic i esportiu sinó un mitjà de socialització i desenvolupament general tant dels nins com d'altres membres i generacions de la família. Aquests programes són; Mallorca a la neu, fires i festes, estades esportives familiars, vela d'hivern, bateig de la mar, natació per als escolars. El total de participants han estat 16.493.

El programa d'Esport Unificat, per la seva part, s'encarrega de gestionar, coordinar i executar tota l'activitat esportiva reglada, pel que fa a categories base (fins els 16 anys). Està reconegut per les federacions esportives mitjançant un conveni amb l'Àrea d'Esports de s'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

L'esport unificat és el responsable de la gestió i control de la participació en competicions d'esport federat a les modalitats esportives en las que la federació corresponent té conveni amb el Consell Insular de Mallorca. (Vegeu els quadres 5-3 i 5-4).

5.3.2. L'ESPORT EN EDAT ESCOLAR A L'ILLA D'EIVISSA I FORMENTERA

El model aplicat a les Pitiüses fins ara es troba dins el programa l'Esport Escolar Eivissa i Formentera, que organit-

QUADRE 5-3

L'esport en edat escolar en la temporada 2006-2007	
	Dades
FEDERACIONS AMB CONVENI	32
PARTITS CELEBRATS	24.215
JORNADES	2.100
EQUIPS	1.260
PARTICIPANTS MASCULINS	23.100
PARTICIPANTS FEMENINS	11.080
PARTICIPANTS TOTALS	34.180
COL-LABORADORS	4.280
Total de participants	38.440

Font: Cosell Insular de Mallorca (2006-2007)

QUADRE 5-4

Participants total per activitats 2006-2007	
	Dades
ESPORTISTES PROVINENTS DE LES FEDERACIONS	38.440
PARTICIPANTS JOCS ESPORTIUS ESCOLARS	8.000
ASSOCIACIÓ ESPORTIVA DE DISCAPACITATS	1.200
NATACIÓ D'HIVERN	1.142
CLUB TITUT	3.480
VELA D'ESTIU	2.500
NATACIÓ D'ESTIU	1.851
FIRES I FESTES	6.935
BATEIG DE LA MAR	3.884
ESTADES ESPORTIVES FAMILIARS	1.740
MALLORCA A LA NEU	608
PROGRAMES DE PROMOCIÓ	3.750
DIADES POLIESPORTIU SAN FERRAN	8.200
PROGRAMES RECREATIUS	2.553
DIADES RECREATIVES	2.590
FIRES D'HIVERN	4.700
COL-LABORACIONS	68.325
Total de participants	159.898

Font: Cosell Insular de Mallorca (2006-2007)

za el Consell d'Eivissa, es vertebra fonamentalment a través d'uns convenis de col·laboració amb les federacions de les Illes Balears i les delegacions a les Pitiüses, a través dels quals es desenvolupa, d'una banda, el programa unificat (competició, lligues, etc.) I d'altra banda, el programa de promoció (iniciació als esports sense competició) i amb una campanya anomenada pica't!... Amb en Joan pic i na Pepa pic, que són unes mascotes que s'han creat per donar més vida, al·licient, motivació i color als participants.

Quant al nombre de participants en total són uns 7.750, dels quals 5.750 amb llicència federativa o amb la llicència del programa l'esport per a l'edat escolar (l'eee) o amb tríp-tic i número de territorial.

Als programes de promoció pels centres escolars, és a dir, els al·lots i les al·lotes que reben unes classes d'iniciació d'una modalitat esportiva en horari escolar, els participants són uns 2.000 alumnes (sense llicència).

Les modalitats esportives realitzades són: Natació, rugby, bàdminton, atletisme, tir de fona, karate, futbol, handbol, pàdel, gimnàstica rítmica i artística, judo, escacs, hípica, futbol sala, tennis, voleibol, bàsquet, tennis taula, tir amb arc, pales i vela.

Per categories a les Pitiüses participen joves entre els 6 i els 17 anys, des de la categoria pre-benjamí i iniciació fins la categoria juvenil o júnior (depenent de l'esport).

En funció del gènere en general hi ha més al·lots que al·lotes, a excepció per exemple de les dues gimnàstiques. En la categoria aleví i infantil, a tots els esports, és on hi ha més participants.

5.3.3. L'ESPORT EN EDAT ESCOLAR A L'ILLA DE MENORCA

El model aplicat a l'Illa de Menorca, l'Esport en edat escolar es denomina XALA JUGANT i consta de 2 apartats:

1. Esport competitiu

Lliga Insular (tots els esports) Natació, rugby, bàdminton, atletisme, tir de fona, karate, futbol, gimnàstica rítmica i artística, judo, escacs, hípica, futbol, tennis, voleibol, bàsquet, tennis taula, tir amb arc, golf, petanca, ciclisme btt+crt, discapacitats i vela.

Lliga balear (els esports amb conveni unificat) tots excepte golf, petanca, vela, hípica, tennis i discapacitats.

Aquest apartat es vertebra a través d'uns convenis de col·laboració entre el CIME i les federacions/delegacions de cada esport.

A les categories menors iniciació i benjamí tots els reglaments estan adaptats a l'edat. A més a més al futbol i al bàsquet s'inclou el codi ètic, el qual fonamentalment indica els factors que es tindran en compte a la hora de puntuar.

Comportament del pares/mares; comportament dels tècnics; comportament del jugadors.

Assistència als encontres de jugadors i tècnics.

2. Esport promoció: 4.714 participants

Es tracta de promocionar certs esports de les següents maneres:

- Mitjançant convenis CIM-Federació-DGE; pequevolei; atletisme divertit, rugby flag. Estructura: en horari lectiu es fa una mitja de 3 sessions per grup escolar. El curs/os els qual van dirigit varia. Fa un total de 50 a 80 sessions per esport als centres escolars interessats de Menorca. Fora de l'horari lectiu; trobades de tots els participants en la promoció entre 3 i 5 a l'any, cada vegada en una població diferent.
- Mitjançant convenis CIM-Clubs amb categories d'elit: Bàsquet (2 clubs); voleibol (1 club). Estructura: promoció a les escoles en horari lectiu a una zona concreta (ponent, llevant o centre); i trobades amb tots els participants a la promoció i a tots els equips federats en aquestes categories.
- Mitjançant conveni CIM - Clubs Nàutics: Programa VINE A NAVEGAR; 12 hores als diferents clubs nàutics, en horari no lectiu.
- Directes del Consell Insular de Menorca amb la col·laboració d'entitats: Futbol 6; campament de Biniparratx i trobada final del programa Xala Jugant (entre 300 a 500 participants). Vegeu el quadre 5-5 (pàg. 60).

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

QUADRE 5-5

Participació per esport Menorca	
	Dades
ESPORTS COMPETITIU	5.100
ESPORTS PROMOCIÓ	5.164
PEQUEVOLEI	800
ATLETISME DIVERTIT	1.450
RUGBI FLAG	1.144
BÀSQUET	408
VOLEIBOL	180
VINE A NAVEGAR (VELA)	192
FUTBOL-6	235
CAMPAMENT DE BINIPARRATX (ACAMPADA)	305
TROBADA FINAL	350
Total programes L'EEE XALA JUGANT	10.264

Font: Consell Insular de Menorca. Departament d'Esports i Cooperació Internacional, (2008)

5.3.4. L' ESPORT FEDERAT

L'esport federat té una orientació competitiva, els clubs i federacions esportives que conformen la seva estructura. Els clubs i entitats esportives faciliten i possibiliten aquesta pràctica basada en l'associacionisme esportiu com a model vigent.

Les federacions esportives de les Illes Balears apareixen regulades pel Decret 33/2004, de 2 d'abril, pel qual es regulen les federacions esportives de les Illes Balears.

D'acord amb el que estableix la disposició final primera de la Llei 3/1995, de 21 de febrer, de l'esport balear, per la qual s'autoritza el Govern de les Illes Balears a dictar les disposicions reglamentàries necessàries per al desenvolupament i aplicació d'aquesta Llei, es va dictar el Decret 59/1996, regulador de les federacions esportives de les Illes Balears. Amb el pas del temps, el Govern de les Illes Balears s'ha trobat amb la necessitat d'elaborar un nou text que reguli aquestes entitats esportives, mantenint-hi el contingut dels articles de la normativa vigent fins ara que, per la seva utilitat pràctica, es consideren indispensables, i incorporant-hi així mateix diferents novetats, que poden articular-se en diferents categories, segons la matèria a la qual es refereixen. La nova regulació persegueix aprofundir en la tasca d'impuls i foment de l'esport que la Llei 3/1995 de l'esport balear atribueix a l'Administració pública, i tam-

bé millorar i adequar la regulació de l'activitat federativa a les Illes Balears, amb la finalitat de millorar-ne l'eficàcia en la necessària col·laboració que hi ha d'haver entre les federacions i l'Administració per poder dur a terme la finalitat bàsica de foment de l'esport i de la seva pràctica adequada.

Durant la temporada 2007 adjuntam les llicències per federació i el nombre de clubs a les Illes Balears. Podem observar que existeixen 1.874 clubs esportius i 80.997 llicències federades.

El nombre de llicències i de clubs que pertanyen a cada federació és molt desigual, com es pot comprovar. (Vegeu el quadre 5-6).

QUADRE 5-6

Núm. clubs i llicències federats per territorials en 2007		
	Núm. Clubs	Llicències federades
ACTIVITATS SUBAQUÀTIQUES	108	1.888
AERONÀUTICA	14	13
ESCACS	32	446
ATLETISME	22	1.589
AUTOMOVILISME	14	517
BÀDMINTON	5	181
BÀSQUET	556	7.819
HANDBOL	97	1.206
BILLAR	22	32
BILLES	12	43
BOXA	4	45
ÇAÇA	78	7.582
CICLISME	74	1.752
COLUMBICULTURA	10	188
COLUMBOFÍLIA	25	479
ESPORTS PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA	8	37
ESPORTS PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL	3	21
ESPORTS PER A SORDS	2	22
ESPORTS PER A PARALÍTICS CEREBRALS	1	3
ESPORT PER A CECS	0	35
ESGRIMA	1	37
ESPELEOLOGIA	9	179
ESQUÍ NÀUTIC	2	37
FUTBOL	232	21.760
GIMNÀSTICA	22	284
GOLF	20	8.081
HÍPICA	25	816

JUDO	34	4.632
KARATE	0	196
KICKBOXING	1	2
LLUITA OLÍMPICA	3	60
MUNTANYISME I ESCALADA	9	1.683
MOTOCICLISME	17	533
MOTONÀUTICA	15	38
NATACIÓ	21	1.166
ORIENTACIÓ	4	55
PÀDEL	4	192
PATINATGE	18	1.037
PILOTA	1	38
PENTATLON MODERN	1	3
PESCA I CÀSTING	24	768
PETANCA	96	2.437
PIRAGÜISME	12	422
RUGBI	8	589
SALVAMENT I SOCORRISME	1	0
SQUASH	2	0
SURF	1	54
TAEKWONDO	9	574
TENNIS	64	3.908
TENNIS DE TAULA	21	279
TIR AMB FONA	1	25
TIR AMB ARC	9	310
TIR OLÍMPIC	11	1.200
TRIATLON	12	230
VELA	30	4.623
VOLEIBOL	47	670
Total	1.874	80.997

Font: Consejo Superior de Deportes (2007)

Segons aquestes dades hi ha 23 federacions amb menys de 200 llicències, 8 que estan entre les 200-500 llicències, 7 federacions que estan entre els 500 i 1.000 llicències, 9 entre les 1.000-3.000 llicències, 3 federacions entre les 3.000-5.000 llicències i 4 federacions entre les 5.000 i 20.000 llicències.

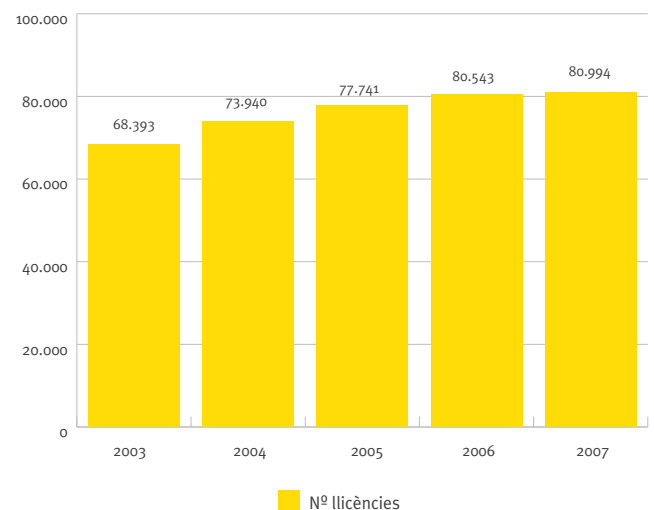
Quant als clubs hi ha 49 federacions que tenen menys de 90 clubs i només 5 que tenen més de 90 clubs, pertanyen als esports col·lectius de handbol, bàsquet, futbol. Les altres dues són la petanca i les activitats subaquàtiques.

La gran majoria de federacions són petites, tant si comptam per nombre de llicències com si es fa en base al nombre de clubs. Destaca la federació de futbol pel nombre de participants, 21.760 llicències, i pel número de clubs, 232, encara que la federació amb més clubs és la de bàsquet amb 556 clubs.

Entre els clubs esportius, quant a nombre destaca el bàsquet, futbol, voleibol, activitats subaquàtiques i handbol, seguits pel ciclisme, tennis i, a molta distància ja, altres com judo, vela, hípica, etc.

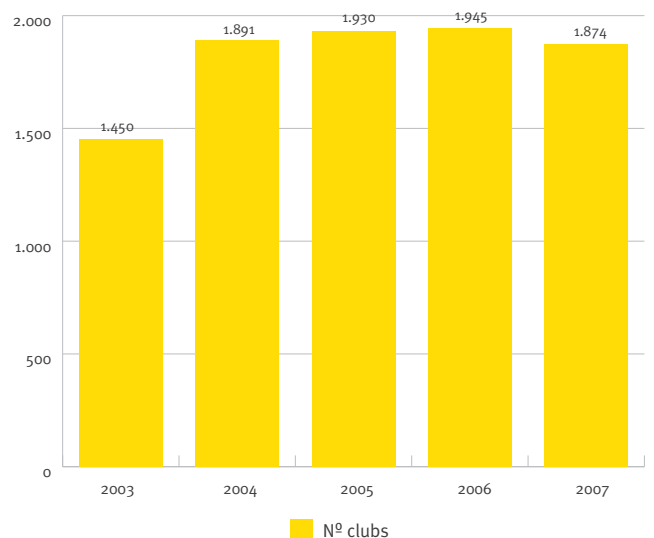
L'any 2006 existien 80.543 llicències federatives a Balears, durant l'any 2007 s'ha incrementat en 451 llicències, arribant a les 80.994 llicències. (Vegeu els gràfics 5-6 i 5-7).

GRÀFIC 5-6. Evolució del nombre de llicències federatives (2003-2007) CSD-2007

Font: CSD (2007)

GRÀFIC 5-7. Evolució del nombre de clubs esportius (2003-2007) CSD-2007

Font: CSD (2007)

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

En relació amb els clubs esportius, l'any 2006 n'existien 1.945. L'any 2007 existeixen 71 clubs esportius menys, quedant les dades en 1.874 clubs.

5.4. ESPORT I GENT GRAN

Mantenir-se actiu i practicar exercici físic de forma regular contribueix a lluitar contra el sedentarisme actual incidint de forma positiva sobre la qualitat de vida i el benestar, però ha d'estar correctament orientat i programat.

L'edat és un factor que no sempre condiona la gent gran, el que els condiona és la seva capacitat de ser autosuficient. És clar que el procés d'envelliment és natural i propi de qualsevol ésser viu, encara que diferent per a cada persona. Nosaltres el que podem fer és incidir en l'estil de vida (alimentació, exercici físic, higiene, oci) i l'ambient per millorar la seva qualitat de vida a nivell físic, psicològic i social.

Els models de programes que podem oferir en funció dels continguts que es treballen són:

- Model terapèutic (relacionat amb la rehabilitació).
- Model orientat a la condició física (millora de la condició física).
- Model socio-recreatiu (aspectes socials, lúdics, integració).

Aquests models poden compartir aspectes diferents i relacionats. La majoria de programes realitzats a Balears pertanyen a la perspectiva socio-recreativa i participativa.

5.4.1. ESPORT I GENT GRAN A MALLORCA

El Servei de Promoció Sociocultural de la Gent Gran del Consell de Mallorca, va posar en marxa el programa "GENT GRAN EN MARXA", és un programa d'activitat física que du a terme el Consell de Mallorca des de l'any 1989, dirigit a les associacions de persones majors de l'illa i encaminat a promoure un envelliment saludable.

L'objectiu general d'aquest programa és el d'aconseguir la millora de la salut integral de les persones majors a través de la pràctica habitual de l'exercici físic. Els objectius específics són:

- Prevenir problemes derivats de la inactivitat i l'envelliment.
- Fomentar l'autoestima personal i l'autonomia de les persones majors.
- Potenciar la relació social.

El seu àmbit territorial és l'illa de Mallorca i va dirigit a tota la gent major de 60 anys, agrupades en associacions en les diferents localitats i municipis de Mallorca.

Activitats

A) BALL DE SALÓ

És un programa d'activitat física que du a terme el Consell de Mallorca des de l'any 1997.

Des d'aquest servei es considera el ball de saló no sols com una activitat lúdica, sinó com una manera de potenciar l'activitat física, les relacions socials, i l'estimulació de la memòria.

L'objectiu general d'aquest programa és el d'aconseguir la millora de la salut integral de les persones majors a través de la pràctica d'una activitat alternativa com és el ball de saló.

Els objectius específics són:

- Potenciar l'activitat física.
- Potenciar la coordinació i l'exercici mental.
- Potenciar la relació social.

B) DANSES DEL MÓN

És un programa d'activitat física que du a terme el Consell de Mallorca que junta el benestar físic dels seus participants amb l'aspecte cultural.

L'objectiu general d'aquest programa és el d'aconseguir la millora de la qualitat de vida de les persones majors, i a la vegada donar a conèixer la cultura i les tradicions populars d'altres regions, tant del nostre país com d'altres.

Els objectius específics són:

- Prevenir problemes derivats de la inactivitat i l'envelliment.
- Fomentar l'autoestima personal i l'autonomia de les persones majors.
- Donar a conèixer la cultura i les tradicions populars de les distintes regions.
- Potenciar la relació social.

C) ACTIVITAT FÍSICA PER ASSISTITS

És un programa d'activitat física, iniciat des del Servei de Promoció Sociocultural i Associacionisme dins l'any 1999 (actual Servei de Promoció de Gent Gran del Departament de Presidència) dirigit a persones majors dependents, que necessiten una atenció especial per trobar-se incapacitats en distints nivells de gravetat, i encaminat

a realitzar una activitat rehabilitadora i preventiva, per evitar l'augment de la degradació de la seva salut física i psíquica.

Utilitza l'activitat física com a mitjà terapèutic per aconseguir els seus objectius específics que són:

- Mantenir el to muscular i frenar l'atròfia física.
- Estimular la coordinació física i mental.
- Afavorir les relacions socials entre els mateixos residents.

D) NATACIÓ PER A PERSONES MAJORS

És un programa organitzat pel Servei de Promoció de Gent Gran del Consell de Mallorca. Des de 1998 es du a terme durant l'època estival a la Llar d'Ancians del Consell de Mallorca, la qual compta amb unes instal·lacions completament adequades per realitzar aquesta activitat.

L'objectiu general del programa és el de millorar la qualitat de vida i la salut integral de les persones majors.

Amb aquest programa es pretén donar a conèixer als majors una activitat i un medi per a molts desconegut que, gràcies a la flotabilitat, permet practicar l'esport evitant l'impacte que l'exercici a terra provoca en el sistema locomotor.

Els objectius específics són:

- Físics: prevenir problemes derivats de la inactivitat i l'envelliment.
- Psicològics: millorar l'autoacceptació i l'adquisició d'una major seguretat personal.
- Socials: augmentar la capacitat de comunicació, col·laboració i l'activitat grupal.

E) REVISIONS MÈDIQUES-ESPORTIVES PER A GENT MAJOR

És un Programa realitzat pel Servei de Promoció de Gent Gran i el Servei de Medicina Esportiva del Consell de Mallorca, dirigit a les persones majors que realitzen els diferents programes d'activitat física.

El seu objectiu és dur un control mèdic sobre l'evolució de l'estat físic de les persones majors que participen als programes d'activitats físiques del Consell de Mallorca.

F) PASSEJADES AMB BICICLETA

És un programa iniciat des de l'any 2001, que promou la realització d'excursions i passejades amb bicicleta per diverses zones de l'illa de Mallorca.

El seus objectius són;

- Fomentar l'esport, i, entre d'altres:
- Promoure les excursions en bicicleta.
- Fomentar l'autoestima personal.

S'organitzen una sèrie de sortides de 12 persones amb un guia i un cotxe de recolzament.

G) GENT GRAN A LA PLATJA

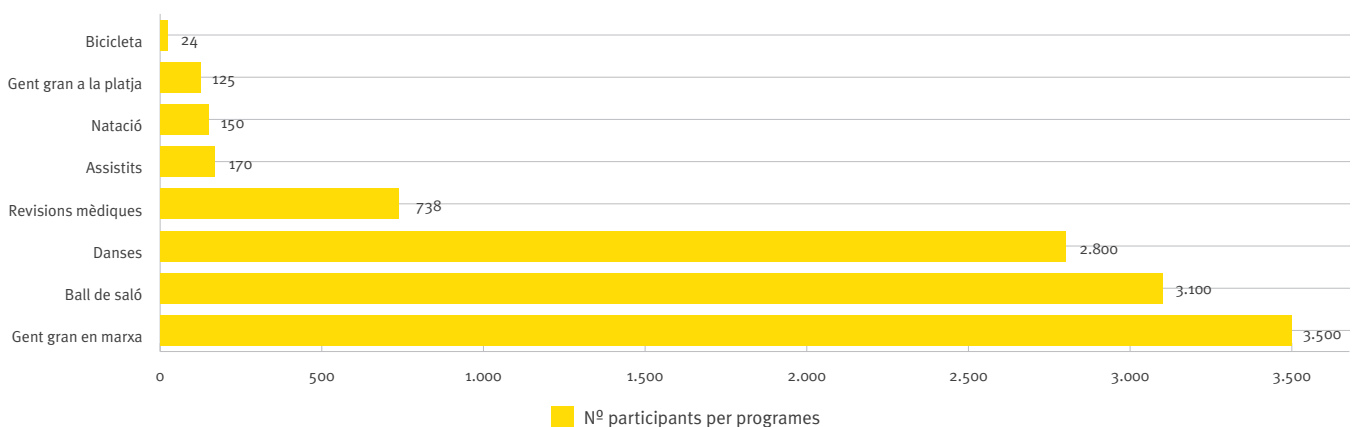
És un programa que pretén fomentar l'esport a l'aire lliure, concretament a les platges de Mallorca.

El seus objectius són:

- Fomentar l'autoestima personal.
- Prevenir problemes derivats de l'envelliment.
- Practicar l'esport a les platges.

Dades de participació programes del C. Mallorca. Vegeu els gràfics 5-8 i 5-9 (pàg 64).

GRÀFIC 5-8. Dades de participació programes Consell de Mallorca

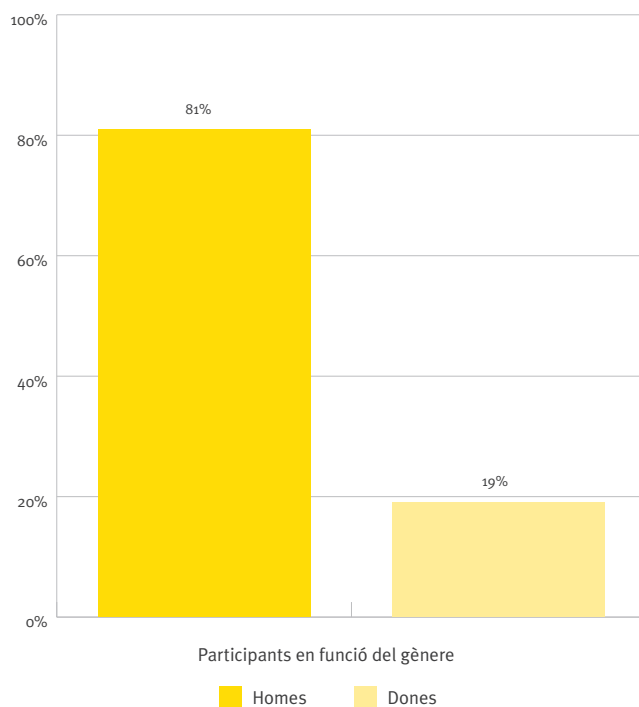

Font: Servei de promoció gent gran. Consell Insular de Mallorca (2001)

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

GRÀFIC 5-9. Dades de participació en funció del gènere

Font: Elaboració pròpia

Com podem observar la participació de les dones és molt més significativa amb un 81% davant un 19% dels homes que practiquen. Quant a les edats de participació la gran majoria de participants tant homes com dones es troba entre els 61 i 70 anys.

H) ELS JOCS ESPORTIUS I SOCIOCULTURALS DE LA MEDITERRÀNIA

Són una trobada dedicada a l'activitat física de la gent gran, però no en un sentit competitiu, sinó de foment d'una vida saludable, activa i plena. Hi participen diferents ciutats i comunitats que desenvolupen programes en aquest sentit. Quatre-cents mallorquins majors de 65 anys l'any 2000, integrants dels programes "Gent Gran em marxa" que organitza el Consell de Mallorca, varen participar, del 23 al 26 de novembre, en els primers Jocs Socioculturals de la Mediterrània, que es varen celebrar a l'Alguer (Sardenya). Els jocs varen estar impulsats pel Consell de Mallorca, Diputació Provincial de Sardenya i l'Ajuntament de l'Alguer, i compten amb el suport del president del Comitè Olímpic Internacional (COI), Joan Antoni Samaranch.

L'any 2003 durant el mes de març es feren els II Jocs Socioculturals i Esportius de la Mediterrània a Mallorca, amb més de 1500 participants.

L'any 2006 es dugueren a terme els III Jocs Socioculturals i Esportius de la Mediterrània a Calafell, amb 800 participants de més de 60 anys provinents de Mallorca, Menorca, Barakaldo, L'Alguer, Larmor Plage (França), Andorra, Calafell i d'altres municipis de la comarca del Baix Penedès.

5.4.2. ESPORT I GENT GRAN A MENORCA

A l'Illa de Menorca el Consell Insular respecte als programes de gent gran manté dues línies d'actuació:

a) Programa de gent gran als diferents ajuntaments de l'illa

Es realitzen entre 2/3 sessions setmanals, amb professorat especialitzat, cada ajuntament té el seu programa amb els següents objectius comuns:

- Millora i manteniment de les capacitats físiques, mitjançant exercicis, jocs, i esports adaptats a les edats amb els que treballem.
- Conèixer i millorar la relació entre el grup.
- Motivació.
- Aprenentatge de tècniques de relaxació i respiració.
- Aconseguir que sigui un temps d'oci, desconnectant amb la rutina.
- Ús de diferents materials i activitats (balls, exercicis de memòria, coordinació, activitats aquàtiques, taixi etc.).

Amb tot el grup de gent gran de Menorca participa als Jocs Socioculturals de la Mediterrània, per primera vegada a l'any 2006 a Calafell del 3 al 7 d'abril, entre altres activitats van mostrar una coreografia de Menorca amb 96 participants, entre gent gran, professors i monitors de Menorca. La participació en aquest programa la podem observar a en el quadre 5-7.

QUADRE 5-7

Activitats física gent gran, als ajuntaments		
	2006	2007
MAÒ	91	90
SANT LLUÍS	28	36
FERRERIES	52	61
ES MIGJORN	25	30
ES CASTELL	38	50
CIUTADELLA	57	36
ALAIOR	40	20
ES MERCADAL	58	64
Totals	389	387

Font: Consell Insular de Menorca. Departament d'Esports i Cooperació Internacional, (2008)

b) A Viure com cal programa d'activitat física als geriàtrics de Menorca

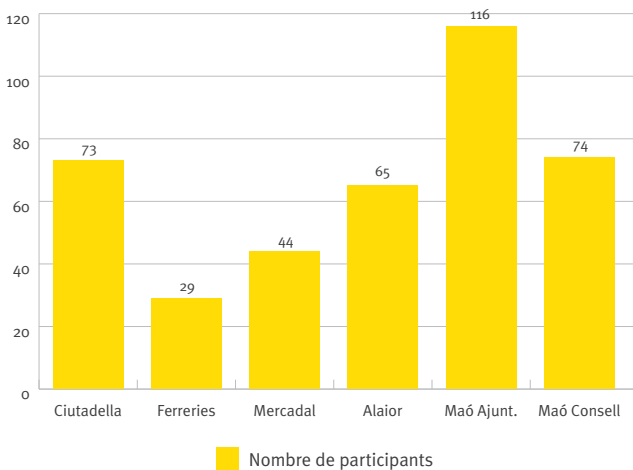
El programa "A Viure com cal 2006" i el programa de mobilitat en gent gran. El programa es basa en atendre persones que formen part d'un grup; que a la vegada té unes característiques i configuració específiques. Per tant cada grup és únic. Això comporta l'adaptació del programa a cada centre. El total de participants a l'illa de Menorca des de l'any 2005 al 2006 és de 401 usuaris.

Aquest programa d'activitat física es dirigeix a la gent gran resident als geriàtrics. Dels 358 residents l'any 2006, participen en el programa 173 quasi el 50% del total.

Es treballen molts d'objectius, com percepció espacial, temporal, memòria, atenció, condició física, mobilitat articular, consciència corporal, respiració, sensacions.

En funció del gènere i corroborant els altres estudis realitzats, el nombre de dones que participa a data de novembre de 2006 és de 117 i homes 56, les dones quasi doble el nombre d'homes. (Vegeu el gràfic 5-10).

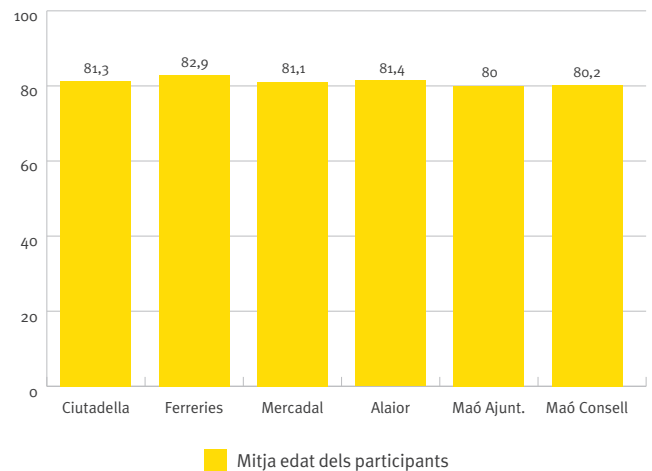
GRÀFIC 5-10. Nombre d'usuaris per localitat. Menorca

Font: Programa a viure com cal. Consell Insular de Menorca. Departament d'Esports i Cooperació Internacional (2008)

La valoració que es fa d'aquests programes és molt positiva. Tothom està esperant sempre el dia de la sessió. Millora la qualitat de vida dels usuaris, cohesiona el grup, promou la feina amb equip i el lligam d'amistat. L'usuari es relaxa, treballa la memòria, expressa sentiments i emocions, fa exercici físic i es relaciona. La mitjana d'edat dels participants la podem veure al Gràfic 6.12 (Vegeu el gràfic 5-11).

GRÀFIC 5-11. Mitjana d'edat dels participants per localitats. Menorca

Font: Programa a viure com cal. Consell Insular de Menorca. Departament d'Esports i Cooperació Internacional (2008)

5.4.3. ESPORT I GENT GRAN A EIVISSA I FORMENTERA

El Consell Insular d'Eivissa, des de fa uns anys, desenvolupa una sèrie d'activitats físiques i lúdiques adreçades a la gent gran dins el programa anomenat "L'esport no té edat".

Aquest programa es desenvolupa mitjançant la firma d'un conveni de col·laboració entre el Consell Insular d'Eivissa (Consell Insular d'Eivissa i Formentera fins l'any 2007) i la Federació Pitiusa d'Associacions de la Tercera Edat.

A continuació detallem, el nom de l'associació, les activitats practicades per cada associació i el nombre de persones aproximat que practiquen alguna activitat. Vegeu el quadre 5-8 (pàg. 66).

A més a més, el Consell d'Eivissa compta entre les seves instal·lacions amb el Centre Social Llar La Pau (Llar Eivissa). És un centre que organitza activitats socioculturals d'ocupació de temps lliure per a les persones majors d'Eivissa. Alguns dels seus objectius principals són:

- Fomentar els hàbits saludables
- Organitzar activitats lligades a l'oci i temps lliure
- Facilitar les activitats socioculturals
- Procurar espais d'ajuda mútua i solidaritat
- Els tallers i activitats que s'imparteixen són: gimnàstica, gimnàstica dolça: gimnàstica específica per a persones amb problemes de genoll, tai-txi, ioga, ball de saló.

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

QUADRE 5-8

Activitats practicades per cada associació i el nombre de persones aproximat que practiquen alguna activitat			
	Activitats 1	Activitats 2	Núm.
1. CASA DEL MAR	Gimnàstica	Ball de saló	45
2. CLUB SANTA EULÀRIA	Gimnàstica	Ball de saló	150
3. CLUB L'ESPLAI	Gimnàstica	Ball de saló	85
4. CLUB DE SANT ANTONI	Gimnàstica		82
5. CLUB DE FORMENTERA	Gimnàstica	Ball de saló	130
6. CLUB SANT CARLES	Gimnàstica	Ball de saló	60
7. CLUB SANT JOAN		Ball de saló	25
8. CLUB DE JESÚS	Gimnàstica		32
9. CLUB DE SANT JORDI	Gimnàstica	Ball de saló	96
10. CLUB DE SANT JOSEP	Gimnàstica	Ball de saló	52
11. CLUB DE PUIG D'EN VALLS	Gimnàstica	Ball de saló	35
12. CLUB DE SANT AGUSTÍ	Gimnàstica	Ball de saló	30
13. CLUB DE SANTA GERTRUDIS	Gimnàstica	Ball de saló	57
14. CLUB DE SANT RAFEL	Gimnàstica	Ball de saló	75
15. CLUB DE SANT MATEU	Gimnàstica	Ball de saló	64
16. CLUB DE CALA DE BOU	Gimnàstica	Ball de saló	30
TOTAL PERSONES MAJORS PARTICIPANTS			1.048

Font: Consell Insular d'Eivissa (2008)

5.5. ESPORT I DISCAPACITAT

5.5.1. ESPORT I DISCAPACITAT A MALLORCA

Abans d'entrar en profunditat dins l'estudi de la situació de l'esport i discapacitat a Mallorca, considerem important fer referència al binomi esport i discapacitat, ja que la realització d'un apartat específic per abordar aquest àmbit, també és una mostra general de com es troba la situació dins la nostra societat.

Per una banda i analitzant els conceptes des del punt de vista de la integració de les persones amb discapacitat, el fet que existeixi un punt concret és una de les moltes mostres que la societat encara no està suficientment conscienciada que les persones amb discapacitat són persones amb els mateixos drets, són ciutadans amb els mateixos interessos i amb les mateixes ganes de fer esport i activitat física que qualsevol altra ciutadà, tant sigui per a competir, per relacionar-se, pel manteniment de la salut, per divertir-se, etc.

D'aquesta manera, una fita clau a qualsevol societat seria que, les persones amb discapacitat poguessin accedir a qualsevol tipus d'oferta esportiva, sense necessitat de fer referència a programes específics, és a dir que en l'apartat esport i educació ja se'n fes referència, que en l'apartat esport i competició ja se'n fes referència, que en l'apartat esport i salut ja se'n fes referència, i així successivament.

Així com en la nostra societat no fem referència a esports per a dones i esports per a homes, o a esports per a gent alta o esports per a gent baixa, etc. resulta incoherent fer referència a esport per a persones amb discapacitat, des del punt de vista que qualsevol persona és diferent, amb unes capacitats i amb unes limitacions. L'heterogeneïtat és un aspecte enriquidor de la societat i la discapacitat es veurà reflectida en una persona quan aquesta no rebi els suports necessaris per a tenir una vida normalitzada, i no amb les diferències a nivell físic, psicològic o social.

Si bé és cert, en la societat es parla d'esport per a gent gran, esport per a nadons, etc., però en aquest cas s'agafa el criteri com l'edat per a fer programes que s'aproximin als interessos de les diferents persones atenent a la seva etapa evolutiva, i no un criteri com les diferències personals. Així, una mostra de normalització per a les persones amb discapacitat relacionada amb el món esportiu, seria el fet que les mateixes poguessin accedir a programes per a gent gran, per a nadons, etc. i no a programes etiquetats sota la paraula discapacitat.

Per altra banda, el fet que hi hagi un apartat específic per abordar aquesta situació, pot resultar positiu, des del punt de vista que denota una preocupació social, una preocupació per voler oferir programes adaptats a les necessitats de les persones amb discapacitat i per oferir tot un ventall d'ofertes esportives. Aquesta es pot considerar com una petita passa per un llarg camí que queda per recórrer, per aconseguir la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.

Per oferir una perspectiva el més completa possible farem referència a diversos àmbits relacionats amb l'esport de les persones amb discapacitat: educació física (àmbit formal), esport extraescolar (àmbit no formal) i esport i competició. Cada un d'aquests esports està regulat per diferents entitats i seguidament en farem referència, amb la finalitat d'aproximar-nos a la realitat de Mallorca.

a) Educació física (àmbit formal)

Pel que fa referència a l'àrea d'educació física, podem trobar diferències en quant als centres ordinaris i als específics, tant per l'estructura de l'àrea, com pels professionals implicats en ella.

Així com en els centres ordinaris està perfectament regularitzat per l'administració pública que l'educació física a primària ha de ser impartida per un diplomad i en secundària i batxillerat per un llicenciat en ciències de l'activitat física i l'esport, en el cas del centres específics això no funciona així, sinó que cada centre específic té la seva pròpia dinàmica.

En els centres d'educació especial no està regulat que l'educació física l'hagi d'impartir un professional de l'àmbit, i per tant en ocasions és el mateix mestre tutor qui realitza la matèria. També pot succeir, i succeeix que els professionals estiguin formats en la matèria (diplomats o llicenciats), però que el seu contracte així com la seva retribució no es corresponen amb aquest fet. Això es pot interpretar de la següent forma: en els centres específics no és tant important l'educació física, però en què es basa tal plantejament?

El currículum d'educació física de les Illes Balears, tant a primària com a secundària (decret 125/2000 de 8 de setembre) a la seva introducció fa referència a la següent idea: "L'atenció a la diversitat ha d'estar sempre en el punt de vista del professorat. Les diferències individuals han de ser el punt de partida del procés educatiu i la referència a l'hora de fer qualsevol valoració. El nivell de prestacions físiques i d'habilitats motrius és heterogeni i cada alumne o alumna progressarà en certa mesura".

A partir d'aquesta idea, si parlem d'igualtat d'oportunitats, de drets, de justícia, d'ètica, qualsevol alumnat ha de tenir dret a una educació física de qualitat, independentment de les diferències de cada alumne. L'educació física contribueix de forma integral a la vida de la persona, ja que queden més que demostrats els beneficis no solament físics sinó psicològics i socials que l'activitat física i l'exercici físic poden tenir.

És fonamental que la formació dels mestres d'educació física faci incidència a les diferències de l'alumnat i que sigui completada amb recursos que puguin utilitzar per atendre la diversitat.

El fet que en els centres d'educació especial la figura de la mestra/e d'educació física no estigui regulada des de l'administració pública també és senyal que en els centres específics, en moltes ocasions, es relaciona que determinats treballs han de sorgir des del voluntariat, i malgrat aquest fet ser positiu, també pot ser una mostra de que no es valoren els professionals i els alumnes, el màxims protagonistes, com caldria i com es fa en els centres ordinaris. L'alumnat dels centres específics, malgrat tenir unes característiques pròpies (com qualsevol alumne/a que és diferent a la resta), també necessita de professionals de l'educació física formats, igual que en els centres ordinaris, i aquests professionals ésser valorats i remunerats com a tal, com a mestres d'educació física.

En el cas de Mallorca existeixen 6 centres específics (Vegeu el quadre 5-9).

QUADRE 5-9

Centres específics de Mallorca
Mater Misericordiae
Pinyol Vermell (ASPACE)
Príncep d'Astúries (ASNIMO)
Gaspar Hauser
Joan XXIII
Joan Mesquida

Font: Elaboració pròpia

Cadascun dels anteriors centres pot tenir dinàmiques diferents en quant a l'àrea d'educació física, però es coincideix en una falta de regulació de la situació dels professionals encarregats d'impartir l'educació física, ja no per la seva formació, sinó per la seva situació econòmica no equitativa amb els mestres d'educació física dels centres ordinaris.

També existeixen centres preferents de persones amb discapacitat. En el cas concret de Mallorca en podem trobar dos: el Col·legi Camilo José Cela (preferent de persones amb discapacitat motriu) i el Col·legi La Puríssima (preferent de persones amb discapacitat auditiva), en els quals sí hi ha la regulació del mestre d'educació física, ja que es tracta de centres ordinaris.

Ja per finalitzar amb aquest apartat, considerem que molt directament relacionat amb l'àrea d'educació física,

es troba la problemàtica de les barreres arquitectòniques, encara existents en molts de centres i en la societat en general, ja que tanquen les portes d'entrada a molts d'alumnes i això ja fa que no puguin gaudir d'una situació normalitzada: accessos sense rampes o rampes amb pendents no accessibles, portes molt estretes que no possibiliten que una cadira de rodes hi passi, dutxes no adaptades a qualsevol alumnat, falta d'ascensors, etc. Aquesta és una de les primeres passes a donar si volem parlar d'una educació per a tots, d'escoles per a tots.

b) Esport extraescolar (àmbit no formal)

En el cas de Mallorca existeix S'Institut de Serveis Socials i Esportius, que té competència en l'esport escolar, fora de l'àmbit federatiu, és a dir, tot aquell esport per a infants que no estan competint en un esport federat.

En aquest marc es va crear AEDIM (Associació Esportiva de Discapacitats de Mallorca). L'associació va ser creada fa aproximadament 10 anys, amb la finalitat d'oferir activitats esportives pels nens i nenes i per adults (sense un límit d'edat concret) amb discapacitat intel·lectual, que de forma general, estan escolaritzats en centres d'educació especial, centres d'adults o assisteixen a determinades associacions de persones amb discapacitat.

Cal a dir que AEDIM està integrada dins la Federació Balear d'Esports per a Persones amb Discapacitat (FEBED), i és l'encarregada de dur a terme el comitè que fa referència a la discapacitat intel·lectual.

De forma general, AEDIM s'encarrega d'organitzar i desenvolupar diferents tipus d'activitats, que són subvencionades des de S'Institut (àrea d'esports). En l'actualitat, i al llarg d'aquest darrer any 2006-2007 les activitats que s'han organitzat han estat les següents:

- Lligues esportives: bàsquet, minibàsquet, petanca, tennis taula i psicomotricitat.
- Lliga de futbol.
- Diades.
- Campionats insulars i autonòmics.
- Campus esportius.
- Trobades Inter-Illes i properament Projecte Inter-Autonòmic.
- Formació voluntariat.
- Formació tècnica.

Seguidament passarem a descriure breument cada una de les següents ofertes, per tenir una visió general del tipus d'activitats que s'ofereixen a les persones amb discapacitat intel·lectual.

Pel que fa referència a les lligues esportives dels diferents esports, es celebren al llarg d'un curs escolar i participen els diferents centres d'educació especial i centres d'adults que estan apuntats, cadascun en els esports que cada centre elegeixi. Al principi de cada curs s'estableix un calendari en el qual s'exposen les dates i els llocs en els quals es realitzaran els diferents encontres, en els quals no només es realitza un únic esport, sinó que al llarg de la jornada es realitzaran de manera simultània les diverses activitats esportives en les quals estan inscrits els centres.

Respecte a la lliga de futbol es realitza paral·lelament a les lligues esportives mencionades anteriorment i, com en el cas anterior, participen els diferents equips inscrits, entre centres i associacions.

En quant a les diades, són activitats puntuals que es realitzen un dia en concret i agrupen a participants dels diferents centres i associacions. Intenten fomentar i potenciar una participació de les famílies, i van dirigides a diferents activitats esportives. De forma general, aquestes activitats es realitzen en dissabte, fet que afavoreix que els participants no només puguin practicar esport dins el context escolar o laboral, sinó també en cap de setmana, el que aporta una oferta d'oci pels participants.

Una altra activitat són els campionats insulars i autonòmics que es celebren dels diferents esports: bàsquet, tennis taula, petanca, etc., que serveixen per a determinats esportistes, a més de per gaudir de l'activitat física, com a punt de partida per a la participació dels "Special Olympics".

També existeixen els campus esportius que, com en el cas de les diades es realitzen en unes dates concretes, però en aquest cas, en lloc de tenir la duració d'un dia, tenen una major duració, realitzant-se de forma general, fora del període escolar (vacances de Nadal, estiu, etc.).

Pel que fa a les trobades inter-illes, és una experiència que va sorgir amb la finalitat d'afavorir i potenciar la relació del esportistes de Menorca, Eivissa i Formentera, així com de les famílies i els professionals implicats, a la vegada de conèixer i compartir diverses experiències.

Com a conseqüència de la valoració positiva que s'ha tingut en quant a aquesta activitat, està ja en projecte la realització d'unes trobades inter-autonòmiques, amb la finalitat d'augmentar la relació i comunicació entre diferents comunitats autònomes de la península.

Per finalitzar amb les diferents activitats, es promou i es realitza la formació del voluntariat, així com la formació tècnica.

El voluntariat és una peça clau i fonamental per a poder desenvolupar les diferents tasques, ja que si no fos per ells la gran majoria d'activitats no serien possibles. És per aquest motiu que és molt important el fet de valorar la seva feina i oferir l'opció de que realitzin cursos de formació, xerrades, conferències, etc., a més que és necessari que els mateixos voluntaris coneguin les particularitats del grups de participants amb els que faran feina i oferir eines i recursos que els puguin resultar d'interès.

La societat encara té molt diferenciada l'activitat esportiva dirigida a les persones amb discapacitat intel·lectual i mostra d'aquest fet és la necessitat de que moltes o la majoria de persones que treballen amb aquest col·lectiu, ho fan de manera totalment desinteressada i sense obtenir-ne cap mena de recompensa econòmica. Aquest fet es pot valorar com a positiu, des del punt de vista dels valors socials, però també com a negatiu, ja que en l'esport del col·lectiu anomenat sota l'etiqueta de "normals", la formació i el salari dels professionals que hi participen està molt més regularitzat. Pot ser el cas de la diferència econòmica entre un àrbitre de futbol d'un equip ordinari o el d'un equip configurat per a persones amb discapacitat intel·lectual (no té cap mena de retribució).

La formació tècnica és fonamental, ja que és necessària la formació de tècnics que coneguin els diferents reglaments i adaptacions realitzades en els diferents esports, així com també que coneguin determinades generalitats principals que poden presentar els esportistes.

A mode de tenir una referència de la participació existent en aquest àmbit esportiu al llarg d'aquest darrer curs 2006-2007, exposem el llistat de centres i associacions que han tingut esportistes en diferents modalitats esportives. Vegeu el quadre 5-10.

QUADRE 5-10

Núm. d'esportistes per centres de Mallorca al curs 2006-2007	
	Esportistes
APROSCOM (Mancor)	75
MATER-ISLA (Palma)	75
JOAN XXIII (Inca)	75
AMADIP (Palma)	35
AMITICIA (Palma)	20
AMADIBA (Palma)	10
PRODIS (Pollença)	20
INTRESS (Llucmajor)	15
ESTEL NOU-ASANIDESO (Sóller)	24
SES GARRIGUES D'AMUNT (Sencelles)	15
Total aproximat	364

Font: Elaboració pròpia

5.5.2. ESPORT I DISCAPACITAT A MENORCA

A l'Illa de Menorca els programes d'esport adaptat per a gent amb limitacions o discapacitats es duen a terme dos programes: Activitat física adaptada als ajuntaments i Activitat física amb el Club Vidalba.

a) Activitat física adaptada als ajuntaments

Participen 4 ajuntaments amb una participació de 159 persones l'any 2007.

Aquest són programes variats, natació terapèutica, correctiva, reeducació motriu, psicomotricitat etc. En aquesta taula podem observar la participació per municipis durant els anys 2006 i 2007 (Vegeu el quadre 5-11).

QUADRE 5-11

Activitat física adaptada, als ajuntaments		
	2006	2007
MAÒ	72	84
CIUTADELLA	37	62
FERRERIES	0	5
ES CASTELL	0	8
Totals	109	159

Font: Consell Insular de Menorca. Departament d'Esports i Cooperació Internacional, (2008)

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

b) Activitat física amb el Club Vidalba

El club Vidalba participa en diferents esports adaptats, com són atletisme, petanca, natació i karate, altres anys també ha hagut tennis i hípica. Total de 65 participants.

A més participen cada any en les activitats de Special Olímpics, Campionats de Balears de petanca adaptada i a l'InterIlles Esport Adaptat.

L'any 2006 van participar a l'Illa de White a un rencontre internacional d'esport adaptat (vegeu el quadre 5-12).

QUADRE 5-12

Activitat Física Club Vidalba		
	2006	2007
ATLETISME	19	13
PETANCA	22	27
NATACIÓ	22	20
KARATE	0	5
Totals	63	65

Font: Elaboració pròpia

5.5.3. ESPORT I DISCAPACITAT A EIVISSA I FORMENTERA

A l'Illa d'Eivissa existeixen tres associacions que treballen l'esport adaptat per a gent amb limitacions o discapacitats segons dades del Consell Insular d'Eivissa.

a) Addif

El seu objectiu és la integració mitjançant l'esport dels discapacitats psíquics. Treballen 6 esports: atletisme, petanca, futbol sala, vela, natació i hípica. Actualment tenen 16 participants 13 al·lots i 3 al·lotes.

b) Deforsam

L'associació Deforsam funciona des de l'any 2003. Els seus objectius són fomentar la rehabilitació psicossocial i la integració laboral de les persones amb malaltia mental crònica, i oferir suport per a la recuperació de la seva màxima autonomia personal i social. També intenten donar suport a la recuperació de l'oci i temps lliure, col·laboren amb entitats públiques i privades per aconseguir objectius comuns en la recuperació integral de les persones amb malaltia mental.

Les línies de treball de l'associació queden emmarcades en l'àmbit de l'assessorament, el recolzament i la divulgació.

Les activitats es concreten en 5 apartats:

- Servei d'atenció, informació, orientació i assessorament.
- Programa de formació inserció laboral.
- Programa d'oci i temps de lleure.
- Programa de famílies.
- Programa solidari.

El programa d'oci i temps de lleure intenta evitar l'aïllament, aprendre habilitats socials interpersonals i augmentar l'autoestima. Es duen a terme activitats esportives per fomentar la pràctica de l'esport pels seus beneficis tant a nivell físic com de desenvolupament de relacions personals.

Curs de catamarà de 20 hores (6 participants), Curs d'equitació de 30 hores (10 participants). Actualment tenen en el seu programa uns 20 participants.

c) Aspanadif

Aspanadif és una Associació per a la promoció i defensa de les persones amb discapacitat d'Eivissa i Formentera. Dóna servei d'orientació i assessorament a persones i famílies i promou activitats d'oci, esport i formació de famílies. Actualment tenen 30 participants en els seus programes d'oci i esport.

5.5.4. ESPORT I COMPETICIÓ PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT

Per elaborar aquest punt ho farem fent referència a la Federació Balear d'Esports per a Persones amb Discapacitat (FEBED), encara que és important mencionar que la federació no només té com a finalitat l'esport competitiu, com més endavant exposarem.

La FEBED es regeix per la Llei de l'esport de les Illes Balears (Llei 14/2006 de 17 d'octubre), la qual en les seves línies generals d'actuació, fa referència a la promoció d'activitats esportives dirigides a tots els sectors de la societat, prioritzant l'atenció sobre els col·lectius menys afavorits. A més també es regula pels seus estatuts, reglaments aprovats i per la resta de disposicions legals o federatives de qualsevol àmbit que resultin aplicables.

També cal a dir que la mateixa Llei de l'esport, en el capítol IV, fa referència a l'esport adaptat, exposant en l'article 23 dos apartats:

1. Les administracions esportives de les Illes Balears, en els àmbits competencials respectius, han de promoure i fomentar la pràctica de l'activitat física i l'esport de les persones amb discapacitats físiques, psíquiques, sensorials o mixtes, estiguin o no integrades en el moviment paralímpic.
2. Les administracions esportives competents han d'afavorir la implantació de moviments associatius per a la promoció i la pràctica de l'activitat física i esportiva de les persones amb discapacitat.

En aquest marc, fa un any, sorgeix la FEBED, una entitat privada sense ànim de lucre amb personalitat jurídica pròpia i capacitat d'obrar, que té com a finalitat principal la promoció, tutela, organització i control, dins l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, de l'esport adaptat per a persones amb discapacitats físiques, paràlisi cerebral, ceguesa i discapacitat visual, sords, discapacitats fisiològiques o orgàniques en totes les seves modalitats i graus de discapacitat, des d'un enfocament holístic d'actuació, promocionant l'activitat física i esportiva en qualsevol vessant:

- Esport d'alt rendiment.
- Esportistes d'alt nivell, activitat físicoesportiva de base i gestió d'escoles municipals.
- Esport i salut i programes diversos.
- Oci, recreació i aventura i camps de treball d'esports adaptats.
- Títulacions esportives i formació, cursos, seminaris, tallers de formació i inserció laboral.

A la FEBED podem diferenciar 5 comitès, que són:

- Discapacitat intel·lectual.
- Discapacitat visual.
- Discapacitat física.
- Discapacitat auditiva.
- Adherits.

Cadascun d'aquests comitès està relacionat i forma part de les diferents federacions espanyoles com: la Federació Espanyola de Deportes de Minusválidos Físicos (FEDMF), la Federación Española de Deportes de Paralíticos Cerebrales (FEDPC), la Federación Española de Deportes para Ciegos y Deficientes Visuales (FEDC), la Federación Española de Deportes para Sordos (FEDS) i la Federación Española de Deportes de Discapacitados Fisiológicos.

La FEBED té competència sobre les següents modalitats esportives: escacs, atletisme, bàsquet en cadira, ciclisme en tàndem, esports d'hivern, frontó, futbol, futbol 7, futbol sala, halterofília, judo, natació, pesca, squasch, tennis, tennis taula, tir amb arc, tir olímpic, vela, automobilisme, esgrima, hockey, duatló, triatló, acuatló, handcycling, voleibol, bàdminton en cadira, rugbi en cadira, hípica, activitats subaquàtiques, muntanyisme, boccia, goalball, slalom i adaptlón.

Com hem comentat a l'inici d'aquest apartat, la federació intenta incidir no només amb un caire de competició i resultats, sinó que pretén tenir també en tot moment present els beneficis físics, psicològics i afectivo-socials que aporta l'esport a les persones amb discapacitat. Seguidament, plasmem els objectius que té establerts la federació, per així poder observar en línies generals la seva filosofia de treball:

- Fomentar l'esport en general i adaptat, l'educació física de base, l'educació física des de la perspectiva de la salut integral i la utilització adequada de l'oci i temps lliure.
- Realitzar activitats físiques i esportives, no solament segregades, sinó paral·leles i normalitzades.
- Considerar l'educació física i l'esport com a manifestació cultural, de benestar social i instrument d'integració, sensibilització i normalització social.
- Potenciar l'eliminació de barreres que dificultin l'accessibilitat al medi físic, siguin de comunicació, arquitectòniques o d'altres.
- Contribuir a la inserció sociocultural i la integració laboral de les persones amb discapacitat.
- Fomentar la formació professional dels discapacitats, tant a través de cursos de formació continuada, seminaris, xerrades, tallers teòrico-pràctics, tallers de formació i inserció social, així com la formació de tècnics en col·laboració amb l'administració autonòmica.
- Contribuir a la realització de tasques d'intervenció comunitària i sensibilització social.
- Col·laborar amb l'Administració Autonòmica per afavorir el desenvolupament integral de persones amb discapacitat.
- Promoure i potenciar la participació, educar en la prevenció de discapacitats adquirides o congènites, tant en el resta d'associacionisme, esportiu o no, com en el propi col·lectiu de discapacitats.
- Col·laborar a modernitzar estructures i accions que contribueixin a optimitzar la situació respecte a l'esport i la integració de les persones amb discapacitat.
- Fomentar la col·laboració amb institucions públiques o privades en matèria I+D.

Una vegada exposats els trets singulars de la federació, farem referència a trets més concrets per acabar de completar la informació i tenir un visió més detallada de la situació a les Illes Balears.

En el cas de Palma, farem referència a la situació dels diferents comitès:

a) Comitè de persones amb discapacitat intel·lectual

L'organització principal correspon, com hem mencionat en el punt anterior, a AEDIM, amb la supervisió de la FEBED.

b) Comitè persones amb discapacitat visual

L'organització principal correspon a l'ONCE, i en el cas de les Illes Balears podem diferenciar esportistes en les següents activitats esportives:

- Escacs.
- Ciclisme en tàndem.
- Atletisme.
- Judo.

c) Comitè de persones amb discapacitat física:

CLUB NATACIÓ VOLTOR BALEAR

Aquest club de natació va ser fundat l'any 1991 i en l'actualitat compta amb 91 nedadors, dels quals 10 d'ells presenten discapacitat, 8 discapacitat física, 1 persona amb paràlisi cerebral i 1 persona amb discapacitat visual. Aquests esportistes estan totalment integrats dins el club, i estan competint en alt nivell. Avui en dia, a les Illes Balears, la natació és un dels esports en el quals les persones amb discapacitat han aconseguit majors resultats esportius.

ASPAYM BALEARS

És una associació sense ànim de lucre, que es va crear a nivell nacional l'any 1980 i a nivell autonòmic l'any 1992, amb la finalitat d'atendre la problemàtica dels lesionats medul·lars i amputats i defensar els seus interessos. Dins aquesta associació, un grup de socis va crear un equip de bàsquet amb cadira de rodes, que es reuneix periòdicament per a jugar. En l'actualitat, l'equip passa per una crisi degut als grans costos econòmics que suposen els desplaçaments a la península per a poder competir en la lliga federada nacional, ja que els propis jugadors no poden fer front a aquestes despeses.

CLUB ILLES (TIR OLÍMPIC)

En aquest club hi ha dues persones amb discapacitat que competeixen en alt nivell, a campionats d'Europa.

CLUB SON PARDO (TIR AMB ARC)

En el club hi ha un esportista amb discapacitat que ha competit a nivell olímpic.

d) Comitè persones amb discapacitat auditiva

SPORT SORD:

És una associació esportiva que també té un caire social, promovent l'esport integrat de les persones amb discapacitat auditiva. Existeixen esportistes en les següents modalitats: futbol sala, petanca i tennis taula.

CLUB RAIGUER:

És un club de la comarca d'Inca el qual té esportistes en les següents modalitats: petanca i tennis taula.

e) Comitè Adherits

Aquest comitè fa referència a una activitat físicoesportiva, per a la millora de la salut i rehabilitadora. En aquest context ha participat de manera molt activa, al llarg d'aquests darrers anys, l'Associació Balear de Fibrosi Quística (ABFQ).

Pel que fa a Menorca, existeix el Club Vidalba, que entre les diferents tasques que realitza també hi ha una part dedicada a l'esport i a l'activitat física. El club té un caire també social i cultural.

En quant a Eivissa existeixen dues associacions que són ADDIF i ASPANADIF, que com en el cas anterior, entre les diferents tasques que realitzen i ofereixen a les persones amb discapacitat es troba l'esport. Ambdues associacions col·laboren en la realització de les activitats.

En el cas de les Illes Balears, existeixen set esports en els quals hi ha persones amb discapacitat integrades en les lligues i campionats escolars. Aquests esports són els següents: karate, atletisme, atletisme (cros), natació, gimnàstica rítmica, futbol sala, bàsquet.

Pel que fa al finançament, aquest darrer curs 2006-2007, en quant a tota la part d'esport escolar (S'Institut) ha estat de 50.000 euros.

El Govern de les Illes Balears, ofereix ajudes en dos grans blocs:

1. ESPORT I COMPETICIÓ (FEDERACIONS): ofereix ajudes en els desplaçaments a la península, inter-insulars, material esportiu, organització campionats autonòmics i esdeveniments variis.

2. **PROGRAMES DE TECNIFICACIÓ:** en l'actualitat l'esport el qual té una major subvenció per aquest tipus de programes, ja que els seus nedadors estan competint en l'alt nivell, és la natació, amb 25.000 euros.

Existeixen després ajudes dels diferents ajuntaments que variaran en funció de cada poble o comarca.

Una passa més cap a la integració de les persones amb discapacitat, i centrant-nos en l'esport, seria que els esportistes amb discapacitat no tinguessin una federació específica, sinó que s'englobessin dins la federació general dels diferents esports.

També és fonamental incidir en la importància de la formació de tècnics i, en el cas de l'alt rendiment, que cada vegada més qualsevol entrenador pugui estar format per atendre la diversitat dels seus esportistes, ja que la realitat és que la societat és heterogènia.

Els esportistes que competeixen en alt nivell no necessiten monitors amb una formació general sobre la discapacitat, necessiten entrenadors específics dels seus respectius esports, però que dins la seva formació adquireixen coneixements sobre l'atenció a les diferències i recursos i metodologies que afavoreixen la integració de les persones amb discapacitat.

5.6. ESPORT I MITJANS DE COMUNICACIÓ

Avui dia aquestes dues grans forces, l'esport i els mitjans de comunicació, s'influencien mútuament. La influència que l'esport exerceix en els mitjans de comunicació es manifesta principalment en la seva programació i en la seva economia.

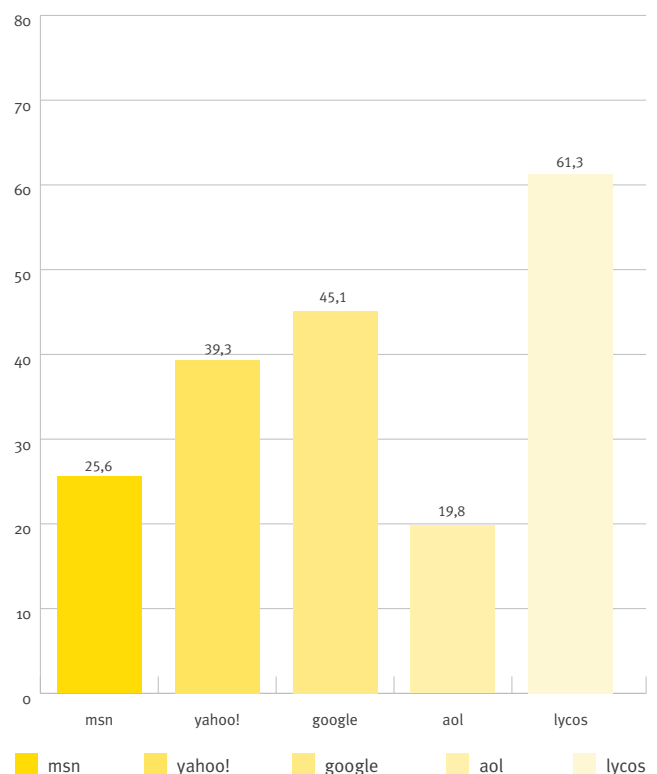
Com hem dit abans, els esports més practicats són els que gaudeixen d'una major projecció a nivell dels medis de comunicació (televisió, radio, premsa, esdeveniments esportius, internet). Basta veure els dilluns la premsa no esportiva. Les pàgines que ocupa la informació de l'esport de base amb els calendaris i classificacions i l'esport professional destacant sempre el futbol com a esport núm. 1, encara que ara la formula 1, motociclisme, el tennis, ciclisme, gimnàstica, ciclisme de muntanya, degut a les figures com Fernando Alonso, Jordi Lorenzo, Joan Llaneres, Carles Moya, Rafel Nadal, Elena Gomez, Marga Fullana, etc. han potenciat aquests esports. El mateix succeeix amb els noticiaris de les televisions. El bàsquet i el voleibol locals també han ressorgit en els darrers anys.

Dels programes més vistos en les televisions trobam els partits de futbol, automobilisme, motociclisme, tennis, jocs olímpics, bàsquet, etc.

La radio té també un seguiment molt ampli per part dels espectadors, sobre tot determinats programes que es fan després de les jornades de lliga. La premsa esportiva especialitzada té 3 diaris entre el 10 més venuts.

L'esport és un dels temes més recurrents en internet, una simple recerca del terme esport en els servidors més habituals, dóna uns resultats d'entre 19,8 i 61,3 milions de pàgines pel terme "sport". Aquests resultats representen una gran quantitat d'informació disponible en internet (Centre d'Estudis Olímpics UAB, 2002). (Vegeu el gràfic 5-12).

GRÀFIC 5-12. Recerca de "sport" en Internet (2002) CEO

Font: Centre d'Estudis Olímpics, UAB (2002)

Les ràdios, televisions, premsa han desenvolupat llocs web esportius que conviuen amb els nous mitjans de comunicació especialitzats.

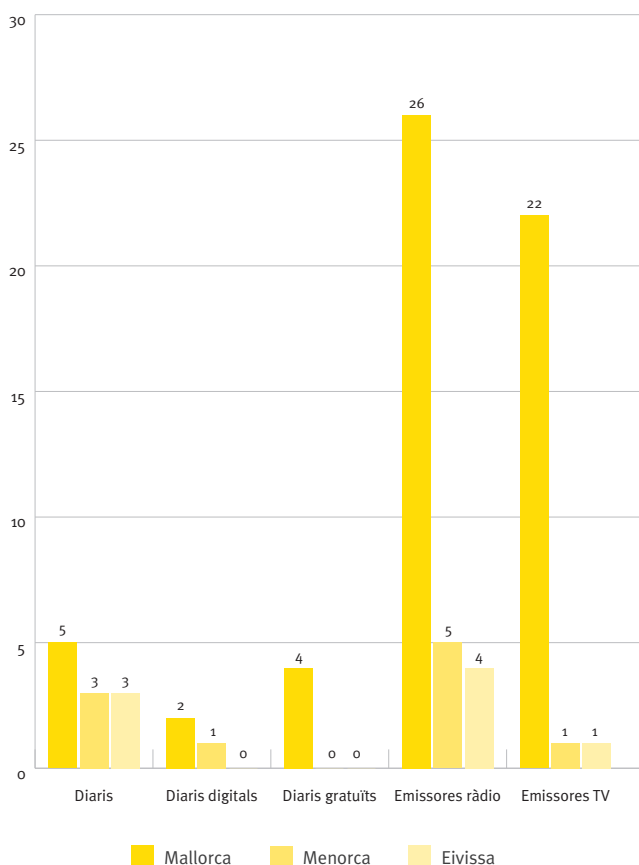
Per tant s'ha de destacar que els mitjans de comunicació atorguen molta importància a la indústria esportiva.

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

Els mitjans de comunicació a les Illes Balears són els següents; 11 diaris, 3 diaris digitals, 4 diaris gratuïts, 35 emissores de ràdio i 24 emissores de TV, segons l'I.N.I. (2005) (vegeu el gràfic 5-13).

GRÀFIC 5-13. Principals mitjans de comunicació. Illes Balears I.N.E. (2005)

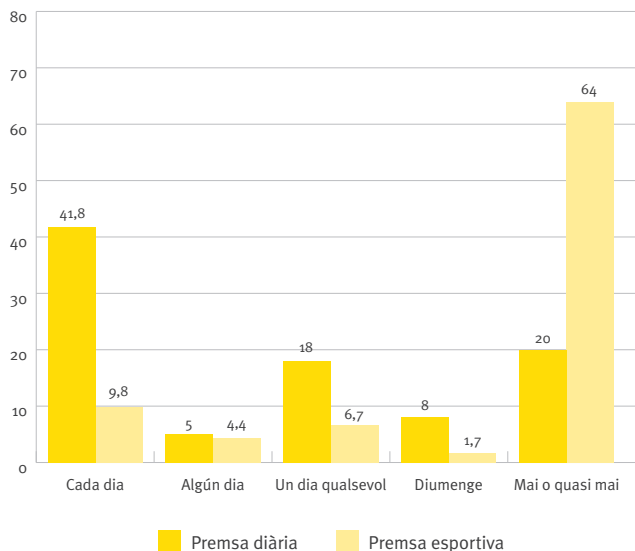
Font: Puig (2004)

L'estudi de Puig (2004), afirma que "el consum d'esport a través dels mitjans de comunicació és molt sensible a determinades característiques sociodemogràfiques. Així, el 60% dels homes, però només el 19% de les dones, entre 15-74 anys veu tots o quasi tots els programes esportius, sobre tot els partits de futbol".

En aquest estudi no existeixen diferències quant a l'edat ni el tamany del municipi, però sí en funció del nivell d'instrucció, així la població amb nivell d'instrucció més baix només mira partits de futbol, mentre que a partir del nivell d'ensenyament secundari, l'interès per l'oferta esportiva es diversifica. Això coincideix amb les dades anteriors d'increment de la pràctica esportiva en funció del nivell

d'estudis dels pares. Més del 40% de la població llegeix el diari cada dia, el 19,5% mai ho fan. Els índex de lectura esportiva són menors, encara que hi ha una tendència a augmentar (vegeu el gràfic 5-14).

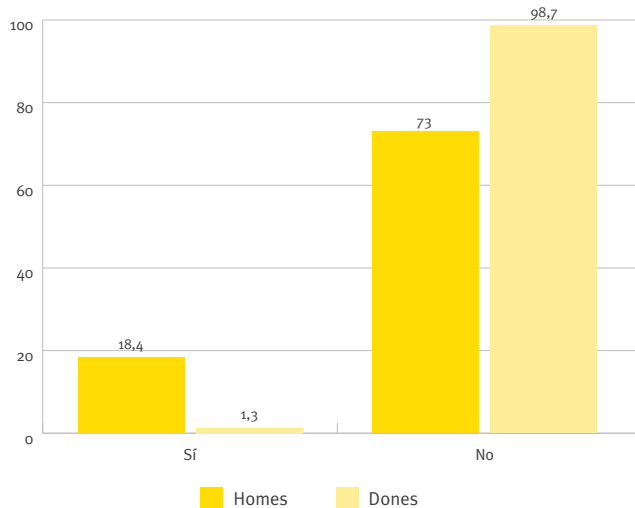
GRÀFIC 5-14. Lectura de premsa diària i premsa esportiva Illes Balears (2004)

Font: Puig (2004)

En funció del gènere, llegir el diari esportiu és sobretot cosa dels homes en llegeixen un 18% front a l'1,1% de les dones (vegeu el gràfic 5-15).

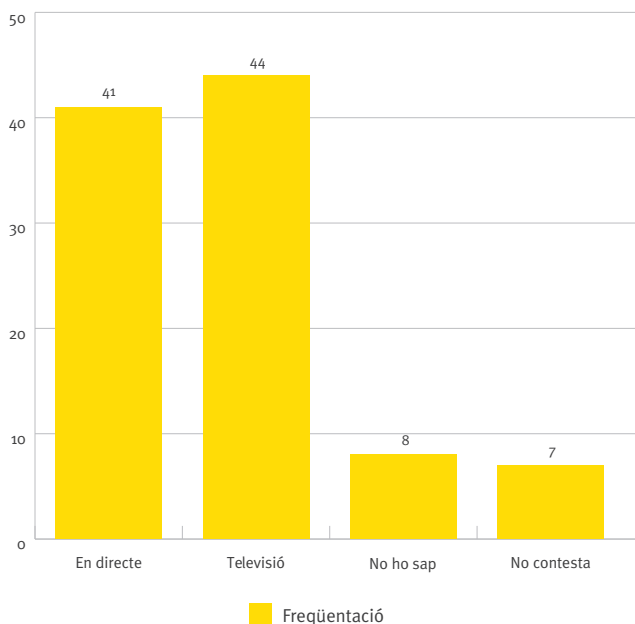
GRÀFIC 5-15. Lectura de premsa esportiva en funció del gènere Illes Balears (2004)

Font: Puig (2004)

Pel que fa la manera com es prefereix veure un espectacle esportiu, el 44% de la població balear prefereix veure l'espectacle esportiu per televisió i un 41% prefereix veure-ho en directe (vegeu el gràfic 5-16).

GRÀFIC 5-16. Freqüentació d'espectacles esportius Illes Balears (2004)

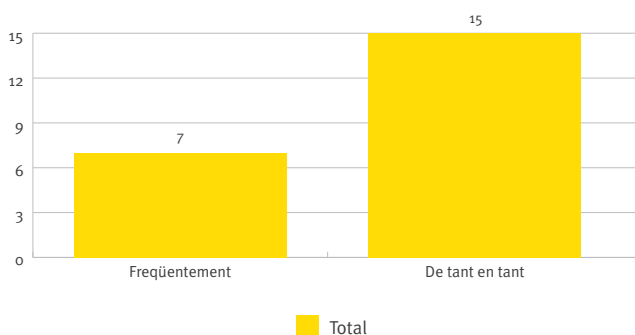

Font: Puig (2004)

El 7% de les persones enquestades assisteix freqüentment a esdeveniments esportius i el 15% ho fa de tant en tant.

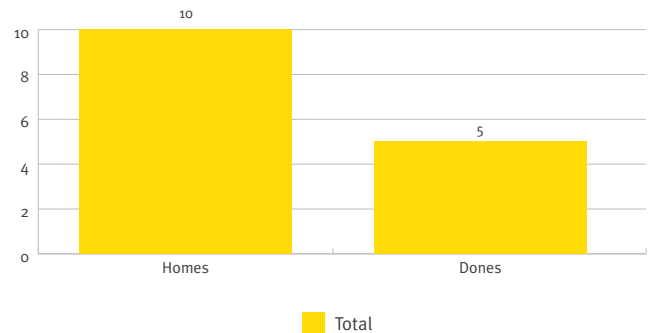
L'assistència a espectacles esportius segons el gènere i l'edat, com en el cas del consum televisiu i premsa és cosa d'homes, 10% respecte al 5%, d'entre 45-54 anys amb nivells d'instrucció de secundària i inferiors (vegeu els gràfics 5-17 i 5-18).

GRÀFIC 5-17. Assistència freqüent esdeveniments esportius (2004)

Font: Puig (2004)

GRÀFIC 5-18. Assistència freqüent esdeveniments esportius en funció del gènere (2004)

Font: Puig (2004)

Puig (2004) conclou afirmant que el consum de l'esport a través dels mitjans de comunicació no és generalitzat, sinó realitzat per un públic específic amb característiques sociodemogràfiques ben diferenciades. Preferentment masculí, d'edat entre 30-54 anys i amb nivell d'instrucció mitjans i baixos.

Quant a la televisió, és cert que en els darrers anys la programació esportiva se situa amb els índexs d'audiència més alts a la televisió. La forta competència per captar audiències, fa adquirir els drets de retransmissió d'espectacles i competicions, i per rendibilitzar la publicitat que es mou al seu voltant.

L'estudi de Puig (2004) aporta dades sobre el seguiment que es fa dels programes esportius per televisió.

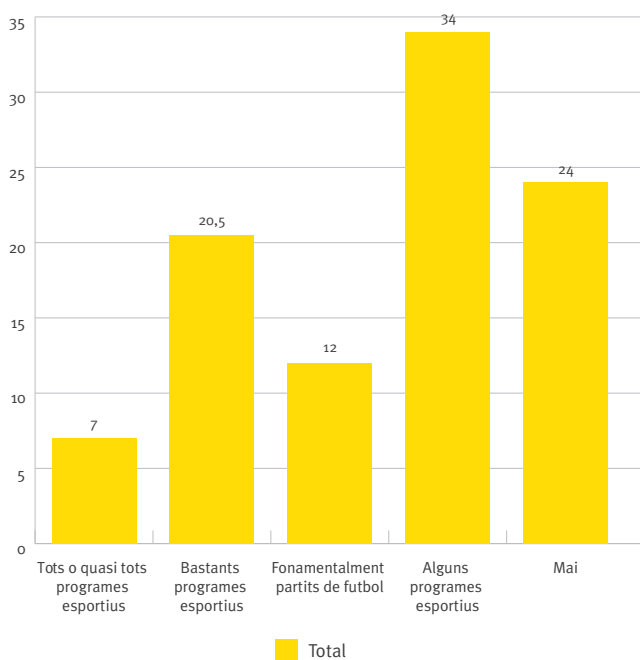
Així el 40% de tota la població que viu a les Illes Balears i que té entre 15 i 74 anys veuen tots o quasi tots sovint o sobretot, partits de futbol. Aquestes dades són inferiors a la mitjana espanyola que en aquest cas és del 42%.

L'observatori crític de l'esport com a plataforma interactiva de treball que impulsa la formació, la reflexió i el raonament crític en relació a l'esport i la construcció de la realitat que es fa a través dels mitjans de comunicació, afirma que actualment, la gran influència dels mitjans de comunicació els ha donat un enorme poder. Sovint es diu que si un fet o una persona no apareix als mitjans, i especialment a la televisió, és com si no existís.

L'esport s'ha convertit en un dels principals continguts dels mass media, però tot i així, l'esport femení destaca per la seva absència: èxits que no reben cap reconeixement mediàtic; competicions que tenen un seguiment puntual, sen-

se continuïtat; proves femenines camuflades entre la notícia que fa referència a la prova masculina, etc. La comparació de l'espai (tant de titulars, textos i fotos dels diaris) i el temps (als programes i telenotícies de TV) dedicats a l'esport masculí i a l'esport femení resulta, si més no, sorprenent (vegeu el gràfic 5-19).

GRÀFIC 5-19. Seguiment de programes esportius per TV Illes Balears (2004)

Font: Puig (2004)

El consum d'esport a través dels mitjans de comunicació és molt sensible a determinades característiques sociodemogràfiques. Així el 60% dels homes, però només el 19% de les dones, entre 15-74 anys veu tots o quasi tots els programes esportius, sobretot partits de futbol. L'edat en canvi no sembla ser una variable que discrimini especialment el seguiment de programes esportius a la televisió. S'aprecia l'existència d'una cultura esportiva i una cultura futbolística molt variable segons el nivell d'instrucció. La població amb nivells d'instrucció més baixos només mira partits de futbol, mentre que a partir del nivell d'ensenyament secundari, l'interès per l'oferta esportiva es diversifica.

Per concloure, aquest estudi afirma que el consum d'esport a través de mitjans de comunicació no es generalitza, sinó realitzat per un públic específic amb característiques sociodemogràfiques ben diferenciades: preferentment masculí, d'edat entre 30 i 54 anys i amb nivell d'instrucció mitjans i baixos.

5.7. ESPORT I TURISME A LES ILLES BALEARS

Si varem afirmar que l'esport s'ha convertit en el gran fenomen social del moment i el turisme està predestinat a convertir-se en la indústria mundial més important en un futur no molt llunyà, seria realment estrany si no existís una relació entre ambdós temes. Aquesta relació és recíproca: d'una banda l'esport s'ha convertit en un element per al desenvolupament del món turístic, i d'altra banda, el turisme motiva que hagi més participació i influeix en la infraestructura esportiva.

Les formes d'esport en relació al turisme les podem dividir segons Marcjanna Augustin (1996) en tres:

- ESPORT PER TURISME:** Ho podríem definir com aquella relació esport-turisme de masses en el terreny de l'animació esportivo-turística. És la majoria, i és el que el sector turístic considera com oferta complementària. La finalitat del practicant és la de practicar algun esport en el lloc on realitza les vacances.
- TURISME ESPORTIU:** És aquella forma en la qual el principal motiu turístic és l'esportiu. El practicant realitza les vacances amb la finalitat de practicar algun esport en concret, l'esquí, el submarinisme, trekking, golf o windsurf, d'acord amb les característiques específiques d'una determinada zona.
- TURISME PER ESDEVENIMENTS ESPORTIUS:** Fa referència aquest tipus de turisme a l'assistència a grans esdeveniments esportius en forma d'atracció turística com poden ser les Olimpíades, mundials de diferents modalitats esportives o competicions importants. En aquesta forma, el practicant està dintre del model d'esport mediàtic.

En llocs on el turisme està desenvolupat, es veu en l'esport la gran alternativa de desenvolupament. Esport i turisme és font d'inversions per part de les comunitats que sovint comencen amb l'organització d'alguns esdeveniments més o menys importants.

És important saber quin model predomina a les Illes Balears i quin hauria de ser el camí a seguir en funció de les necessitats i demandes que els habitants de les Balears requereixen.

Una altra definició utilitzada és la de “El turismo deportivo se define como todas aquellas formas de implicación activa (ej. cicloturismo) o pasiva (ej. Mundial de futbol) en la actividad deportiva, participando en forma organizada o no, con motivos no-comerciales o de negocio/comercial, que implica un viaje fuera de casa o del lugar de trabajo” (Joy Standeven y Paul De Knop. “Sport Tourism”. 1999).

Centrarem el turisme esportiu a Balears en els 3 àmbits més significatius: turisme nàutic, turisme de golf i cicloturisme.

5.7.1. TURISME NÀUTIC

A les Illes Balears existeixen segons l’Autoritat Portuària i la Conselleria de Medi Ambient (2006) 19.983 amarraments. Per illes es reparteixen de la següent manera; a l’illa de Mallorca existeix l’oferta més gran d’amarraments 14.625, seguida d’Eivissa amb 2.724, Menorca amb 2.421 i Formentera amb 213. Vegeu el quadre 5-13 i els mapes 5-1 i 5-2.

QUADRE 5-13. Turisme nàutic per illes (2006)

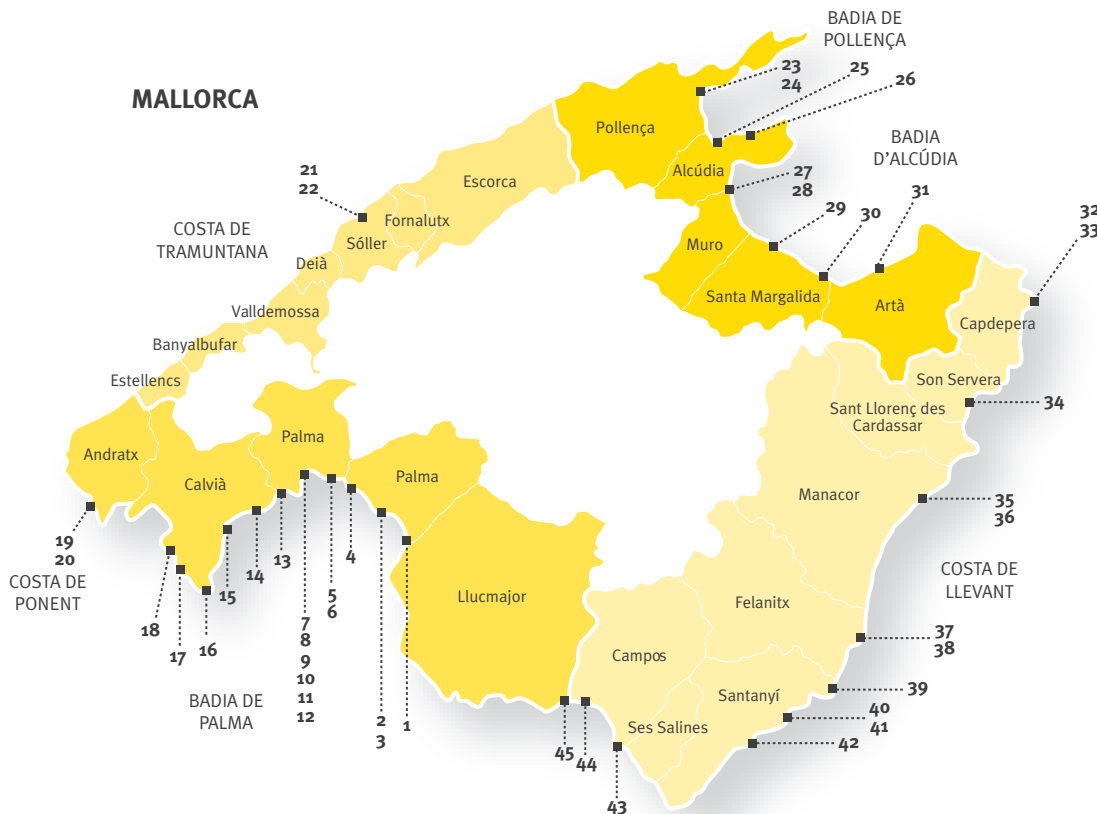
Turisme nàutic per illes (2006)			
	Ports	Amarraments	Percentatge
Illes Balears	65	19.983	100%
MALLORCA	45	14.625	73%
MENORCA	10	2.421	12%
EIVISSA	7	2.724	14%
FORMENTERA	3	213	1%

Font: Autoritat Portuària i la Conselleria de Medi Ambient

Pel que fa a kilòmetres de costa, Mallorca té 447Km, Menorca 264 Km, Eivissa 179 Km i Formentera 80 Km.

La nacionalitat dels turistes nàutics es distribueix de la manera següent: alemanya 34,8%, britànica 24,2%, espanyola 19,1%, francesa 6,4%, d’altres nacionalitats 19,4%.

MAPA 5-1. Ports amb embarcacions esportives a les Illes Balears

Fonts: Ports de les Illes Balears. Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears. ANADE.acnb. Autoritat Portuària de Balears

MAPA 5-2

Fons: Ports de les Illes Balears. Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears. ANADE.acnb. Autoritat Portuària de Balears.

Els motius per triar aquesta destinació són, per ordre, el clima, la qualitat de les cales i la facilitat per arribar a les Illes.

El 37% de turistes ha repetit la seva estància quatre o més vegades, el 17,8% tres vegades i el 26% dues vegades. Un 19,2 % ha vingut per primera vegada.

L'any 2006 el nombre de turistes nàutics va ser de 292.813, amb una mitjana d'estàncies de 14,1 dies. L'any 2007 el nombre de turistes nàutics va ser de 294.118, amb una mitjana d'estàncies de 15 dies. L'increment respecte al 2006 ha estat d'un 0,4%.

Els ingressos totals per turisme nàutic a les Illes Balears l'any 2006 són de 460.35 milions d'euros. Els ingressos totals per turisme nàutic a les Illes Balears l'any 2007 són de 527.21 milions d'euros. L'increment respecte al 2006 ha estat d'un 14,5%.

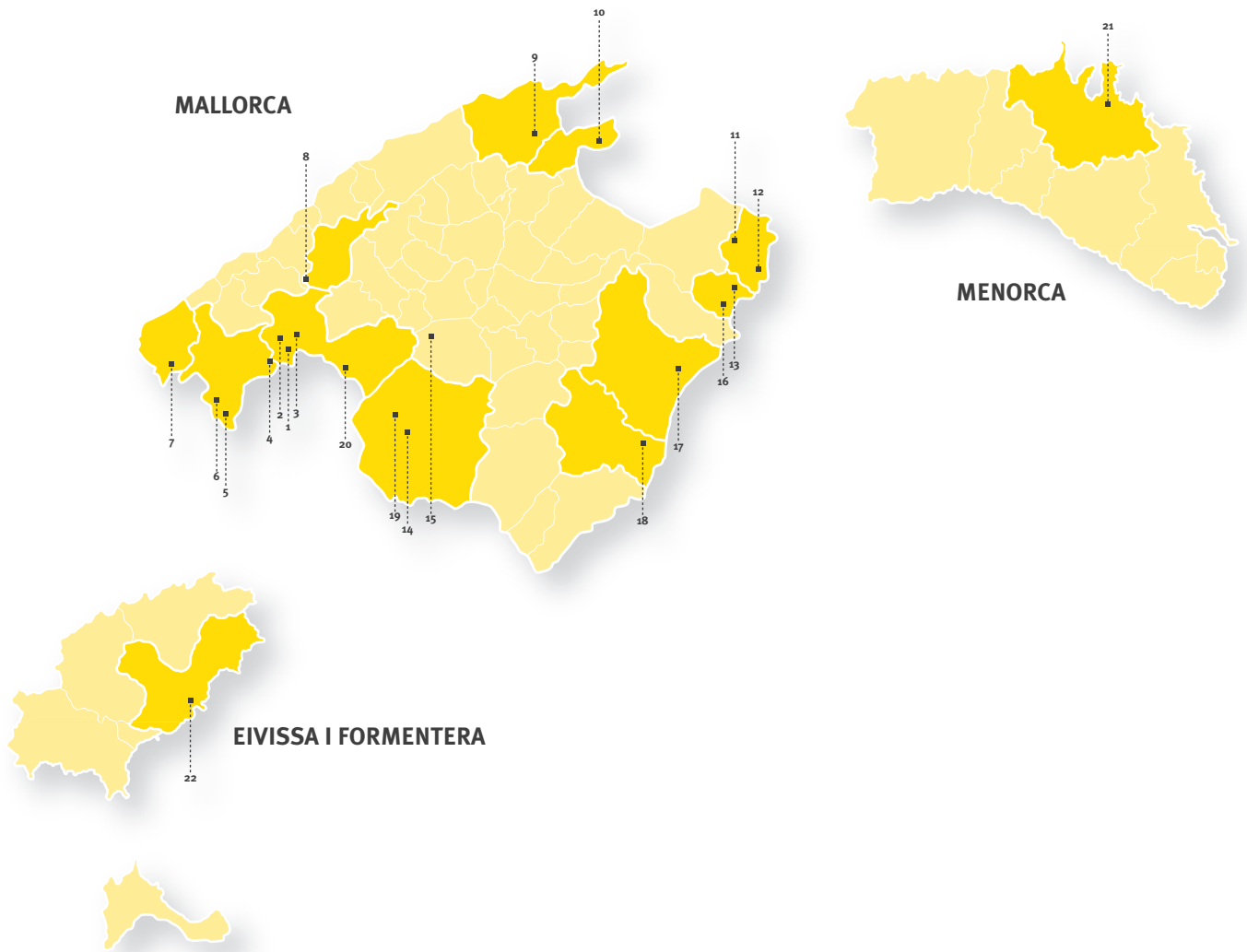
5.7.2. TURISME DE GOLF

A Balears existeixen 22 camps de golf, repartits de la següent manera, Mallorca 20, Eivissa 1 i Menorca 1. Vegeu el mapa 5-3 (pàg. 79) i el quadre 5-14 (pàg. 80).

Classificats per nacionalitats els turistes de golf més nombrosos són els alemanys amb un 43,1%, seguits pels britànics 28% i els escandinaus amb un 10,7%. D'altres nacionalitats un 14,2% i un 4,1 % espanyols.

L'edat dels turistes de golf majoritàriament es troba en el sector de 46-60 anys, que suposa prop d'un 43% del total golf. Respecte al gènere, un 64,7% són homes i un 32,6% són dones. El 50,7% s'hosteja en hotels de 4 estrelles, el 25,2% en hotels de tres estrelles i el 21,2% en hotels de cinc estrelles, només el 2,2% utilitza altres.

MAPA 5-3

Font: INESTUR (Asociación de campos de golf de Baleares. 2007)

Els motius per triar aquesta destinació són: en primer lloc el clima, seguit de la facilitat per arribar i finalment la qualitat de l'entorn juntament amb les platges i la seguretat.

El 54% de turistes ha repetit la seva estància més de quatre vegades, el 18% dues vegades, el 14,9% tres vegades. Un 16 % ha vingut per primera vegada.

El nombre total de turistes que practiquen golf incloent acompanyants durant l'any 2006 és de 107.300. L'estada mitjana va ser de 9,90 dies.

El nombre total de turistes que practiquen golf incloent acompanyants durant l'any 2007 és de 110.780. L'estada mitjana va ser de 9,85 dies. L'increment respecte al 2006 ha estat d'un 3,2%.

Els ingressos totals per turisme de golf a Balears durant l'any 2006 va ser de 167,15 milions d'euros.

Els ingressos totals per turisme de golf a Balears durant l'any 2007 va ser de 176,77 milions d'euros. L'increment respecte al 2006 ha estat d'un 5,8%.

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

QUADRE 5-14

Camps de golf a les Illes Balears	
	Forats
1. SON VIDA GOLF	18
2. GOLF SON MUNTANER	18
3. GOLF SON QUINT	18
4. REAL GOLF DE BENDINAT	18
5. GOLF DE PONIENTE	18
6. GOLF SANTA PONSÀ I	18
6. GOLF SANTA PONSÀ II (*)	18
6. GOLF SANTA PONSÀ III	9
7. GOLF DE ANDRATX	18
8. GOLF SON TERMENE	18
9. GOLF POLLENSA	9
10. CLUB DE GOLF ALCANADA	18
11. CAPDEPERA GOLF	18
12. CANYAMEL GOLF	18
13. PULA GOLF	18
14. MAIORIS GOLF	18
15. SON GUAL GOLF	18
16. CLUB DE GOLF SON SERVERA (*)	9
17. LA RESERVA ROTANA GOLF (*)	9
18. VALL D'OR GOLF	18
19. MARRIOTT'S GOLF SON ANTERN EAST	18
19. MARRIOTT'S GOLF SON ANTERN WEST	18
20. GOLF PARK PUNTIRÓ	18
21. GOLF SON PARC	18
22. CLUB DE GOLF IBIZA I	18
22. CLUB DE GOLF IBIZA II	9
(*) Club privat	

Font: INESTUR (Asociación de campos de golf de Baleares. 2007)

5.7.3. CICLOTURISME

Existeix a Mallorca un àmplia xarxa de cicloturisme amb més de 500 Km destinats a la pràctica del cicloturisme a muntanya, pla i a la costa. Vegeu el mapa 5-4 (pàg. 81).

Per nacionalitats dels cicloturistes en primer lloc trobam els alemanys 44,1%, seguits pels britànics 18,2% i suïssos 12,2 %, del benelux 9,2%, espanyols 5,4%, escandinaus 2,5, francesos 2,3% i d'altres nacionalitats un 8%.

Els mesos de març, amb un 39,6%, abril 30,5%, febrer 11,8% i maig 7,6 % són els que aglutinen aquest tipus de turisme.

La distància mitjana recorreguda pels cicloturistes és per un 36,4% de 100-150 Km diaris, de 76-100 Km un 22,6%, de 26-50 km un 16,4%, de 51-75 Km un 14,8%, de 0-25 Km un 6,2% i més de 150 Km un 3,6 % (vegeu el quadre 5-15).

QUADRE 5-15. Rutes cicloturístiques. Mallorca

Mallorca	
(1) 86 kms	Port de Pollença - Pollença - Campanet - Selva - Inca - Sencelles - Algaida - Lluçmajor - Campos
(2) 18,5 kms	Inca - Selva - Mancor - Lloseta - Inca
(3) 21 kms	Sencelles - Santa Eugènia - Sencelles
(4) 25,5 kms	Algaida - Pina - Ruberts - Sencelles - Algaida
(5) 28,5 kms	Lluçmajor - Lluçmajor
(6) 53 kms	Palma - Campos
(7) 37,5 kms	Palma - Establiments - Calvià - El Capdellà - Andratx - Sant Elm
(8) 19,5 kms	Palma - Establiments - Palma
(9) 31 kms	Calvià - Palmanova - Magaluf - El Toro - Santa Ponça - Calvià
(10) 35,5 kms	Andratx - L'Arracó - Port d'Andratx - Cap de la Mola - Port d'Andratx - Camp de Mar - Peguera - El Capdellà - Andratx

Font: IMET. INESTUR (2007)

5. ESPORT I SOCIETAT

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

MAPA 5-5. Rutes cicloturístiques muntanya. Eivissa

BICICLETA DE MUNTANYA / BICICLETA DE MONTAÑA / MOUNTAIN BICYCLE

(1)	12,7 km	Port des Torrent
(2)	11 km	Camí Vell de Sant Rafel
(3)	30 km	Santa Gertrudis de Fruitera
(4)	18,7 km	Sa Capelleta
(5)	33 km	Sa Serra Grossa
(6)	38,5 km	Sa Talaia
(7)	32,3 km	Cala Jondal
(8)	22 km	Cales de Sant Josep
(9)	35,5 km	Es Camp Vell
(10)	48,3 km	Dalt Vila
(11)	38 km	Vall de Morna
(12)	58,3 km	Ibiza extrem
(13)	17,2 km	Connexió

Font: IMET. Inestur (2007)

MAPA 5-6. Rutes cicloturístiques carretera. Eivissa

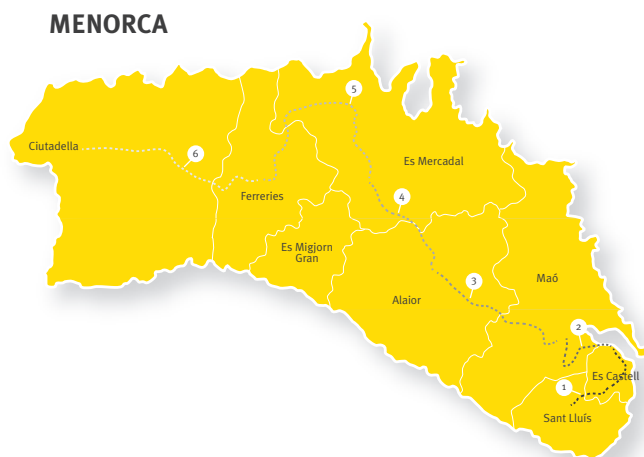
BICICLETA DE CARRETERA / BICICLETA DE CARRETERA / TOURING BICYCLE

(1)	14 km	Es Porquet
(2)	7 km	Platges de Comte
(3)	31 km	Es Canar
(4)	45,6 km	Es Plans
(5)	93,6 km	Es Amunts
(6)	59,8 km	Es Vedrà
(7)	67,5 km	Es Pobles
(8)	10,2 km	Connexió
(9)	19,2 km	Connexió
(10)	2,5 km	Connexió

Font: IMET. Inestur (2007)

A l'illa de Menorca la xarxa cicloturisme aproximadament és de 66 Km, destacant les rutes en bicicleta de muntanya ja que les distàncies no permeten llargs recorreguts. Vegeu el mapa 5-7.

MAPA 5-7. Rutes cicloturístiques carretera. Menorca

(1)	5,5 km	Sant Lluís - Treballúger - Es Castell
(2)	6,5 km	Es Castell - Lluçmaçanes - Maó
(3)	14 km	Maó - Alaior
(4)	7,7 km	Alaior - Es Mercadal
(5)	15,5 km	Es Mercadal - Ferreries
(6)	16,5 km	Ferreries - Ciutadella

Font: IMET. Inestur (2007)

Per intentar tenir una visió el més objectiva possible dels hàbits esportius a les Illes Balears s'ha revisat la literatura científica realitzada fins el moment.

A continuació es defineix cada estudi en funció de la població estudiada, l'any de realització, el tamany de la mostra, els grups d'edat i el sistema de recollida de dades.

En totes les investigacions es considera pràctica esportiva totes aquelles activitats realitzades fora de l'àmbit escolar obligatori (no contenen les classes d'educació física realitzades a les escoles).

L'ordre utilitzat sempre és cronològic en l'exposició de dades per facilitar la lectura dels resultats. Vegeu els quadres de 6-1 a 6-7.

QUADRE 6-1

Estudi dels hàbits esportius de la joventut de les Illes Balears. Escudero Lopez, J. T. Serra, M. F. Servera, B. M (1992)

FITXA TÈCNICA	Any 1992. Llibre
UNIVERS	Estudiants 14-20 anys de la C.A. de les Illes Balears
TAMANY MOSTRA	4657
N. CONFIANÇA	95%
TREBALL CAMP	Qüestionari

QUADRE 6-2

Estudi dels hàbits esportius dels joves mallorquins en el 2° cicle ESO . Tesi Doctoral. Ponseti, X (1998)

FITXA TÈCNICA	Any 1998. Tesi Doctoral
UNIVERS	Estudiants 14-16 anys de Mallorca
TAMANY MOSTRA	1999
N. CONFIANÇA	95,5%
TREBALL CAMP	Qüestionari. Grups de discussió

QUADRE 6-3

Hàbits esportius del estudiants de la UIB. Revista Educació i Cultura n^o14. Palou, P; Ponseti, X; Borrás, P (2001)

FITXA TÈCNICA	2000. Revista
UNIVERS	Estudiants Universitaris de les Illes Balears
TAMANY MOSTRA	861
N. CONFIANÇA	95,5%
TREBALL CAMP	Qüestionari

QUADRE 6-4

Hàbits de pràctica esportiva dels mallorquins entre 10-14 anys. Tesi Doctoral. Palou, P.(2001)

FITXA TÈCNICA	Any 2001. Tesi Doctoral
UNIVERS	Estudiants primària i 1 ^o ESO 10-14 anys de Mallorca
TAMANY MOSTRA	2661
N. CONFIANÇA	95,5%
TREBALL CAMP	Qüestionari

6. HÀBITS ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

QUADRE 6-5

Hàbits esportius a les Illes Balears. Un estudi sociològic. Puig, Núria; M.A. Campomar (2003). Direcció General d'Esports	
FITXA TÈCNICA	2003. Llibre
UNIVERS	Població 15-74 anys de les Illes Balears
TAMANY MOSTRA	297
N. CONFIANÇA	95,5%
TREBALL CAMP	Qüestionari

QUADRE 6-6

Motius de la pràctica esportiva i l'abandó esportiu dels escolars de Menorca entre els 12 i els 16 anys. Antoni López del Ríu, A Rotger (2007). Consell Insular de Menorca. Departament de cooperació local i esports d'Esports	
FITXA TÈCNICA	2007. Llibre
UNIVERS	Població 12-16 anys de Menorca
TAMANY MOSTRA	3471
N. CONFIANÇA	95%
TREBALL CAMP	Qüestionari

QUADRE 6-7

Hàbits esportius dels eivissencs entre 10 i 16 anys. Consell Insular de Eivissa. Departament de Política Esportiva i de Lleure (2008)	
FITXA TÈCNICA	2008. Llibre pendent de publicació
UNIVERS	Població 10-16 anys de Eivissa
TAMANY MOSTRA	2853
N. CONFIANÇA	95%
TREBALL CAMP	Qüestionari

En el cas que ens ocupa, l'estudi dels hàbits esportius, revisar aquests treballs permetrà aportar informació sobre els hàbits esportius, (l'interès per l'esport, els nivells de pràctica esportiva, l'edat d'inici de la practica esportiva, els esports més practicats, amb qui i com practiquen, esportistes federats, utilització d'instal·lacions esportives, hàbits de pràctica esportiva dels pares i mares, pràctica esportiva en funció del nivell d'estudis i nivell socioeconòmic i, per concloure, un tema molt important: analitzar els motius d'inici, manteniment, i abandonament de la pràctica esportiva, motius de no practicar mai tot això en funció de la variable gènere.

6.1. INTERÈS PER L'ESPORT

En parlar d'interès cap a l'esport fem referència a l'esport en qualsevol de les seves formes: oci, espectacle, divertiment, salut, etc.

L'elecció d'una pràctica esportiva determinada suposa un cert grau d'interès per l'activitat i una actitud positiva envers la mateixa. Després de la revisió dels estudis realitzats, podem afirmar que la majoria dels joves estan bastant o molt interessats per l'esport i consideren que és bo, positiu i important. Vegeu el quadre 6-8.

QUADRE 6-8

Interès per l'esport				
	(1998) 14-16 anys	(2001) 10-14 anys	(2003) 15-74 anys	(2008) 10-16 anys
MOLT	41,7%	53,1%	17,0%	43,9%
BASTANT	39,7%	28,3%	39,0%	36,0%
Total	81,4%	81,4%	56,0%	79,8%

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 1998 i de 2001, un 81,4% dels enquestats entre 10 i 16 anys afirmen trobar-se molt o bastant interessats pel tema esportiu coincidint amb els anys de més pràctica esportiva, en ampliar la forquilla d'edat dels 15-74 anys disminueix fins el 56% l'interès pel tema esportiu. L'any 2008, el 79,8% dels joves afirma estar molt o bastant interessat en l'esport.

Aquest interès varia en funció del gènere. Existeixen diferències en tots els grups d'edat, els homes es mostren molt interessats com l'ítem majoritari, i les dones bastant interessades com opció majoritària. Vegeu el quadre 6-9.

QUADRE 6-9

Interès per l'esport en funció del gènere en els grups d'edat								
	(1998) 14-16 anys		(2001) 10-14 anys		(2003) 15-74 anys		(2008) 10-16 anys	
	HOME	DONA	HOME	DONA	HOME	DONA	HOME	DONA
MOLT	48,9%	30,6%	60,2%	45,2%	69,0%	34,0%	49,4%	37,7%
BASTANT	35,7%	45,3%	25,0%	31,9%				
MOLT I BASTANT							33,9%	38,3%

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2003, amb una població de les Illes Balears de 15 a 74 anys. Les dades corroboren els anteriors estudis. Hi ha el doble d'homes que no pas de dones que diuen interessar-se molt o bastant per l'esport. Aquesta dada es corroborarà posteriorment analitzant l'índex de practicants esportius. En funció dels diferents grups d'edat observam que els moments de major interès són els primers anys dels 15-24 anys i dels 35-44 anys, moment de més estabilitat, es manté equilibrat en les altres edats i baixa en el moment de entrar en el món laboral o universitari i decau en la tercera edat. L'any 2008 les diferències entre els gèneres es redueixen aproximadament en un 12%.

6.2. PRÀCTICA D'ESPORT

Les dades obtingudes en els estudis realitzats permeten afirmar que una gran majoria dels joves de les Illes Balears tenen un compromís actiu i regular amb la pràctica esportiva.

Analitzant l'estudi de 1992 amb una població de 14-20 anys, hi ha un elevat percentatge de gent, un 60,1% que practica esport, i un 39,8 % que no practica. En l'estudi de 1998, el 68% practica esport i un 32 % no en practica. L'estudi de 2000 dels universitaris reflexa que el 62% practica esport i un 38% no practica esport. L'any 2001 s'incrementa el nombre de practicants fins un 75,4% i es redueixen el nombre de no practicants fins el 24,6%. En l'estudi de 2006 a Menorca el percentatge de practicants és d'un 69,8% i el de no practicants un 30,1%. En l'estudi de 2008 a Eivissa el 74,4% practiquen esport i un 25,6% no practiquen. Vegeu el quadre 6-10.

QUADRE 6-10

Població que practica l'esport		
	SÍ PRACTICA	NO PRACTICA
(1992) 14-20 anys	60,10%	39,80%
(1998) 14-16 anys	68,00%	32,00%
(2000) 18-25 anys	62,00%	38,00%
(2001) 10-14 anys	75,40%	24,60%
(2006) 12-16 anys	69,80%	30,10%
(2008) 10-16 anys	74,40%	25,60%

Font: Elaboració pròpia

En funció del gènere podem observar que els homes practiquen més esport que les dones, amb un 74,8% d'homes front un 45,5% de dones l'any 1992. Analitzant els estudis de Ponseti, Palou (1998 i 2001) amb una població dels 10-16 anys, corroboren aquests resultats, els homes practiquen més esport que les dones. Del total de la mostra de practicants 81,3% són homes l'any 1998 i un 54,5% dones. L'any 2000 l'estudi dels universitaris mostra que un 72% dels homes practica esport i un 53,3% de les dones també. L'any 2001 el 82,9% dels practicants són homes i un 66,9% són dones.

L'any 2006 a Menorca el 81,1% dels homes practica esport i un 59% de les dones també. L'any 2008 a l'estudi d'Eivissa el 83,5% dels homes practica esport i un 64,9% de les dones també. Vegeu el quadre 6-11 (pàg. 86).

Quant als no practicants l'any 1992, un 21,6% dels homes han abandonat la pràctica esportiva i un 3,6% no l'ha practicat mai. Un 45,1% de les dones han abandonat la pràctica esportiva i un 9,4% mai han practicat esport, aquest és un percentatge molt superior respecte als homes. Vegeu el gràfic 6-1 (pàg.86).

6. HÀBITS ESPORTIUS

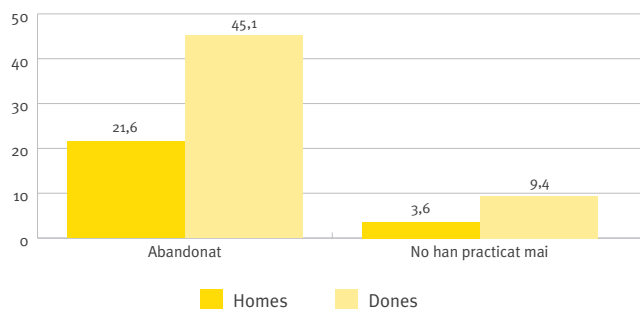
Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

QUADRE 6-11

Població que practica l'esport en funció del gènere		
	HOMES	DONES
(1992) 14-20 anys	74,80%	45,50%
(1998) 14-16 anys	81,30%	54,50%
(2000) 18-25 anys	72,00%	53,30%
(2001) 10-14 anys	82,90%	66,90%
(2006) 12-16 anys	81,10%	59,00%
(2008) 10-16 anys	83,50%	64,90%

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-1. No practiquen esport en funció del gènere (1992)

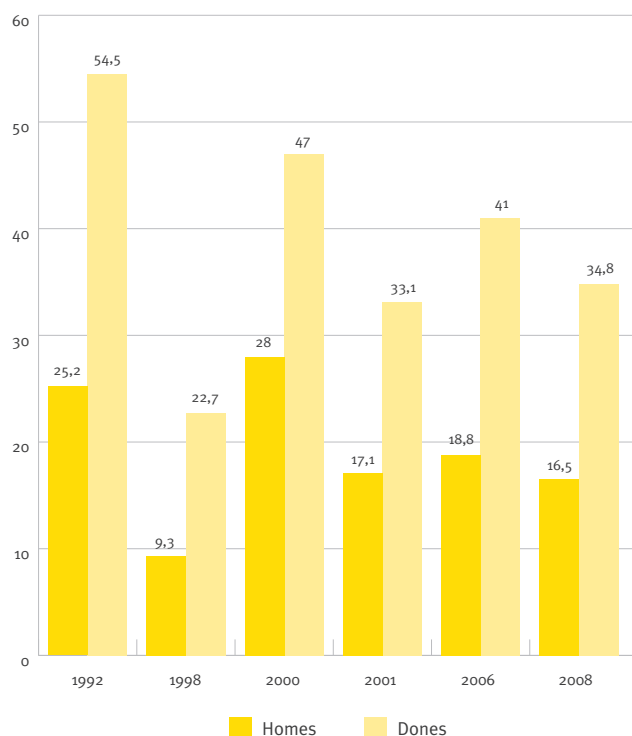
Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 1998, dels no practicants un 22,7% són dones i només un 9,3% són homes. L'any 2000, les dones no practicants tenen un percentatge del 47% i els homes un 28%. Aquest increment es relaciona amb l'edat i l'etapa d'estudis universitaris. L'estudi de 2001 presenta uns resultats semblants, el 17,1% dels homes no practica esport i un 33,1% de les dones tampoc practica. El 18,87% d'homes i el 41% de dones no practiquen esport a Menorca (2006). De l'estudi de 2008, no practiquen esport un 16,5 % dels homes i un 34,8% de les dones. Vegeu el gràfic 6-2.

Podem observar la clara tendència de què la no participació de les dones és quasi el doble que la dels homes.

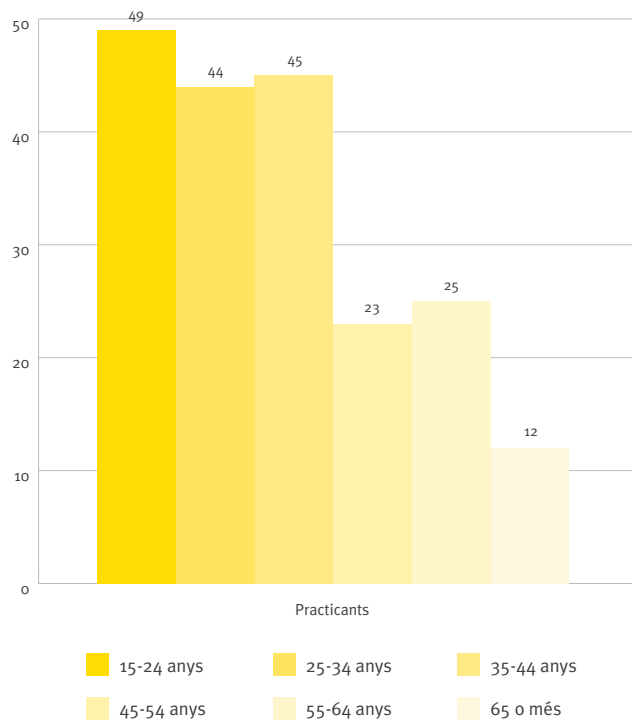
En l'estudi de Puig et al (2003), el nombre de practicants entre 15-74 anys ascendeix a un 36%. El nombre de persones que no practiquen és d'un 64%. Queda clar que malgrat l'àmplia penetració social de l'esport, hi ha persones interessades en altres ofertes de temps lliure. També ressaltar que en augmentar la franja d'edat de la població, disminueixen els percentatges de practicants esportius. Vegeu el gràfic 6-3.

GRÀFIC 6-2. No practiquen esport en funció del gènere

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-3. Percentatge de practicants en funció de l'edat (2003)

Font: Elaboració pròpia

En funció del gènere, sembla que el procés de socialització de cada persona determina els valors i les formes de comportament que els homes i les dones han interioritzat en el seu procés de socialització. L'esport ja no es pot considerar com una cosa d'homes, ara bé, l'accés de les dones a aquesta pràctica ha tingut com a conseqüència que s'anessin configurant cultures esportives diferenciades, una masculina i altra femenina, la qual cosa és el motiu d'un sistema obert de l'esport que demanda diferents opcions per donar resposta a les necessitats de tota la població interessada en l'esport. (Puig; 2003).

S'afirma en aquest estudi que "la manera com l'activitat esportiva s'articula en el cicle vital que s'està vivint canvia molt. En la joventut pot passar que s'abandoni perquè s'han iniciat els estudis universitaris i la persona va molt enfeinada. En l'etapa adulta l'esport pot ser una activitat que uneixi la família i en la tercera edat pot fer que es senti millor tan físicament com anímicament. Les dades d'aquesta enquesta reflecteixen aquestes variacions".

La pràctica esportiva és un fet important per a les persones, ja que s'ha consolidat com un estil de vida de la societat actual i ocupa un lloc privilegiat dins el seu temps d'oci.

Si analitzam la importància que té la pràctica esportiva i el lloc que ocupa entre les diverses activitats que s'ofereixen per ocupar el seu temps d'oci, podem afirmar que no es tracta d'una experiència aïllada o circumstancial en la seva vida.

En termes generals, podem afirmar també que, en funció del gènere existeixen diferències significatives quant al nombre de practicants. Ara bé, aquí també hauríem de reflexionar sobre la tipologia de les pràctiques esportives ofertades i els antecedents escolars de pràctica, no podem oblidar que l'escola és un lloc de socialització importantíssim i que influeix en la presa de decisions esportives.

Ara per ara, es consolida el gènere com un dels factors determinants a l'hora de practicar o no esport. L'esport encara és una activitat més practicada pels homes.

6.3. EDAT D'INICIACIÓ A L'ESPORT

Les edats de màxima activitat esportiva es corresponen a l'etapa de l'ensenyament obligatori, després hi ha una progressiva pèrdua d'interès envers el tipus d'esport que

s'ha estat practicant. La manera com els nins accedeixen a l'esport per primer cop o s'inicien en una nova pràctica varia segons l'edat. Abans dels 10 anys el paper dels familiars és decisiu. Cap els 14-18 anys el paper de la família apareix com irrellevant en contraposició a la pròpia iniciativa personal. En aquestes edats, l'accés a l'esport o a una nova pràctica és una decisió personal que pot ser mediatitzada per la influència dels amics.

Considerant que el període escolar és l'etapa on existeix una major participació dels subjectes en l'activitat esportiva, segons avança l'edat l'índex de practicants disminueix (Peiró i Gonzalez-Roma, 1987; G. Ferrando, 1990; Ramos, 1991).

L'activitat esportiva escolar s'incrementa cada any i també l'oferta esportiva. Així i tot, el canvi de relació social que pateix primer l'escolar en abandonar l'escola obligatòria i posteriorment en deixar els estudis i entrar en el camp laboral, influirà en un clar abandó de la pràctica esportiva, només aquells joves que han destacat físicament en el camp esportiu tindran resolta la seva continuïtat gràcies a l'estructura federada dels clubs de competició. Igualment, aquells joves que realitzaven esports col·lectius, pel canvi de relació social, els hi serà difícil poder seguir realitzant la seva anterior pràctica esportiva, mentre que és més fàcil pels que fan esports individuals.

En l'etapa adulta, diferents motivacions físiques, psíquiques, socials i culturals poden servir de reclam dels homes i dones cap a la pràctica esportiva, de vegades començant i en altres reiniciant l'activitat física com una cosa habitual.

En la tercera edat, aquesta pràctica física ve a cobrir una necessitat imperiosa de mobilitat front la passivitat. L'edat és el factor més discriminador entre els diferents nivells de participació, per sobre el gènere. Amb l'augment d'edat es va incrementant l'abandó de la pràctica esportiva de forma progressiva.

Quant a l'edat d'inici, segons diferents estudis, les nines s'inicien més tardanament que els nins, això pot ser a causa de la inadequada oferta escolar, inconnexa a les necessitats de la demanda i també de la influència familiar en aquestes edats. Segons Garcia, M. i Asins, C. (1994) és molt freqüent que els pares valorin i donin més importància a la participació dels al·lots que a les al·lotes i per això motivin més als mascles, podem pensar també que tampoc ho serà el recolzar l'inici d'una pràctica.

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

En l'estudi d'Escudero (1992), el grup d'esportistes de Palma declara haver començat a fer esport entre els 8-10 anys, només el 14% afirma haver començat amb 7 o menys anys, el 23% recorda haver començat entre els 11-13 anys, no molt més dels que començaren amb més de 14 anys són el 23%.

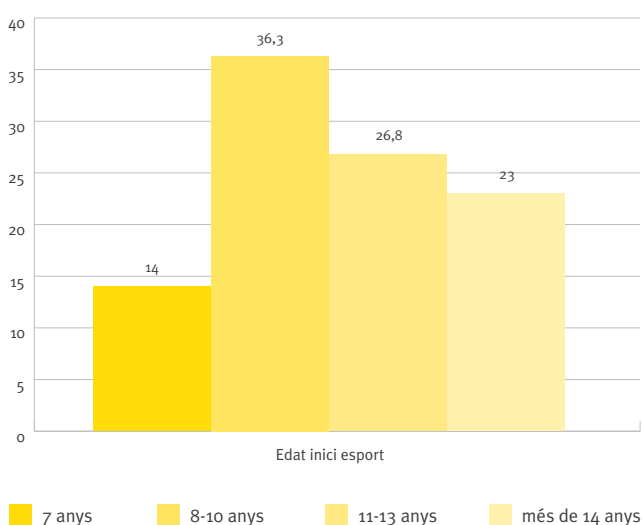
Quant a la resta de Mallorca, el grup d'esportistes presenta percentatges similars, sobre el 30% de persones afirmen haver començat a practicar esport entre els 8-10 anys i persones que han començat entre els 11-13 anys, una quarta part de la mostra diu haver començat amb 14 anys o més i un 13% en els 7 anys o menys.

A l'illa de Menorca, entre els 11 i 13 anys comencen el 32% i un percentatge similar 28% un poc abans, entre els 8-10 anys. Per sobre dels 13 anys i per davall dels 8 s'hi distribueix en percentatges similars la resta de la mostra.

A Eivissa i Formentera, una clara majoria de gent comença entre els 11-13 anys (sobre el 50%) i un segon grup de gent entre un 33-55% que comença entre els 8-10 anys. Només un 1,6% comença després dels 14 anys.

Com podem observar a la gràfica següent, tant els homes com les dones registren el major nombre de practicants entre els 10 i 14 anys, però a partir dels 14 anys el nombre de practicants va davallant progressivament i accelerada. Vegeu el gràfic 6-4.

GRÀFIC 6-4. Edat d'inici esport (1992)

Font: Elaboració pròpia

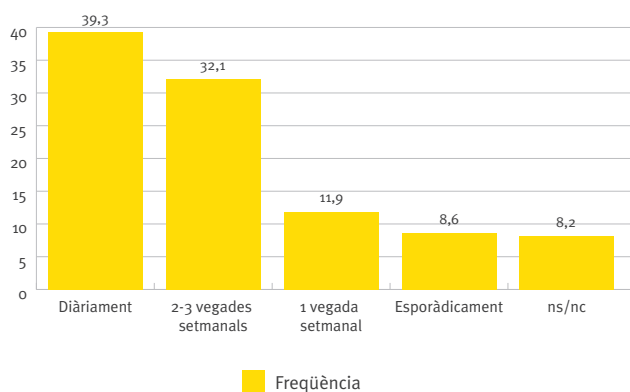
L'estudi de 2001 va establir que les edats d'inici de la pràctica esportiva varien entre els 6,6 anys i 7,7 anys, i la tendència és que els homes s'inicien abans a fer esport que les dones. La implantació de l'esport en la nostra societat en els darrers anys ha fet que els joves s'inicien abans en la pràctica esportiva.

En l'estudi de 2008, la mitjana d'edat és de 7,34 anys. En funció del gènere els homes s'inicien als 7,15 anys i les dones als 7,60 anys. Sembla que les homes s'inicien en la pràctica esportiva una mica abans que les dones.

6.4. FREQUÈNCIA DE PRÀCTICA ESPORTIVA

En l'estudi de 1998, la gran majoria dels joves tenen un compromís regular i actiu amb la pràctica l'esport. Aquest resultat converteix la pràctica esportiva en una de les activitats de temps lliure que es realitza més freqüentment dins les activitats habituals fora de la llar i que no tenen un caràcter excepcional. Un 39,3% practica diàriament, un 32,1% 2 o 3 vegades setmanals i un 11,9% una vegada setmanal, esporàdicament practiquen un 8,6%. Vegeu el gràfic 6-5.

GRÀFIC 6-5. Freqüència de pràctica esportiva (1998)

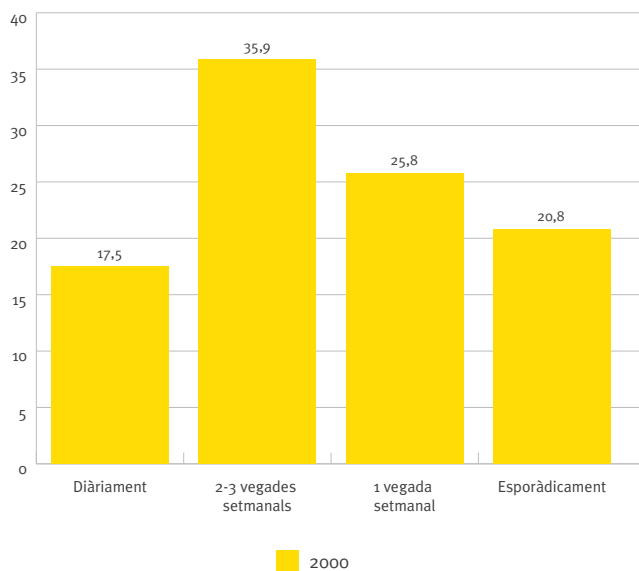

Font: Elaboració pròpia

Quant a la freqüència de pràctica dels universitaris (2000), veim que un 17,5% practica diàriament, un 35,9% 2 o 3 vegades setmanals i un 25,8% una vegada setmanal, esporàdicament practiquen un 20,8%.

La freqüència de pràctica és significativament superior en els homes en la pràctica diària i amb una freqüència d'1 vegada a la setmana. Un percentatge majoritari estableix una relació setmanal amb aquestes activitats. Vegeu el gràfic 6-6.

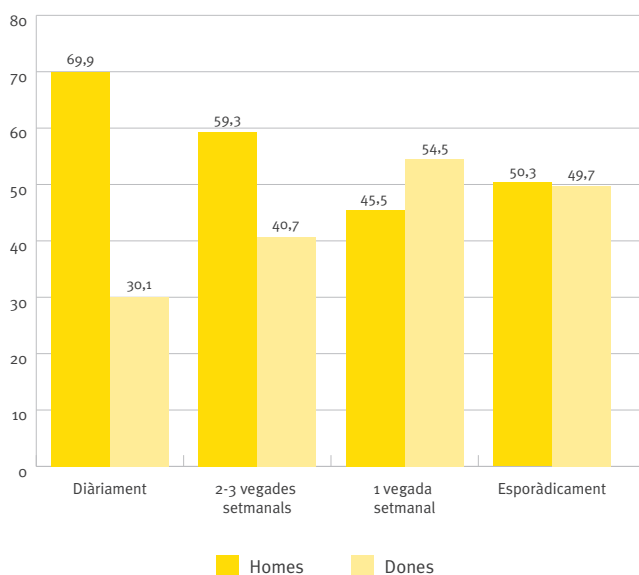
GRÀFIC 6-6. Freqüència de pràctica esportiva (2000)

Font: Elaboració pròpia

En funció del gènere, en l'estudi de 1998, la freqüència de pràctica és significativament superior en els homes, atès que un 69,9% hi practica esport diàriament, davant el 30,1% de les dones. Amb una freqüència de 2-3 vegades setmanals els resultats també són més elevats. Vegeu el gràfic 6-7.

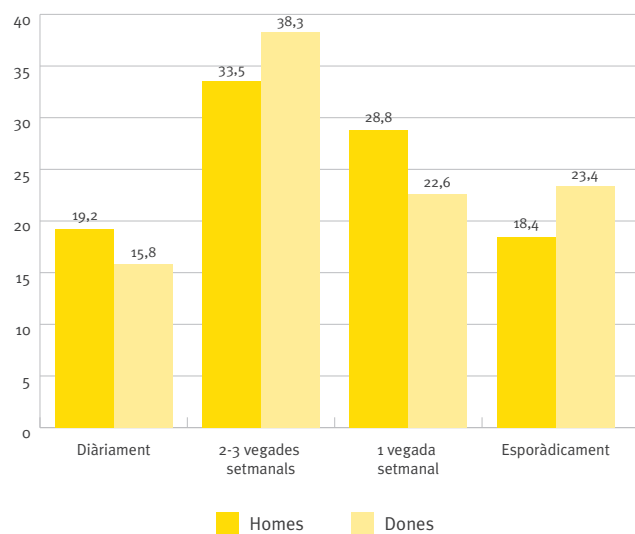
GRÀFIC 6-7. Freqüència de pràctica esportiva en funció del gènere (1998)

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2000, pel que fa al gènere, no existeixen diferències significatives quant a la pràctica diària o setmanal, la pràctica diària disminueix, ja que en aquesta edat (18-25 anys) o bé fan feina o cursen els seus estudis universitaris. La pràctica de 2 o 3 vegades setmanals és la més consolidada. Vegeu el gràfic 6-8.

GRÀFIC 6-8. Freqüència de pràctica esportiva en funció del gènere (2000)

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de Puig et al (2003), la freqüència de pràctica no varia en funció del gènere: un 88% dels homes practiquen un o més cops per setmana i les dones un 90%.

En l'estudi de López del Río, A (2006), les dades reflecteixen que l'alumnat realitza una mitjana d'1,39 hores durant una mitjana de 3,57 dies a la setmana, incloent en tots aquells esports en els quals es competeix setmanalment tant els dies d'entrenament com en els de competició.

En funció del gènere, els al·lots realitzen pràctiques esportives una mitjana de 3,70 dies a la setmana, davant els 3,32 dies de pràctica per part de les al·lotes. Així mateix, els al·lots practiquen una mitjana d'1,44 hores al dia davant les 1,34 hores de pràctica esportiva per part de les al·lotes.

En l'estudi de 2008, la freqüència de pràctica esportiva majoritària és de 2-4 hores setmanals amb un 38,7%, dades molt semblants als que practiquen de 4-8 hores setmanals un 38,4%, més de vuit hores el percentatge baixa fins el 22,9%.

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

En funció del gènere, la pràctica majoritària pels homes és de 4-8 hores, amb un 41,65%, i les dones presenten un percentatge del 33,7%. Pel que fa a les dones, la freqüència de pràctica majoritària es la de 2-4 hores amb un 49,8%, i els homes un 30,8%.

6.5. ESPORTS MÉS PRACTICATS

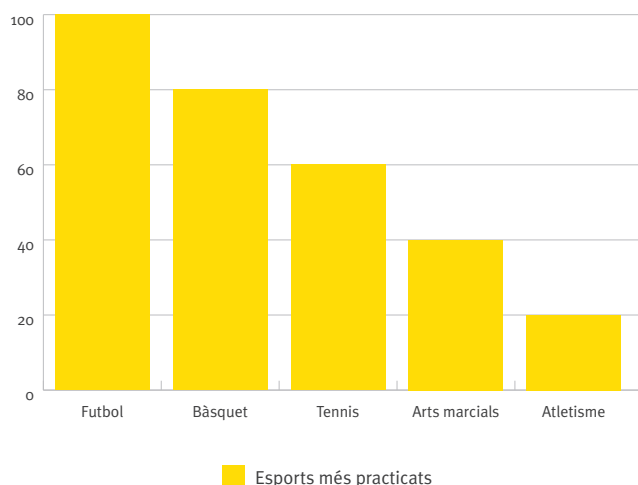
Quant a la tipologia dels esports practicats, també podem afirmar que existeixen factors diferenciadors quant al gènere. Les diferències que s'observen són qualitatives quant al tipus d'esports practicats. Les dones canalitzen la seva pràctica amb una freqüència important amb la dedicació als esports següents: aeròbic, bàsquet, gimnàstica, natació, ciclisme, manteniment, tennis i excursionisme.

Els homes, pel contrari, es dediquen als esports següents: futbol, futbol sala, bàsquet, ciclisme, tennis, natació, excursió, judo, voleibol i atletisme.

Aquestes diferències corroboren que unes determinades pràctiques estan estereotipades per un determinat gènere.

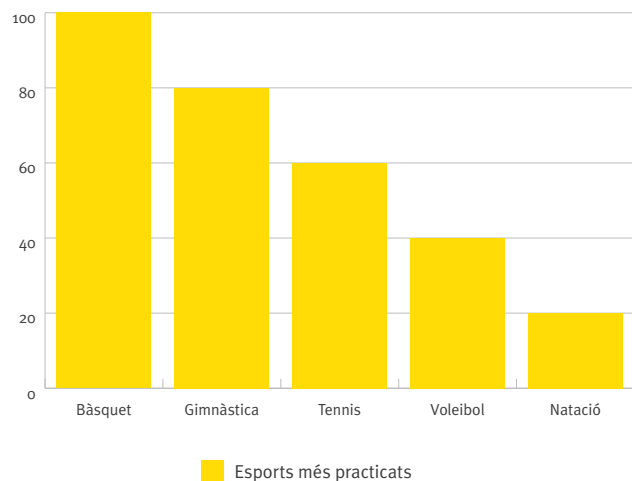
Els llistat d'esports practicats a les diferents zones de Palma, resta de Mallorca, Eivissa, Formentera i Menorca, no varia gaire de les demés zones ja estudiades, els més practicats segueixen els esports més populars i que gaudeixen d'una major projecció a nivell de medis de comunicació (1992). Vegeu els gràfics 6-9 i 6-10.

GRÀFIC 6-9. Esports més practicats homes (1992)

Font: Elaboració pròpia

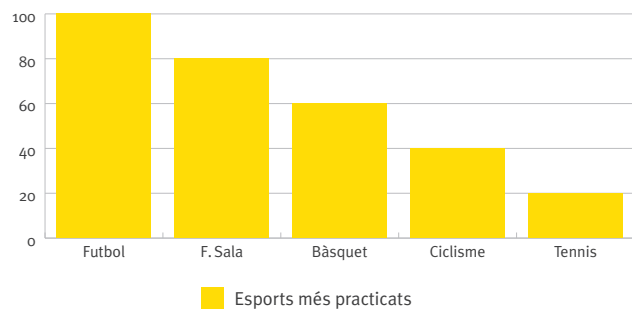
GRÀFIC 6-10. Esports més practicats dones (1992)

Font: Elaboració pròpia

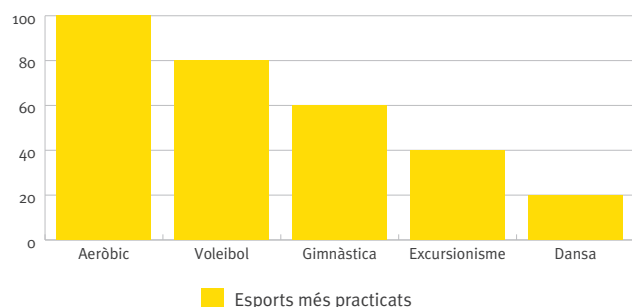
En l'estudi de 1998, els esports més practicats pels homes són: futbol, futbol sala, bàsquet, ciclisme i tennis. Els esports més practicats per les dones són: aeròbic, voleibol, gimnàstica, excursionisme i dansa. Vegeu els gràfics 6-11 i 6-12.

GRÀFIC 6-11. Esports més practicats homes (1998)

Font: Elaboració pròpia

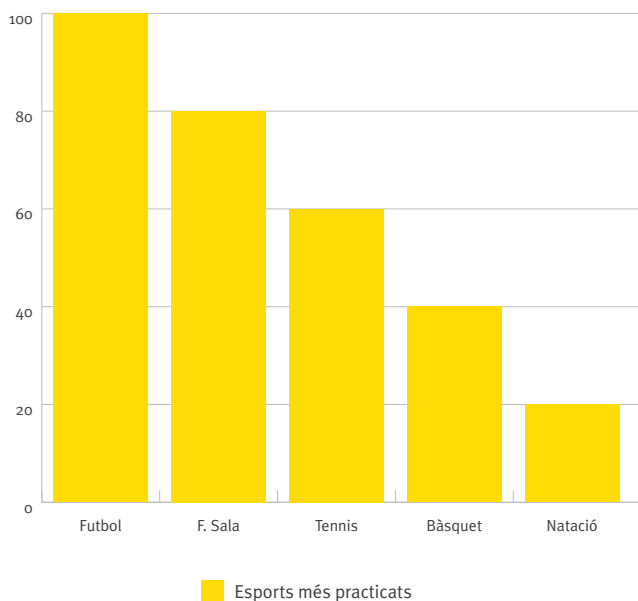
GRÀFIC 6-12. Esports més practicats dones (1998)

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2000, els esports més practicats pels homes són: futbol, futbol sala, tennis, bàsquet i natació. Els esports més practicats per les dones són: aeròbic, natació, excursionisme, patinatge i ciclisme. Vegeu els gràfics 6-13 i 6-14.

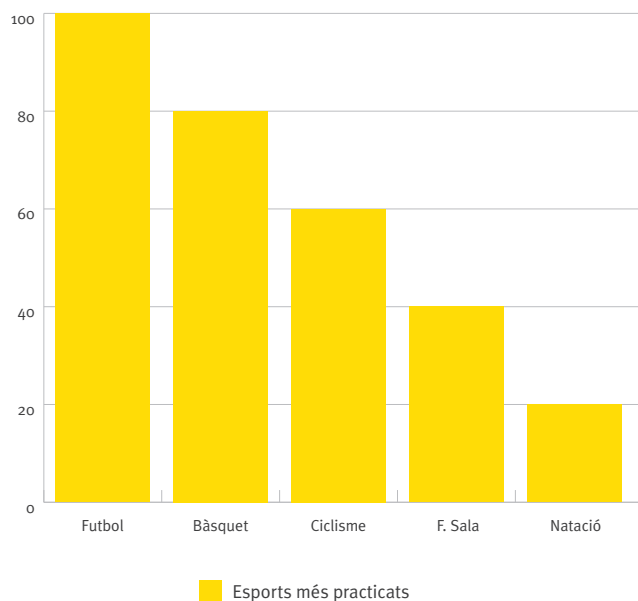
GRÀFIC 6-13. Esports més practicats homes (2000)

Font: Elaboració pròpia

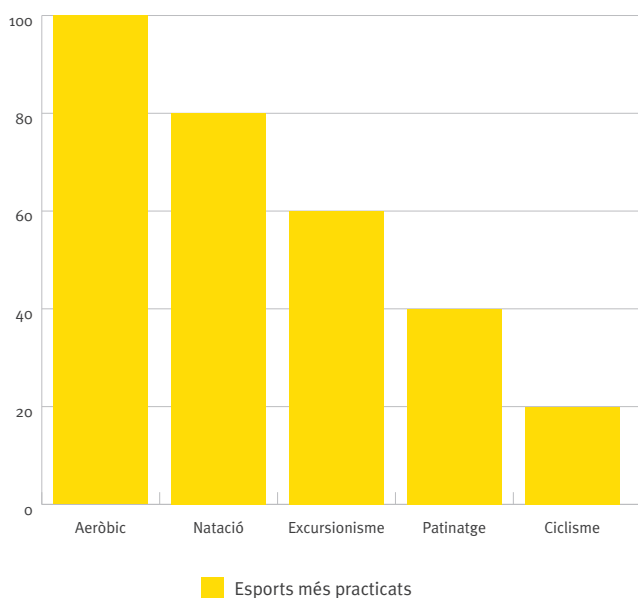
En l'estudi de 2001, els esports més practicats pels homes són: futbol, bàsquet, ciclisme, futbol sala i natació. Els esports més practicats per les dones són: bàsquet, natació, ciclisme, gimnàstica i tennis. Vegeu els gràfics 6-15 i 6-16.

GRÀFIC 6-15. Esports més practicats homes (2001)

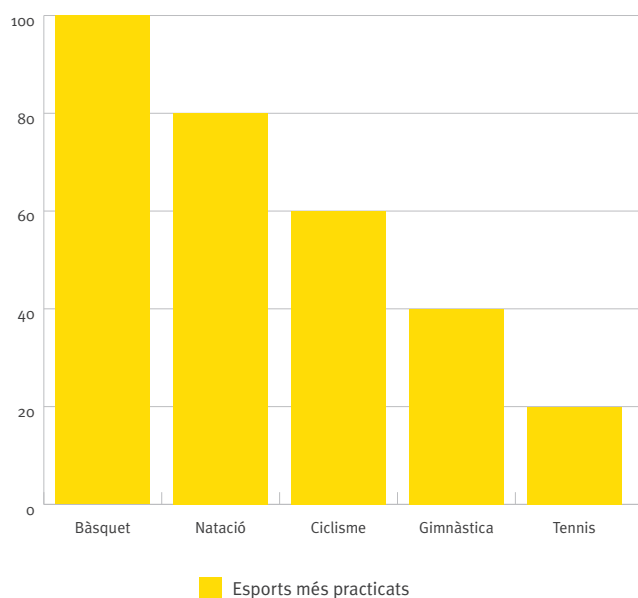
Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-14. Esports més practicats dones (2000)

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-16. Esports més practicats dones (2001)

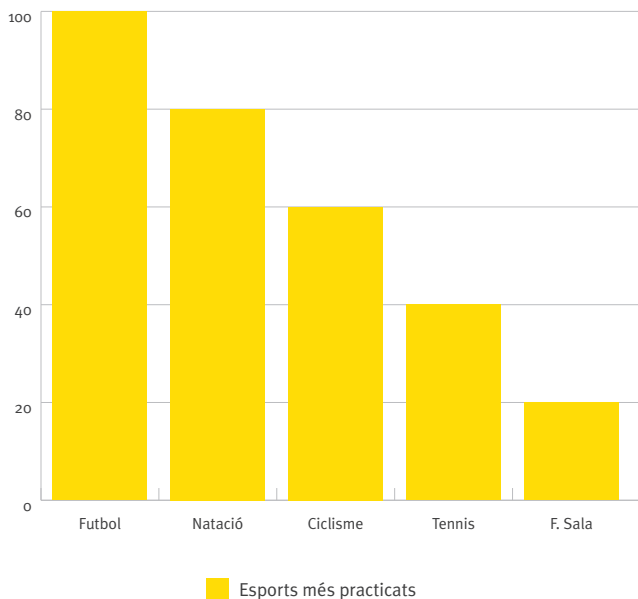
Font: Elaboració pròpia

6. HÀBITS ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

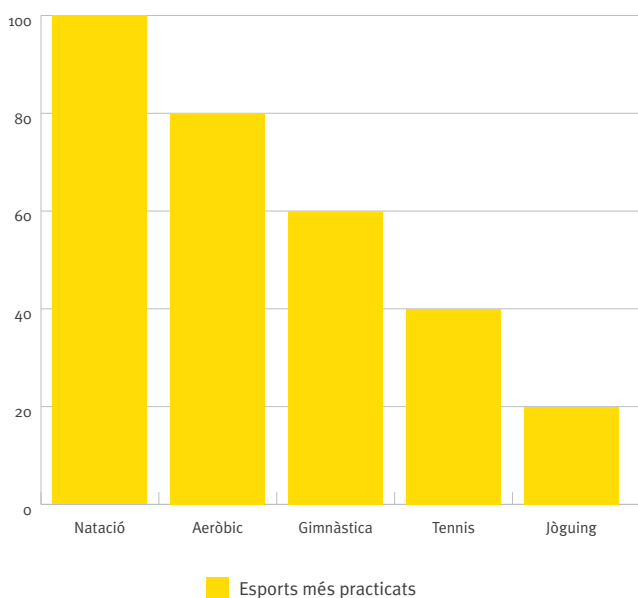
En l'estudi de 2003, els esports més practicats pels homes són: futbol, natació, ciclisme, tennis i futbol sala. Els esports més practicats per les dones són: natació, aeròbic, gimnàstica, tennis i jòguing. Vegeu els gràfics 6-17 i 6-18.

GRÀFIC 6-17. Esports més practicats homes (2003)

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-18. Esports més practicats dones (2003)

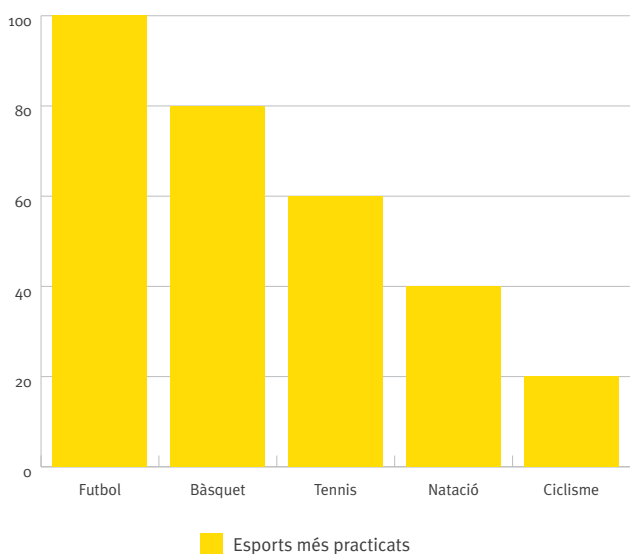

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2006, es descriu la pràctica esportiva que realitza l'alumnat de Menorca.

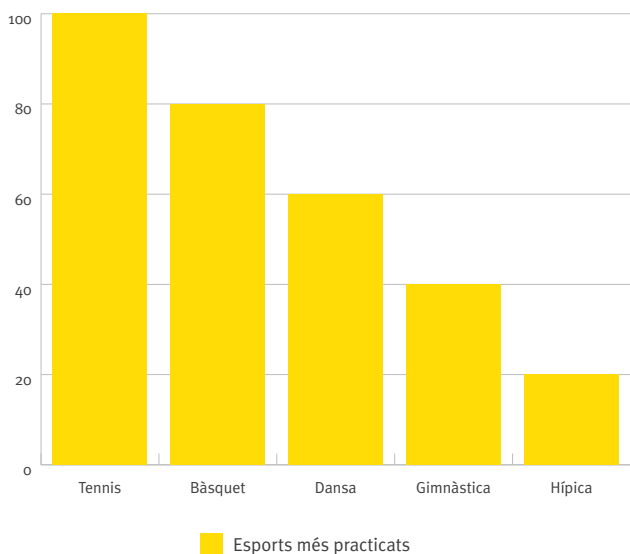
Els esports més practicats pels homes són: futbol, bàsquet, tennis, natació, ciclisme. Els esports més practicats per les dones són: tennis, bàsquet, dansa, gimnàstica i hípica. Vegeu els gràfics 6-19 i 6-20.

GRÀFIC 6-19. Esports més practicats homes (2006)

Font: Elaboració pròpia

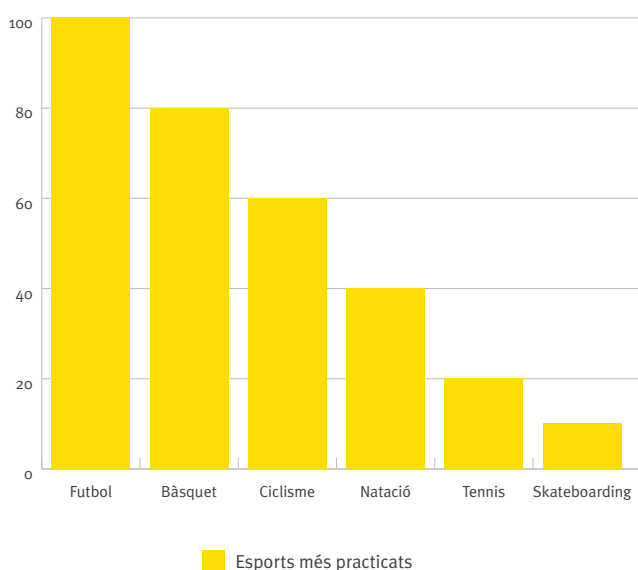
GRÀFIC 6-20. Esports més practicats dones (2006)

Font: Elaboració pròpia

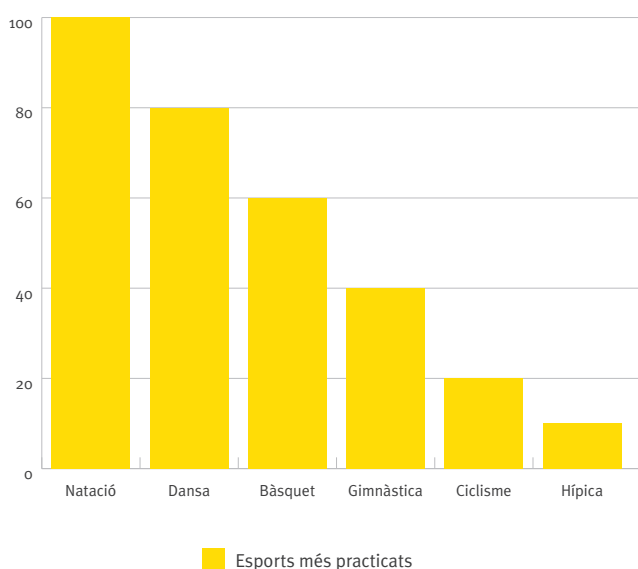
En l'estudi de 2008, els esports més practicats pels homes són: futbol, bàsquet, ciclisme, natació, tennis i skateboarding. Els esports més practicats per les dones són: natació, dansa, bàsquet, gimnàstica, ciclisme i hípica. Vegeu els gràfics 6-21 i 6-22.

GRÀFIC 6-21. Esports més practicats homes (2008)

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-22. Esports més practicats dones (2008)

Font: Elaboració pròpia

Cal destacar *skateboarding* com a nou esport que no apareixia en els estudis anteriors.

Es desprèn d'aquestes dades una tendència dels homes a practicar determinats esports (futbol, futbol sala, arts marcial, etc.). Altres activitats són més practicades per les dones: dansa, gimnàstica, aeròbic, hípica. Els esports més neutres són: natació, atletisme, ciclisme, tennis i bàsquet.

La distribució de les diferents pràctiques esportives no és aleatòria, segueix unes pautes marcades pel gènere i els estereotips marcats socialment. Encara que en els darrers temps les oportunitats de participació de les dones en moltes activitats esportives ha augmentat notablement, existeix un acord a reconèixer que la pràctica esportiva de les dones està encara molt enfora d'aconseguir igualar-se amb la dels homes.

Es pot observar que la població femenina té una tendència a triar esports individuals i els homes prefereixen els esports de caire col·lectiu. Volem destacar el gran percentatge de persones que practiquen activitats no reglades ni competitives.

Les activitats preferides per les dones tenen uns trets majoritàriament comuns: no es troben tan orientades cap a la competició (prova d'això és la manca de llicències federatives davant les dels homes) i l'orientació va més encaminada cap a la salut i benestar, mantenir la forma, expressivitat, etc.

Per tant com diu Puig, N(2003); "La perspectiva de gènere enriqueix la comprensió del fenomen esportiu. La socialització diferenciada d'homes i dones explica patrons esportius també diferenciats i la necessitat d'atendre de forma diversificada les demandes de cada col·lectiu". "Els nins i les nines no han rebut els mateixos estímuls, consells, instruccions, valors, normes de comportament, etc. en el curs del seu procés de socialització".

6.6. AMB QUI PRACTIQUEN ESPORT

Encara que la pràctica d'un esport és un comportament individual, la dimensió social és tan important que s'ha convertit en un important agent de socialització. Per tant, és interessant conèixer de quina manera es duu a terme aquesta activitat.

Majoritàriament els joves practiquen esport amb els amics. Les situacions produïdes durant la pràctica fan intensificar les relacions i la comunicació entre els joves dels dos

6. HÀBITES ESPORTIUS

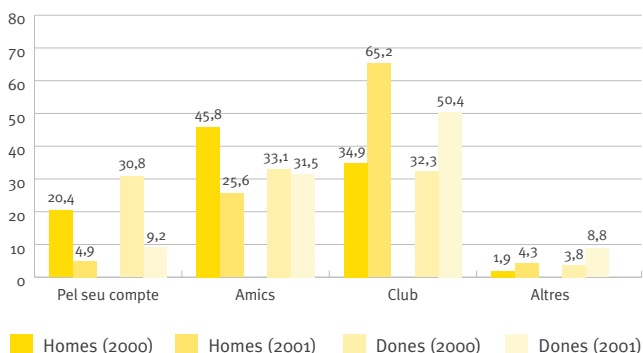
Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

gèneres. En tots els estudis revisats, els joves practiquen majoritàriament amb els amics.

En funció del gènere podem observar que majoritàriament les dones, amb un 33,1%, i els homes, amb un 45,8%, practiquen esport amb els amics, la qual cosa no fa més que fer constar que la pràctica esportiva permet ampliar i mantenir notablement les relacions personals, tan importants, durant la vida.

La importància que els joves atorguen a la pràctica esportiva, lligada a institucions o clubs, es veu reflectida clarament en aquestes dades. Els joves també practiquen esport com a activitat d'un club o d'una associació. L'any 2000, un 34,9%, i l'any 2001 un 65,2% dels homes en practiquen com activitat d'un club o federació, les dones un 32,3% l'any 2000, i un 50,4% l'any 2001 de les dones també. Vegeu el gràfic 6-23.

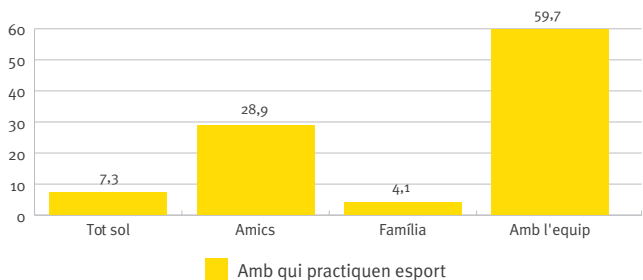
GRÀFIC 6-23. Amb qui practiquen esport en funció del gènere

Font: Elaboració pròpia

L'estudi d'Eivissa (2008), presenta uns resultats molt diferenciats, el 59,7% practiquen esport amb l'equip i un 28,9% amb els amics, un 7,3% tot sol i només un 4,1% en família. Vegeu el gràfic 6-24.

GRÀFIC 6-24. Amb qui practiquen esport (2008)

Font: Elaboració pròpia

En funció del gènere les dades reflexen els mateixos resultats: un 64,7% dels homes i un 52,89% de les dones practiquen esport amb l'equip, un 31,9% de les dones i un 26,6% dels homes ho fan amb els amics, un 8,8% de les dones i un 6,2% dels homes practiquen tot sols. Finalment, un 6,45% de les dones i un 2,4% del homes ho fan amb la família.

Per tant, tot això no fa més que evidenciar que la pràctica esportiva realitzada pels joves de la nostra comunitat es duu a terme amb persones amb les quals mantenen, preferentment, un lligam afectiu. L'esport és un mitjà de socialització molt important.

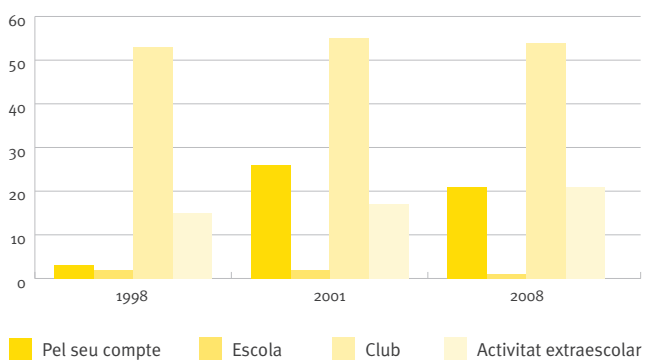
El fet de pertànyer a una entitat esportiva en un percentatge general elevat -més de la meitat de joves- permet afirmar que la pràctica esportiva organitzada o d'associació té més presència entre els nostres joves que la pràctica esportiva improvisada o per compte propi.

6.7. COM PRACTIQUEN ESPORT

Ens interessa conèixer la manera com es duu a terme, per part dels joves, aquesta activitat. En l'estudi de 1998, el 53,4% practiquen com activitat d'un club o federació, un 29% pel seu compte i un 14,8% com activitat extraescolar.

La importància que els joves atorguen a la pràctica esportiva, lligada a institucions o clubs esportius, es veu reflectida clarament en aquestes dades. En l'estudi de 2001, es repeteixen aquestes tendències, un 55,3% practiquen esport en un club o federació, mentre el 25,9% ho fa pel seu compte. Vegeu el gràfic 6-25.

GRÀFIC 6-25. Com practiquen esport

Font: Elaboració pròpia

L'any 2008 presenta uns resultats que marquen la mateixa tendència, la pràctica més consolidada és amb un club o federació esportiva, seguit per les activitats extraescolars i la pràctica per lliure. En funció del gènere la tendència és la mateixa: un 62,6% dels homes, un 45% de les dones que practiquen formen part d'un club o federació esportiva. Un 34,1% de les dones i un 13,5% dels homes el practiquen com activitat extraescolar, i pel seu compte practiquen un 22,9% dels homes i un 19,9% de les dones.

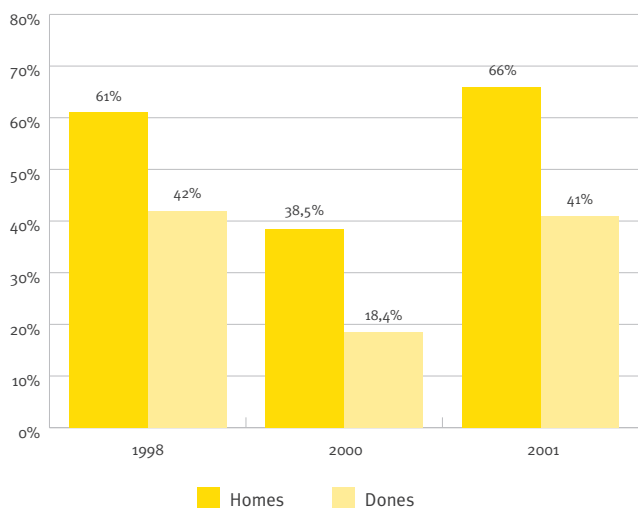
6.8. ESPORTISTES FEDERATS

Pel que fa els esportistes federats, en l'estudi de 1998, un 60,9% són homes i un 42,2% dones. El percentatge és molt superior i significatiu per dos motius el major nombre de practicants masculins i els objectius d'aquestes pràctiques el rendiment i la competició.

Pel que fa al model de pràctica esportiva organitzada en federacions, com podem observar en l'estudi de 2000, només el 28,4% dels universitaris estan federats, un 69,1% no ho estan. En funció del gènere, un 38,5% dels homes estan federats per només un 18,4% de dones. Existeixen diferències significatives en funció del gènere.

En l'estudi de 2001, els percentatges són majors, ja que coincideixen amb els anys de major pràctica esportiva. El 66% d'homes està federat davant el 41% de dones, un 25% de diferència. Vegeu el gràfic 6-26.

GRÀFIC 6-26. Esportistes federats en funció del gènere

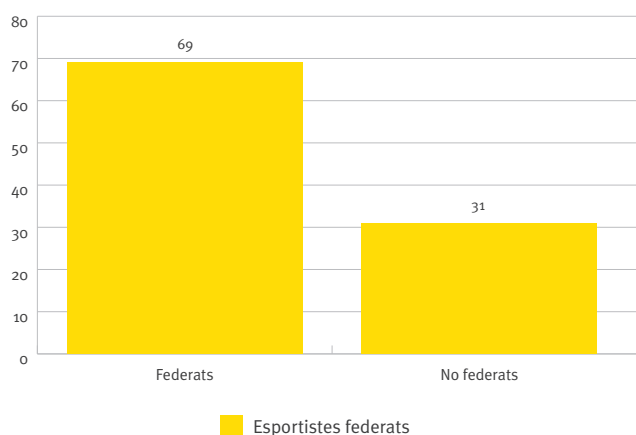

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2003, en relació amb les persones entre 15-74 anys, un 29% té llicència federativa i un 71% no. Cal recordar que l'esport competitiu vinculat a clubs i federacions no és més que una part del complex sistema esportiu contemporani.

En l'estudi de 2008, el 69% de joves es troben federats davant un 31% que no. Vegeu el gràfic 6-27.

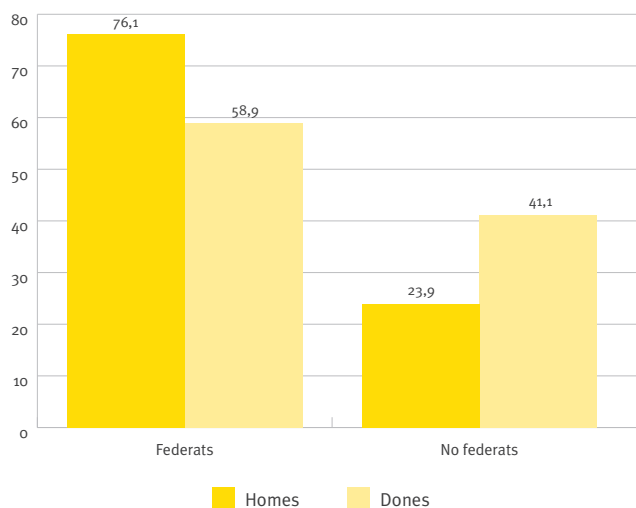
GRÀFIC 6-27. Esportistes federats (2008)

Font: Elaboració pròpia

En funció del gènere, s'accentuen les diferències: un 76,1% dels homes està federat, davant un 58,9% de les dones. El percentatge de dones no federades, 41,1%, quasi dobla el dels homes, un 23,9%. Vegeu el gràfic 6-28.

GRÀFIC 6-28. Esportistes federats en funció del gènere (2008)

Font: Elaboració pròpia

6. HÀBITES ESPORTIUS

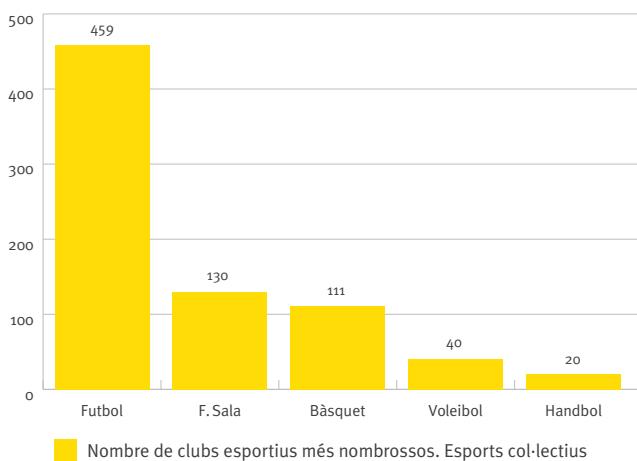
Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

Aleshores, podem observar dues formes de pràctica: per un costat, un grup de persones dels dos gèneres que practiquen pel seu compte i, per un altre, els integrats en un marc associatiu. Quant al gènere, és significativament superior el nombre d'homes que pertanyen a un club o federació.

Aquesta dada permet confirmar que per als homes la pràctica esportiva competitiva és un al·licient.

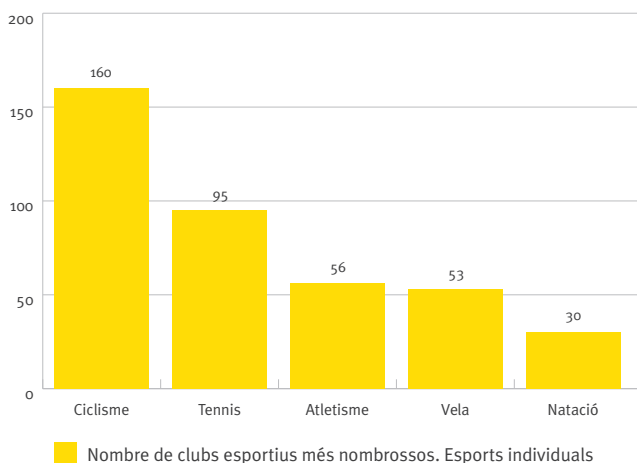
A continuació presentem els 5 clubs esportius federats més nombrosos a les Illes Balears per tipus d'esport col·lectius i individuals. Vegeu els gràfics 6-29 i 6-30.

GRÀFIC 6-29. Clubs esportius més nombrosos. Esports col·lectius (2005 IBE)

Font: IBE (2005)

GRÀFIC 6-30. Clubs esportius més nombrosos. Esports individuals (2005 IBE)

Font: IBE (2005)

6.9. UTILITZACIÓ D'INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

Molt lligada a la pràctica esportiva es troba la utilització d'instal·lacions esportives: com accedeixen i com utilitzen els joves els diferents tipus d'instal·lacions esportives.

En l'estudi de 1992 l'aspecte més remarcable a Palma és que acudeixen molt a les instal·lacions dels clubs esportius, un 29,1% i, a les instal·lacions públiques, un 27,5%. Les instal·lacions privades només les utilitzen un 13,9% pel seu cost econòmic. Entre els esportistes, les instal·lacions més freqüentades són els clubs esportius i les instal·lacions públiques.

A la part forana es mantenen similars resultats: un 33,2% utilitzen els clubs esportius i un 32,5% les instal·lacions públiques, seguits de les escolars, les privades i els llocs públics.

Les instal·lacions utilitzades pels menorquins pertanyen a clubs esportius un 44%, sobre un 23% que diuen emprar instal·lacions públiques i un 19% escolars. Només un 9% empen instal·lacions privades i un 5% els llocs públics.

Els eivissencs utilitzen majoritàriament, o bé les instal·lacions dels clubs, un 32%, o les escolars, un 27% seguits de les públiques, només amb un 23%, i les privades. Vegeu el gràfic 6-31 (pàg. 97).

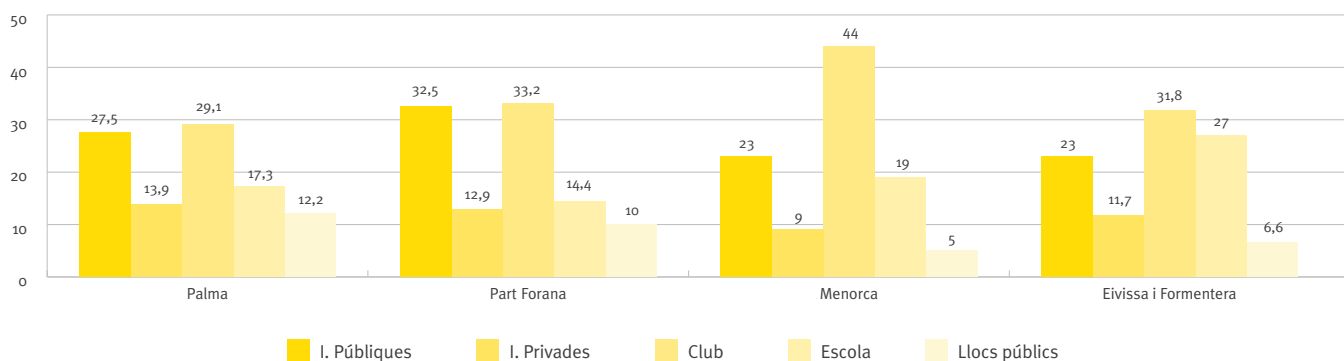
A Mallorca, d'acord amb l'estudi de 1998, un 46,5% dels enquestats utilitzen els clubs esportius, un 22,6% afirma utilitzar instal·lacions públiques, un 14,3% llocs públics, un 9,5% el centre escolar i altres un 7,1%.

En l'estudi de 2000, el 42,2% utilitzen instal·lacions públiques, un 37,1% instal·lacions privades i un 20,7% utilitzen els llocs públics.

En l'estudi de 2001, el 28,1% dels enquestats d'entre 10-14 anys afirma utilitzar les instal·lacions dels clubs esportius, un 26,5% utilitzen instal·lacions privades, un 25,4% realitzen la pràctica esportiva als llocs públics i un 19,9% les instal·lacions públiques.

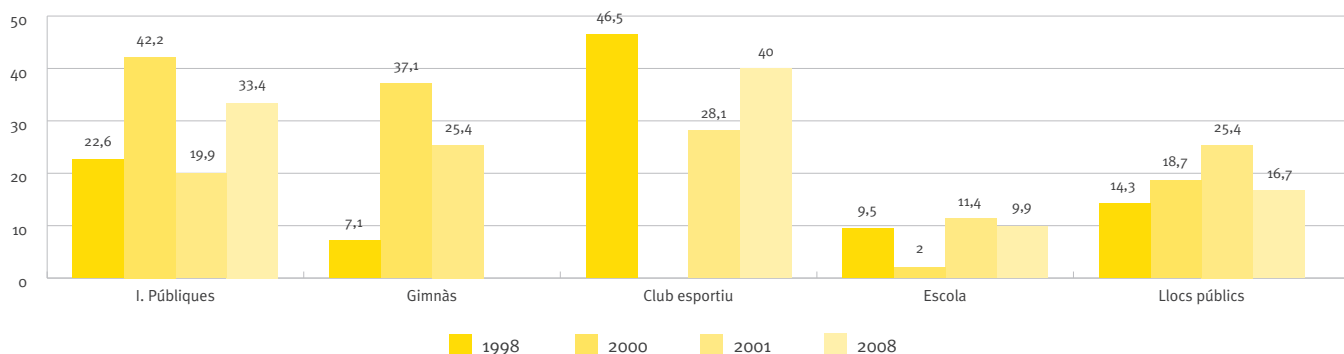
En l'estudi de 2008, el 40% utilitzen el club esportiu, un 33,4% les instal·lacions públiques, un 16,7% els llocs públics i un 9,9% les instal·lacions escolars. Vegeu el gràfic 6-32.

GRÀFIC 6-31. Utilització d'instal·lacions esportives (1992)

Font: Escudero et. al. (1992)

GRÀFIC 6-32. Utilització d'instal·lacions esportives (1998-2000-2001-2008)

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a la utilització d'instal·lacions esportives en funció del gènere, els homes utilitzen més els clubs esportius. Pel que fa a la utilització d'instal·lacions privades, els homes les utilitzen en un 16,8% dels casos, davant un 37,5% de les dones. Podem observar diferències estadísticament significatives: mentre les dones utilitzen preferentment instal·lacions privades, els homes prefereixen les instal·lacions dels clubs esportius.

En l'estudi de 2003, el 39,5% de la població fa esport en les instal·lacions municipals o dependents d'un altre organisme públic. En els darrers anys s'ha construït molta infraestructura esportiva a tots els ajuntaments. Després venen els clubs privats, amb un 24% lligat a l'associacionisme esportiu, i els gimnasos privats, amb un 11%. En els darrers anys aquesta oferta ha incrementat la demanda esportiva d'aquest tipus de servei i han proliferat molt.

Cal destacar que el 41% de la població fa esport a espais públics (parcs, places, carrers, mar, camp). Aquesta dada, segons Puig, "és important pels responsables de la política esportiva municipal perquè pensar en els espais de pràctica ja no significa només referir-se a les instal·lacions convencionals, sinó també a tot l'espai de la ciutat".

En funció del gènere, com afirma Heineman (1998), "l'oferta esportiva comercial s'adapta molt millor que les altres on la pública o la de les organitzacions voluntàries a les necessitats de les dones. Atès que la vida de les famílies gira al seu voltant, tenen un ritmes de vida que estan molt sotmesos als imprevistos. Llavors el gimnasos privats són els que tenen una oferta més flexible i adaptada a tota mena d'horaris, a més a més l'oferta d'activitats s'adapta a les seves necessitats".

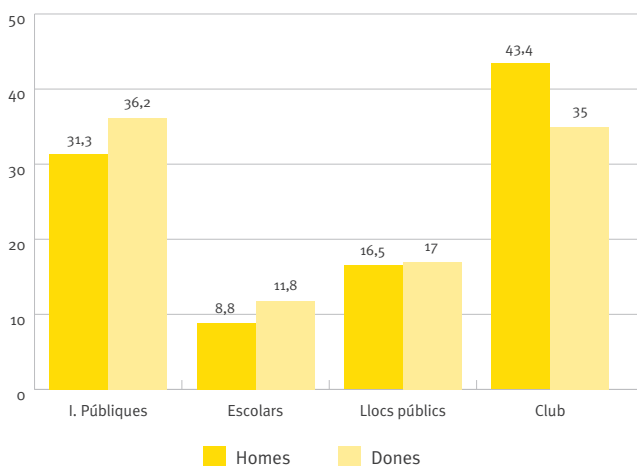
6. HÀBITS ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

La proporció de dones que empren gimnasos privats és molt més elevada que la dels homes: el 22% de dones front el 5,5% d'homes. No hi ha dubte que la clientela preferida dels gimnasos és el públic femení.

En l'estudi de 2008, el 43,4% dels homes utilitzen majoritàriament els clubs esportius davant el 35% de les dones. El percentatge de dones que utilitzen les instal·lacions públiques és de un 36,2%, els homes un 31,3%. Els llocs públics presenten un resultat molt igualat, 17% dones i un 16,5% homes. Vegeu el gràfic 6-33.

GRÀFIC 6-33. Instal·lacions utilitzades per practicar esport en funció del gènere (2008)

Font: Elaboració pròpia

6.10. HÀBITS ESPORTIUS DELS PARES

Els hàbits esportius dels pares ocupen un paper important a l'hora d'influir en els hàbits esportius dels fills. A mesura que augmenta el nivell de compromís esportiu dels pares, augmenten les taxes de pràctica dels joves.

Dins la literatura abunden els estudis que afirmen que la història prèvia d'exercici és un factor important en l'inici i manteniment de l'activitat físico-esportiva (Dishman, Sallis i Orenstein, 1985; Schnurr, Vaillant i Vaillant, 1990; Willis i Campbell, 1992).

Diversos investigadors, partint de les teories de socialització esportiva (Greenhofer i Leko, 1978), han destacat la influència dels pares com un agent social capaç d'influir en els valors i les actituds dels nins respecte a l'activitat física i l'esport.

Andersen i Wold (1992), citats per Blasco (1994) afirmen que: "Existeix una clara influència del comportament dels pares en l'adopció de patrons d'activitat física per part dels fills en un estudi realitzat a Noruega." (Blasco 1994:92).

Freedson i Evenson (1991), amb nins de 5-9 anys i els seus respectius pares, arribaren a la conclusió que presentaven un patró molt semblant d'activitat física, la qual cosa demostra la influència dels adults en els patrons d'exercici dels nins, almanco en aquest nivell d'edat.

Els estudis realitzats els darrers anys sobre els hàbits esportius ha deixat suficient evidència empírica de la influència positiva del medi familiar en la configuració dels hàbits esportius en els fills. Les dades obtingudes permeten observar la influència directa dels pares en els primers anys. Així doncs, com ja hem assenyalat anteriorment, els antecedents familiars de pràctica esportiva són un indicador important.

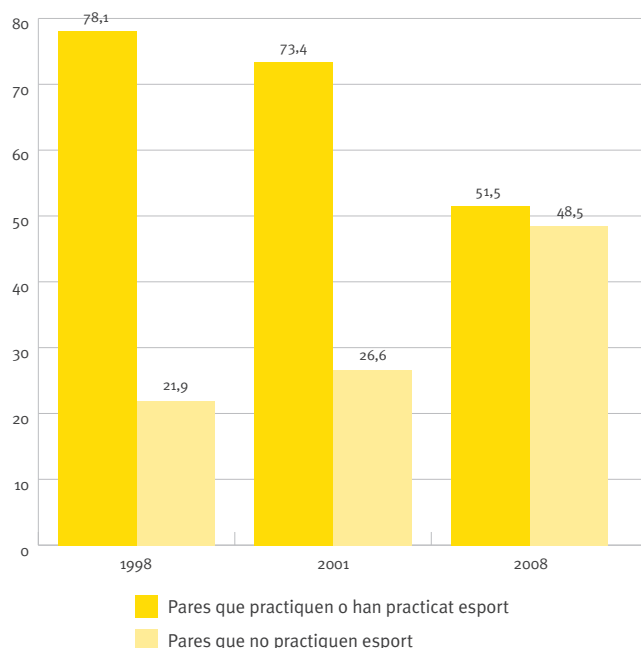
En l'estudi de 1998, el 78,1% dels enquestats afirmen que el seu pare practica o ha practicat esport. Quant a les mares, el 47,4% practiquen o han practicat esport. És, doncs, obvi que la influència familiar en el desenvolupament d'hàbits esportius és un factor a considerar. El 52,6% de mares no han practicat esport mai davant un 21,9% de pares, la qual cosa no fa més que corroborar el major índex de pràctica esportiva dels homes.

En l'estudi de 2001, el resultat segueixen la mateixa línia: el 73,4% de pares practiquen o han practicat esport, un 57,4% de mares practiquen o han practicat esport. També el percentatge de mares que no ha practicat mai esport, un 52,6%, és molt superior al dels pares, un 21,9%.

En l'estudi de 2006, de l'anàlisi de les dades es desprèn que l'entorn familiar té un paper molt important en la pràctica esportiva dels al·lots i al·lotes, ja que un 35,7% dels al·lots i un 15,9% de les al·lotes no practiquen esport perquè els seus pares els aconsellen que realitzin altres tipus d'activitats i el 30,8% dels al·lots i el 12,5% de les al·lotes considera que la família no valora la pràctica d'activitats esportives.

En l'estudi de 2008 el percentatge de pares que practica o ha practicat esport és d'un 51,5%, mentre que un 48,5% no ha practicat mai esport. Vegeu el gràfic 6-34.

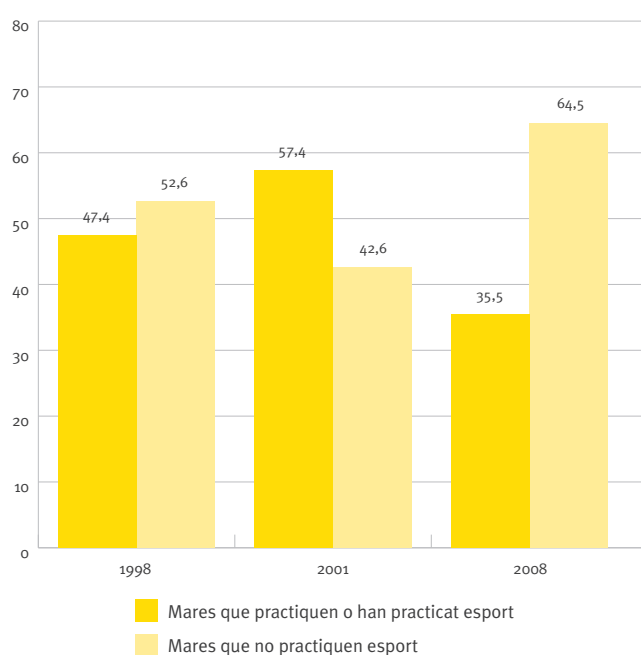
GRÀFIC 6-34. Hàbits esportius dels pares

Font: Elaboració pròpia

Les mares que no practiquen esport presenten un percentatge del 64,5%. És molt superior al del pares que no practica, un 48,5%. Un 35,5% de les mares practiquen o han practicat esport. Vegeu el gràfic 6-35.

GRÀFIC 6-35. Hàbits esportius de les mares

Font: Elaboració pròpia

Els antecedents familiars de pràctica determinen de forma clara els hàbits esportius dels seus fills, corroborant així la importància dels pares en l'inici dels models de pràctica esportiva. A mesura que augmenten els nivells de compromís dels pares, augmenten les taxes de pràctica esportiva dels joves.

Els pares i mares compleixen una funció de model i de recolzament molt important amb els seus fills i filles, els quals s'identifiquen amb ells.

És bastant més probable practicar esport quan el pare o la mare en practiquen. I que hi ha més pares que mares que practiquen, tal com calia esperar, donat el diferencial de pràctica esportiva que existeix entre homes i dones. Queda, doncs, clar que la influència dels pares és rellevant en la consolidació dels hàbits esportius dels fills.

6.11. NIVELL D'ESTUDIS

La pràctica esportiva com a fenomen social determinant, no es diferencia només pel gènere i l'edat, també influeixen els perfils dels determinats grups socials-ocupacionals. Són molts els estudis que indiquen que el nivell d'estudis elevat és important per a l'inici i manteniment de les pautes d'exercici (Willis i Campbell, 1992; Blasco, 1994). Com ja hem citat anteriorment, el nivell d'estudis és la variable més sensible per mostrar les diferències en els nivells d'oportunitats socials de la població. En diferents estudis s'observa que l'accés a la pràctica esportiva té una relació amb el nivell d'estudis i formació professional.

Pel que fa al grau de formació, igualment determinarà la seva relació amb la pràctica esportiva, així es pot comprovar que la població que ha adquirit estudis universitaris té una atracció major per l'activitat física que aquells que només tenen estudis de nivell mig o primari.

En l'estudi de 1998, en augmentar el nivell d'estudis, augmenten les taxes de joves que practiquen. Si comparem el percentatge de practicants sense estudis és d'un 60,5% i amb estudis universitaris un 76,3%.

La tendència és la mateixa en l'estudi de 2001, es corroboren aquestes dades. També podem observar, en aquesta taula, que la quantitat de pràctica s'incrementa de forma progressiva d'acord amb el nivell d'estudis dels pares. Així,

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

entre les persones “sense estudis”, un 71,1% practica esport i aquest percentatge puja fins un 84,7% en el cas de persones amb estudis universitaris. Vegeu el gràfic 6-36.

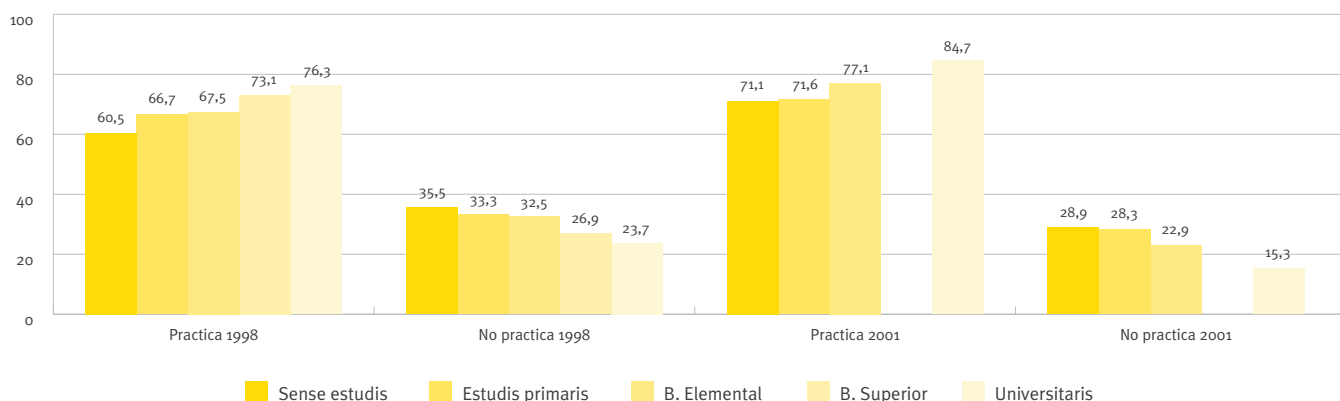
El nivell d'estudis dels pares afecta de forma estadísticament significativa el nivell de pràctica d'activitat física. Podem afirmar que la pràctica esportiva s'incrementa de forma progressiva d'acord amb l'increment del nivell d'estudis dels pares.

En l'estudi realitzat l'any 2003, s'afirma que les persones amb nivell d'instrucció elevat incorporen més hàbit esportiu. Només un 8% de qui no te estudis fa esport i en l'altre extrem trobam persones amb estudis de grau mig, amb un índex de participació esportiva del 41%, i els d'estudis universitaris, amb un índex del 52%. Vegeu el gràfic 6-37.

Aquesta relació entre pràctica esportiva i nivell d'estudis és un dels resultats que es repeteixen amb més força en totes les enquestes que es realitzen sobre els hàbits esportius de la població. Afirma Puig, que “la pràctica esportiva conté tot un seguit de valors que són els que regeixen els hàbits de vida de les persones amb nivells d'instrucció elevats; no hi ha conflicte entre els seus hàbits de vida, els de la gent amb qui es relaciona i la pràctica esportiva”.

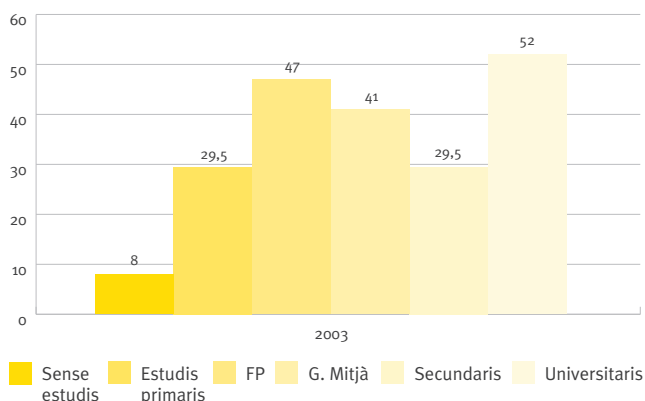
En l'estudi de 2008, es corroboren aquestes dades: quant als pares sense estudis, el percentatge de pràctica esportiva dels seus fills és d'un 62,7%; amb estudis primària, un 69,3%; amb ESO/FP augmenten fins el 73,7%; amb batxillerat un 79,8% i els universitaris mostren el percentatge més alt de pràctica esportiva, un 81,8%. Vegeu el gràfic 6-38.

GRÀFIC 6-36. Practica esport en funció del nivell d'estudis

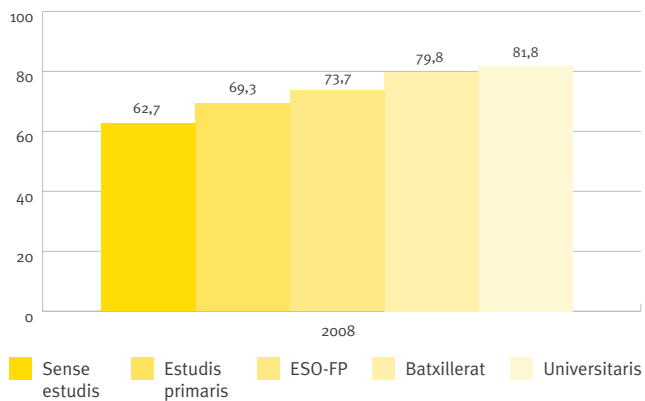
Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-37. Practica esport en funció del nivell d'estudis (2003)

Font: Elaboració pròpia

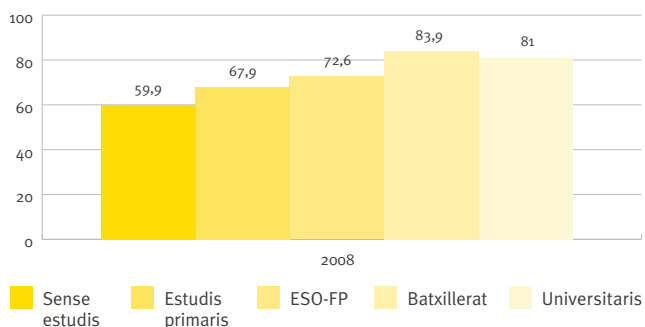
GRÀFIC 6-38. Practica esport en funció del nivell d'estudis del pare (2008)

Font: Elaboració pròpia

Les mares mantenen aquesta tendència, les que no tenen estudis obtenen un percentatge de pràctica del 59,9%; amb estudis de primària, un 67,9%; amb ESO/FP un 72,6%, amb batxillerat un 83,9%, i amb estudis universitaris, un 81%. Vegeu el gràfic 6-39.

GRÀFIC 6-39. Pràctica esport en funció del nivell d'estudis de la mare (2008)

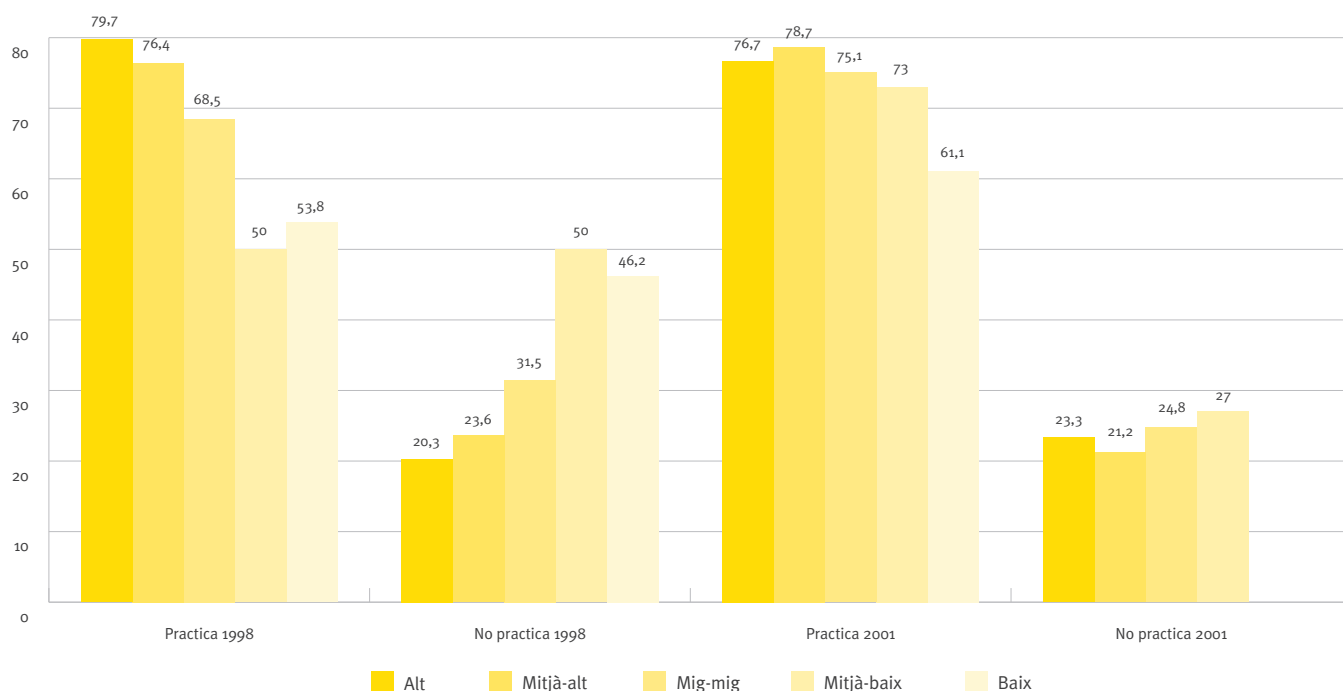

Font: Elaboració pròpia

6.12. NIVELL SOCIOECONÒMIC

L'abandó de la pràctica esportiva es produeix d'una manera molt més acusada entre les persones de classe social modesta que entre les persones de nivell mig o alt.

GRÀFIC 6-40. Pràctica esport en funció del nivell socio-econòmic

Font: Elaboració pròpia

Existeixen diferències significatives, quant al nivell socioeconòmic: a mesura que baixa el nivell socioeconòmic, baixa la taxa de pràctica esportiva.

Quant a l'ocupació professional els treballadors empleats, directius i ocupacions mitjanes realitzen més activitat física que els treballadors no qualificats.

En l'estudi de 1998, en incrementar el nivell socioeconòmic també s'incrementa el nivell de pràctica esportiva. El nivell socioeconòmic baix manté un 53,8% de practicants, mentre que el nivell socioeconòmic alt té un 79,7% de practicants.

Si volem extreure conclusions sobre si el nivell socioeconòmic incideix d'alguna manera sobre la pràctica esportiva, podem afirmar, en analitzar els resultats que hi ha una tendència major a realitzar alguna activitat física entre les persones amb un nivell socioeconòmic alt i mitjà-alt.

Les dades obtingudes a l'estudi de 2001 reflecteixen la mateixa tendència: el nivell de pràctica en el nivell socioeconòmic baix és de un 61%, mentre que en el nivell socioeconòmic alt és d'un 76,7%. Vegeu el gràfic 6-40.

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

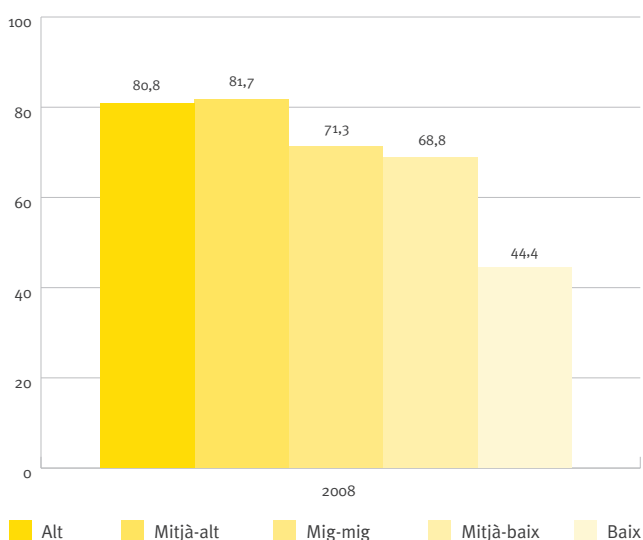
Això coincideix amb l'estudi de 2003, on s'afirma que "La pràctica esportiva és un element de diferenciació social a través del qual cada grup social, segons el seu nivell d'instrucció, cerca una identitat, un fet diferenciador en l'esport que practica, la roba que duu, l'àmbit de relació".

Les persones que tenen nivells d'instrucció més elevats (estudis universitaris, de grau mig o superiors) s'interessen més per l'esport i en practiquen més. Només un 8% de qui no te estudis practica esport i en l'altre extrem trobam que les persones amb estudis de grau mig tenen un índex de participació esportiva del 87%.

En l'estudi de 2008, el 80,8% de joves amb un nivell socioeconòmic alt practiquen esport, un 81,7% de joves amb un nivell socioeconòmic mitjà-alt també, el nivell mitjà baixa el percentatge de pràctica esportiva fins el 71,3%.

Quan arribam al nivell mitjà-baix el percentatge de practicants baixa fins el 68,8%, la baixada més important la trobam en el nivell baix on els percentatges de pràctica són del 44,4% de practicants. Vegeu el gràfic 6-41.

GRÀFIC 6-41. Practica esport en funció del nivell socio-econòmic pares (2008)

Font: Elaboració pròpia

Aquesta relació entre pràctica esportiva i nivell d'estudis alts és un dels resultats que es repeteixen amb més força en totes les enquestes que es realitzen sobre els hàbits esportius de la població.

6.13. MOTIUS D'INICI DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA

Conèixer els motius que han induït una persona a practicar esport proporciona el coneixement dels elements que es troben implicats amb aquesta pràctica esportiva.

En l'estudi de 1992, el primer contacte amb l'esport es deu fonamentalment a la influència dels amics, l'escola per pròpia iniciativa, la família i per altres motius com la prescripció mèdica.

En l'estudi de 1998, els amics, els pares, l'escola i altres són els més importants entre les joves de 14-16 anys de l'illa de Mallorca.

En l'estudi de 2001, es mantenen similars resultats: la diversió majoritàriament com a primer motiu, estar en forma com a segon i competir el tercer. L'escola no apareix com en l'estudi anterior.

En l'estudi de 2008, el primer motiu és el mateix que en els altres estudis: per diversió i estar amb els amics, amb un 45,3%, seguit per mantenir la forma, amb un 20,3%, pels pares, amb un 15% i per competir un 8,6%.

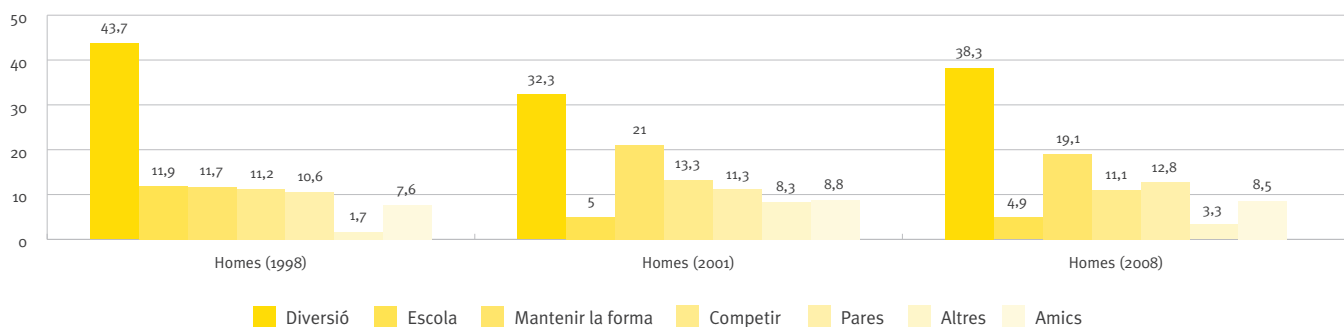
En funció del gènere, a l'inici de la pràctica esportiva el component lúdic és el més important, tant en les dones, amb un 44,8% com en els homes, amb un 43,75%, ja que tots dos seleccionen l'ítem per diversió i oci com a motiu més rellevant.

En segon lloc, l'escola sembla ser una altra via d'iniciació important. El mantenir la forma també ocupa un lloc prioritari sobre tot en les dones. L'ítem en el qual existeixen més diferències és per competir: els homes semblen tenir més esperit competitiu i de rivalitat que les dones. Per aquest motiu, les dones no li atorguen gaire importància.

En funció del gènere, quant a les motivacions que els joves addueixen per practicar esport, sense dubte la primera és la diversió, tant pels homes com per les dones, i en segon lloc, per estar en forma.

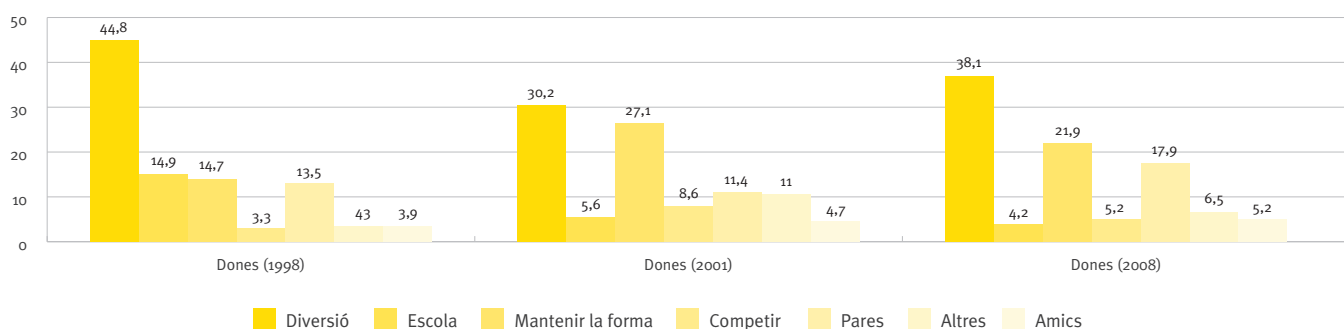
Per tant, els aspectes lúdics i de diversió, mantenir la forma i competir són les vies d'iniciació esportiva dels joves. Vegeu els gràfics 6-42 i 6-43.

GRÀFIC 6-42. Motius d'inici de la pràctica esportiva en funció del gènere. Homes

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-43. Motius d'inici de la pràctica esportiva en funció del gènere. Dones

Font: Elaboració pròpia

Motius d'inici pràctica esportiva en funció del gènere. Dones

Quan analitzam els motius d'inici de la pràctica esportiva, podem afirmar que la diversió, el manteniment de la forma i estar amb els amics són els motius més importants.

En l'estudi de 2006 a Menorca, s'aborda el tema dels principals motius de pràctica. Entre els motius de l'alumnat practicant, la família torna a adquirir protagonisme, ja que el 68,3% dels al·lots i el 67,6% de les al·lotes consideren que la motivació de la família cap a la pràctica esportiva és un dels principals factors causants de la seva participació.

6.14. MOTIUS DE MANTENIMENT DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA

En l'estudi de 1998, els dos gèneres coincideixen també a l'hora d'explicar perquè segueixen o mantenen la pràctica esportiva. La resposta és la mateixa: per diversió i per mantenir-se en forma.

Les diferències entre els gèneres a l'hora de mantenir la pràctica esportiva no s'accentuen gaire. L'únic ítem on es produeixen diferències és el de mantenir la forma, al qual les dones atorguen més importància que els homes. També existeix una tendència més elevada a voler ser esportista professional en els homes.

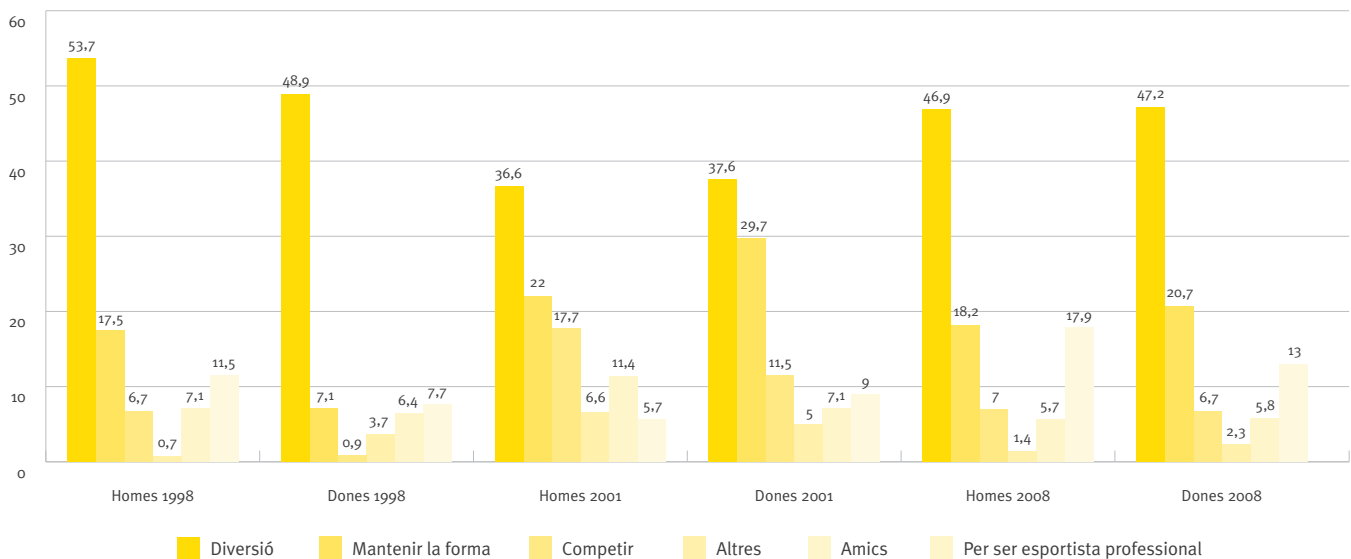
En l'estudi de 2001, la diversió continua com a primer motiu per a ambdós gèneres: amb un 36,6% en el cas dels homes, i un 37,6% en el cas de les dones. El segueix el mantenir la forma, amb un 22% en el cas dels homes i 29,7% en el cas de les dones. Les diferències entre els gèneres en els motius de manteniment de la pràctica esportiva no es diferencien gaire.

Els únics ítems que difereixen són "mantenir la forma", en què les dones atorguen més importància que els homes (29,7% de les dones enfront d'un 22% dels homes) com en l'estudi anterior, i els que fan referència a la competició i a arribar a ser esportistes professionals, on els homes donen una importància superior a les dones. Vegeu el gràfic 6-44.

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

GRÀFIC 6-44. Motius de manteniment de la pràctica esportiva

Font: Elaboració pròpia

Motius de manteniment de la pràctica esportiva en funció del gènere

Els motius de manteniment de la pràctica esportiva mostren uns resultats semblants als motius d'inici; la diversió, mantenir la forma, (aquest motiu una mica més alt en les dones), etc.

Altres dades que cal destacar de l'estudi de 2006 són la proximitat, les bones condicions i les facilitats d'accés argumentades a les instal·lacions esportives.

Factors com "dur-se be amb l'entrenador/a i sentir-se valorat demostren que el monitor/a o entrenador/a és rellevant entre els motius de la pràctica esportiva.

En l'estudi de 2008, el primer motiu de manteniment de la pràctica esportiva és la diversió, seguit d'estar amb amics, amb un 47,1%. En segon lloc, mantenir la forma, amb un 19,3%. En tercer lloc, per ser esportista professional. En quart lloc, per competir. I en cinquè lloc, pels amics.

En funció del gènere, els motius de manteniment de la pràctica esportiva, la diversió és el primer motiu, tant pels homes, amb un 46,9%, com per les dones, amb un 47,2%. El segon motiu és per mantenir la forma, amb un 20,7% en el

cas de les dones i un 18,2%, en el cas dels homes. El tercer motiu pels homes és per ser esportista professional, amb un 17,9%, front a un 13%, en el cas de les dones. El quart motiu, per competir, amb un 7% dels homes i 6,7% dones. I el cinquè motiu, pels amics, amb un 5,7% en el cas dels homes i un 5,8% en el cas de les dones. Els resultats obtinguts són molt semblants en funció del gènere.

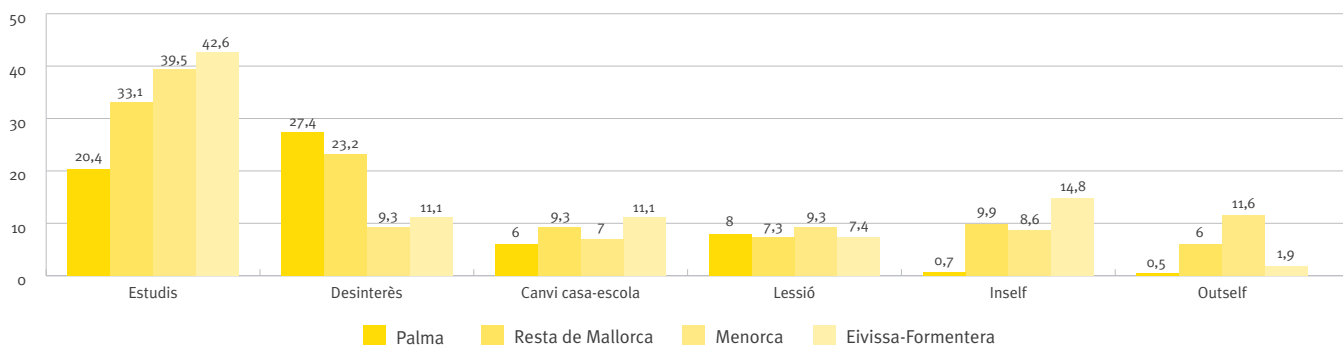
6.15. MOTIUS ADDUÏTS PER A L'ABANDÓ DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA

Dues causes tenen el privilegi de ser les principals culpables de l'abandó de l'esport, segons les dades sobre els joves l'estudi de 1992. Els estudis, sempre en primer lloc, i el desinterès, tant per homes com per dones, són les principals raons. Altres factors importants són *l'inself* (la manca de qualitat per fer esport segons pensa un mateix) entre els homes, i el canvi d'escola o casa entre les dones.

Pels homes *l'inself* i *l'outself* (la creença dels altres que hom no té condicions per fer esport), sumen més del 30%. Per a les dones, *l'outself* i el desinterès, davallant la importància de *l'inself*.

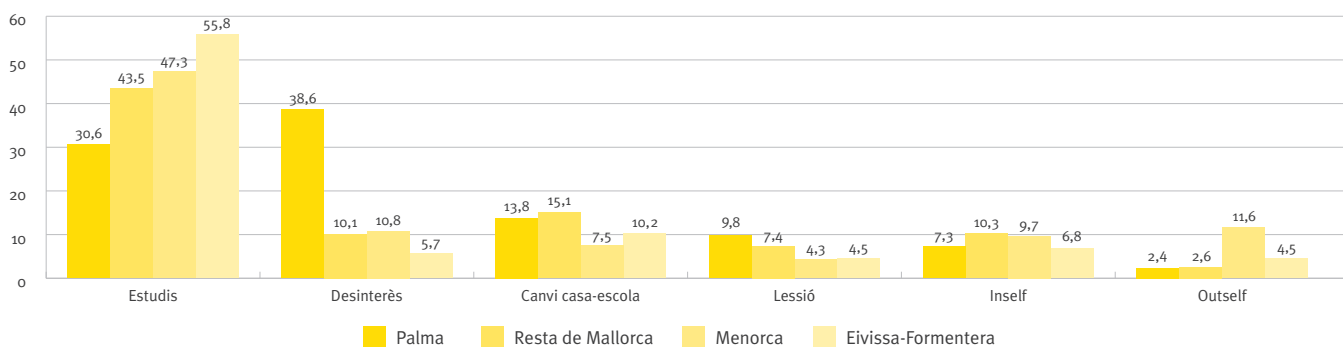
Tant els homes com les dones que han abandonat ho han fet pels estudis, el desinterès i *l'inself*. Vegeu els gràfics 6-45 i 6-46.

GRÀFIC 6-45. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva. Homes (1992)

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 6-46. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva. Dones (1992)

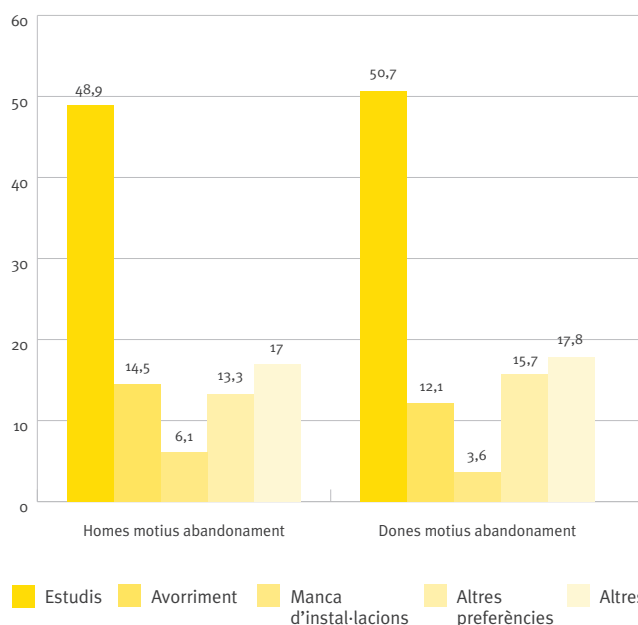
Font: Elaboració pròpia

Dues causes són les principals culpables de l'abandó de l'esport en l'estudi de 1998: els estudis i altres preferències. Els dos gèneres coincideixen en el primer motiu i segon motiu d'abandó, els estudis i l'avorriment, pot ser que els interessos dels joves s'allunyen de la pràctica esportiva, curiosament els no practicants coincideixen en els motius que addueixen els que han practicat i abandonen. Dins els motius "altres" hi trobam: canvis de domicili, problemes de desplaçament, es car, etc. Vegeu el gràfic 6-47.

D'entre les 2.661 persones enquestades l'any 2001, 562 (21,12%) són les que afirmen haver practicat esport alguna vegada però haver-lo abandonat. Com podem observar a la gràfica, el nombre de dones que abandonen la pràctica esportiva és de 346, -un 61,6% dels casos- front a 216 homes -un 38,43%-.

Dues són les causes principals de l'abandó de la pràctica esportiva d'entre les persones que afirmen haver practicat esport alguna vegada, però haver-lo abandonat: els estudis, amb un 33,6%, i l'avorriment, amb un 23,3%.

GRÀFIC 6-47. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva en funció del gènere (1998)

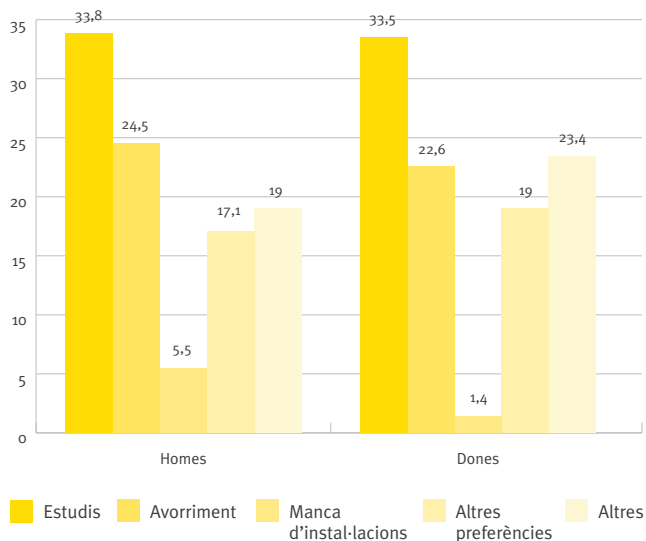
Font: Elaboració pròpia

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

Els dos gèneres coincideixen plenament quant al primer motiu d'abandó, els estudis, tant en les dones, amb un 33,5%, com en els homes, amb un 33,8%. En el segon motiu, l'avorriment, també coincideixen: sembla que l'esport no dóna resposta a les necessitats d'entreteniment d'un 24,5% dels homes i d'un 22,6% de les dones. Vegeu el gràfic 6-48.

GRÀFIC 6-48. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva en funció del gènere (2001)

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2003, un 28% de la població entre 15-74 anys que feia esport l'ha abandonat, i un 45% està ben segur que no en tornarà a fer.

Una gran majoria dels joves abandona la pràctica esportiva en finalitzar l'escola primària. Els motius adduïts són: pels estudis o per altres motius, com la selecció jugadors a les competicions, la manca d'oferta escolar, altres interessos, avorriment, manca d'instal·lacions esportives, resulta car, no existeixen llocs públics per practicar.

Sembla clar que en determinats moments la societat no dóna resposta a les necessitats dels joves.

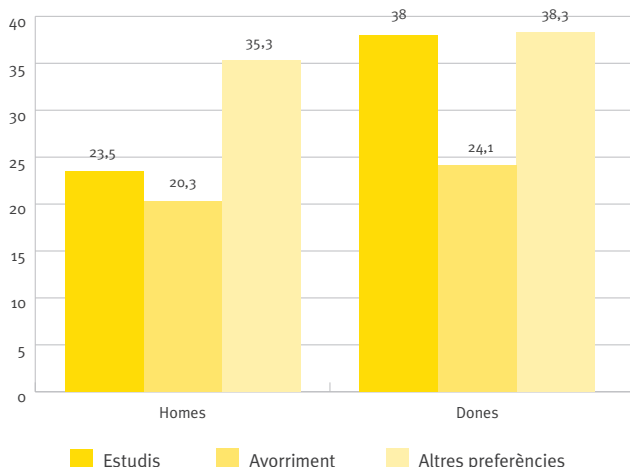
En l'estudi de 2006 a Menorca, els motius d'abandonament són, el cas dels al·lots, no tenir bons resultats en les competicions, sentir-se poc valorat per l'entrenador/a o dur-s'hi malament. Pel que fa a les al·lotes, els motius són la dificultat per combinar l'esport amb els estudis, la preferència per altres activitats o l'avorriment.

També queda representada la influència dels companys d'equip i de les amistats, un 12,6% dels al·lots i un 12,2% de les al·lotes consideren com un dels motius pels quals van deixar la pràctica esportiva el fet de tenir dificultats per relacionar-se amb els companys d'equip. El fet de que cap dels seus amics practiquin esport també és un motiu pel qual varen abandonar.

En darrer lloc, pel que fa als motius referents a les instal·lacions esportives, l'accés a aquestes juga un paper mitjanament important a l'hora d'abandonar la pràctica esportiva, ja que el 18,85% dels al·lots i el 14,15% de les al·lotes se senten identificats amb el motiu de que "les instal·lacions esportives eren enfora del meu lloc de residència" i el 16,8% dels al·lots i el 25,3% de les al·lotes afirmen que "tenien dificultats per poder anar a entrenar".

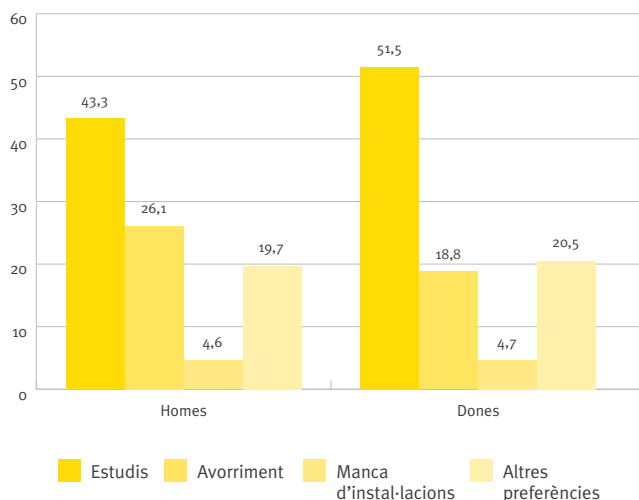
En funció del gènere, en l'estudi de 2006, els estudis és el primer motiu per a les dones, amb un percentatge del 38%, front a un 23,5% en el cas dels homes. El segon motiu és tenir altres preferències, amb un 38,3% en el cas de les dones, i un 35,3% en el cas dels homes. El tercer motiu és l'avorriment, un 28,1% per les dones i un 20,3% per als homes. Vegeu el gràfic 6-49.

GRÀFIC 6-49. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva en funció del gènere (2006)

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi de 2008, el principal motiu d'abandonament són els estudis, 43,3% en el cas dels homes i 51,5% en el cas de les dones, seguit de l'avorriment i altres factors. Vegeu el gràfic 6-50.

GRÀFIC 6-50. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva en funció del gènere (2008)

Font: Elaboració pròpia

Quan analitzam els motius d'abandonament de la pràctica esportiva en termes generals aquests són: els estudis, altres preferències i l'avorriment. Això demostra que, en determinats moments, l'oferta esportiva no dóna resposta a les necessitats i interessos dels joves i que encara que aquests reconeixen els efectes positius de la pràctica esportiva, no la practiquen.

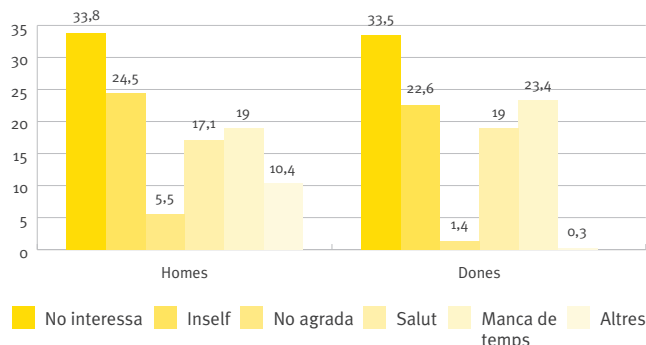
En grups de discussió amb joves s'han destacat com a motius, l'econòmic, la manca d'instal·lacions públiques d'accés lliure, en bon estat i no massificades, com a altres motius plantejats pels joves per no practicar esport.

La participació en aquest tipus d'activitats està íntimament lligada a la forma com els joves es veuen a ells mateixos i l'activitat física ha esdevingut un eina de relació amb la societat, amb la seva societat. La participació o l'abandonament no és fruit de l'atzar, és el resultat de decisions que prenen, bé de forma individual o bé de forma col·lectiva, dins el seu context social i d'acord amb les seves fites, interessos i motivacions.

6.16. MOTIUS ADDUÏTS PER NO PRACTICAR ESPORT

Conèixer els motius que addueixen les persones per no practicar esport és prou important i en aquest apartat analitzarem les respostes d'aquelles persones que afirmen no realitzar esport.

En l'estudi de 1992, un 6,5 % de la població enquestada de les Illes Balears afirma que mai ha practicat esport. En funció del gènere les causes de no practicar esport són les següents: entre els homes, el desinterès cap a l'esport, seguit de la manca de temps, i l'inself. En dones, el principal motiu és l'inself (baixa autoavaluació de les condicions per fer esport), seguit del desinterès i manca de temps. Vegeu el gràfic 6-51.

GRÀFIC 6-51. Motius adduïts per no practicar esport en funció del gènere (1992)

Font: Escudero et. al. (1992)

L'estudi de 2001 destaca com el primer dels motius adduïts la manca de temps, amb un 37,3%. A continuació, podem observar com un 24,9% tenen altres preferències. I en tercer lloc, trobam "altres motius" amb un 19,4%.

En funció del gènere, es manté com a primer motiu la manca de temps, amb un 37,3% dels homes i un 39,7% de les dones. En segon lloc, tant per als homes, amb un 24,4%, com per a les dones, amb un 25,2%, trobam el fet de tenir altres preferències. Vegeu el gràfic 6-52 (pàg. 108).

Podem veure que no existeixen diferències estadísticament significatives en funció del gènere en els motius adduïts per no practicar esport.

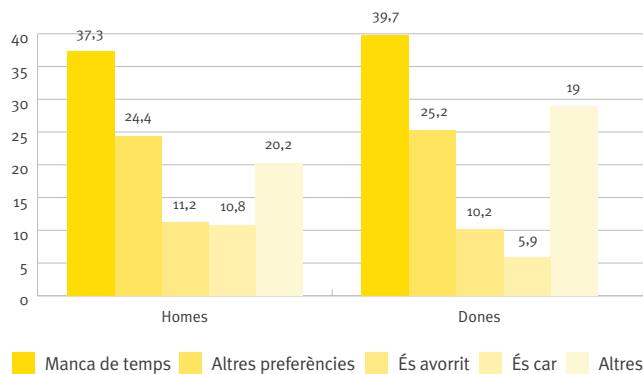
En l'estudi de 2007, els motius de no practicar esport són: en primer lloc, tant per als homes com per a les dones, preferir realitzar altres tipus d'activitats.

En el cas de les dones, fan menció als estudis, al fet que la pràctica esportiva se'l dóna malament o que no els agrada l'esport. En el cas dels homes, la manca d'atracció per l'esport, el fet de sentir-se incomodes en situacions amb tanta gent i els estudis.

6. HÀBITES ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

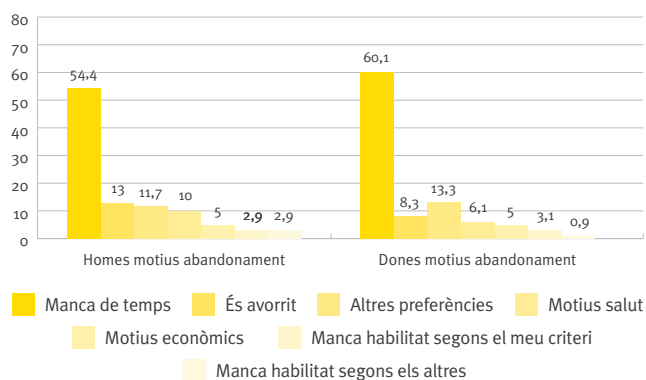
GRÀFIC 6-52. Motius adduïts per no practicar esport en funció del gènere (2001)

Font: Elaboració pròpia

En l'estudi del 2008, la manca de temps és el primer motiu amb un 60,1%. Com a segon motiu, amb un 12,7% apareixen altres factors, seguit de l'avorriment, amb un 9,9%. Aquests són els tres motius per al total de la mostra. El quart motiu és la salut amb un 7,6%, seguit de motius econòmics, amb un 5%, la manca d'habilitat, amb un 3% i la manca d'habilitat segons els altres, amb un 1,6%. Vegeu el gràfic 6-53.

GRÀFIC 6-53. Motius adduïts per no practicar esport en funció del gènere (2008)

Font: Elaboració pròpia

En funció del gènere, el primer motiu és la manca de temps, tant per als homes, amb un 54,4%, com a les dones, amb un 60,1%. El segon motiu per als homes és perquè es avorrit, amb un 13%, i per les dones, altres motius, amb un 13,3%. El tercer motiu per als homes és altres motius, amb un 11,7%, i per a les dones, l'avorriment, amb un 8,3%. El quart motiu, tant per als homes, amb un 10%, com per a les dones, amb un 6,1%, és la salut. El cinquè motiu per als

dos gèneres és l'econòmic, amb un 5%, seguit per la manca d'habilitat pròpia, amb un 2,9% en el cas dels homes i un 3,1% en el cas de les dones, i la manca d'habilitat segons els altres, amb un 2,9% en el cas dels homes i un 0,9% en el cas de les dones.

6.17. GRUPS DE DISCUSSIÓ SOBRE L'ESPORT AMB JOVES

Fins ara hem fet una descripció de les dades obtingudes.

Per concloure aquest apartat, presentam una visió qualitativa dels joves en l'estudi de Ponseti (1998), el més significatiu que pensen els joves sobre diferents temes relacionats amb la pràctica esportiva. Aquesta tècnica ha proporcionat una informació considerable.

Aquesta informació s'ha recollit mitjançant grups de discussió, ens interessa com viuen els joves les seves experiències esportives i quina percepció tenen de la realitat:

1. La família és un factor primordial a l'inici de la pràctica esportiva. No obstant això, a mesura que els al·lots i al·lotes van creixent, aquesta influència es substitueix per la influència dels amics.
2. A partir de certes edats podem observar que existeix una selecció natural i qui no se sent competent abandona la pràctica de l'esport.
3. Atribueixen com a causes de l'abandonament dels estudis, la manca de competència personal i la manca d'instal·lacions per poder practicar gratuïtament.
4. Quant a les motivacions, en funció del gènere s'observa que els homes és l'afany de superació i guanyar, es tracta d'una orientació més competitiva. Per a les dones, l'esport té una orientació de manteniment de la forma, guardar la línia, cura del cos, mostrant escàs interès per l'esport de competició.
5. També afirmen que les institucions haurien d'invertir més en les escoles, barricides i menys en promoció de competicions i grans esdeveniments. Hi ha pocs espais públics, mal conservats i sobreocupats. Es fan inversions milionàries per esdeveniments esportius de tres dies, però de tot això no queda res per als joves, ni les infraestructures.
6. Afirmen que existeix una discriminació evident entre els diferents esports, ja que les grans inversions es duen a terme entre els esports majoritaris.
7. Tots els joves manifesten una tendència a no desvincular-se de la pràctica esportiva i a no abandonar totalment la pràctica esportiva en un futur.

6.18. CONCLUSIONS MÉS RELLEVANTS DE L'ESTUDI DELS HÀBITS ESPORTIUS A LES ILLES BALEARS

Primera

En primer lloc, destacar el gran interès que té per a la població de les Illes Balears el fenomen esportiu. En els darrers anys, s'ha fet una gran difusió en diversos mitjans de comunicació, s'han realitzat grans esdeveniments esportius, s'ha donat molta importància a l'educació física escolar com a prevenció de l'obesitat infantil, l'anorèxia, bulímia, etc, a més de permetre una formació integral de les persones. És a dir, en la preocupació per a la salut. Encara que aquest interès no es veu reflectit en els nivells de pràctica esportiva, l'esport té una gran valoració social. En general, els homes superen en l'índex d'interès a les dones, la qual cosa es corroborarà amb els índex de participació esportiva.

Segona

En funció dels grups d'edat, el major interès en l'esport són els primers anys fins els 14 anys i després dels 35-44 anys. O sigui, durant l'ensenyament primari i en acabar els estudis universitaris i trobar una certa estabilitat en la vida socio-laboral. Decau aquest interès en arribar als 65 anys.

Tercera

De les dades obtingudes en els estudis revisats es pot afirmar que una gran majoria de la població de les Illes Balears manté un compromís actiu i regular amb la pràctica esportiva. En les edats de 10-14 anys es troben els percentatges més alts de pràctica esportiva i a mesura que l'edat s'incrementa, hi ha una tendència a la baixa d'aquests percentatges. Tot i que hi ha variacions durant el cicle vital de les persones amb moments d'augment i de retrobament amb la pràctica esportiva que s'havia abandonat durant un període de temps determinat.

Quarta

La pràctica esportiva és una activitat consolidada en la nostra societat. De tots els grups estudiats, els percentatges de gent que practica esport superen el 60%, exceptuant l'estudi de 15-74 anys que baixa fins els 36% de practica esportiva, ja que aglutina grups d'edat molts superiors i en incrementar-se l'edat es redueixen els percentatges de pràctica esportiva. En funció del gènere, existeixen diferències significatives. Ja en l'interès per l'esport havia diferències entre els homes que es trobaven més interessats, en conseqüència l'índex de no pràctica és molt més elevat en

les dones. En totes les franges d'edat, els percentatges de pràctica dels homes superen àmpliament als de les dones.

Cinquena

El gènere s'ha mostrat com la variable més determinant a l'hora de practicar esport. Les activitats col·lectives, de contacte, agressives i/o que requereixen certa força i competitives tenen una tendència masculina. Les activitats de caràcter individual, més estètiques i/o sense contacte, més lúdiques, tenen una tendència femenina.

Sisena

La tipologia dels esports practicats varia segons el gènere. Els esports més practicats per les dones són: l'aeròbic, bàsquet, gimnàstica, natació, tennis, ciclisme, manteniment, excursió, voleí i l'hípica. Els homes practiquen futbol, futbol sala, bàsquet, ciclisme, tennis, natació, skate, arts marcial, voleí i atletisme. No existeixen diferències entre les diferents zones i els esports més practicats.

Setena

Pel que fa a l'edat d'inici, dels diferents estudis revisats podem afirmar que, amb el pas dels anys de cada vegada l'esport s'ha consolidat més a la nostra societat tenint en compte que ha anat augmentant el nombre de practicants, l'oferta esportiva escolar i extraescolar, les instal·lacions, etc. Tot això ha fet que l'edat d'inici a la pràctica esportiva hagi passat dels 8-11 anys l'any 1992, a entre 6,6-7 anys l'any 2001. L'any 2008, la mitjana és de 7,34 anys. El que és important en referència a l'edat és com es fa aquesta pràctica esportiva. L'orientació en aquestes edats primerenques hauria d'orientar-se cap una multiexperiencialitat que permeti un ampli bagatge motor i unes activitats adequades a l'edat, fonamentada en els principis de l'aprenentatge motor, per tant la formació de les persones que treballen amb nins d'aquestes edats és importantíssima.

Vuitena

Quant a la freqüència de pràctica esportiva, es tracta d'una pràctica diària o de 2-3 vegades setmanals entre els joves de 14-16 anys i que varia entre 2 i 3 dies a partir dels 18 anys com a pràctica més consolidada.

Novena

La pràctica esportiva es duu a terme fonamentalment amb els amics, un percentatge important ho realitza com activitat d'un club o federació. Quant a esportistes fede-

6. HÀBITS ESPORTIUS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

rats, els percentatges són molt superiors en els homes per dos motius: el major nombre de practicants i les activitats que realitzen tenen uns objectius, més orientats cap al rendiment i la competició. Les dones cerquen altres objectius com el manteniment de la forma o les activitats expressives adaptades a les seves particularitats.

Desena

El tipus d'instal·lacions esportives més utilitzades dels 10-16 anys per practicar esport són el club esportiu per als al·lots durant l'etapa escolar, i les instal·lacions privades per als al·lots. Des dels 15 als 74 anys, les instal·lacions públiques (40%) i els llocs públics (41%) que es troben a la ciutat són els més utilitzats. Remarcar que en les darrers anys s'ha ampliat molt l'oferta pública d'instal·lacions.

Onzena

És bastant més probable practicar esport quan el pare o la mare en practiquen o han practicat esport. A més, hi ha més pares que mares que practiquen o han practicat esport, tal com calia esperar, donat el diferencial de pràctica esportiva que existeix entre els homes i les dones. Queda doncs clar que la influència dels pares i mares és rellevant en la consolidació dels hàbits esportius dels seus fills.

Dotzena

El nivell d'estudis dels pares és un factor a tenir en compte. En aquest sentit la tendència és que en augmentar el nivell d'estudis s'incrementen els nivells de pràctica esportiva.

Tretzena

Quant al nivell socioeconòmic dels pares, existeix una tendència a incrementar els nivells de practica esportiva en augmentar el nivell socioeconòmic. L'esport també és un factor de diferenciació social (àmbit relació, roba, tipus d'esport, etc.).

Catorzena

Les vies d'iniciació a la pràctica esportiva es veuen determinades a l'inici pels factors de diversió, oci, lúdics, el manteniment de la forma i estar amb els amics. Aquests són els principals motius a tots els estudis.

Quinzena

Quant als motius per mantenir la pràctica esportiva, es mantenen els motius de divertir-se i mantenir la forma, coincidint amb els motius d'inici. La competició no és un ele-

ment determinant a l'hora de l'inici i el manteniment de la pràctica esportiva.

Setzena

Entre els motius d'abandonament es repeteixen sempre els estudis i el desinterès. Altres motius són *l'inself*, *l'outself*, lligats a la gent que practica en competicions i abandonen poc a poc. Tant els homes com les dones donen motius molt semblants per justificar-se. Les dones abandonen amb uns percentatges molts superiors als dels homes. L'abandonament de l'esport és un tema important dins el món dels joves de la nostra comunitat ja que s'abandona molt prematurament l'esport.

Dissetena

Els que mai han practicat esport addueixen com a motius la manca de temps, altres preferències i l'avorriment.

Divuitena

Existeix la necessitat d'ampliar el ventall de llocs públics on poder practicar esport lliurement (places, zones verdes, etc) i dotar-los de serveis i el seu manteniment.

Dinovenena

La figura de l'entrenador/a, monitor /a, és molt important, ja que té una incidència molt gran i una gran responsabilitat. La seva formació és fonamental per aconseguir uns objectius i inculcar uns valors que no sempre es troben inherents a la pràctica esportiva.

Els equipaments esportius, sense cap dubte, són necessaris per dur a terme moltes pràctiques esportives, per tant s'ha de garantir per part de les institucions la disponibilitat d'instal·lacions en totes les Illes per facilitar als ciutadans la seva utilització.

El sistema esportiu actual està basat principalment en la col·laboració que desenvolupen el sector públic i privat, per fomentar i desenvolupar la pràctica esportiva. Per a aquesta necessària col·laboració, ens trobam amb realitats diferents si atenem a la titularitat de les instal·lacions esportives. El sector públic està representat a Balears per la Conselleria d'Esport i Joventut, els 3 consells insulars d'Eivissa i Formentera, Mallorca i Menorca, els 67 ajuntaments existents a la comunitat i la Universitat pública de les Illes Balears.

Existeix la Fundació Illesport que es va crear l'any 2002, amb la intenció de donar suport als equips de Balears que disputaven competicions de categoria nacional. Depèn de la Direcció General d'Esports que forma part de la Conselleria d'Esports i Joventut del Govern de les Illes Balears. El sector privat, format per les federacions autonòmiques, els clubs elementals i bàsics i les societats anònimes esportives estructuren els models d'associacionisme esportiu.

El concepte d'instal·lació esportiva segons el Cens Nacional d'instal·lacions esportives (2005) és: «Espai, d'ús col·lectiu, en el qual s'ha construït o realitzat alguna actuació d'adaptació per a permetre la pràctica física-esportiva de manera permanent o que sigui de general reconeixement per al desenvolupament d'aquestes pràctiques. Les instal·lacions esportives es componen d'espais on es desenvolupa l'activitat física-esportiva, que s'anomenen espais esportius».

Existeixen a les Illes 3.579 instal·lacions esportives. D'aquestes 3.579 instal·lacions esportives, el sector privat és propietari de 2.667, mentre que el sector públic posseeix les 912 restants.

A l'Illa de Mallorca hi ha 2.420 instal·lacions esportives, a Eivissa i Formentera 651, i a Menorca 518. La distribució en percentatges la podem observar en els gràfics 7-1 i 7-2.

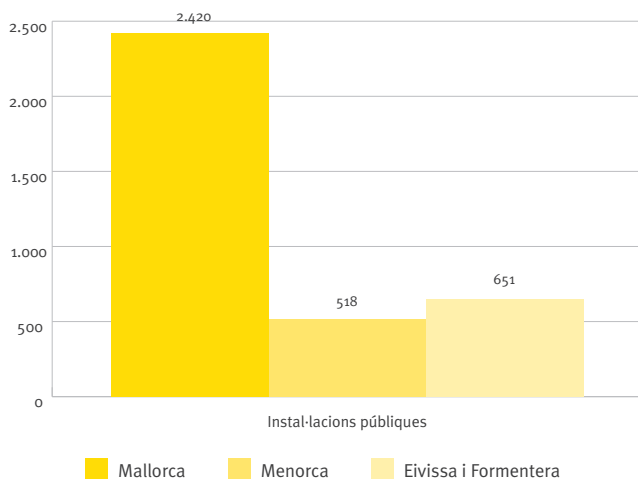
El Consell de Mallorca, compta amb 635 instal·lacions esportives de caràcter públic, que suposa el 67,61% del total.

El Consell d'Eivissa i Formentera, compten amb 153 instal·lacions esportives de caràcter públic, la qual cosa suposa el 17,91% del total.

El Consell de Menorca, compta amb 124 instal·lacions esportives de caràcter públic, la qual cosa suposa el 14,47% restant.

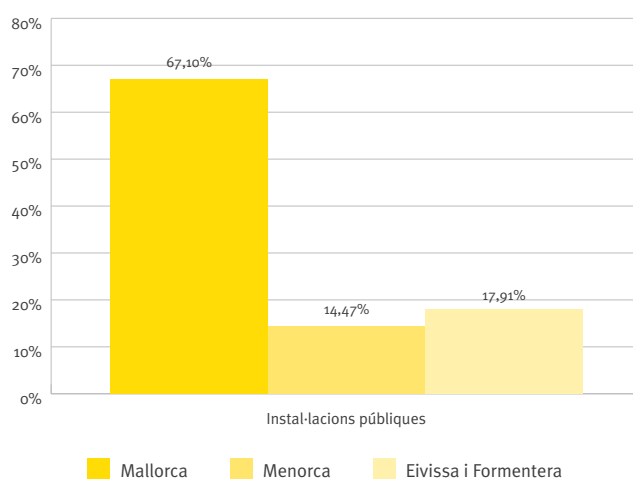
Les instal·lacions públiques semblen estar ben ubicades respecte als seus usuaris: el 65,80% estan situades en els nuclis urbans dels municipis (2.355 instal·lacions), el 22,40% són perifèriques (802 instal·lacions) i el 11,80% s'ubiquen en zones no urbanes (422 instal·lacions).

GRÀFIC 7-1. Distribució d'instal·lacions públiques per Illes. CSD (2005)

Font: Elaboració pròpia

GRÀFIC 7-2. Percentatge d'instal·lacions públiques per Illes. CSD (2005)

Font: Elaboració pròpia

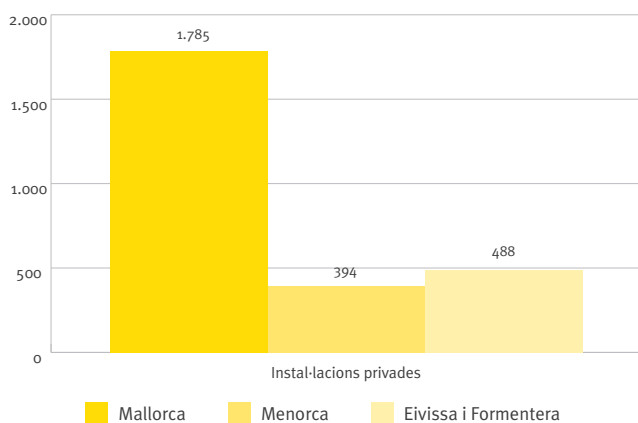
7. ELS EQUIPAMENTS ESPORTIUS A LES ILLES BALEARS

Pere Palou i Xavier Ponseti (UIB)

Si ens fixam en les tres grans administracions amb instal·lacions esportives a la Comunitat Autònoma, s'observa que el 83,11% de les instal·lacions de propietat pública pertanyen a l'administració local, amb una àmplia majoria del 99,6% d'elles de titularitat dels ajuntaments. L'Administració General de l'Estat posseeix el 9,21% de les instal·lacions esportives de caràcter públic, a través del Ministeri de Defensa i altres organismes de l'Estat. Per acabar, el 7,68% restant és propietat de l'administració autonòmica.

La propietat privada posseeix 2.667 instal·lacions esportives, cosa que representa el 74,52% del total de les existents a la Comunitat Autònoma. 1.785 de les instal·lacions de titularitat privada corresponen a Mallorca, 488 es troben a Eivissa i Formentera i les restants 394 a Menorca. Vegeu el gràfic 7-3.

GRÀFIC 7-3. Distribució d'instal·lacions privades per Illes. CSD (2005)

Font: Elaboració pròpia

Una instal·lació esportiva està formada per aquells espais esportius i complementaris que estan situats en un recinte comú i tenen un funcionament dependent i homogeni.

Dins les instal·lacions esportives existeixen 8.574 espais esportius a la Comunitat Autònoma, cada espai esportiu es classifica dins una tipologia.

El 74,71% correspon a la propietat privada, cosa que mostra l'hegemonia d'aquest sector econòmic en aquesta Comunitat Autònoma.

Els espais esportius segons el Cens Nacional d'Instal·lacions Esportives 2005 es classifiquen en tres grans grups:

1. Convencionals

Espais construïts per a la pràctica esportiva corresponents a les tipologies més tradicionals, disposant de referents regulats amb dimensions establertes encara que no en tots els casos s'ajusten a les mateixes (camps de futbol, altres camps, piscines, pistes pàdel, petanca, squasch, tennis, poliesportives, sales, altres espais, etc).

A la Comunitat Autònoma de les Illes Balears existeixen 7.554 espais convencionals, 5.412 a Mallorca, 997 a Menorca i 1135 a Eivissa i Formentera.

Existeixen grans diferències en quant al nombre d'espais esportius convencionals, en funció de les seves tipologies i dels diferents consells balears.

El 87,98% dels espais esportius censats, és a dir, 7.544, són convencionals. El Consell de Mallorca amb 5.412 espais esportius convencionals (el 71,74% del total) lidera el cens seguit pel d'Eivissa i Formentera amb 1.135 (15,047%) i Menorca, amb els 997 espais restants (13,22%). En detallar per consells els màxims percentatges de totes les tipologies analitzades corresponen a Mallorca.

2. Singulars

Espais construïts per a la pràctica esportiva, que encara que aquesta pugui estar regulada, presenten unes dimensions i característiques adaptades a cada tipus. Són espais més específics i generalment tenen uns requeriments espacials que fan que la seva distribució sigui desigual sobre el territori (camps de golf, circuits de motor, circuit de carrera a peu, circuit en bicicleta, canal de rem i piragüisme, espais d'hípica, rocòdroms, pistes de monopatí i patí en línia, pistes de modelisme, camps de tir, zones de jocs populars i/o tradicionals, camps de mini golf, pista de bowling, camp de càsting, rem en banc fitxo (amb rai) i altres espais singulars).

A la Comunitat Autònoma de les Illes Balears existeixen 733 espais singulars, 564 a Mallorca, 94 a Menorca i 75 a Eivissa i Formentera.

Els 733 espais singulars, amb 597 de privats i 136 de públics, suposen el 8,54% del total. Aquests espais esportius singulars es distribueixen entre els 75 del Consell d'Eivissa i Formentera, els 94 del de Menorca i els 564 del de Mallorca.

L'oferta d'aquests espais es reforça per la demanda de nous grups de practicants més motivats per activitats físiques.

3. Àrees d'activitat

Espais no estrictament esportius, com són les infraestructures o els espais naturals, sobre els quals es desenvolupen activitats físico-esportives, perquè s'han adaptat o s'utilitzen habitualment per al desenvolupament de les mateixes. La indefinició dels límits i característiques específiques d'aquestes àrees dificulta el seu dimensionat i la recollida de dades d'aquestes.

Les àrees d'activitat són els espais de pràctica característics d'instal·lacions com ara ports esportius, refugis, aeròdroms, senders, itineraris btt, zones de vela, barrancs, surf, esquí aquàtic, etc.

A la Comunitat Autònoma de les Illes Balears existeixen 297 àrees d'activitat, 227 a Mallorca, 5 a Menorca i 65 a Eivissa i Formentera. Existeixen 3 tipus d'àrees (aquàtiques, aèries i terrestres).

La Comunitat Autònoma compta amb 297 àrees d'activitat esportiva. D'elles, 240 són àrees terrestres, 53 àrees aquàtiques i 4 àrees aèries.

Entre les àrees terrestres, destaquen cinc tipus: 189 senders, dels quals no n'existeix cap a Menorca, 20 rutes eqüestres, 19 camps de recorregut de tir i de caça, 8 vies verdes i camins naturals i 4 zones d'itineraris en BTT. En les aquàtiques, les 32 zones de vela, amb 23 a Mallorca i 9 a Eivissa i Formentera, les 8 zones d'activitat subaquàtica, les 8 d'activitats a motor, les 3 de surf i les 2 d'altres àrees aquàtiques i, en les aèries, les 3 zones de vol amb motor i 1 sense motor.

Quant als espais esportius de titularitat pública, el 73,94% corresponen a Mallorca, amb un total de 1.603, repartint-se el 26,06% restant entre els altres dos consells encara que amb una tendència inversa als de titularitat privada, ja que Eivissa i Formentera, amb 276 espais de propietat pública presenta un percentatge del 12,73% inferior al 13,33% de Menorca, que compta amb 289 espais.

Podem observar els diferents tipus d'instal·lacions esportives, classificades segons la tipologia dels espais esportius que les componen.

Tota la informació amb les gràfiques i quadres pertinents la podeu consultar a la pàgina:

<http://csd.gob.es/csd/instalaciones/baleares.pdf>

8. CONCLUSIONS EXTRETES DE LES APORTACIONS FETES PELS EXPERTS PARTICIPANTS

en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes

El dia 23 de novembre de 2007, es va dur a terme un seminari d'experts organitzat pel Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, de diferents àmbits de l'esport.

El seminari tenia per objectiu aportar una visió més qualitativa sobre la temàtica estudiada a l'informe que properament es farà públic i que en aquest moments s'està el-laborant sobre l'esport a les Illes Balears.

Qualsevol estudi ha de permetre la participació dels diferents agents per poder debatre, analitzar, crear propostes i sobre tot implicar-los en aquesta tasca i garantir d'aquesta forma una visió el més ample possible.

El grup d'experts que participaren en el seminari foren:

EN REPRESENTACIÓ DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS:

- Sr. Mateu Canyelles i Martorell
Conseller d'Esports i Joventut
- Sr. Gabriel Gili Nadal
Director general d'Esports de la Conselleria d'Esports i Joventut

EN REPRESENTACIÓ DEL CONSELL DE MALLORCA:

- Sr. Antoni Seguí Cabanelles
Director insular d'Esport

EN REPRESENTACIÓ DEL CONSELL DE MENORCA:

- Sra. Àngela Caules Fuentes
Consellera d'Esports i Cooperació Internacional
- Sr. Miquel Àngel Milla
Director insular d'Esports

EN REPRESENTACIÓ DEL CONSELL D'EIVISSA:

- Sr. Mario Avellaneda Soriano
Conseller de Política Esportiva i Lleure

EN REPRESENTACIÓ DEL CONSELL DE FORMENTERA:

- Sr. Jaume Ferrer Ribas
President i conseller d'Esports

EN REPRESENTACIÓ DE L'INSTITUT MUNICIPAL D'ESPORTS DE L'AJUNTAMENT DE PALMA:

- Sr. Antoni Moragues
President
- Sr. Josep Lluís Berbel Vallés
President de l'Associació de gestors esportius de les Illes Balears

EN REPRESENTACIÓ DE L'ESPORT PROFESSIONAL:

- Sr. Miquel Garro Gomila
Ex-esportista professional i subdirector de la Fundació Reial Mallorca

EN REPRESENTACIÓ DELS EMPRESARIS DEL SECTOR:

- Sra. Nativitat Company Planas
Presidenta de l'associació d'empresaris d'instal·lacions esportives de Mallorca

EN REPRESENTACIÓ DE LA CAEB:

- Sr. Vicenç Tur Tur
Vocal de la junta directiva
- Sr. Ricardo Ferrer de Espona
President de l'associació d'instal·lacions nàutiques i esportives de Balears

EN REPRESENTACIÓ DEL CAMP MÈDIC:

- Sr. Jose Antonio Sancha de Prada
Metge i membre del Consell Rector de l'INEF de Catalunya
- Sr. Mario Gestoso García
Metge i director metge de la Fundació Kovacs

EN REPRESENTACIÓ DEL CAMP DE LA GESTIÓ ESPORTIVA PÚBLICA:

- Francesc de Puig Viladrich
Director Centre Alt Rendiment Sant Cugat

EN REPRESENTACIÓ DE L'INSTITUT BALEAR DE LA DONA:

- Sr. Josep Lluís Frau
Treballador social IBD

EN REPRESENTACIÓ DE LA FEDERACIÓ DE FUTBOL DE LES ILLES BALEARS:

- Sr. Miquel Bestard Cabot
President

EN REPRESENTACIÓ FEDERACIÓ DE BASQUET DE LES ILLES BALEARS:

- Sr. Jaume Estarelles Servera
President

EN REPRESENTACIÓ FEDERACIÓ BALEAR D'ATLETISME DE LES ILLES BALEARS:

- Sr. Pau Verd Llop
President

8. CONCLUSIONS EXTRETES DE LES APORTACIONS FETES PELS EXPERTS PARTICIPANTS

en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes

EN REPRESENTACIÓ DELS DISCAPACITATS:

- Sr. Xavier Torres
Esportista olímpic i president de la Federació Balear d'Esports per persones amb discapacitat

EN REPRESENTACIÓ DEL CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL DE LES ILLES BALEARS:

- Dr. Llorenç Huguet Rotger
President
- Sr. Ferran Navinés Badal
Assessor econòmic

COORDINADORS DEL SEMINARI:

- Dr. Pere Palou Sampol
Professor de l'Àrea d'Educació Física i Esportiva. UIB
- Dr. F. Javier Ponseti Verdager
Professor de l'Àrea d'Educació Física i Esportiva. UIB

A continuació es presenten les aportacions més rellevants que durant el seminari varen fer les diferents persones que conformaren el grup d'experts.

Aquestes aportacions s'incorporaran a l'informe sobre l'esport a les Illes Balears una vegada finalitzat cada un dels apartats del capítol 5 que fa referència a "Esport i Societat" amb la denominació de "suggeriments" amb l'objectiu d'aconseguir un informe molt més ric i amb una visió més plural del tema.

Conclusions sobre l'esport a les Illes Balears de tipus general

1. La primera conclusió a què es va arribar va ser la importància de la realització d'aquest encontre ja que era la primera vegada que es duia a terme a la nostra Comunitat.
2. Tots els integrants de la reunió varen sol·licitar que aquests encontres havien de tenir continuïtat en el temps i amb una duració més àmplia, ja que hi havia molta temàtica per només un dia de treball i el tema esportiu necessita d'encontres d'aquesta categoria.
3. Una altra de les conclusions destacables va ser la de destacar el paper de la iniciativa privada en l'increment de la pràctica d'activitat física de la població, sobre tot amb la constant recerca de tècniques esportives no reglades (pilates, fitness, stretching, etc).

4. Des d'una perspectiva històrica a partir dels anys 70 l'esforç de les entitats públiques (sobre tot els ajuntaments) per donar serveis esportius, tant d'activitats com d'instal·lacions, a la creixent demanda de la ciutadania ha estat molt important. L'esforç econòmic de les entitats públiques, en aquest sentit ha estat molt gran. La solució de les concessions administratives relacionades amb la construcció i gestió d'instal·lacions esportives està absolutament consolidada per tal de seguir millorant les condicions de pràctiques serveis esportives dels ciutadans.
5. És imprescindible i s'ha de fomentar i promoure la necessitat de recerca, desenvolupament i innovació en el camp de les Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (CAFE).
6. Cada dia és més important la formació per a l'especialització en la gestió professional de les instal·lacions, equipaments i activitats esportives.

Conclusions sobre el concepte i la definició d'esport

1. Totes les persones presents accepten i aproven utilitzar la definició d'esport que utilitzà la Carta Europea de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa l'any 1992: "S'entén per esport tota mena d'activitats físiques que mitjançant una participació organitzada o d'altra mena, tinguin per finalitat l'expressió o la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'assoliment de les competicions a tots els nivells. Inclou fer-lo tant en un entorn organitzat (club) com les realitzades pel seu compte".
2. S'hauran d'utilitzar conceptes clars i de fàcil comprensió per a tota la població.
3. S'ha de contemplar l'aspecte lúdic, ja que és un tema important i novedós i actualment existeixen dubtes en la terminologia utilitzada pels no experts a l'hora de parlar del tema de l'esport.
4. En parlar d'esports no es poden deixar apart les noves tendències en activitats esportives aparegudes els darrers anys i que cada dia tenen una major presència entre la població (fitness, wellness, pilates, etc).
5. A l'informe final s'hauria de citar la definició d'esportista de la revista Punch ja que ressalta aspectes molt importants dels valors de l'esport.

8. CONCLUSIONS EXTRETES DE LES APORTACIONS FETES PELS EXPERTS PARTICIPANTS

en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes

Conclusions sobre esport i salut

1. S'ha de ressaltar que no tot l'esport és saludable.
2. Tots els presents estan d'acord sobre la importància que l'activitat física adequada te per aconseguir un millor estat de salut amb les conseqüències que aquest fet te per la qualitat de vida, per l'educació, per la sociabilitat, per l'economia individual i col·lectiva, etc.
3. S'ha de promocionar i potenciar l'esport com a eina preventiva de diferents malalties cada dia més comuns a la nostra societat (cardiovasculars, obesitat, mal d'esquena, etc).
4. S'ha d'informar a la població sobre la perillositat de millorar el rendiment mitjançant substàncies dopants.
5. Per aconseguir que la pràctica de l'activitat física sigui un eina vàlida per a la prevenció de diferents malalties hem de contar amb personal amb una formació de qualitat i especialització en el camp de les Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.
6. S'han de potenciar els projectes de promoció de la salut pública mitjançant l'activitat física i esportiva.
7. L'esport és un mitjà totalment vàlid per a la rehabilitació i pel diagnòstic de diferents malformacions.
8. S'ha de conscienciar a la població sobre la necessitat dels exàmens mèdics previs a l'inici de la pràctica esportiva.
9. S'han de promoure la creació d'especialistes per a l'assessorament, informació, seguiment de pautes, etc en el camp de l'activitat física i esportiva de lleure.
10. S'han de promoure investigacions i les seves posteriors publicacions en el camp de les CAFE per prendre consciència de la importància de la realització d'exercici físic com a medi de salut.
11. S'ha d'efectuar un reconeixement públic de l'Educació Física com una educació per a la salut de les persones a totes les edats.

Conclusions sobre esport, educació, valors i integració

1. És imprescindible la formació de personal especialitzat en l'esport base (monitors de l'esport en l'edat escolar) i traslladar la responsabilitat educativa en primer lloc als pares, i també àrbitres i directius esportius i dirigents polítics.
2. L'esport base actualment ha perdut la seva vinculació amb el currículum escolar dels alumnes i la correcció d'aquesta deficiència és absolutament necessària.
3. La introducció d'un codi ètic de l'esport en l'edat escolar, d'acord amb el model que el Consell de Menorca ja aplica, és una acció que es consideraria necessària per a la conscienciació de la població d'una pràctica esportiva amb valors positius.
4. S'han de separar de forma clara quins són els fins i objectius de l'esport base que, en cap cas, són els mateixos que els de l'esport d'alt rendiment.
5. Les actuals infraestructures esportives dels centres escolars s'han de millorar i també poder utilitzar per part de tota la població, s'han d'obrir els centres escolars per aprofitar al màxim les seves infraestructures.
6. S'han de sumar esforços per que tant les iniciatives de caire privat com públic, aconseguixin fer arribar a tota la població la necessitat de l'esport com a eina socialitzadora i integradora.
7. S'ha d'educar en la competició.
8. Les institucions han de treballar per aconseguir un esport en l'edat escolar de màxima qualitat i sempre educatiu.
9. S'ha de realitzar una conscienciació social del que s'està fent malament a l'entorn esportiu tan per part dels educadors, com per part dels pares, mitjans de comunicació etc.
10. La idea de que l'esport és un element de cohesió social molt important que ens pot fer créixer com a persones s'ha d'arrelar a la societat.
11. S'ha de fer palès que l'esport és una part fonamental de l'educació integral de la persona i s'han de traslladar els valors de l'esport a altres àmbits de la vida quotidiana.

8. CONCLUSIONS EXTRETES DE LES APORTACIONS FETES PELS EXPERTS PARTICIPANTS

en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes

12. Els valors educatius de l'esport són indiscutibles, però malauradament hi ha valors negatius. Així, hem de potenciar valors positius com autoconfiança, respecte, cooperació, tolerància, etc i dejectar valors negatius com egoisme, falta de respecte, violència etc.
13. L'esport no pot ser l'únic responsable de la transmissió de valors, és la família el lloc més important per fomentar i transmetre valors.
14. L'esport és un medi que permet i ajuda a la integració dins la societat de persones discapacitats psíquiques, discapacitats físiques, discapacitats sensorials, col·lectius d'immigrants, etc i com a eina d'integració que s'ha de potenciar.
15. S'han de desenvolupar programes de promoció de la pràctica esportiva com a medi d'una integració real.
16. De la mateixa forma que la societat canvia i evoluciona, és necessari que l'esport canvi i es detecta una necessitat d'evolucionar en aspectes concrets.

Conclusions sobre esport en edat escolar

1. L'esport en edat escolar s'ha d'entendre de forma pedagògica, com a part de la formació de la persona i no exclusivament amb la competició com a fi més important o únic. (La competició com a medi educatiu és absolutament vàlida).
2. S'ha de recolzar el professorat d'Educació Física com a lligam entre l'escola i l'esport escolar.
3. Els diferents agents implicats han de realitzar un treball conjunt amb els centres educatius.
4. S'ha de respectar la diversitat entre gèneres al món de l'esport.
5. S'ha de realitzar una gran tasca per aconseguir incrementar la participació, especialment la femenina.
6. Ha de fer-se una normativa unificada a l'esport escolar i ha d'haver-hi una coordinació entre les diferents institucions implicades, proposar un model comú i únic d'actuació a l'esport en edat escolar, per això s'hauria de crear una comissió per unificar els criteris.

7. És necessària l'educació en la cultura de l'esforç per poder millorar i aprendre, l'esport és un model excepcional per aconseguir-ho.

Conclusions sobre federacions esportives i esport federat

1. Les federacions esportives necessiten una professionalització i una modernització en la seva gestió per poder evolucionar de la mateixa forma i amb la mateixa rapidesa que la nostra societat.
2. S'ha de millorar el servei i la qualitat de l'oferta cap els seus usuaris per part d'aquestes entitats.
3. El greu i antic error d'aplicar en les primeres edats el model de l'esport dels adults s'ha de subsanar de forma urgent. Per això les institucions, les federacions i els clubs han de treballar per aconseguir un acord ampli en aquest tema.
4. L'objectiu primordial d'una federació ha de ser optimitzar el rendiment esportiu dels seus practicants, així com millorar la quantitat i la qualitat dels seus tècnics.
5. L'actual estructura d'una sola federació que engloba les diferents disciplines d'esport adaptat a persones amb deficiències hauria de modificar-se i s'hauria de crear, dins cada federació, una divisió per l'esport adaptat.
6. És necessari aglutinar dins totes les federacions els col·lectius d'immigrants i valorar de forma molt important l'esport màsters.
7. Cal reconèixer la funció social que desenvolupen les federacions com tercer nivell (família, escola, lleure), tant de formació com d'educació social.
8. És imprescindible que els equips d'alt nivell de la nostra Comunitat disposin d'una xarxa d'equips inferiors que garanteixin una continuïtat en la pràctica dels diferents esports.
9. Entre els experts no es creu imprescindible la creació d'un Centre d'Alt Rendiment a la nostra comunitat, però es ressalta la importància i la feina que es du a terme al centres de tecnificació, que s'han de incrementar en dotació els actuals i en nombre els existents.

8. CONCLUSIONS EXTRETES DE LES APORTACIONS FETES PELS EXPERTS PARTICIPANTS

en el seminari organitzat pel CES sobre l'esport a les Illes

Conclusions sobre esport i gent gran

1. És necessari millorar d'activitat física habitual i de pràctica esportiva de la gent gran.
2. S'han de fer campanyes de promoció i sensibilització, tant des de l'administració com des del sector privat per augmentar la participació d'aquesta franja d'edat en les activitats físiques. Programa pilot com el que el Consell de Menorca ha realitzat a centres geriàtrics promouen la socialització i es produeix una millora de les condicions de vida d'aquests col·lectius.
3. S'ha de potenciar la presència en aquesta franja d'edat de professionals amb l'especialització adient.
4. S'ha de promoure i incrementar la formació dels professionals de l'activitat física que treballen en aquest sector de la població.
5. Les expectatives de vida han augmentat de forma significativa i la societat és més conscient de la importància de l'esport com a eina d'increment de la salut i els beneficis que aporta així com les relacions socials que s'estableixen durant la pràctica.
6. A causa de la seva situació laboral és un col·lectiu que disposa de molta disponibilitat i temps lliure i es pot facilitar l'accés d'aquest col·lectiu a les instal·lacions esportives en horaris d'una baixa ocupació.
7. Dins el col·lectiu de gent gran es poden diferenciar tres grups de pràctica: gent gran que practica un esport reglat i amb competició, gent gran que practica una activitat física de lleure i gent gran que utilitza l'activitat física per una millora de la seva motricitat.
8. S'ha de fomentar i potenciar el treball d'equips multidisciplinaris (psicòlegs, fisioterapeutes, llicenciats en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, metges, etc) en aquest àmbit.

Conclusions sobre esport i discapacitat

1. Ha d'existir una especialització i la regulació laboral dels professionals que treballen amb les persones amb discapacitat, des del punt de vista esportiu i d'oci. El fet que moltes activitats funcionin amb voluntariat pot ser, des

del punt de vista social molt positiu, però des del punt de vista normalitzador pot resultar discriminatori.

2. Es detecta una necessitat de formar els professionals de l'esport cap a l'atenció a la diversitat. La societat no és homogènia, sinó que és diversa, i és una qüestió ètica i de justícia el fet que qualsevol persona pugui tenir l'oportunitat de practicar l'esport o activitat física que més l'interessi.
3. S'ha d'aconseguir augmentar progressivament l'oferta esportiva dirigida a les persones amb discapacitat, tendint cap a una oferta generalitzada que possibiliti que qualsevol persona pugui realitzar qualsevol activitat física o esportiva.
4. És treball de tothom el fet d'eliminar les barreres arquitectòniques i aplicar la normativa vigent per a possibilitar que una persona sigui diferent (com ho som tots), però que no es senti discapacitada.
5. Cal col·locar al mateix nivell d'importància l'esport per a persones amb discapacitat que l'esport ordinari, ja que és un dret que qualsevol persona pugui gaudir dels beneficis de l'esport, a tots els nivells (físic, psicològic i social).
6. La immensa majoria de programes esportius no contemplen la participació de les persones amb discapacitat.

Conclusions sobre esport i mitjans de comunicació

1. S'han d'incrementar i potenciar les informacions dedicades als esports minoritaris, a l'esport femení i a l'esport de base. Les institucions públiques han de col·laborar activament en aquesta tasca.
2. Els mitjans de comunicació han de jugar un paper important en promoure l'activitat física entre la població com a eina de salut i educativa.
3. S'han de destacar els valors positius de l'esport envers els negatius.

Conclusions sobre esport i instal·lacions

1. S'ha de crear un Pla d'instal·lacions esportives per a les Illes Balears. Pel que fa a la gestió i manteniment, cal començar poc a poc i fer un pla d'infraestructures per vincular-los.

2. S'han de mancomunar les instal·lacions esportives i els serveis que s'ofereixen per optimitzar la gestió, és a dir, aconseguir el màxim ús per part de tota la ciutadania i abaratir el costos de manteniment.
3. S'han de racionalitzar i optimitzar recursos, ja que no totes les poblacions poden disposar de tots els serveis, per això es detecta la necessitat d'el·laborar un pla director que racionalitzi els recursos i doni resposta a l'interès comú.
4. Per part de les institucions públiques, s'han de promoure acords amb les entitats privades que ja disposen de determinades infraestructures perquè puguin esser utilitzades de forma pública en les millors condicions.
5. S'ha de promoure la formació dels responsables en política esportiva i comptar amb la participació dels tècnics municipals.

Conclusions sobre esport i alt rendiment

1. S'han de reforçar els programes d'informació sobre la perillositat de millorar el rendiment mitjançant substàncies prohibides.
2. Cal millorar els recursos cap als esportistes d'elit en aquelles modalitats en les quals la seva professionalització no sigui fàcil.
3. A nivell autonòmic, és important l'existència de centres de tecnificació i el seu recolzament als diferents esports.
4. És bàsica i imprescindible la cooperació entre el Govern de les Illes Balears, les federacions nacionals i autonòmiques pel correcte desenvolupament dels projectes esportius.
5. És important que els equips tinguin una base suficient per mantenir categories inferiors, no pot ser tenir només un equip al màxim nivell ja que després desapareix tota la inversió feta i no en queda res.
6. No és imprescindible crear un centre d'alt rendiment a Balears però sí millorar els centres de tecnificació i facilitar a les illes la creació d'aquest centres.
7. Realitzar més inversions en R+D+I, equips, ADO, etc.

Conclusions sobre esport i turisme

1. El turisme és reconegut entre els experts, una vegada més, com a una aspecte bàsic per a l'economia de la nostra comunitat i l'esport com una eina importantíssima per a la desestacionalització del turisme.
2. S'ha de realitzar una formació especialitzada en turisme i esport pels gestors i tècnics d'aquest camp.
3. Hi ha d'haver una anàlisi de les instal·lacions existents i una planificació de futur que analitzi la rendibilitat posterior a nivell econòmic, esportiu i social de les infraestructures que es vagin a construir.
4. Les infraestructures que es creïn no han de tenir un us efímer, sinó que han de poder ser utilitzades també per part dels residents. Han de ser infraestructures permanents i realitzades dins un Pla d'instal·lacions.
5. Es creu imprescindible elaborar un pla de costes, per a l'ordenació dels ports esportius de les Illes Balears.
6. La construcció de noves instal·lacions esportives s'ha de fer amb un respecte absolut al medi ambient.
7. A l'hora d'el·laborar projectes esportiu-turístics no es pot oblidar la singularitat de cada illa.
8. Al marge de les activitats esportives més arrelades, s'han de començar a implantar d'altres més relacionades amb el medi natural com submarinisme, pesca, equitació, senderisme, torrents, kayak, piragüisme, etc. sempre respectant al màxim el medi ambient i la seguretat dels practicants.
9. L'esport, com a mitjà per a la millora de la salut i compaginat amb el clima i els nostres paratges, és una activitat que s'ha de considerar.
10. Per a l'organització d'esdeveniments esportius sempre s'han de tenir en compte tots els factors positius que puguin millorar la promoció turística de la nostra comunitat.

9. BIBLIOGRAFIA

- Avenell A. Systematic review of the long-term effects and economic consequences of treatments for obesity and implications for health improvement. The NHS Health Technology Assessment Programme, London. Details available at <http://www.hta.nhsweb.nhs.uk>. 2004.
- Ballesteros, J.M. (2006). Resultados de la encuesta nacional de salud. Proyecto NAOS, situación y expectativas. *Jornadas internacionales de actividad física y salud*. Madrid.
- Blasco, T. (1994): *Actividad física y salud*. Barcelona: Martínez Roca.
- Catálogo general de publicaciones oficiales: <http://publicaciones.administraciones.es>
- CITTIB (2008). Anuari del turisme (2007). INESTUR.
- Consejo Superior de Deportes, Instalaciones Deportivas de la Comunidad Autónoma, Illes Balears. Madrid. Diciembre 2006.
- Cardon, G.M., De Clercq, D.L. & De Bourdeaudhuij, I.M. (2002). Back education efficacy in elementary schoolchildren: a 1-year follow-up study. *Spine*, 27 (3), 299-305.
- Comellas J. Hábitos inteligentes para tu salud. Barcelona: Amat; 2004.
- Decret 11/2005, de 28 de gener, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.
- Decret 125/2000, de 8 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària, i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.
- Decret 29/2005, d'11 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de batxillerat a les Illes Balears.
- Decret 91/2004, de 29 d'octubre, pel qual es modifica el Decret 76/2004, de dia 3 de setembre, pel qual es reformen els estatuts de l'Institut d'Estudis Balearics.
- Decret 97/2004, de 26 de novembre, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears.
- Devís, J. & Peiró, C. (1991). Renovación pedagógica en la Educación Física: Educación Física y salud (III). *Perspectivas de la Actividad Física y el Deporte*, 6, 9-11.
- Dinamia. (2008). *Investigación sobre mercado de trabajo a partir de la detección de los principales sectores emergentes en Baleares. Informe final, noviembre 2008*. Govern de les Illes Balears. Conselleria de Treball i Formació. Unió Europea. Fons Social Europeu. CCOO. Fundació Tripartita para la formación en el empleo.
- Dishman, R. K., Sallis, J.F., i Orestein, D.R. (1985): The determinants of physical activity and exercise. *Public health Reports*, 100 (2), 158-172.
- El llibre blanc de l'esport a Catalunya (2003). Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Secretaria General de l'Esport. Buenos Aires. Barcelona.
- Esborrany del projecte de decret .../2007 ----- pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears. Març 2007 (LOE).
- Esborrany del projecte de decret .../2007 ----- pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària a les Illes Balears. Març 2007 (LOE).
- Escudero i altres (1992). Estudi dels hàbits esportius de la joventut de les Illes Balears. Conselleria de Cultura Educació i Esports, Palma.
- Freedson, P.S. i Evenson, S. (1991): Familiar aggregation in physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62 (4), 384-389.
- Garau V, J ; Borja Solé, LL(2006) El turismo de golf ante el reto de la descentralización, el caso de Baleares. Llibre d'actes; Forum Illes Balears 2006.
- Gili, M; Palou, P; Ponseti, X; Borrás, P.A. (2003) "Inicio, mantenimiento y abandono de la práctica deportiva en pre-adolescentes". *Encuentros en psicología social. Vol 1 (2)*.
- González, J.L., Martínez, J., Mora, J., Salto, G. & Álvarez, E. (2004). El dolor de espalda y los desequilibrios musculares. *Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y el Deporte (revista online)*, 13. Extraído de: <http://cdeporte.rediris.es/revista/revista13/espalda.html>

- Kovacs, F.M., Gestoso, M., Gil del Real, M.T., Lopez, J., Mufraggi, N. & Mendez, J.I. (2003). Risk factors for non-specific low back pain in schoolchildren and their parents: a population based study. *Pain*, 3 (103), 259-268.
- Lasuen, J.R., (2006). Un marc econòmic per un territori creatiu: els sectors quinaris. *Pla Estratègic Metropolità de Barcelona. Resum de la IV Jornada tècnica del Pla Estratègic Metropolità de Barcelona*, n.6. Col.lecció Prospectiva, Barcelona.
- Leboeuf-Yde C, Kyvik KO. At what age does low back pain become a common problem? A study of 29,424 individuals aged 12-41 years. *Spine* 1998; 23 (2): 228-34.
- Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears.
- Lleixà, T. (2003). *Educació física hoy. Realidad y cambio curricular*. Barcelona: Horsori.
- López del Río, A (2006). "Motius de pràctica esportiva i l'abandó esportiu dels escolars de Menorca entre els 12 i 16 anys" Consell Insular de Menorca. Departament de Cooperació Local i Esports. Maó.
- Mendez, F.J. & Gomez-Conesa, A. (2001). Postural hygiene program to prevent low back pain. *Spine*, 26 (11), 1280-1286.
- Midlife From Young Adult Personality Characteristics. *International Journal of Aging and Human Development*, 30 (2), 153-160.
- Ordre de 21 de maig de 2002 de la Conselleria d'Educació i Cultura, per la qual es regula la jornada i l'horari escolar als centres públics i als centres privats sostinguts amb fons públics d'educació infantil, d'educació primària i d'educació especial.
- Palou P; Ponseti FJ; Borràs PA; Vidal J. (2007) *Evolució, descripció i perspectives de l'educació física i l'esport a les Illes Balears*. Marti March (Dir) Anuari de l'educació de les Illes Balears. Colònia. Palma de Mallorca.
- Palou P; Ponseti FJ; Borràs PA; Vidal J. Educación física en el siglo XXI. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears; 2007.
- Palou, P (2001). Hàbits de pràctica esportiva dels mallorquins entre 10-14 anys. Tesi Doctoral. www.tesisenxarxa.net
- Palou, P; Ponseti, X; Borràs, P (2000) "Hàbits esportius dels estudiants de la UIB". *Revista Educació i cultura*, nº 14 (pp 163-180).
- Palou, P; Ponseti, X; Borràs, P ; Vidal, J (2005). "Perfil de los hábitos deportivos de los preadolescentes de la isla de Mallorca" *Revista de Psicología del Deporte*. vol 14 (2) (pp 225-236).
- Palou, P; Ponseti, X; Gili, M; Borràs, P ; Vidal, J (2005). "Motius per a l'inici, manteniment i abandonament de la pràctica esportiva dels preadolescents de l'illa de Mallorca" *Apunts d'Educació Física i esport*. Nº 81 (pp 5-11).
- Palou, P; Ponseti, X; Borràs, P (2003) "Activitat física per a gent gran: una perspectiva multidisciplinària" Universitat de les Illes Balears; 2003.
- Pangrazi RP, Beighle A, Vehige T, Vack C. Impact of Promoting Lifestyle Activity for Youth (PLAY) on children's physical activity. *J Sch Health* 2003; 73 (8): 317-21.
- Peiró, J; Gonzalez,V (1987) *Aspectos psicosociales de la demanda y uso de las instalaciones deportivas. L'esport i temps lliure*. Vol 34 (pp 14-18).
- Ponseti, X (1998). Anàlisi de la pràctica esportiva dels joves a Mallorca en el segon cicle d'ESO. UIB. Tesi doctoral.
- Ponseti, X; Gili, M; Palou, P; Borràs, P.A. (1998) "Intereses, motivos y actitudes hacia el deporte en adolescentes; diferencias en función del nivel de práctica". *Revista de Psicología del Deporte*. Vol 7-nº 2 (pp 259-274).
- Puig, N(1996). Joves i esport. Generalitat de Catalunya. Secretaria General de l'Esport.
- Puig MS (1997). Estudio de los hábitos nutricionales de los adolescentes escolarizados de Palma de Mallorca [Tesis doctoral]. Palma de Mallorca: Universidad de las Illes Balears.
- Puig M, Benito E, Tur JA. Obesidad y sobrepeso en adolescentes escolarizados de Palma de Mallorca. *Rev Esp Nutr Comunitaria* 2002; 8 (3-4): 79-89.

9. BIBLIOGRAFIA

Puig, N; Campomar, M.A. (2003). Hàbits esportius a les Illes Balears. Un estudi sociològic.

Robertson, H.C. & Lee, V. (1990). Effects of back care lessons on sitting and lifting by primary students. *Aust Physiother*, 36, 245-248.

Rost, R. (1991). *Sport und Bewegungstherapie bei inneren Krankheiten*. Köln: Deutscher Ärzte-Verlag.

Salleras, L i cols. (1985). *Educación y promoción de la salud*. Disponible a URL: www.uacc.org/educacion3.jsp

Schnurr, P.P., Vaillant, C.O. I Vaillant, G.E (1990). Predicting Exercise In Late.

Sierra, A. (2003). *Actividad Física y Salud en primaria. El compromiso fisiológico en la clase de educación física*. Wanceulen: Sevilla.

Tur, V. (2001). El turismo náutico en Balears. Govern de les Illes Balears. Conselleria de Turisme. Ibatour.CAEB.

Tur, V. (2004). El cicloturismo en Balears. Govern de les Illes Balears. Conselleria de Turisme. CAEB.

Tur, V. (2005). El turisme de golf en Balears. Govern de les Illes Balears. Conselleria de Turisme. Inestur. CAEB.

US Department of Health and Human Services (2006). *Get Fit and Be Active*. The president's challenge Physical Activity & Fitness awards program.

Willis, J. D. i Campbel, L. F. (1992): *Exercise psychology*, Champaing, Illinois: Human Kinetics.

Consell Econòmic i Social
de les Illes Balears

Palau Reial 19 - 07001 Palma

Tel.: 971 78 44 32 - Fax: 971 78 43 33

e-mail: ces@caib.es

web: <http://ces.caib.es>